

2018 Årsredovisning

PENSIONS
MYNDIGHETEN

Årsredovisning 2018

Pensionsmyndigheten

Datum: 2019-02-20
Version: 1.0
Dnr/Ref: VER 2018-274

Organisationsnr: 202100-6255
Säte: Stockholm

Omslag: Magnus Glans, Svartpunkt

Innehåll

1	GD har ordet	3
2	Året som gått.....	4
3	Inledning	6
	3.1 Uppdrag och organisation	6
	3.2 Styrelse	7
4	Resultatredovisning.....	8
	4.1 Förklaringar till resultatredovisningen.....	8
	4.2 Verksamhetsöversikt.....	14
	4.3 Verksamhetsområde pensionsadministration	21
	4.4 Verksamhetsområde fondadministration.....	46
	4.5 Verksamhetsområde information och kommunikation.....	50
	4.6 Verksamhetsområde statistik och analys	67
	4.7 Extern samverkan.....	69
	4.8 Avgiftsbelagd verksamhet.....	73
	4.9 Kompetensförsörjning	77
	4.10 Åtterrapporering enligt regleringsbrev och instruktion	81
	4.11 Övrig åtterrapporering	83
	4.12 Inkomstpensionens finansiella ställning och utveckling	89
5	Finansiell redovisning.....	101
	5.1 Sammanställning över väsentliga uppgifter	101
	5.2 Resultaträkning Pensionsmyndigheten	102
	5.3 Balansräkning	104
	5.4 Anslagsredovisning.....	106
	5.5 Finansieringsanalys för Pensionsmyndigheten	109
	5.6 Tilläggsupplysningar och noter.....	111
6	Särskild redovisning premiepensionsverksamheten	127
	6.1 Förvaltningsberättelse	127
	6.2 Resultat och driftkostnader	146
	6.3 Femårsöversikt och sammanställning väsentliga uppgifter	149
	6.4 Resultaträkning	151
	6.5 Resultatanalys.....	152
	6.6 Noter premiepension	153
7	Frivillig pensionsförsäkring.....	157
	7.1 Kapitalflöde och antal försäkrade	157
	7.2 Tillgångarnas marknadsvärde, fördelning och avkastning.....	157
	7.3 Överskott och vinstutdelning.....	158
	7.4 Kostnad för förvaltningen	159
	7.5 Försäkrings- och finansiella risker.....	159
8	Intygande om intern styrning och kontroll.....	162
	8.1 Processen för intern styrning och kontroll fungerar tillfredsställande.....	162
	8.2 Områden som diskuterats i samband med årets intygande	163
9	Beslut om årsredovisning	166

1 GD har ordet

För mig blev 2018 ett speciellt år. Jag sa redan när jag tillträdde som GD att jag har fått det finaste jobb som en pensionsnörd kan få. Pensionsmyndigheten är dessutom en modern verksamhet med duktiga medarbetare. Mina fokusområden för framtiden är fyra saker: *förtroende, effektivitet, folkbildning* samt *må bra på och av jobbet*. Det här är områden som jag vill fortsätta jobba med tillsammans med alla på myndigheten.

Utan förtroende är det svårt för myndigheten att uppfylla sitt uppdrag. Det gäller både förtroendet för systemet och förtroendet för myndigheten. Jag är övertygad om att dessa förtroenden hör intimt samman. Om människor har lågt förtroende för pensionssystemet spiller det över på oss och det gör det svårare att göra ett bra jobb.

Förtroendet för pensionssystemet hör naturligtvis ihop med systemets konstruktion. Pensionsmyndigheten bestämmer inte vilka regler vi har kring den allmänna pensionen. Det gör politikerna. Men vi har god förståelse för systemet och vi har tät kontakt med många pensionärer och pensionssparare som ger oss insikter om den dagliga tillämpningen av systemet. Det ger oss möjlighet att lägga fram förslag på förbättringar till våra politiker.

Pensionsmyndigheten kan också direkt påverka förtroendet för systemet. Under de senaste åren har bedrägerier förekommit i några av de fonder som anslutits till premiepensionssystemet. Det har inneburit att vissa pensionssparare fått se sin premiepension bli mindre än den skulle ha varit. Myndigheten föreslog nya regler för fondtorget, regler som vi nu har fått genomföra och som minskar riskerna för att liknande saker inträffar igen. Vi fortsätter också oförtrutet att gå efter de pengar som tagits från spararna, och de personer som bär ansvaret. Trots dessa tråkiga händelser är det glädjande att konstatera att vi faktiskt ökat vårt förtroende hos pensionsspararna, och att vi ligger stabilt på ett högt förtroende hos de pensionärer vi betalar ut till.

När det gäller effektivitet står sig myndigheten redan idag relativt väl. Men det är en fråga som en myndighet som vår, av omsorg om kunderna, ständigt måste fokusera på. För varje krona som administrationen kostar blir den totala pensionsutbetalningen i Sverige en krona lägre. Även om vi har mycket låg kostnad för administrationen går det alltid att bli bättre. Både genom stora investeringar i digitalisering och genom små steg i vardagen. Vi gör både och. En stor investering i ett nytt system ska ge stora effekter för administrationen av bostadstilläggen. Förhoppningsvis innebär det att våra alltför långa handläggningstider kan kortas ned framöver.

Vårt pensionssystem är komplext och svårt att omfamna för den enskilde, särskilt om man inkluderar närliggande förmånssystem. Här har Pensionsmyndigheten ett ansvar för folkbildning. Det är inte så att alla behöver bli pensionsexperten, men var och en bör åtminstone veta vilka beteenden som leder till högre respektive lägre pension. Dessutom ska alla kunna få en bild av hur stor pensionen blir för att kunna bestämma sig om man behöver ett privat sparande. Här har myndigheten ett viktigt uppdrag!

Det sista området *må bra på och av jobbet* har ett internt fokus. Myndighetens sjuktal ligger för högt, och vi måste jobba systematiskt för att minska dem. Det kommer såväl den enskilde medarbetaren som verksamheten att må bra av.

Daniel Barr
Generaldirektör

2 Året som gått

Sammantaget har Pensionsmyndighetens verksamhet 2018 fungerat bra.

Myndighetens kostnader låg på 1 467 miljoner kronor. Det är en ökning med 56 miljoner kronor jämfört med 2017. Ökningen beror till mestadels på ökade kostnader till följd av händelserna på premiepensionens fondtorg, men också på arbetet med att implementera de nya reglerna på området, vilket resulterat i nya fondavtal med fondbolag. Utbetalningarna av pensioner och pensionsrelaterade förmåner fortsätter att öka och uppgick 2018 till cirka 350 miljarder kronor.

För att korta väntetiderna och effektivisera arbetet med bostadstillägg bygger Pensionsmyndigheten ett nytt systemstöd. Myndigheten börjar handlägga i den nya lösningen under hösten 2019. Men flera delleranser har skett under 2018, till exempel utökade funktioner för personer som vill ansöka om bostadstillägg via webben.

Pensionsadministration

Resultatet för myndighetens ärendehantering är godtagbart. Pensionsmyndigheten har goda resultat i den största förmånen allmän pension. Däremot är produktionsläget inom bostadstillägg allvarligt. Inflödet av ärenden har varit större än under 2017, vilket gjort att handläggningstiderna blivit längre. Men överlag är Pensionsmyndighetens kunder fortsatt nöjda med myndighetens arbete inom förmånshandläggningen.

I juni kom högsta förvaltningsdomstolens dom i målet om beräkning av garantipension med tillämpning av EU-regler. Under 2018 har myndigheten arbetat med att anpassa verksamheten för att implementera domen.

Fondadministration

Pensionsmyndighetens fondadministration har haft ett gott resultat under året. Myndigheten har tagit fram ett nytt fondavtal, som ska gälla mellan Pensionsmyndigheten och de fondbolag som finns på premiepensionens fondtorg. Alla hittillsvarande samarbetsavtal har därför sagts upp. De fondbolag som ville ha kvar sina fonder på fondtorget var tvungna att ansöka om att få ingå ett nytt fondavtal senast 28 december. Då gällde också vissa minimikrav vad det gäller hållbarhetsarbete.

Informations- och konsumentstärkande uppdragen

Sammantaget är resultatet för 2018 när det gäller det informations- respektive konsumentstärkande uppdraget godtagbart. Mätningar visar att fler kvinnor och män vet var de kan få information om hela sin pension, samt vet hur stor deras pension kan komma att bli. Fler kvinnor och män känner också till livsinkomstens betydelse. Däremot är resultatet sämre när det gäller kunskapen om pensioneringstidpunktens betydelse för den framtida pensionen.

Kundservice

För kundservice är resultatet för 2018 bristfälligt. Pensionsmyndigheten har gjort ett sämre resultat än under förra året och inte nått det interna målet. Orsaken är att myndigheten fått in fler samtal än föregående år, vilket lett till ökade väntetider. Däremot är kunderna fortsatt nöjda.

Statistik och analys

Pensionsmyndighetens statistik- och analysverksamhet visar ett gott resultat för 2018. Myndigheten har gjort en stor analysinsats under året mot bakgrund av Pensionsgruppens överenskommelse om långsiktigt höjda och trygga pensioner. Myndigheten har också underhållit och vidareutvecklat pensionsmodellen, som simulerar framtiden för pensionssystemet, och typfallsmodellen, som används för att beräkna pensionsutfall för en individ.

Kompetensförsörjning

Pensionsmyndigheten behöver säkerställa att det finns rätt kompetens för att kunna uppfylla myndighetens uppdrag. Resultatet på det området är godtagbart för 2018. Pensionsmyndighetens nöjdmedarbetarindex, som mäts i den årliga medarbetarundersökningen, ligger på en hög nivå, men har sjunkit något jämfört med föregående år. Det är främst inom områdena medarbetarskap, mål och delaktighet som myndigheten har störst förbättringspotential. Sjukfrånvaron ligger fortfarande på en hög nivå, och varierar mellan olika kontor. Flera åtgärder har genomförts under året för att främja en god arbetsmiljö och hälsa.

Inkomstpensionssystemets finansiella ställning

Inkomstpensionssystemets finansiella ställning mäts främst genom balanstalet. Det uttrycks som inkomstpensionens tillgångar dividerat med dess skulder. Ett balanstal mindre än 1 innebär att skulderna är större än tillgångarna. När det inträffar aktiveras balanseringen i pensionssystemet. Balanstalet för 2020 är 1,0505, vilket innebär att tillgångarna 5,05 procent är större än skulderna. Balanstalet baseras på 2018 års förhållande mellan tillgångar och skulder.

Premiepensionssystemets finansiella ställning

Totalt förvaltad kapital inom fondförsäkring och den traditionella försäkringen var på balansdagen 1 146 miljarder kronor och i den tillfälliga förvaltningen 39,1 miljarder kronor.

Särskilda händelser premiepensionens fondtorg

Pensionsmyndigheten bedömer att pensionsspararna i Falcon Fonder Sicav har lidit stora förluster till följd av omfattande bedrägerier riktade mot fonderna. Pensionsmyndigheten överväger att inleda rättsliga processer mot flera olika individer och organisationer för att få skadestånd. Under 2018 har myndigheten gjort förberedelser för sådana processer. Myndigheten utreder fortfarande hur stort skadeståndsanspråket bör vara.

Under 2018 stämde Pensionsmyndigheten Allra Asset Management på ett belopp som motsvarar cirka 190 miljoner kronor. Bakgrunden var att bolaget gjort transaktioner under 2015-2016 som varit ekonomiskt skadliga för pensionsspararna. Myndigheten polisanmälde bolagets företrädare. Ekobrottsmyndigheten har under 2018 valt att väcka åtal mot fyra företrädare för Allra. Åtalet avser dock inte transaktionerna under 2015-2016 utan tidigare händelser under 2012. Myndigheten har under 2019 gjort en framställning om enskilt anspråk i samband med brottmålet och yrkar ersättning för skada på grund av brott.

Under 2018 har ytterligare två bolag avregistrerats från premiepensionens fondtorg på grund av allvarliga brott mot samarbetsavtalet.

Intern styrning och kontroll

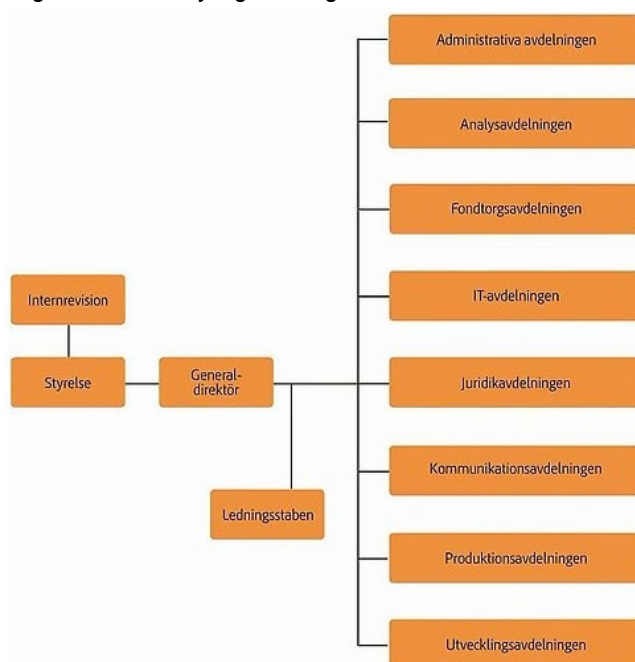
Bedömningen är att Pensionsmyndigheten sammantaget har en god effektivitet och i huvudsak en god måluppfyllelse i förhållande till sitt uppdrag. Myndigheten har kontroll på ekonomin och på risker kopplade till myndighetens uppdrag. Men det finns förbättringsområden. Inom ett par områden har myndigheten bedömt att bristerna avseende intern styrning och kontroll är mycket allvarliga. Bristerna är att myndigheten inte kontrollerat e-post mellan 2009-2018 i en nyupptäckt officiell myndighetsbrevlåda, samt myndighetens möjlighet att säkerställa god intern styrning och kontroll i outsourcad verksamhet hos Försäkringskassan inom säkerhetsområdet.

3 Inledning

3.1 Uppdrag och organisation

Pensionsmyndigheten har i uppdrag att betala ut pensioner och andra förmåner som administreras av myndigheten. Myndigheten ska ge möjlighet för pensionsspararna att förstå, förutse och kunna påverka hela sin pension och ge enkel, neutral och pålitlig hjälp. Pensionsmyndigheten ska även bistå regeringen och andra intressenter med pålitliga fakta och analyser inom pensionsområdet, samt bedriva en kostnadseffektiv verksamhet.

Diagram 1. Pensionsmyndighetens organisation 2018

Pensionsmyndigheten har verksamhet i Gävle, Halmstad, Karlstad, Luleå, Stockholm, Söderhamn, Visby och Växjö och myndigheten har sammanlagt 1 150 medarbetare.

All handläggning av pensioner och pensionsrelaterade förmåner samt kundservice sker på produktionsavdelningen. Verksamhetsområdet statistik och analys hanteras på analysavdelningen. Fondadministrationen hanteras på fondtorgsavdelningen, vilken är en ny avdelning från och med 1 januari 2018. Den externa och interna kommunikationen hanteras främst på kommunikationsavdelningen. Sammanhållande för myndighetens verksamhetsutveckling är utvecklingsavdelningen. I övrigt finns en it-avdelning, administrativ avdelning, juridikavdelning och en ledningsstab.

3.2 Styrelse

Pensionsmyndighetens styrelse har fullt ansvar för verksamheten och generaldirektören är ansvarig inför styrelsen. Styrelsen har haft tio sammanträden under 2018.

Ledamöter 2018

Göran Hägglund, ordförande

Kerstin Wigzell, vice ordförande

Daniel Barr, generaldirektör, från och med 15 oktober 2018

Marcus Karlsson, från och med 1 maj 2018

Annika Creutzer

Thomas Rolén

Maria Rydbeck, vikarierande generaldirektör, till och med 14 oktober 2018

Eva Vestin

Ledamöter 2019

Kerstin Wigzell, tillförordnad ordförande

Thomas Rolén, vice ordförande

Daniel Barr, generaldirektör

Annika Creutzer

Marcus Karlsson

Eva Vestin

Personalföreträdare

Linda Modin, SACO

Ann-Christine Jonsson, ST

Revisionsutskott 2018

Kerstin Wigzell, ordförande

Thomas Rolén, ledamot

Maria Rydbeck, vikarierande generaldirektör till och med 14 oktober 2018

Daniel Barr, generaldirektör, från och med 15 oktober 2018

4 Resultatredovisning

4.1 Förklaringar till resultatredovisningen

Här förklaras resultatredovisningens struktur, definitioner för olika mått och begrepp, hur myndigheten beräknar och fördelar kostnader, samt hur kundnöjdhet och kvalitet följs upp i ärendehandläggningen.

4.1.1 Struktur

Myndigheten redovisar verksamhetens resultat med utgångspunkt i fyra verksamhetsområden:

- Pensionsadministration
- Fondadministration
- Information och kommunikation
- Statistik och analys

Utöver verksamhetsområdena redovisas resultat från andra områden av central betydelse för att ge en helhetsbild av myndighetens resultat. Dessa områden är bland annat extern samverkan och kompetensförsörjning.

Inom verksamhetsområdet pensionsadministration redovisas resultat från handläggningen av ärenden som avser pensioner och pensionsrelaterade förmåner. Ärendehandläggningen är underindeldad enligt tabell 1.

Tabell 1. Pensionsmyndighetens förmåner eller motsvarande och underindelning av dessa i handläggningen

Förmåner eller motsvarande	Underindelning i ärendehandläggningen
Allmän pension ¹	Allmän pension nationell
	Allmän pension internationell
	Allmän pension utland
Efterlevandepension	Efterlevandepension nationell
	Efterlevandepension internationell
	Efterlevandestöd
	Efterlevandepension utland
Bostadstillägg	Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd
Äldreförsörjningsstöd	Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd
Alla förmåner	Återkrav
	Kontrollutredningar
	Omprövning
Frivillig pensionsförsäkring	-

¹Allmän pension består av förmånerna inkomstpension, tilläggspension, garantipension och premiepension.

4.1.2 Prestationer

För respektive verksamhetsområde redovisas prestationer, det vill säga tjänster och produkter som lämnar myndigheten enligt tabell 2.

Tabell 2. Pensionsmyndighetens prestationer per verksamhetsområde

Verksamhetsområde	Prestation
Pensionsadministration	Avslutade ärenden avseende allmän pension nationell ¹ .
	Avslutade ärenden avseende allmän pension internationell ¹ .
	Avslutade ärenden avseende allmän pension utland*.
	Avslutade ärenden avseende bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd.
	Avslutade ärenden avseende efterlevandepension.
	Avslutade ärenden avseende frivillig pension.
	Avslutade ärenden avseende återkrav.
	Expedierade ärenden avseende omprövningar. Utbetalningar.
Fondadministration	Pensionssparare och pensionärer med fondförsäkring. Genomförda fondbyten
Statistik och analys	Antal publicerade rapporter. Besvarade statistikbeställningar
Information och kommunikation ²	Pensionssparare och pensionärer som tagit del av information inom respektive kanal.

¹ I måtten antal avslutade och pågående ärenden inom allmän pension ingår även ärenden avseende utredning av uttag. Däremot exkluderas impulsärenden som tidigare skapades för avlidna. För ärendehandläggningen har prestationen avslutade ärenden (för omprövningar gäller antal expedierade omprövningar) valts, det vill säga både ansökningsärenden och övriga ärenden.

²För verksamhetsområdet information och kommunikation görs inte någon samlad redovisning av prestationer då prestationerna har stor spännvidd med allt från antal utskickade *Orange kuvert* till inbokade personliga möten med kundvägledare. Dessa prestationer är av olika karaktär och det är en avsevärd skillnad i hur resurskrävande de är.

4.1.3 Jämförelser mellan åren

Utfallet för 2018 jämförs där det är möjligt med åren 2017 och 2016. Om det är relevant för analys av trender görs även jämförelser över längre tid. Om någon förutsättning förändrats så att det är missvisande att jämföra utfallen mellan åren, kommenteras och förklaras det i texten eller i en not direkt under tabellen.

4.1.4 Kostnader

I myndighetens kostnadsfördelningsmodell fördelas i ett första steg totala kostnader ut till respektive verksamhetsområde, både direkta och indirekta kostnader. De indirekta kostnaderna fördelas ut schablonmässigt med bland annat tidredovisning som fördelningsnyckel. I ett andra steg fördelas kostnaderna inom verksamhetsområdet pensionsadministration till kostnader per förmån eller motsvarande, bland annat för att kunna redovisa styckkostnader.

4.1.5 Indikatorer i ärendehandläggningen

Indikatorer i ärendehandläggningen är inkomna, pågående och avslutade ärenden, styckkostnad, avslutade ärenden per arbetad timme, handläggningstid, andelen pensions- eller förmånstagare som får sin första utbetalning i rätt tid (utbetalningsprecision), samt kvalitetsutlåtande.

Handläggningstiden beräknas enbart för ansökningsärenden. Där inte annat anges mäts handläggningstiden som det antal dagar som löper från det att handlingen som startade ärendet inkommit (eller, för de ärenden där ingen sådan handling finns, från tidpunkten när ärendet skapades i handläggningssystemet) fram till den tidpunkt då ärendet avslutas i handläggningssystemet.

Arbetsproduktiviteten redovisas som avslutade ärenden per arbetad timme. Arbetade timmar per förmån ingår som en delmängd i beräkningen av styckkostnader och hämtas från tidredovisningssystemet. Avslutade ärenden beräknas enligt samma definition som vid styckkostnadsberäkningen.

Kostnadsproduktiviteten redovisas i form av styckkostnader för prestationer i verksamhetsområdena pensionsadministration och fondadministration. Styckkostnaden avser att ge en bild av kostnaden för avslutade ärenden för respektive förmån. Analysen

av styckkostnadsutvecklingen inom ärendehandläggning görs för respektive förmån. Då förmånerna skiljer sig åt i karaktär och svårighetsgrad görs inga jämförande analyser om skillnader i styckkostnader mellan förmånerna.

För verksamhetsområdena information och kommunikation, samt statistik och analys har prestationer inte definierats på motsvarande sätt. Kostnadsproduktivitet redovisas därför inte för dessa två verksamhetsområden.

Någon beräkning av total produktivitet för myndigheten görs inte, då ett sådant mått skulle bli alltför svårtolkat för att skapa mervärde.

4.1.6 Kvalitetsmodell

Pensionsmyndighetens kvalitetsmodell bygger på tre delar som ska samverka både när det gäller uppföljning och utveckling av kvaliteten. De tre delarna är riktade kvalitetsuppföljningar, uppföljning i linjen och datadrivet förbättringsarbete.

Riktade kvalitetsuppföljningar görs för att få kunskap om nuvarande kvalitet per förmån eller område för att myndigheten ska kunna uttala sig om den rättsliga kvaliteten. Vid riktade uppföljningar följs ärenden upp utifrån kriterierna enkelhet, formellt riktigt och materiellt riktigt. Med kriteriet enkelhet menas att myndigheten har använt ett tydligt och enkelt språk i beslut och kommuniceringsbrev, samt att agerande gentemot pensionärerna eller pensionsspararna har varit tydligt. Formellt riktigt innebär att myndigheten uppfyllt utrednings-, kommunicerings- och motiveringsskyldigheten i besluten. Med materiellt riktigt menas att beslutet är rätt utifrån gällande lagstiftning. I tabell 3 framgår inom vilka områden det har gjorts riktade uppföljningar under 2018.

Uppföljningen i linjen innebär att chefer löpande följer upp kvaliteten i ärenden som deras medarbetare handlagt. Syftet med uppföljningen är att fungera som underlag vid en kvalitetsdialog med varje medarbetare. Uppföljningen i linjen används för lärande och utveckling av kvaliteten på individ-, grupp- och förmånsnivå. Uppföljningen omfattar, liksom i de riktade uppföljningarna, kriterierna enkelhet, formellt och materiellt riktigt.

Datadrivet förbättringsarbete innebär att myndighetsstatistik används för att göra analyser. Datadrivna analyser kan dels användas för att komplettera andra uppföljningar, dels bidra med ny information som normalt inte upptäcks vid stickprovsundersökningar. Det görs i nuläget inga datadrivna analyser. Myndigheten har under året tagit fram två kvalitetsindikatorer som kommer att följas upp och analyseras under 2019.

4.1.6.1 Kvalitetsuttalande

Bedömningen av kvaliteten i handläggningen görs i ett kvalitetsuttalande. Underlaget till uttalandet består i princip uteslutande av resultat från årets riktade kvalitetsuppföljningar. Underlaget analyseras och bedöms enligt en fyrgradig skala, motsvarande den skala som används för övrig resultatbedömning och i intygandet för intern styrning och kontroll.

De förmåner och verksamheter som bedöms i kvalitetsuttalandet är allmän pension, efterlevandepension, bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd, återkrav, kundmöte och omprövning på begäran av den enskilde. Återkrav bedöms uppdelat per förmån och ingår därför inte i bedömningen för respektive förmån.

Tabell 3. Riktade kvalitetsuppföljningar 2018

Uppföljning
Allmän pension, intjänandebeslut – pensionsgrundande belopp för barnår
Allmän pension – återkrav
Allmän pension – kontrafaktiska prognoser ¹
Bostadstillägg – ansökningsärenden
Bostadstillägg – omräkningsärenden
Bostadstillägg – återkrav
Bostadstillägg – indragningsärenden
Bostadstillägg – impulser om återkrav utan beslut till pensionärerna ²
Efterlevandepension – ex officio
Efterlevandepension – manuell och maskinell ärendehandläggning efter genomförd automatisering
Omprövningsärenden

¹ Genomförd 2018, men ligger inte till grund för resultatbedömningen.

² Uppföljningen omfattade ärenden där beslut inte skickats ut till pensionären på grund av att felutbetalning inte skett, att återbetalningsskyldighet inte föreligger eller att återbetalningsskyldighet föreligger men hel eftergift beviljats.

4.1.7 Resultatbedömning

När det är möjligt bedöms resultatet utifrån uppnådd effekt.

Resultatet inom respektive förman eller motsvarande är en samlad bedömning av kriterierna; prestationernas volym, kostnad, styckkostnader, avslutade ärenden per arbetad timme och kvalitetsutlåtande.

Där interna målsättningar inte finns formulerade görs bedömningen utifrån utfall och trend.

Resultatbedömningar görs utifrån en fyrgradig skala; gott, godtagbart, otillräckligt eller bristfälligt. Definitioner för resultatbedömningar återfinns nedan.

Gott

Resultatbedömningen gott (grönt) innebär att resultatet är tillräckligt bra då Pensionsmyndighetens interna målsättningar uppfylls. Områden som får denna bedömning är fungerande och behöver inte förbättras utan det är fullt tillräckligt att behålla resultatet på nuvarande nivå till kommande år.

Godtagbart

Resultatbedömningen godtagbart (gult) innebär att resultatet är acceptabelt men behöver förbättras, då interna målsättningar inte uppfylls helt. Resultatbedömningen godtagbart kan även innebära att resultatet är gott inom något kriterium men sämre inom ett annat, eller att de avsedda effekterna ännu inte är uppnådda. Områden som får denna bedömning har ett godtagbart resultat, men behöver helt eller till vissa delar förbättras. Förbättringsbehovet behöver inte gälla hela området och är inte akut. I allmänhet finns pågående förbättringsåtgärder som har gett mätbara förbättringar.

Otillräckligt

Resultatbedömningen otillräckligt (orange) innebär att resultatet är ofullständigt då några av de interna målsättningarna inte uppfylls. Resultatet kan vara gott eller godtagbart inom något kriterium, men sämre inom ett annat. Områden som får denna bedömning har ett otillräckligt resultat och behöver en tydlig resultatförbättring för ett eller flera av kriterierna. Resultatläget är allvarligt och resultatförbättringen har hög prioritet för myndigheten. Det finns pågående förbättringsåtgärder som har gett mätbara förbättringar, men förbättringarna är ännu inte tillräckliga.

Bristfälligt

Resultatbedömningen bristfälligt (rött) innebär att resultatet är otillfredsställande då flertalet av Pensionsmyndighetens interna målsättningar inte uppfylls. Resultatet kan vara gott, godtagbart eller otillräckligt inom något kriterium men sämre inom andra.

Områden som får denna bedömning har ett oacceptabelt resultat och behöver en omedelbar förbättring för flertalet av kriterierna. Det behövs en generell kraftsamling från hela myndigheten, till exempel via omprioriteringar. Resultatläget är allvarligt och en resultatförbättring har högsta prioritet för myndigheten. Även om det finns förbättringsåtgärder som vidtagits har de inte visat några avgörande mätbara förbättringar, och inte heller någon tydlig trend med ett förbättrat resultat.

4.1.8 Måluppfyllelse regleringsbrevets mål

Pensionsmyndigheten har fem mål i regleringsbrevet. En bedömning görs om respektive mål i regleringsbrevet är uppfyllt, delvis uppfyllt eller inte uppfyllt. Målbedömningarna baseras i huvudsak på uppnådda resultat, men även på genomförda insatser.

4.1.9 Kundundersökningar

Tabell 4. Pensionsmyndighetens kundundersökningar 2018

Kanal	Metod	Antal intervjuer	Svarsfrekvens	Hänvisning resultat
Webbplatsen	Enkät på webbplatsen	3 738	Inte beräknat ¹	4.6.4.1
Orange kuvert pensionärer	Telefonintervjuer	543	Inte beräknat	4.6.4.3
Orange kuvert pensionssparare	Webbintervjuer	1 003	Inte beräknat	4.6.4.3
Kundservice telefoni	Telefonintervjuer	520	63 procent	4.6.4.4
Informationsträffar	Webbintervjuer	2149	48 procent	4.6.4.8
Allmän pension	Telefonintervjuer	600	34 procent	4.3.2
Efterlevandepension	Telefonintervjuer	400	49 procent	4.3.4
Bostadstillägg	Telefonintervjuer	600	32 procent	4.3.3

¹Mätningen är en pop-up-enkät som aktiveras efter 120 sekunders besök på pensionsmyndigheten.se. Det är inte möjligt att på traditionellt vis beräkna svarsfrekvensen för undersökningen.

Undersökningarna har genomförts enligt samma metod 2018 som föregående år.

Intervjuerna kring informationsträffarna är genomförda i Pensionsmyndighetens egen regi via webbintervjuer inom ramen för undersökningsverktyget Netigate. Övriga intervjuer är genomförda av Kantar Sifo. Intervjuerna med pensionssparare kring *Orange kuvert* är gjorda via webbintervjuer med ett slumpmässigt urval via Kantar Sifos webbpanel. Intervjuerna med pensionärer kring *Orange kuvert* är gjorda via telefonintervjuer och ett slumpmässigt urval av telefonnummer.

Kundmätningarna per ärendetyp är genomförda via telefonintervjuer med personer som nyligen fått ett beslut i ett ärende rörande allmän pension, efterlevandepension eller bostadstillägg enligt Pensionsmyndighetens egna register.

Kundnöjdheten uttrycks med ett nöjdhetsindex (NKI) som mäts på en skala 0–100. De pensionssparare och pensionärer som varit i kontakt med myndigheten per telefon kontaktades för intervju veckan efter deras samtal. Den mätningen genomfördes under maj-juni 2018.

Det finns kunder som på eget initiativ lämnar synpunkter på verksamheten. I statistiken åtskiljs beröm, klagomål eller förslag. Alla synpunkter registreras och då det är möjligt ges återkoppling till synpunktslämnaren.

För att mäta effekter av arbetet med att skapa förtroende för Pensionsmyndigheten och myndighetens arbete genomförs en imageundersökning hos allmänheten. Kantar Sifo har 2018 genomfört 1 600 telefonintervjuer med pensionssparare (20–65 år) och pensionärer (61 år och äldre). Svarsfrekvens för mätningen är 36 procent.

För att mäta hur framgångsrikt Pensionsmyndighetens arbete är mäts allmänhetens förtroende för myndigheten. I en så kallad imageundersökning genomförde 2018 Kantar Sifo 1 600 telefonintervjuer med pensionssparare (20–65 år) och pensionärer (61 år och äldre). Svarsfrekvens för mätningen är 36 procent.

För att följa måluppfyllelsen av de kommunikativa målen genomförs även en årlig undersökning – *Självförtroende och förutsebarhet* – där kunskaper, attityder och beteenden kring den egna pensionen undersöks bland pensionssparare i åldern 18–65 år. 1 000 intervjuer genomfördes med ett riksrepresentativt slumpmässigt urval av pensionssparare. Svarsfrekvensen uppgick till 39 procent..

Bortfallet i kundundersökningarna är mellan 40 och 70 procent beroende på metod och intervjulängd. Mellan 40 och 60 procent av bortfallet är sådana som inte har tid eller inte vill delta. Övriga 30 – 60 procent har inte kunnat nås trots flera kontaktförsök. Storleken på bortfallet är enligt Kantar Sifo normalt i denna typ av undersökningar.

4.1.10 Könsuppdelad statistik

Pensionsmyndigheten har könsuppdelat all statistik som är direkt individbaserad och teknisk möjlig att ta fram uppdelad på kvinnor och män.

Däremot har inte indikatorer som är indirekt individbaserade könsuppdelats, såsom kostnader, styckkostnader, antal avslutade ärenden per timme och kvalitetsutlåtande.

Pensionssystemets resultat- och balansräkning har upprättats i enlighet med 55 kap. 4§ socialförsäkringsbalken (2010:110) och förordning (2002:135) om årlig redovisning av det inkomstgrundade ålderspensionssystemets finansiella ställning och utveckling, se avsnitt 4.12 Inkomstpensionens finansiella ställning och utveckling.

Pensionsmyndigheten har bedömt att denna resultat- och balansräkning inte faller under de bestämmelser om könsuppdelad statistik som gäller för individbaserad statistik. Vissa uppgifter i resultat och balansräkningen, till exempel utbetalningar finns könsuppdelad i redovisningen, se 4.3.2. Vissa andra uppgifter, såsom pensionssskuld, förvärvsinkomster och pensionsrätter, finns det könsuppdelad information om i *Orange rapport* som publiceras efter att myndighetens årsredovisning har fastställts. Senast publicerade uppgifter finns i *Orange rapport 2017*.

4.2 Verksamhetsöversikt

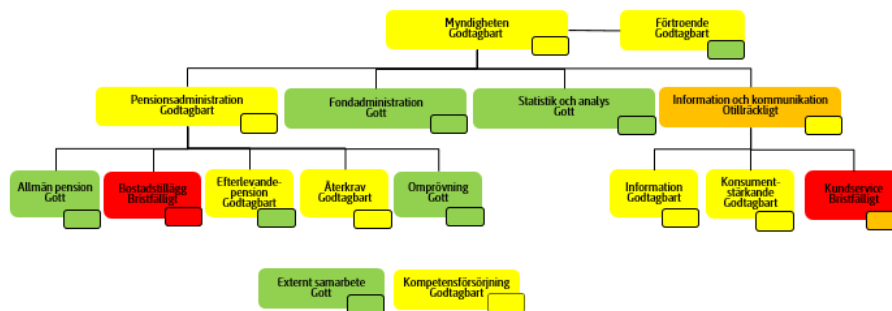
Här redovisas en samlad bedömning av årets resultat, kostnader och finansiering, samt effektiviseringar och större utvecklingsinsatser.

4.2.1 Samlad resultatbedömning

Tabell 5. Sammanfattande resultatbedömning myndighet 2016–2018

	2016	2017	2018
Sammanfattande bedömning	Godtagbart	Godtagbart	Godtagbart

Diagram 2. Verksamhetens resultat 2018

□ = Resultatbedömning i ÅR 2017

Utifrån fastställda kriterier är Pensionsmyndighetens sammanvägda resultatbedömning för 2018 godtagbar.

Resultatnivån har sänkts för områdena; förtroendet för myndigheten, efterlevandepension, samt information och kommunikation (kundservice).

Trots att myndighetens mätningar visar ett starkt förtroende för myndigheten har resultatnivån sänkts till godtagbar när det gäller förtroendet för myndigheten. Anledningen är att myndigheten förändrat sin bedömning av vad som ska anses som ett gott resultat och även höjt ambitionen vad gäller det förtroende för myndigheten som eftersträvas.

Handläggningstiderna ligger fortsatt på en bra nivå för efterlevandepension (nationella ärenden). För efterlevandestöd och utlandsärenden har handläggningstiderna försämrats. Detta har lett till att resultatnivån sammantaget har sänkts till godtagbar för efterlevandepension.

Servicegraden har sjunkit för kundservice (telefoni) och den genomsnittliga väntetiden har ökat, därför har myndigheten sänkt resultatnivån till bristfälligt. Försämrat resultat beror bland annat på ett ökat inflöde av samtal i förhållande till föregående år och att resurser har omfördelats från kundservice till handläggning av bostadstillägg.

Resultatanalysen redovisas under respektive område i avsnitten 4.3-4.9.

4.2.2 Verksamhetens kostnader och finansiering

4.2.2.1 Kostnader för verksamheten

Tabell 6. Kostnader fördelade per verksamhetsområde 2016–2018

	Kostnad 2016 mnkr	Andel 2016 %	Kostnad 2017 mnkr	Andel 2017 %	Kostnad 2018 mnkr	Andel 2018 %
Pensionsadministration	830	60	840	60	845	58
Fondadministration	51	4	96	7	115	8
Information och kommunikation	466	34	441	31	469	32
Statistik och analys	36	2	34	2	37	2
Summa	1 383	100	1 411	100	1 467	100

Kostnaden för verksamhetsområdet fondadministration fortsätter att öka. Kostnadsökningen är till övervägande del hänförlig till merkostnader i samband med händelserna på premiepensionens fondtorg samt implementeringen av nya regler kring fondavtal med fondförvaltare.

Pensionsmyndighetens totala it-kostnader uppgår 2018 till 570 miljoner kronor, en ökning från 553 miljoner kronor 2017.

4.2.2.2 Fördelning av kostnader och finansiering per verksamhetsområde

Kostnaderna avser de totala administrationskostnaderna och är fördelade på finansiering från anslag, avgiftsuttag samt övriga avgifter.

Tabell 7. Fördelning av verksamhetens kostnader och finansiering per verksamhetsområde 2018, i miljoner kronor

	Kostnader	Finansiering anslag	Finansiering via AP- fonderna	Finansiering via premie- pensions- fonderna	Finansiering övriga avgifter	Finansiering totalt
Pensionsadministration	845	368	256	190	32	845
Fondadministration	115	0	0	114	1	115
Statistik och analys	37	12	11	15	0	37
Information och kommunikation	469	160	161	146	1	469
Summa	1 467	539	428	464	34	1 467

4.2.3 Effektiviseringar och större utvecklingsinsatser

Pensionsmyndigheten har under året drivit flera större utvecklingsinitiativ i hög grad drivna av lag- och regeländringar.

Under 2017 startade ett projekt för att utveckla en ny lösning för handläggning och beräkning av bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd (NBT). Den nya systemlösningen kommer att ha en högre automatiseringsgrad än befintligt handläggningssystem och beräknas vara klar under 2019. Inom ramen för projektet ska myndigheten skapa en ny teknisk plattform som ska utgöra grunden för utveckling av nya stödsystem för andra förmåner. Under 2018 har projektet levererat:

- Utökade funktioner för personer som vill ansöka om bostadstillägg via webben.
- Möjlighet för anhörig att ansöka om bostadstillägg.
- Förbättringar internt inom handläggningen, vilket kan leda till färre felutbetalningar.

Under 2018 har Pensionsmyndigheten arbetat för att förbättra och uppmuntra möjligheten att ansöka digitalt om pension, eller pensionsrelaterade förmåner. Arbetet

har gett gott resultat och antalet digitala ansökningar via webben har ökat, bland annat har digitala bostadstillägg ansökningar ökat från 13 procent i januari 2018 till 22 procent i december 2018.

Pensionsmyndigheten har 2018 bedrivit ett projekt för att förbereda verksamheten för att agera i enlighet med Högsta förvaltningsdomstolens dom rörande garantipension. I väntan på slutlig lagstiftning har en tillfällig lag implementerats. I och med den nya kategoriseringen av garantipension kommer redan beviljade garantipensioner att behöva omprövas med retroaktiv verkan från januari 2018. Handläggningen kommer att genomföras under 2019 och 2020. Se även avsnitt 4.3.12.1.

Pensionsmyndigheten har under året påbörjat ett arbete med att etablera en del av myndighetens it-verksamhet i Luleå. Satsningen är långsiktig men flera it-medarbetare har redan rekryterats till Luleå kontoret. Syftet med placering i Luleå är bland annat att dra nytta av närheten till Försäkringskassan. Men även att underlätta it-rekrytering eftersom konkurrens om kompetens är mycket stor i Stockholmsregionen. I Luleå finns också Luleå tekniska universitet som utbildar potentiella medarbetare med önskad kompetens. Lite längre fram ser Pensionsmyndigheten även möjligheter att etablera ett myndighetsnätverk och samarbete med Luleås näringsliv för samarbete kring utmaningar inom exempelvis digitalisering.

Under året har Pensionsmyndigheten byggt om och förbättrat stora delar av den tekniska miljön. Myndighetens datacenter har under året flyttats från privat leverantör i Stockholm till Försäkringskassan i Sundsvall. Flytten medför framtida kostnadsbesparingar för it-driften, men även säkrare it-miljöer och snabbare leveranser.

Implementeringen av den nya dataskyddsförordningen medförde ett flertal interna initiativ för att säkerställa att myndighetens arbete med dataskyddsfrågor och behandling av personuppgifter är förenligt med förordningen.

4.2.3.1 Automatiseringsgrad

En hög automatiseringsgrad medför en minskad risk för oavsiktliga fel. Automatiseringen bidrar till en förbättrad kvalitet då ärenden handläggs mer effektivt, enhetligt och rättssäkert samt till att risken för felaktiga utbetalningar minskar.

Pensionsmyndigheten har utifrån tillgänglig statistik och schabloniserad bedömning av insatsen i manuella ärenden mätt automatiseringsgraden.

Tabell 8. Automatiseringsgrad vid ansökan, beviljande vid ansökan och anmälan vid förlängning 2016–2018, i procent

Område	2016	2017	2018
Allmän pension	76	77	80
Premiepension	99	-	-
Efterlevandepension exkl. premiepension	53	-	-
Efterlevandepension	-	66	66
Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd	33	33	33

Automatiseringsgrad mäts på processer där uppgift, handling, årsimpuls eller transaktion inkommer till eller utförs av myndigheten och därefter bearbetas. Dessa kan resultera i ett självständigt beslut eller annan typ av utskick, brev eller utbetalning.

4.2.4 Kvalitet i handläggningen

Regleringsbrev 2018

Kvalitet i handläggningen

Pensionsmyndigheten ska redovisa kvaliteten i handläggningen av ärenden för kvinnor och män samt vilka åtgärder som har vidtagits för att förbättra kvaliteten. I redovisningen ska även ingå hur myndigheten arbetar för att minska de oavsiktliga felen.

4.2.4.1 Kvalitetsbedömningar och genomförda kvalitetshöjande åtgärder

Tabell 9. Kvalitetsbedömningar 2016–2018

	2016	2017	2018
Allmän pension	Gott	Godtagbart	Godtagbart
Efterlevandepension	Godtagbart	Godtagbart	Godtagbart
Bostadstillägg	Otillräckligt	Otillräckligt	Otillräckligt
Återkrav allmän pension	Otillräckligt	Otillräckligt	Godtagbart
Återkrav efterlevandepension	Bristfälligt	Bristfälligt	Bristfälligt
Återkrav bostadstillägg	Otillräckligt	Godtagbart	Godtagbart
Omprovning	Gott	Gott	Gott
Kundmöte	Gott	-	-

Arbetet med att analysera resultatet i de olika kvalitetsuppföljningarna, återkoppling till verksamheten och övrigt förbättringsarbete är viktiga pusselbitar för att förbättra kvaliteten i ärendehandläggningen.

Myndigheten genomför bland annat analys- och förbättringsworkshops, vars syfte är att ta tillvara resultatet från de riktade kvalitetsuppföljningarna, uppföljningen i linjen, omprovningens enhets årsrapport, ex officio-rättelser med mera. Vid dessa workshops går man igenom möjliga förbättringsområden, diskuterar orsaker och föreslår åtgärder. År 2018 har sådana workshops hållits inom två områden, återkrav allmän pension samt återkrav efterlevandepension.

Pensionsmyndigheten har genomfört interna utbildningar avseende förvaltningslagen. Det har även genomförts andra interna utbildningar med syfte att bredda och stärka handläggarnas kompetens när det gäller de lagregler som gäller för förmåner och återkrav, samt hur allmän förvaltningsrätt ska användas i handläggningen.

Kvalitetsbedömningarna grundas på resultatet från de riktade kvalitetsuppföljningarna och är i huvudsak inriktade mot manuell ärendehandläggning.

Allmän pension bedöms vara en väl fungerande förmån med godtagbar kvalitet. Behov av förbättring finns framförallt inom formell riktighet i den manuella handläggningen av allmän pension. När det gäller den automatiserade handläggningen finns behov av att följa upp och säkerställa att den håller god kvalitet. Myndigheten arbetar kontinuerligt med kvalitetshöjande åtgärder för att komma till rätta med de brister som finns. Inom förmånen pågår också arbete med förbättring av handlägningsprocesserna.

När det gäller efterlevandepension har de riktade kvalitetsuppföljningarna omfattat både automatiserad och manuell ärendehandläggning. Kvaliteten inom efterlevandepension bedöms vara godtagbar. Kvaliteten i den automatiserade ärendehandläggningen är god. Inom den manuella handläggningen finns förbättringsområden främst inom formell riktighet. Genomförda åtgärder består framförallt av återkoppling på individ- och gruppnivå.

Kvaliteten inom bostadstillägg bedöms som otillräcklig. Det beror framförallt på att det finns brister avseende formell riktighet. Utöver de utbildningar och workshops som nämnts ovan har det genomförts omfattande insatser för förbättring av kvaliteten avseende journalföring, kommunicering och beslutsmotivering.

Kvaliteten för återkrav av allmän pension har förbättrats jämfört med tidigare år och bedöms nu vara godtagbar. Förbättringen förmodas bero på de kvalitetshöjande åtgärder som har genomförts under 2017 och 2018. När det gäller formell riktighet är det möjligt att göra ytterligare förbättringar.

Det har inte genomförts någon riktad uppföljning avseende återkrav av efterlevandepension under 2018. Det beror på att verksamheten genomfört ett flertal kvalitetshöjande insatser under det senaste halvåret. Myndigheten har för avsikt att följa upp kvaliteten i ärendehandläggningen när dessa insatser implementerats fullt ut under 2019. Kvaliteten avseende återkrav av efterlevandepension bedöms därför som bristfällig, eftersom det saknas underlag i form av genomförda riktade uppföljningar under 2018 för att göra någon annan bedömning än den som gjordes 2017.

Kvaliteten för återkrav av bostadstillägg bedöms vara godtagbar. Det finns möjlighet att förbättra kvaliteten ytterligare, främst gällande formell riktighet. Inom verksamheten genomförs kvalitetshöjande åtgärder bland annat i form av workshops med inriktning mot att skriva beslut, samt tolka och bemöta den enskildes yrkande.

För handläggning av omprövning på begäran av den enskilde bedöms kvaliteten som god. Det saknas skäl för särskilda förbättringsåtgärder, utöver det ständiga arbetet med att utveckla kvaliteten som åligger verksamheten.

Myndigheten har inte möjlighet att bedöma kvaliteten i kundmötet då det för närvarande saknas tekniska förutsättningar för att genomföra riktade kvalitetsuppföljningar. De kundundersökningar som görs och den uppföljning i linjen som genomförs lämpar sig inte som underlag för bedömning av kvaliteten.

Myndighetsutövningen ska vara likvärdig för alla oavsett kön. Kvalitetsbedömningarna baseras på genomförda riktade kvalitetsuppföljningar men stickprovsstorlekarna för urvalen är inte dimensionerade för att undersöka skillnaden i kvalitetshänseende mellan kvinnor och män.

Myndigheten har däremot analyserat könsuppdelad statistik när det gäller omprövning av grundbeslut, vilket skulle kunna vara en relevant indikator i detta avseende. Analysen visar utfall i form av ändring respektive inte ändring av de beslut som har expedierats, uppdelat på kvinnor och män. Statistiken visar att ändringsfrekvensen är likvärdig för kvinnor och män.

4.2.4.2 Myndighetens arbete med att minska de oavsiktliga felen

En felaktig utbetalning uppstår om en nuvarande eller en framtida utbetalning är för hög, för låg eller i sin helhet fel i förhållande till vad en person har rätt till enligt gällande lag. En utbetalning kan även vara felaktig om den grundar sig på uppgifter som var aktuella vid beslutstillfället men förutsättningarna senare ändrats och inte beaktats.

Felaktiga utbetalningar kan vara en konsekvens av avsiktliga och/eller oavsiktliga fel.

Pensionsmyndigheten vidtar olika åtgärder för att minska oavsiktliga fel (se avsnitt 4.3.8 rörande avsiktliga fel). Myndigheten arbetar kontinuerligt med att förbättra informationen i samband med ansökan och underlätta för pensionärerna att lämna korrekta uppgifter i sin ansökan. Myndigheten strävar också efter att förbättra informationen till pensionärer och pensionssparare om deras rättigheter och skyldigheter.

Myndigheten utför manuella och maskinella kontroller före och efter utbetalning, samt riskbaserade kontroller av ärenden med förhöjd risk för felaktiga utbetalningar. Se avsnitt 4.3.7 rörande efterkontroller och nya regler för kapitalinkomst.

Pensionsmyndigheten effektiviserar löpande sitt arbetssätt och utvecklar kontrollarbetet för att upptäcka och hantera de fel som uppstår.

Myndigheten bedömer att de fel som uppstår i samband med ärendehandläggningen är oavsiktliga. Ett oavsiktligt fel kan vara orsakat av tidsbrist, okunskap, räknefel eller slarv som leder till ett felaktigt eller bristfälligt underlag. Myndighetens systematiska arbete med kvalitetsutveckling omfattar även oavsiktliga fel i handläggningen, se ovan under avsnitt 4.2.4.1.

De oavsiktliga felen bedöms minska i takt med den ökade automatiseringsgraden i ärendehandläggningen.

4.2.5 Förtroendet för Pensionsmyndigheten

Tabell 10. Sammanfattande resultatbedömning förtroendet för Pensionsmyndigheten 2016–2018

	2016	2017	2018
Sammanfattande bedömning	Gott	Gott	Godtagbart

Pensionsmyndigheten mäter årligen förtroendet för myndigheten i en så kallad imageundersökning. Förtroendet hos pensionsspararna visar en ökning jämfört med föregående år. Förtroendet hos pensionärerna ligger på ungefär samma nivå som 2017.

Långsiktigt har förtroendet en uppåtgående trend, både hos pensionssparare och hos pensionärer. Det är inga säkerställda skillnader mellan könen avseende förtroendet för myndigheten, vare sig när det gäller pensionssparare eller pensionärer.

Att den sammanfattande bedömningen av resultatet för 2018 är godtagbart i stället för gott, beror på att myndigheten höjt ambitionen för vad som anses vara ett gott förtroende. Under 2019 kommer myndigheten att ta fram ett gränsvärde för vad som är ett gott förtroende hos såväl pensionssparare som pensionärer.

Tabell 11. Förtroende och kännedom om Pensionsmyndigheten 2016–2018, andel i procent

	Totalt			Kvinnor			Män		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Kännedom									
Pensionssparare som känner till Pensionsmyndigheten och vad vi gör.	46	49	52	43	44	49	50	54	54
Pensionärer som känner till Pensionsmyndigheten och vad vi gör.	57	58	58	58	54	58	56	60	59
Förtroende									
Pensionssparare som känner förtroende för Pensionsmyndigheten.	38	40	45	36	42	45	40	38	44
Pensionärer som känner förtroende för Pensionsmyndigheten.	58	59	61	57	56	60	59	60	62

Uppgifter från imageundersökningen. Svarsalternativen är graderade 1–5, där 5 betyder instämmer och 1 betyder instämmer inte. Enbart de som svarat 4 eller 5 anses instämma.

Många olika faktorer påverkar myndighetens förtroende, där handläggning, service och bemötande är de viktigaste. Människors förtroende för Pensionsmyndigheten påverkas också av vilket förtroende man har för pensionssystemet, samt de bilder av pensionen som sprids av andra aktörer.

Avseende kännedom om Pensionsmyndigheten finns inga säkerställda skillnader jämfört med 2017, vare sig för pensionssparare eller för pensionärer. Det finns heller inga skillnader mellan könen. Kännedomen om myndigheten påverkar förtroendet för

myndigheten, eftersom personer som varit i kontakt med myndigheten generellt sett har ett högre förtroende än de som inte varit i kontakt.

Kantar Sifo tar varje år fram ett anseendeindex för svenska myndigheter.

Pensionsmyndigheten har i 2018 års mätning ett index på 24 (genomsnittet för alla myndigheter i mätningen är 30). Anseendet ligger något under 2017 års resultat som låg på 25.

4.2.6 Kundsynpunkter på verksamheten

Tabell 12. Synpunkter på verksamheten 2016–2018

	Totalt			Kvinnor			Män		
	2016	2017	2018 ¹	2016	2017	2018 ¹	2016	2017	2018 ¹
Kundsynpunkter, antal	3 470	3 731	10 676	-	1 494	5 241	-	2 237	4 317

¹Den stora ökningen av antalet kundsynpunkter under 2018 beror på att telefonsamtal och e-post där kunderna efterlyser beslut om bostadstillägg började registreras, något som inte gjorts tidigare.

Det finns kunder som på eget initiativ lämnar synpunkter på verksamheten. Under 2018 har det inkommit väsentligt fler kundsynpunkter än 2017. Under året har fler kvinnor än män lämnat synpunkter, vilket är en förändring jämfört med år 2017 och 2016.

Både kvinnor och män har främst valt att ringa för att lämna synpunkter. Kvinnor ringer i större utsträckning än män, som i större utsträckning använder fler kanaler för synpunktsinlämning, som till exempel e-post.

Bostadstillägg är det område för vilket kunder under 2018 lämnat flest klagomål och förbättringsförslag. Det gäller både kvinnor och män även om kvinnor är överrepresenterade. Klagomålen och förbättringsförslagen rör nästan uteslutande myndighetens beslut. Både kvinnor och män ger beröm för myndighetens bemötande.

4.3 Verksamhetsområde pensionsadministration

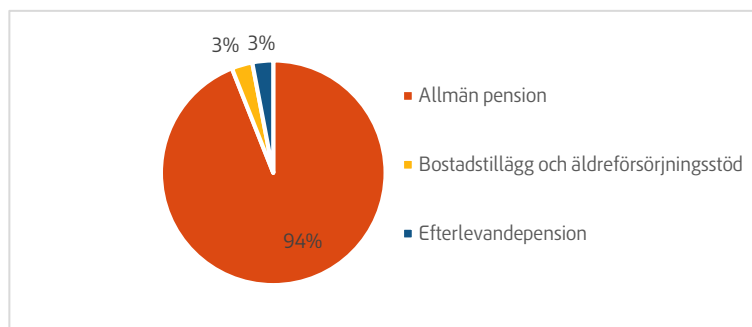
Pensionsmyndigheten ska ge pensionssparare och pensionärer en enkel, snabb och korrekt handläggning.

Tabell 13. Sammanfattande resultatbedömning pensionsadministration 2016–2018

	2016	2017	2018
Sammanfattande bedömning	Godtagbart	Godtagbart	Godtagbart

4.3.1 Utbetalda belopp och kostnader pensionsadministration

Diagram 3. Utbetalda pensioner och förmåner fördelade mellan olika förmånsggrupper

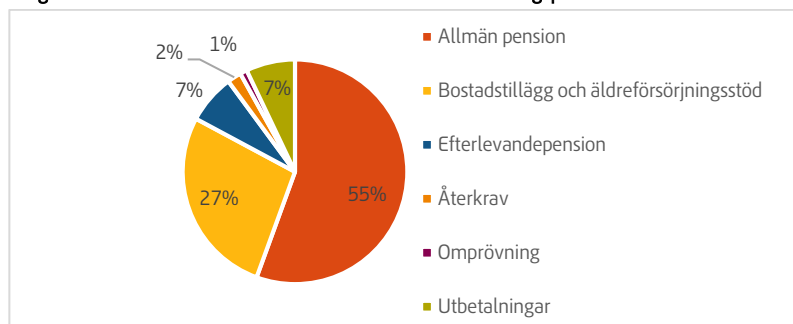
Tabell 14. Utbetalt belopp fördelat per förmån 2016–2018¹

Ärendetyp	2016		2017		2018	
	mnkr	%	mnkr	%	mnkr	%
Allmän pension	304 095	93	318 421	93	327 727	94
-nationell och internationell	299 935	92	314 022	92	323 179	92
-utland	4 161	1	4 400	1	4 548	1
Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd	9 392	3	9 306	3	10 255	3
Efterlevandepension	12 884	4	12 480	4	11 872	3
Frivillig pensionsförsäkring	28	0	26	0	26	0
Summa	326 399	100	340 234	100	349 878	100

¹Utbetalt belopp för ärendetypen allmän pension hämtas från underlaget till avsnitt 4.3.2.1 och adderas med överföringar till de Europeiska gemenskaperna. I bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd ingår även vissa utbetalningar av bostadstillägg till sjuk- och aktivitetsersättning när dessa sambor med personer med bostadstillägg till pensionärer. I efterlevandepension ingår här även livräntor och begravningshjälp.

Utbetalda pensioner och förmåner redovisas i avsnitt 4.3.2.

Diagram 4. Kostnader fördelade mellan olika ärendehanteringsprocesser

Tabell 15. Kostnad 2016–2018 fördelat per förmån eller motsvarande

Ärendetyp	2016		2017		2018	
	mnkr	%	mnkr	%	mnkr	%
Utbetalningar ²	64 ¹	8	63	8	60	7
Allmän pension	453	55	453	54	461	55
Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd	216	26	229	27	230	27
Efterlevandepension	65	8	64	8	63	7
Frivillig pensionsförsäkring	2	0	2	0	2	0
Återkrav	22	3	20	2	18	2
Omprövning	7	1	7	1	11	1
Summa	830¹	100	840	100	845	100

¹Justerad jämfört med årsredovisning 2017.

²Tabellen har kompletterats med kostnader för utbetalningar 2016, vilket inte redovisades i årsredovisning 2017. Detta medför att även den procentuella fördelningen ändrats.

Kostnader och analys av eventuella förändringar redovisas under respektive ärendetyp.

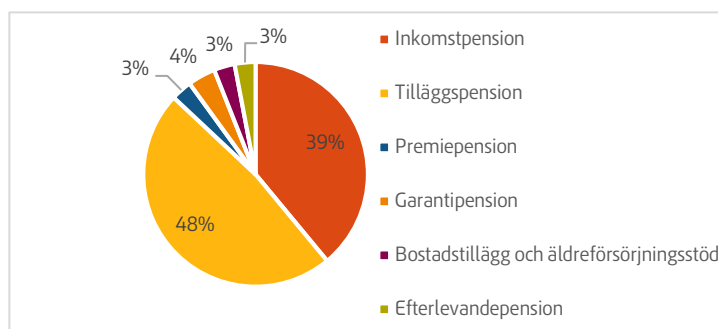
4.3.2 Utbetalda pensioner och förmåner

Tabellerna som redovisar utbetalt belopp av förmåner inom allmän pension, bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd samt efterlevandepensioner har ändrats jämfört med hur dessa förmåner redovisades i årsredovisningen för 2017 och tidigare år. Ändringen innebär att förmåner som tidigare redovisades sammanslagna under en post nu redovisas separat. Nya mått har introducerats för att beskriva antal mottagare och genomsnittligt årsbelopp för respektive förmån. Datakällan statistik över premiepension har ändrats från källsystem Pluto till Pensionsmyndighetens statistikdatalager Pedal. Ändringen omfattar även hur uppgifter för 2016 och 2017 redovisas. Totalt utbetalt belopp för 2016 och 2017 för respektive förmån är oförändrad men i fall där förmåner tidigare redovisades grupperat kan det på grund av avrundningseffekter förekomma att dessa förmåner inte summerar till det tidigare redovisade totalbeloppet. Redovisat utbetalt belopp fördelat per kön har också beräknats om. Utbetalt belopp avrundas till närmaste miljon kronor. Genomsnitt antal utbetalningar och genomsnittligt utbetalt belopp avrundas till närmaste hundratal utbetalningar respektive kronor för samtliga förmåner.

Syftet bakom ändringen av tabellerna är att redovisa mått av antal och utbetalda belopp som håller högre validitet än tidigare mått och att standardisera beräkningssätt och definitioner för samtliga förmåner som redovisas. Nu redovisas fler förmåner separat i stället för grupperade så att det blir tydligare vad måtten representerar. Metoden som användes i föregående årsredovisning för att ta fram statistik över premiepension medförde svårigheter med att producera uppgifter uppdelade per kön. I och med ändringen kan förmånen redovisas med uppgifter fördelade per kön och med mått som samstämmer med redovisningen av övriga förmåner i samma tabell.

Diagram 5 visar hur summan av utbetalningar fördelades mellan olika förmånsgrupper. De fyra första grupperna i diagrammet är utbetalningar av ålderspension som sammantaget utgör cirka 94 procent av utgifterna för de olika förmånerna.

Diagram 5. Utbetalda pensioner och förmåner fördelade mellan olika förmånsgrupper

4.3.2.1 Allmän pension utbetalningar

Tabell 16. Utbetalt belopp, antal utbetalningar och genomsnittlig utbetalning av allmän pension 2016–2018¹

	Totalt			Kvinnor			Män		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Inkomstpension									
-utbetalt belopp, mnkr	106 408	121 962	136 303	46 399	53 569	60 300	60 010	68 394	76 003
-genomsnitt utbetalningar, antal	1 486 600	1 578 500	1 665 700	746 100	794 100	840 300	740 600	784 400	825 400
-genomsnittlig utbetalning, kr/år	71 600	77 300	81 800	62 200	67 500	71 800	81 000	87 200	92 100
Tilläggspension									
-utbetalt belopp, mnkr	175 971	174 032	168 136	79 976	79 678	77 555	95 995	94 353	90 581
-genomsnitt utbetalningar, antal	2 043 800	2 057 700	2 054 700	1 067 300	1 075 500	1 075 700	976 500	982 100	979 000
-genomsnittlig utbetalning, kr/år	86 100	84 600	81 800	74 900	74 100	72 100	98 300	96 100	92 500
Premiepension									
-utbetalt belopp, mnkr	7 598	9 079	10 140	3 522	4 212	4 725	4 075	4 868	5 414
-genomsnitt utbetalningar, antal	1 371 800	1 459 800	1 543 900	695 100	741 200	785 600	676 700	718 600	758 300
-genomsnittlig utbetalning, kr/år	5 500	6 200	6 600	5 100	5 700	6 000	6 000	6 800	7 100
Garantipension									
-utbetalt belopp, mnkr	14 112	13 339	13 142	11 414	10 645	10 338	2 699	2 694	2 804
-genomsnitt utbetalningar, antal	694 600	660 500	657 200	554 000	523 700	517 300	140 600	136 900	139 900
-genomsnittlig utbetalning, kr/år	20 300	20 200	20 000	20 600	20 300	20 000	19 200	19 700	20 000

¹Uppgift om utbetalt belopp hämtas ur bokföringen. Uppgift om antal utbetalningar hämtas från Pensionsmyndighetens statistikdataloger Pedal. Genomsnitt utbetalningar avser alla personer och månader de fått utbetalningar dividerat med tolv och avrundat till närmaste hundratal. Genomsnittlig utbetalning avser utbetalt belopp dividerat med genomsnitt utbetalningar och avrundat till närmaste hundratal. Måtten för antal och genomsnittligt belopp skiljer sig från hur dessa uppgifter redovisades i årsredovisningen för 2017. Utbetalt belopp fördelat per kön har beräknats om jämfört med årsredovisningen för 2017.

Inkomstpension och tilläggspension

Totalt utbetalt belopp av inkomstpension och tilläggspension har ökat med 2,9 procent mellan 2017 och 2018. Antalet pensionärer med inkomstpension ökade mer än antalet pensionärer med tilläggspension minskade. Indexeringsreglerna har inneburit att inkomstpensionerna och tilläggspensionerna till personer över 65 år har räknats upp med 1,0 procent mellan 2017 och 2018.

Premiepension

Totalt utbetalt belopp av premiepension har ökat med 11,7 procent jämfört med 2017. Det främsta skälet till ökningen är att det har tillkommit nya pensionärer och att infasningen av det nya systemet medför att dessa får högre belopp än tidigare årskullar. Ökningen var mindre än mellan 2016 och 2017, vilket bland annat beror på att förskottsräntan sänktes inför 2018 för personer med fondsparande. Detta påverkade uppräknings av premiepensioner vid årsskiftet 2017/2018 negativt.

Garantipension

Utbetalningarna har minskat med 1,5 procent jämfört med 2017. Minskningen beror bland annat på att det är fler äldre pensionärer med garantipension som avlider i

förhållande till inflödet av nya pensionärer med garantipension. Nya ålderspensionärer har inkomstgrundad pension i betydligt större utsträckning än äldre ålderspensionärer, vilket påverkar antalet med garantipension.

4.3.2.2 Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd utbetalningar

Tabell 17. Utbetalt belopp, antal utbetalningar och genomsnittlig utbetalning av bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd 2016–2018¹

	Totalt			Kvinnor			Män		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Bostadstillägg									
-utbetalt belopp, mnkr	8 399	8 192	9 060	6 557	6 325	6 921	1 841	1 868	2 139
-genomsnitt utbetalningar, antal	290 800	288 100	290 600	222 000	218 600	218 300	68 800	69 600	72 400
-genomsnittlig utbetalning, kr/år	28 900	28 400	31 200	29 500	28 900	31 700	26 700	26 800	29 600
Särskilt bostadstillägg									
-utbetalt belopp, mnkr	67	72	79	15	18	20	52	54	58
-genomsnitt utbetalningar, antal	2 500	2 900	2 900	500	800	800	1 900	2 100	2 100
-genomsnittlig utbetalning, kr/år	27 000	25 000	27 400	28 300	22 300	26 300	26 700	26 000	27 800
Äldreförsörjningsstöd									
-utbetalt belopp, mnkr	895	1 010	1 081	560	630	670	335	380	411
-genomsnitt utbetalningar, antal	21 200	23 000	23 700	11 800	12 800	13 300	9 400	10 200	10 400
-genomsnittlig utbetalning, kr/år	42 300	43 900	45 700	47 600	49 100	50 600	35 600	37 400	39 500

¹Uppgift om utbetalt belopp hämtas ur bokföringen. Uppgift om antal utbetalningar hämtas från Pensionsmyndighetens statistikdatalager Pedal. Genomsnitt utbetalningar avser alla personer och månader de fått utbetalningar dividerat med tolv och avrundat till närmaste hundratal. Genomsnittlig utbetalning avser utbetalt belopp dividerat med genomsnitt utbetalningar och avrundat till närmaste hundratal. Måtten för antal och genomsnittligt belopp skiljer sig från hur dessa uppgifter redovisades i årsredovisningen för 2017. Utbetalt belopp fördelat per kön har beräknats om jämfört med årsredovisningen för 2017. Särskilt bostadstillägg redovisas från och med 2018 separat.

Bostadstillägg

Genomsnittligt utbetalt belopp har ökat med 10,6 procent jämfört med 2017. Ökningen beror på att bostadstillägget har höjts 2018. Ersättningsnivån och taket för boendekostnad har höjts.

Äldreförsörjningsstöd

Utgifterna för 2018 har ökat med 7,0 procent jämfört med 2017. Ökningen beror på att det är en något större andel av dem som är födda 1938 eller senare som får äldreförsörjningsstöd, eftersom de, till skillnad från dem som är födda före 1938, inte är berättigade till hel garantipension efter tio års bosättningsstid. En annan förklaring är en relativt hög migration jämfört med tidigare år.

4.3.2.3 Efterlevandepension utbetalningar

Tabell 18. Utbetalt belopp, antal utbetalningar och genomsnittlig utbetalning av efterlevandepensioner till vuxna 2016–2018¹

	Totalt			Kvinnor			Män		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Änkepension									
-utbetalt belopp, mnkr	11 145	10 748	10 125	11 145	10 748	10 125			
-genomsnitt utbetalningar, antal	267 400	255 800	244 100	267 400	255 800	244 100			
-genomsnittlig utbetalning, kr/år	41 700	42 000	41 500	41 700	42 000	41 500			
Garantipension till änkepension									
-utbetalt belopp, mnkr	141	117	96	141	117	96			
-genomsnitt utbetalningar, antal	5 700	4 700	3 900	5 700	4 700	3 900			
-genomsnittlig utbetalning, kr/år	24 800	24 800	24 800	24 800	24 800	24 800			
Omställningspension									
-utbetalt belopp, mnkr	303	305	312	225	228	232	79	77	80
-genomsnitt utbetalningar, antal	3 600	3 500	3 500	2 600	2 500	2 400	1 100	1 000	1 000
-genomsnittlig utbetalning, kr/år	83 400	88 400	90 200	87 000	92 400	94 700	74 500	78 400	79 400

	Totalt			Kvinnor			Män		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Garantipension till omställningspension									
-utbetalt belopp, mnkr	83	72	77	50	44	47	33	28	30
-genomsnitt utbetalningar, antal	2 700	2 400	2 400	1 700	1 500	1 500	1 000	900	900
-genomsnittlig utbetalning, kr/år	31 200	30 300	32 200	29 500	29 300	31 100	34 200	32 200	34 100
Förlängd omställningspension									
-utbetalt belopp, mnkr	183	190	192	132	138	139	51	53	53
-genomsnitt utbetalningar, antal	2 700	2 800	2 800	1 900	2 000	2 000	800	800	800
-genomsnittlig utbetalning, kr/år	67 500	68 400	68 900	68 900	69 700	70 300	63 900	65 100	65 600
Garantipension till förlängd omställningspension									
-utbetalt belopp, mnkr	65	66	68	43	44	46	21	21	22
-genomsnitt utbetalningar, antal	2 100	2 100	2 100	1 400	1 400	1 400	700	700	700
-genomsnittlig utbetalning, kr/år	30 600	31 200	32 200	30 700	31 600	32 700	30 400	30 400	31 100

¹Uppgift om utbetalt belopp hämtas ur bokföringen. Uppgift om antal utbetalningar hämtas från Pensionsmyndighetens statistikdatalager Pedal. Genomsnitt utbetalningar avser alla personer och månader de fått utbetalningar dividerat med tolv och avrundat till närmaste hundratal. Genomsnittlig utbetalning avser utbetalt belopp dividerat med genomsnitt utbetalningar och avrundat till närmaste hundratal. Måtten för antal och genomsnittligt belopp skiljer sig från hur dessa uppgifter redovisades i årsredovisningen för 2017. Utbetalt belopp fördelat per kön har beräknats om jämfört med årsredovisningen för 2017. Änkepensionerna redovisas från och med 2018 separat. Övriga förmåner redovisas inte längre sammanslaget.

Efterlevandepensioner till vuxna

Utgifterna har minskat med 5,5 procent jämfört med 2017. Minskningen beror främst på att änkepension är under avveckling sedan 1990.

Tabell 19. Utbetalt belopp, antal utbetalningar och genomsnittlig utbetalning av barnpension och efterlevandestöd 2016–2018¹

	Totalt			Flickor			Pojkar		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Barnpension									
-utbetalt belopp, mnkr	693	706	717	339	345	348	354	361	370
-genomsnitt utbetalningar, antal	21 300	21 300	21 600	10 400	10 400	10 500	10 900	10 900	11 100
-genomsnittlig utbetalning, kr/år	32 500	33 100	33 200	32 500	33 100	33 000	32 500	33 100	33 300
Efterlevandestöd									
-utbetalt belopp, mnkr	218	222	234	99	101	106	118	120	128
-genomsnitt utbetalningar, antal	11 500	11 900	12 100	5 500	5 700	5 800	6 000	6 200	6 300
-genomsnittlig utbetalning, kr/år	19 000	18 700	19 400	18 000	17 900	18 400	19 900	19 400	20 300

¹Uppgift om utbetalt belopp hämtas ur bokföringen. Uppgift om antal utbetalningar hämtas från Pensionsmyndighetens statistikdatalager Pedal. Genomsnitt utbetalningar avser alla personer och månader de fått utbetalningar dividerat med tolv och avrundat till närmaste hundratal. Genomsnittlig utbetalning avser utbetalt belopp dividerat med genomsnitt utbetalningar och avrundat till närmaste hundratal. Måtten för antal och genomsnittligt belopp skiljer sig från hur dessa uppgifter redovisades i årsredovisningen för 2017. Utbetalt belopp fördelat per kön har beräknats om jämfört med årsredovisningen för 2017. Barnpension och efterlevandestöd redovisas inte längre sammanslaget.

Barnpension och efterlevandestöd

Utgifterna har ökat med 2,5 procent jämfört med 2017. Antalet barnpensioner har ökat eftersom det 2018 är fler barn över 12 år jämfört med 2017. Äldrar över 12 år är de vanligaste åldrarna för att få barnpension. En annan förklaring är en relativt hög migration under tidigare år, vilket främst påverkar efterlevandestöd.

4.3.3 Utbetalningar

Tabell 20. Kostnad automatiska utbetalningar 2016–2018

	2016	2017	2018
Kostnad utbetalningar, mnkr	64	63	60
Faktiska utbetalningar, antal	26 771 856	27 061 240	27 434 193
Kostnad per utbetalning, kr	2,39	2,33	2,17

Efter avslutad ärendehandläggning vidtar en automatiserad utbetalningsprocess för att verkställa pensionsutbetalningarna vilken levereras av Försäkringskassan. Utöver kostnaden för dessa tjänster belastas utbetalningsområdet även av kostnader för avgifter till banker och för transaktioner till pensionstagarnas bankkonton inom och utom Sverige.

Området utgör fyra procent av Pensionsmyndighetens totala kostnader, vilket är något lägre än 2017 och styckkostnaden är därför också något lägre. Kostnadsminskningen beror på minskade förvaltningskostnader för de tjänster myndigheten köper av Försäkringskassan.

Särskild kontroll av utbetalningar

Pensionsmyndigheten genomför löpande utbetalningskontroller av utförda utbetalningar för att förebygga, förhindra och upptäcka såväl oavsiktliga fel som oegentligheter. Kontrollerna avser slumpmässigt utvalda utbetalningar och utbetalningar som kan vara särskilt riskfyllda, så kallade transaktioner med hög risk. Vid samtliga kontoregistreringar genomförs kontroller av konton mot bankgirocentralens uppgifter om kontohavare.

Resultatet från de löpande utbetalningskontrollerna ger tillsammans med en årlig riskanalys av utbetalningsprocessen underlag till vidareutveckling av utbetalningskontrollernas utformning.

Utfallet av kontrollerna visar på vissa brister avseende de retroaktiva utbetalningar som utförs manuellt. Samtliga upptäckta felaktigheter är omhändertagna och kontinuerlig återkoppling ges till chefer och medarbetare.

4.3.4 Allmän pension

Sammanfattning

- Resultatet är fortsatt gott.
- Utbetalningsprecisionen är hög.
- Kvaliteten är godtagbar.

Allmän pension handläggs i de tre undertyperna nationell, internationell och utland. Inom nationell handläggs ärenden för personer som varken bott eller arbetat utomlands. Inom internationell handläggs ärenden för personer som är bosatta i Sverige, men som har bott eller arbetat utomlands. Inom utland handläggs ärenden för personer som är bosatta utomlands.

Tabell 21. Sammanfattande resultatbedömning allmän pension 2016–2018

	2016	2017	2018
Sammanfattande bedömning	Gott	Gott	Gott

Tabell 22. Allmän pension 2016–2018¹

	2016	2017	2018
Kostnad, mnkr	453	453	461
Inkomna ärenden, antal			
-Nationella	219 582	239 891	247 527
-varav kvinnor	112 565	125 261	130 487
-varav män	104 679	110 592	112 480
-Internationella	62 633	66 402	71 975
-varav kvinnor	31 655	33 282	37 074
-varav män	30 806	32 806	34 741

	2016	2017	2018
<i>-Utländ</i>	61 126	61 481	63 068
<i>-varav kvinnor</i>	26 171	26 291	27 389
<i>-varav män</i>	34 235	34 528	35 066
Avslutade ärenden, antal			
<i>-Nationella</i>	226 079	239 043	248 451
<i>-varav kvinnor</i>	116 278	124 510	131 313
<i>-varav män</i>	107 302	110 495	112 771
<i>-Internationella</i>	66 552	60 151	62 997
<i>-varav kvinnor</i>	33 591	30 372	31 858
<i>-varav män</i>	32 785	29 479	30 996
<i>-Utländ</i>	61 306	61 515	62 951
<i>-varav kvinnor</i>	26 299	26 239	27 211
<i>-varav män</i>	34 155	34 589	34 977
Styckkostnad, kr ²	i.u.	1 256	1 232
Avslutade ärenden, antal per timme	i.u.	2,0	2,4
Handläggningstid, genomsnitt dagar			
<i>-Nationell</i>	4	2	2
<i>-för kvinnor</i>	3	2	2
<i>-för män</i>	4	3	2
<i>-Internationell (provisoriska beslut)³</i>	62	63	69
<i>-för kvinnor</i>	63	64	69
<i>-för män</i>	60	62	68
<i>-Utländ (mål 90 dagar)</i>	88	77	118
<i>-för kvinnor</i>	87	75	111
<i>-för män</i>	89	77	115
Pågående ärenden vid årets slut, antal			
<i>-Nationell</i>	23 763	24 626	23 702
<i>-varav kvinnor</i>	11 505	12 268	11 442
<i>-varav män</i>	12 251	12 351	12 060
<i>-Internationell</i>	14 978	21 350	30 363
<i>-varav kvinnor</i>	7 329	10 291	15 520
<i>-varav män</i>	7 638	11 034	14 801
<i>-Utländ</i>	18 618	18 597	18 717
<i>-varav kvinnor</i>	7 958	8 015	8 194
<i>-varav män</i>	10 202	10 147	10 237
Utbetalningsprecision ⁴ , %			
<i>-Nationella (mål 98%)</i>	99	100	100
<i>-för kvinnor</i>	99	100	100
<i>-för män</i>	99	100	100
<i>-Internationella (mål 90%)</i>	93	94	92
<i>-för kvinnor</i>	94	94	93
<i>-för män</i>	93	93	92
Automatiseringsgrad ansökan, %	76	77	80
Kvalitetsutlåtande	Gott	Godtagbart	Godtagbart
Nöjdhetsindex	75	76	75

¹I tabellen saknar vissa ärenden uppgift om kön. Detta medför att summeringen av antalet ärenden för kvinnor och män inte alltid överensstämmer med totalt antal ärenden. Uppgifterna för år 2016 och år 2017 har i vissa fall korrigerats retroaktivt på grund av förändringar i ärendena.

²Från och med 2017 redovisar Pensionsmyndigheten kostnader, styckkostnader och avslutade ärenden per timme totalt för allmän pension, inte uppdelat på undertyperna nationella, internationella och utländ. Jämförelse med tidigare år är således i vissa avseenden inte relevant och utelämnas därför.

³Från och med 2018 ändrades de interna målen för handläggningstid. Numera inkluderas även de som får ett direktdefinitivt beslut. Resultaten för 2016 och 2017 har omräknats enligt de nya målen.

⁴Från och med 2018 har tiden från beslut till utbetalning förkortats. Resultatet för 2018 är därför inte helt jämförbart med resultaten för 2016 och 2017.

Nationella ärenden inom allmän pension har haft ett gott resultat sedan Pensionsmyndigheten bildades år 2010 och även för 2018 är resultatet gott. I stort sett alla som har ansökt om pension får sin första pensionsutbetalning från och med önskad månad. Handläggningen av förmånen allmän pension har kontinuerligt automatiserats och de nationella ärendena har högst automatiseringsgrad.

Internationella ärenden har ett fortsatt gott resultat för 2018. Utbetalningsprecisionen och handläggningstiden är på ungefär samma nivå som 2017. Utbetalningsprecisionen är lägre jämfört med allmän pension nationell, till stor del beroende på att handläggningen kräver dialog med den blivande pensionären och någon form av komplettering före utbetalningsbeslut. Då den första utbetalningen inte alltid sker från och med den månad som den blivande pensionären önskar beror det på oklarheter vad gäller försäkringstillhörighet, ansökningar som kommit in för sent eller att myndighetens begäran om komplettering av lämnade uppgifter inte besvarats i tid. När ansökan har inkommit fattas ett provisoriskt beslut avseende utbetalning av den svenska pensionen, därefter skickas avisering till de länder där pensionären varit bosatt. Det är först när ett beslut inkommit från dessa länder som slutgiltigt pensionsbeslut kan fattas. Handläggningstiden för de provisoriska besluten är i genomsnitt 69 dagar, jämfört med 63 dagar 2017. Eftersom det är det provisoriska beslutet som normalt är det viktigaste för pensionären bedöms resultatet utifrån detta beslut.

Utlandsärenden inom allmän pension avser personer bosatta utanför Sverige. De flesta är bosatta i andra EU-länder. Enligt regelverket ska de ansöka om svensk pension via en institution i landet där de är bosatta. På grund av dessa institutioners handläggningstid kommer majoriteten av ansökningshandlingarna till Pensionsmyndigheten efter den önskade uttagstidpunkten för svensk pension. Utbetalningsprecision är därför inte ett relevant mått för just utlandsärenden och därför mäts istället handläggningstid. Handläggningstiden för utlandsärenden har ökat jämfört med de två senaste åren. Detta beror på hög personalomsättning och att inte ha kunnat ersätta resurstappet i tid. Utbildningsinsatser har därför genomförts för att ge fler handläggare kompetens inom området.

Både vad avser internationella ärenden och utlandsärenden är Pensionsmyndigheten normalt beroende av uppgifter från andra länder för att kunna fatta definitiva beslut. Svarstiderna från de olika länderna varierar mycket och detta har en direkt påverkan på den totala handläggningstiden för de definitiva besluten.

Könsskillnader avseende handläggningstider och utbetalningsprecision har analyserats. Resultaten pekar inte i någon entydig riktning. Handläggningstiden för internationella ärenden är något längre för kvinnor, men utbetalningsprecisionen är däremot högre. Förklaringen ser främst ut att vara att kvinnor i något högre utsträckning än män skickar in sin ansökan i god tid innan utbetalningen önskas. Det ger en längre handläggningstid, men också en större chans att ärendet beslutas i tid. För nationella ärenden är utfallet för bägge måtten samma för män och kvinnor. För utlandsärenden har män marginellt längre handläggningstid.

Allmän pension bedöms vara en väl fungerande förmån med godtagbar kvalitet. Behov av förbättring finns framförallt inom formell riktighet i den manuella handläggningen av allmän pension. När det gäller den automatiserade handläggningen finns behov av att följa upp och säkerställa att den håller god kvalitet.

Resultatet från genomförd kundundersökning bland personer som nyligen fått beslut avseende allmän pension visar ett stabilt resultat över tid och att myndighetens kunder är fortsatt nöjda med handläggningen av allmän pension.

4.3.5 Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd

Sammanfattning

- Resultatet är bristfälligt.
- Utbetalningsprecisionen har försämrats.
- Handläggningstiderna och antal pågående ärenden har ökat.
- Kvaliteten är otillräcklig.

Tabell 23. Sammanfattande resultatbedömning bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd 2016–2018

	2016	2017	2018
Sammanfattande bedömning	Otillräckligt	Bristfälligt	Bristfälligt

Tabell 24. Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd 2016–2018¹

	2016	2017	2018
Kostnad, mnkr	216	229	230
Inkomna ärenden, antal ²			
-förstagångsansökningar	53 591	58 040	70 177
-varav kvinnor	33 566	35 976	42 671
-varav män	20 025	22 064	27 506
-fortsättningsansökningar	34 761	35 653	34 101
-varav kvinnor	19 786	20 187	19 324
-varav män	14 975	15 466	14 777
-omräkningar	106 236	102 636	110 650
-varav kvinnor	78 144	75 477	81 053
-varav män	28 092	27 159	29 597
Avslutade ärenden, antal ²	208 028	196 187	214 383
-varav kvinnor	140 827	132 245	142 774
-varav män	67 201	63 942	71 609
Styckkostnad, kr	1 041	1 170	1 073
Avslutade ärenden, antal per timme	0,9	0,7	0,8
Handläggningstid ansökningsärenden, genomsnitt dagar ³	39	47	72
-för kvinnor	40	48	75
-för män	39	46	69
Pågående ärenden vid årets slut, antal ²	12 924	22 771	32 489
-varav kvinnor	8 229	14 359	20 758
-varav män	4 695	8 412	11 744
Utbetalningsprecision, % ⁴			
-förstagångsansökningar (mål 90 % inom 60 dagar)	89	85	59
-för kvinnor	89	84	56
-för män	89	85	64
-fortsättningsansökningar (mål 92% inom 30 dagar)	91	88	80
-för kvinnor	91	89	79
-för män	90	88	81
-omräkningar (mål 92% inom 30 dagar)	93	87	65
-för kvinnor	93	88	65
-för män	93	87	64
Automatiseringsgrad, %	33	33	33

	2016	2017	2018
Kvalitetsutlåtande	Otillräcklig	Otillräcklig	Otillräcklig
Nöjdhetsindex	70	69	66

¹Uppgifterna för 2016 och 2017 har i vissa fall korrigerats retroaktivt på grund av förändringar i ärendena.

²Exklusive ärenden för kontroll av taxeringsuppgifter (PAX-ärenden).

³Målet för förstagångsansökningar är 40 dagar och målet för fortsättningsansökningar och omräkningar är 25 dagar

⁴Från och med 2018 ändrades de interna målen för utbetalningsprecision. Resultaten för 2016 och 2017 har omräknats enligt de nya målen. Den nya definitionen innebär att handläggningstiden förlängs 30 dagar för de pensionärer som söker bostadstillägg från samma månad som de fyller 65 år. Vidare har tiden från beslut till utbetalning förkortats för 2018. Resultatet för 2018 är därför inte helt jämförbart med resultaten för 2016 och 2017.

Regleringsbrevet 2018

Mål om bostadstillägg och återkravsärenden

Pensionsmyndigheten ska minska tiderna för genomströmning i återkravs- och bostadstilläggsärenden, för kvinnor och män.

Återrapportering

Pensionsmyndigheten ska redovisa måluppfyllelsen samt genomförda insatser för att nå målet inklusive hanteringen av tillsvidarebeslut.

Det sammanfattande resultatet för förmånen bostadstillägg och äldre försörjningsstöd bedöms som bristfälligt. Myndigheten uppnår inte internt uppsatta mål (se tabell 24). Både handläggningstider och utbetalningsprecision har försämrats jämfört med 2017.

Pensionsmyndigheten har under året genomfört flertalet insatser för att minska handläggningstiderna. Detta har framför allt skett genom åtgärder som förbättrat produktiviteten, det vill säga ökat antal avslutade ärenden per timme. Insatserna har fallit väl ut och produktiviteten var något högre under 2018 än under 2017. Under 2018 har inflödet av bostadstilläggsärenden överstigit föregående års inflöde med fler än 20 000 ärenden. Sannolikt är detta en följd av att bostadstillägget som förmån fått ett ökat utrymme i media och att det även har skett en lagändring som höjt bostadskostnadstaket. Myndigheten har inte kunnat omhänderta det större inflödet med befintliga resurser. Handläggningstiderna har därför ökat trots en effektiviserad handläggningsprocess.

Könsskillnader avseende handläggningstid och utbetalningsprecision har analyserats. Historiskt har det inte funnits några tydliga skillnader i utfallen av måtten. År 2018 avviker dock från detta tidigare mönster, då kvinnor har väsentligt sämre utfall för bägge måtten. Detta beror inte på någon enkelt identifierbar skillnad i vilka typer av ärenden kvinnor och män har, eftersom kvinnor har genomgående längre handläggningstider. Det troliga förefaller vara att det avvikande utfallet för 2018 är kopplat till att handläggningstiderna varit väsentligt längre än tidigare år. Nuvarande handläggningssystem ger emellertid inte möjlighet till att analysera handläggningen i den detalj som är nödvändig för att närmare fastställa hur könsskillnaderna uppstått.

Kvaliteten inom bostadstillägg bedöms som otillräcklig. Det beror framförallt på att det finns brister avseende formell riktighet..

Handläggningen av bostadstillägg har en 33-procentig automatiseringsgrad, vilket är lågt i förhållande till övriga förmåner. Handläggarna har stora behov av informationsinhämtning från andra myndigheter och aktörer. För att förbättra handläggningsresultaten behövs därför ett mer ändamålsenligt systemstöd. Arbetet med att bygga ny systemlösning för bostadstillägg inleddes 2017 och har fortsatt under 2018. Överföringen av handläggningen till den nya systemlösningen är beräknad att påbörjas under hösten 2019, men flera delleveranser har skett redan under 2018.

Årets kundmätning visar på fortsatt god kundnöjdhet. Majoriteten av de tillfrågade pensionärerna är fortsatt nöjda med handläggningen av bostadstillägg, även om

nöjdheten minskat något jämfört med 2017. Kvinnor är nöjda i större utsträckning än män.

4.3.5.1 Mörkertalet inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd

Regleringsbrevet 2018

Mål om mörkertal inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd

Pensionsmyndigheten ska verka för att kvinnor och män som är berättigade till bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd men inte har kunskap om förmånerna får ökad kunskap om dem.

Återrapportering

Pensionsmyndigheten ska redovisa utvecklingen av mörkertalet och hur det påverkar andelen med låg ekonomisk standard samt redovisa genomförda insatser för att nå målet.

Pensionsmyndighetens bedömning är att målet om att verka för ökad kunskap är uppfyllt. Myndigheten samverkar med prioriterade vidareinformatörer där det sker en gemensam spridning av ändamålsenlig information. Myndigheten planerar ett fortsatt kontinuerligt och långsiktigt arbete för att minska mörkertalen och för att förebygga nya mörkertal.

Genomförda insatser under 2018

Pensionsmyndigheten har samverkat med landets största pensionärsorganisationer. Dessa är några av myndighetens viktigaste samarbetspartners, så kallade vidareinformatörer. Myndigheten har träffat representanter på distriktsnivå över hela landet och tillhandahållit material om bostadstillägg. Representanterna har sedan själva fört informationen vidare till sina föreningar. Mottagandet har varit mycket positivt. Informationen är på rätt nivå och budskapet att sprida informationen vidare väcker ett stort engagemang. Under 2018 har Pensionsmyndigheten utbildat och överlämnat informationsmaterial till drygt 1 000 representanter, vilket innebär att drygt 1 000 slutliga informationstillfällen har kunnat genomföras ute i föreningarna. För landets kommuner, som också är viktiga vidareinformatörer, har det tagits fram ett annat anpassat material som myndigheten tillhandahåller via e-post över hela landet.

Myndigheten har även spridit information till andra aktörer såsom trossamfund, hjälporganisationer samt Anhörigas Riksförbund. Anhöriga är en särskilt viktig målgrupp då många äldre pensionärer får hjälp av anhöriga att ansöka om bostadstillägg och i vissa fall sköter anhöriga ansökan helt och hållet. Myndigheten hoppas och tror att den nya webbtjänsten för behöriga anhöriga som Pensionsmyndigheten har lanserat under slutet av 2018 kommer att få betydelse för mörkertalet.

Under året har myndigheten också tagit fram ett nytt informationsmaterial för äldreförsörjningsstöd med liknande tydliga upplägg som det som togs fram för bostadstillägg under föregående år. Även detta material sprids med hjälp av prioriterade vidareinformatörer såsom landets kommuner, men Pensionsmyndigheten ser också att en fortsatt samverkan med projektet mötesplatser är viktig.

Information om bostadstillägg har spridits frekvent genom massmedia.

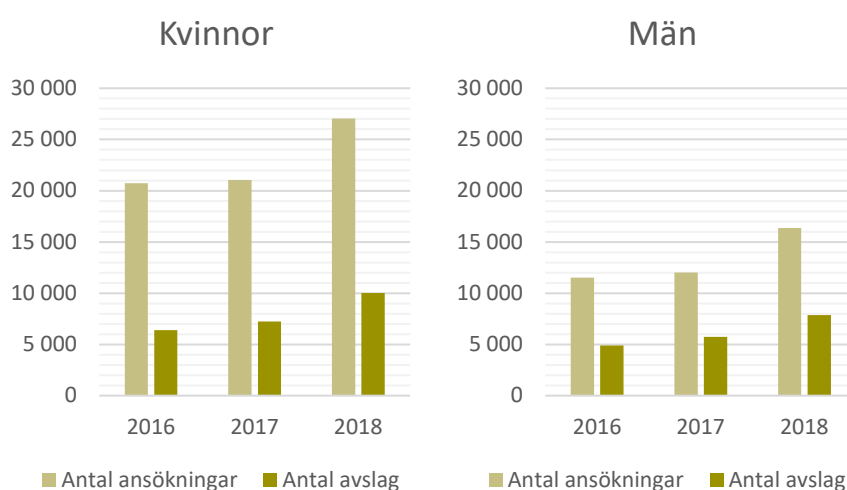
1 297 artiklar har publicerats under 2018, en ökning med 53 procent jämfört med 2017. I artiklarna nämns både bostadstillägg och Pensionsmyndigheten. Spridning i massmedia har stor betydelse och myndigheten har härigenom möjlighet att nå ut brett med information. Exempelvis har många lokaltidningar haft artiklar med anledning av myndighetens samverkan med pensionärsorganisationerna. Kommuner har på sina hemsidor publicerat nyheter om bostadstillägg utifrån den information som myndigheten har skickat till dem.

Fler ansökningar och preliminära beräkningar

Under året har antalet inkomna ansökningar ökat markant, se diagram 6. Orsakerna är bland annat lagändringar inom förmånen, stor uppmärksamhet i massmedia, men även myndighetens pågående informationsinsatser.

Pensionsmyndighetens information om bostadstillägg framhåller den beräkningstjänst man kan använda sig av för att få reda på om man bör ansöka om förmånen. Tjänsten visar även om en eventuell ansökan skulle leda till beräkningsavslag, och en sådan ansökan kan därför undvikas. Myndigheten ser i statistiken att antalet besök till tjänsten har ökat med över 60 procent under 2018 jämfört med 2017, från cirka 220 000 till cirka 358 000 unika besökare. Ett ökande antal besök visar på att myndighetens information om beräkningstjänsten når ut.

Diagram 6. Antal ansökningar och avslag inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd 2016–2018¹

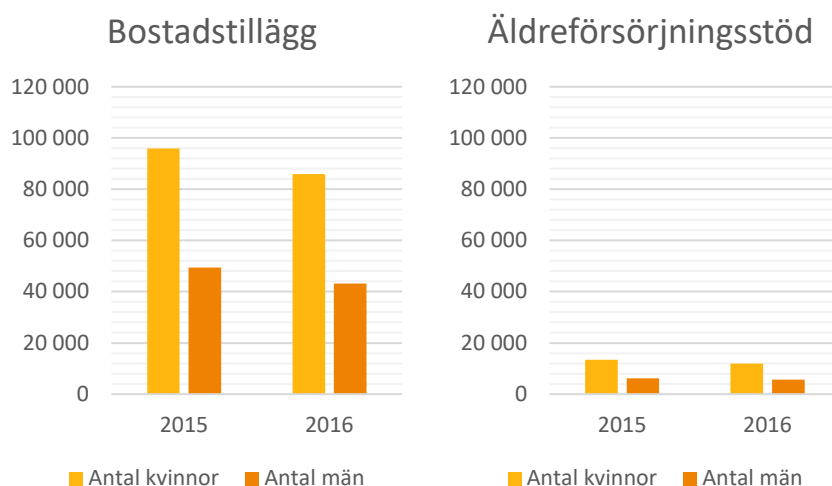
¹Antal ansökningar respektive avslag är beräknat för perioden januari – juni för respektive år.

Utvecklingen av mörkertalet och hur det påverkar andelen med låg ekonomisk standard

Skattningen av mörkertalet för bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd görs med hjälp av Statistiska centralbyrån (SCB) och deras mikrosimuleringsmodell FASIT. SCB har en ny version av FASIT där data finns från och med 2015. Vid tidpunkten för beställning och genomförande av denna skattning fanns uppgifter för senare år än 2016 inte tillgängliga då skattningen baseras på deklarerade uppgifter från Skatteverket. Metoden för skattningen har ändrats i denna nya version och därför skiljer sig resultatet för 2015 jämfört med uppgiften för samma år enligt årsredovisningen för 2017.

Resultatet för 2016 visar ett mörkertal för bostadstillägg på cirka 129 000 personer, se diagram 7, vilket utgörs till 66 procent av kvinnor. Samtidigt är det något vanligare bland män att de underutnyttjar bostadstillägg. Endast 60 procent av de män som beräknas ha varit berättigade 2016 hade bostadstillägg. Motsvarande siffra för kvinnor är 70 procent.

Diagram 7. Uppskattat mörkertal bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd 2015-2016

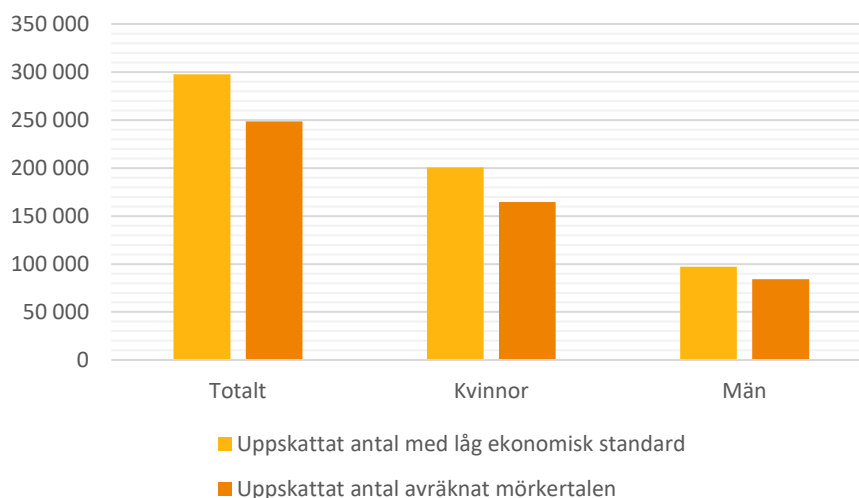

Det omvända förhållandet gäller för äldreförsörjningsstöd, där 47 procent av beräknat antal berättigade kvinnor uppbar förmånen 2016 jämfört med motsvarande siffra för män som uppgår till 59 procent. Det är svårt att utröna orsaker till dessa skillnader, både vad gäller bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd, men myndigheten är medveten om det i det fortsatta informationsarbetet.

Pensionsmyndigheten har gjort en analys av metoden för skattningen av mörkertal. I underlaget för beräkningarna av mörkertalen och dess effekter på andelen pensionärer med låg ekonomisk standard saknas tillförlitliga uppgifter om bostadskostnad och förmögenhet. Dessa variabler utgör en osäkerhetskälla när storleken på mörkertalen ska beräknas. Det finns även risk för att vissa inkomster, såsom utländsk pension, saknas. Sammantaget är osäkerheten stor och resultaten av skattningen måste därmed tolkas med försiktighet.

Från SCB erhålls även uppgifter om antal personer med låg ekonomisk standard. Pensionsmyndigheten har beräknat effekterna av mörkertalen på andelen med låg ekonomisk standard, se diagram 8. Beräkningen utgår från ett gränsvärde för låg ekonomisk standard vid 60 procent av medianinkomsten.

Diagram 8. Antal personer över 65 år med låg ekonomisk standard 2016

Resultatet visar att antalet personer med låg ekonomisk standard 2016 skulle minska med 17 procent om mörkertalen för bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd helt

elimineras. Minskningen för kvinnor är 18 procent och minskningen för män är 14 procent.

Om mörkertalen inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd elimineras beräknas den totala andelen pensionärer med låg ekonomisk standard sjunka från 15 till 13 procent.

Detta visar att även om mörkertalen har viss effekt på antal äldre med låg ekonomisk standard så är sambandet relativt svagt. Att det ser ut så här beror bland annat på att många pensionärer inte är berättigade till förmånerna trots en låg ekonomisk standard. Detta kan till exempel gälla för den som har låga boendekostnader eller en förmögenhet. Då många har inkomster runt gränsvärdet för låg ekonomisk standard är måttet känsligt för små förändringar av de relativa inkomsterna.

4.3.6 Efterlevandepension

Sammanfattning

- Resultatet är godtagbart.
- Handläggningstiderna är fortsatt goda inom nationella ärenden. För efterlevandestöd och utlandsärenden har handläggningstiderna försämrats.
- Kvaliteten är godtagbar.

Inom efterlevandepension handläggs ekonomiska skydd för efterlevande. Här ingår barnpension, efterlevandestöd, omställningspension samt änkepension. Dessutom handläggs efterlevandelivränta och begravningshjälp i samverkan med Försäkringskassan. Efterlevandepension handläggs i de tre undertyperna nationell, internationell och utland.

Tabell 25. Sammanfattande resultatbedömning efterlevandepension 2016–2018

	2016	2017	2018
Sammanfattande bedömning	Gott	Gott	Godtagbart

Tabell 26. Efterlevandepension 2016–2018¹

	2016	2017	2018
Kostnad, mnkr	65	64	63
Inkomna ärenden, antal			
-Nationella ²	32 908	49 348	54 423
-varav kvinnor	21 412	35 854	39 038
-varav män	11 375	13 330	15 300
-Internationella exklusive efterlevandestöd	6 561	11 491	11 939
-varav kvinnor	3 950	7 023	7 377
-varav män	2 579	4 446	4 540
-Internationella efterlevandestöd	2 668	3 088	3 499
-varav kvinnor	1 055	1 190	1 331
-varav män	1 606	1 896	2 148
-Utland	10 196	10 878	12 070
-varav kvinnor	5 197	5 073	5 526
-varav män	3 990	4 891	5 535
Avslutade ärenden, antal ²	52 091	72 529	80 295
-varav kvinnor	31 709	48 016	52 618
-varav män	19 238	23 442	26 610
Styckkostnad, kronor	1 247	884	789
Avslutade ärenden, antal per timme	0,9	1,3	1,5

	2016	2017	2018
Handläggningstid, genomsnitt dagar			
-Nationella (mål 10 dagar)	10	4	4
-för kvinnor	9	3	3
-för män	11	10	9
-Internationella exklusive efterlevandestöd (mål 180 dagar)	179	116	117
-för kvinnor	186	105	113
-för män	166	149	127
- Internationella efterlevandestöd (mål 120 dagar)	96	187	271
-för kvinnor	94	183	269
-för män	97	190	273
-Utländ (mål 90 dagar) ³	52	65	99
-för kvinnor	63	75	110
-för män	54	90	141
Pågående ärenden vid årets slut, antal			
-Nationella	1 498	1 736	1 974
-varav kvinnor	892	1 022	1 095
-varav män	606	713	877
-Internationella exklusive efterlevandestöd	2 025	2 753	3 372
-varav kvinnor	1 394	1 914	2 287
-varav män	630	838	1 084
- Internationella efterlevandestöd	981	1 830	2 739
-varav kvinnor	389	715	1 050
-varav män	589	1 114	1 675
-Utländ	745	1 216	1 086
-varav kvinnor	355	508	381
-varav män	361	647	589
Automatiseringsgrad, %	-	66	66
Kvalitetsutlåtande	Godtagbart	Godtagbart	Godtagbart
Nöjdhetsindex	71	68	65

¹ Tabellen saknar vissa ärenden uppgift om kön. Detta medför att summeringen av antalet ärenden för kvinnor och män inte alltid överensstämmer med totalt antal ärenden. Uppgifterna för 2016 och 2017 har i vissa fall korrigerats retroaktivt på grund av förändringar i ärendena. Förutom de i tabellen redovisade ärendena handlägger Pensionsmyndigheten tillsammans med Försäkringskassan även ärenden om efterlevandelivränta.

² Stora delar av handläggningen har automatiserats och förändringar i ärendeuppstart har gjort att även antalet avslutade ärenden inte fullt ut är jämförbara med resultatet för 2016.

³ Handläggningstiderna för kvinnor och män är längre än den totala handläggningstiden. Detta beror på att det finns ett antal ärenden där uppgift om kön saknas. Dessa ärenden är av en typ som ofta har kort handläggningstid.

Nationella ärenden inom efterlevandepension har ett gott resultat. Handläggningen av efterlevandepension har kontinuerligt automatiserats och de nationella ärendena har högst automatiseringsgrad.

Internationella ärenden består av pensioner till efterlevande samt efterlevandestöd. Handläggningstiderna för pensioner till efterlevande har ökat något, men resultatet är fortsatt gott. Handläggningstiderna för efterlevandestöd är långa och har periodvis uppgått till ett år. De långa handläggningstider som har byggts upp över tid grundar sig i ökad ärendeinströmning i kombination med en resurskrävande manuell handläggning. Ärendeinströmningen har ökat årligen sedan 2014 som en effekt av ökad flyktinginvandring. Avarbetning har påbörjats under året och handläggningstiden har minskat. En lagändring som trädde i kraft den 1 juli 2018 innebär att efterlevandestöd nu lämnas till barn för en period av sex månader före ansökningsdatum. Tidigare var denna retroaktiva period upp till två år.

Utländsärenden inom efterlevandepension har 2018 haft ett godtagbart resultat.

Könsskillnader avseende handläggningstid har analyserats. Män har i genomsnitt en längre handläggningstid, i flera fall väsentligt längre. Handläggningstiden för ett ärende

är beroende av vilket land som myndigheten behöver inhämta information från. De stora skillnader som finns i svarstid mellan olika länder kan ge utslag på den könsuppdelade statistiken, eftersom det kan vara så att många män är bosatta i länder där svarstiden är lång.

När det gäller efterlevandepension har de riktade kvalitetsuppföljningarna omfattat både automatiserad och manuell ärendehandläggning. Kvaliteten inom efterlevandepension bedöms vara godtagbar. När det avser den helt automatiserade ärendehandläggningen är kvaliteten god. Inom den manuella handläggningen finns förbättringsområden främst inom formell riktighet. Årets kundmätning visar på en något minskad kundnöjdhet jämfört med 2017, men bedöms fortsatt som god. Män är nöjda i större utsträckning än kvinnor.

4.3.7 Frivillig pensionsförsäkring

Sammanfattning

- Resultatet är fortsatt gott
- Handläggningen fungerar bra.

Tabell 27. Sammanfattande resultatbedömning frivillig pensionsförsäkring 2016–2018

	2016	2017	2018
Sammanfattande bedömning	-	Gott	Gott

Tabell 28. Frivillig pensionsförsäkring 2016–2018

	2016	2017	2018
Kostnad, mnkr	2	2	2
Inkomna ärenden, antal ¹	428	338	318
Utbetalade pensioner, antal	3 716	3 547	3 291
-varav kvinnor	1 947	1 872	1 749
-varav män	1 769	1 675	1 542
Beviljade återköp, antal	89	70	114
Styckkostnad, kr	491	552	568
Avslutade ärenden, antal per timme	1,4	1,2	1,1

¹Ingen könsuppdelning går att ta fram på grund av tekniska begränsningar.

Frivillig pensionsförsäkring infördes år 1914 som ett komplement till den allmänna folkpensionen. Från och med år 1981 upphörde möjligheten att göra nya inbetalningar. Pensionsmyndighetens bedömning är att resultatet inom området är gott. Det finns 2 099 personer som ännu inte ansökt om utbetalning av frivillig pensionsförsäkring. Den yngste är född 1980. Samtliga ärenden handläggs omedelbart när de kommer in till myndigheten och antalet pågående ärenden är därför noll.

Då verksamheten är liten avstår myndigheten från att göra någon analys av produktivitetsförändringar mellan åren och konstaterar att verksamheten är på ungefär samma nivå som tidigare år. Se även avsnitt 7 Pensionsförsäkring.

4.3.8 Efterkontroller

Pensionsmyndigheten genomför efterkontroller för att undvika att felaktigt belopp betalas ut till pensionärerna. Vissa kontroller är årligen återkommande medan andra beslutas år för år utifrån identifierade risker. Inom området uppskattas även storleken på felaktiga utbetalningar.

4.3.8.1 Utlandskontroll för bosättningsbaserade förmåner

Under 2018 har det påbörjats en efterkontroll med syfte att öka myndighetens kunskaper om risker för felutbetalningar vid gränsöverskridande situationer. Pensionsmyndigheten utreder om de personer som har en avvikelse mellan bosättningsland och det land myndigheten betalar ut pengar till har rätt till bosättningsbaserade förmåner såsom garantipension, bostadstillägg, äldreförsörjningsstöd eller efterlevandepension. Kontrollen pågår till och med 2019.

4.3.8.2 Sluppmässig kontroll inom bostadstillägg

Pensionsmyndigheten har inte genomfört någon sluppmässig efterkontroll 2018.

Under 2017 genomfördes en sluppmässig efterkontroll av 1 500 ärenden inom bostadstillägg i syfte att bedöma riskområden samt för att uppskatta storleken på felutbetalningarna inom förmånen.

Kontrollen visar att felutbetalningarna uppgår till cirka 463 miljoner kronor avseende för mycket utbetalt bostadstillägg och till cirka 242 miljoner kronor avseende för lite utbetalt bostadstillägg. Orsakerna till felutbetalningar är främst att pensionärerna inte anmäler förändringar avseende hyra, inkomster och förmögenhet.

4.3.8.3 Kontroll mot taxerad inkomst inom bostadstillägg (PAX)

Under 2018 har 2 932 ärenden kontrollerats och avslutats mot taxerad inkomst för de som uppbär bostadstillägg. Syftet med PAX kontrollerna är att stoppa pågående felutbetalningar och att aktualisera uppgifter som ligger till grund för bostadstillägget. Kontrollerna består av två olika delkontroller, en där pensionärerna troligen har haft rätt till ett högre bostadstillägg och en där pensionärerna troligen har haft ett för högt bostadstillägg.

Resultatet från kontrollen avseende inkomstår 2016 visar att urvalet av ärenden har blivit mer träffsäkert än vid tidigare kontroller. Den huvudsakliga orsaken till inkomstavvikelser beror på att pensionären inte anmält ändrade uppgifter avseende inkomst av kapital, arbetsinkomst, inkomst av näringsverksamhet samt tjänstepension eller privat pension. Kontrollen har lett till att felutbetalningar, uppräknade till årsbelopp, har minskat med drygt 38 miljoner kronor totalt. Beloppet inkluderar höjningar av bostadstillägg med 13 miljoner kronor och sänkningar med 25 miljoner kronor. När det gäller pensionärer som har haft ett för högt bostadstillägg och som har haft inkomstavvikelser avseende flera inkomstår görs en bedömning om de även ska utredas för misstanke om brott. Resultatet för kontrollerna som avser inkomstår 2017 kommer att färdigställas under 2019.

4.3.8.4 Nya regler för kapitalinkomst

Den 1 november 2017 trädde en ny lag ikraft som innebar att Pensionsmyndigheten kan inhämta uppgifter om kapitalinkomster direkt från Skatteverket för årliga omräkningar av bostadstillägg. Pensionsmyndigheten har under tidigare år uppmärksammat att felaktiga uppgifter om kapitalinkomster orsakar relativt stora felutbetalningar. För att förebygga dessa föreslogs en regeländring under 2016 som innebar att pensionärerna inte längre skulle behöva anmäla kapitalinkomständeringar. Under 2018 har omkring 100 000 pensionärer fått sitt bostadstillägg automatiskt omräknat med anledning av ändrad kapitalinkomst. Omräkningarna har lett till höjningar av bostadstillägg med drygt 50 miljoner kronor och sänkningar med närmare 100 miljoner kronor. Beloppen är uppräknade till årsbelopp. Pensionsmyndighetens bedömning är att dessa nya regler har en stor betydelse för våra förutsättningar gällande att betala ut rätt ersättning..

4.3.8.5 Levnadsintyg för utlandsbosatta

Tabell 29. Levnadsintyg för utlandsbosatta 2016–2018¹

	2016	2017	2018
Antal utskickade levnadsintyg	151 970	156 785	160 118
Antal länder	164	171	175
Antal elektroniska intyg	92 364	97 531	99 187
Antal manuella intyg	59 606	59 254	60 931
Antal utskickade spärrbrev ²	2 225	2 676	i.u. ³

¹Ingen könsuppdelning går att ta fram på grund av tekniska begränsningar.

²Ett spärrbrev skickas ut i samband med att utbetalningar stoppas till de personer som inte skickat in ett godkänt levnadsintyg inom 105 dagar.

³Eftersom levnadsintygssperioden sträcker sig över årsskiftet, från augusti till mars kan antalet spärrbrev bara redovisas för föregående år.

En person som är bosatt utanför Sverige och som har en allmän pension eller efterlevandepension måste varje år skicka in ett levnadsintyg. Levnadsintyget intygar att kunden lever och att det är personen själv och ingen annan som får pensionen utbetald. Beroende på vilket land personen bor i, samt om svenskt Bank-ID finns, går det att skicka in intyget elektroniskt eller på papper. De tre länder där flest personer med allmän pension eller efterlevandepension från Sverige bor i är Finland, Tyskland och Norge.

Sverige har ett elektroniskt utbyte med åtta länder, ett samarbete som gör det möjligt för myndigheten att automatiskt inhämta uppgifter från folkbokförande myndigheter. De personer som är bosatta i något av dessa åtta länder behöver i de flesta fall inte skicka in något levnadsintyg.

För 2017 stoppades utbetalningar från Pensionsmyndigheten för 2 676 personer på grund av saknat levnadsintyg.

Försäkringsbolag och kommuner har möjlighet att få uppgifter om kunders förmåner och uppgift om levnadsintyg via LEFI (Leverera FörmånsInformation) som är en e-tjänst för uppgiftsutlämnande från Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan. Via tjänsten har försäkringsbolag och kommuner möjlighet att få uppgifter ur Socialförsäkringssystemen. Femton försäkringsbolag är anslutna.

4.3.9 Kontrollutredningar vid misstanke om brott

Tabell 30. Kontrollutredningar vid misstanke om brott 2016–2018¹

	2016	2017	2018
Inkomna ärenden, antal	774	695	654
-varav kvinnor	423	367	333
-varav män	343	308	314
Avslutade ärenden, antal	703	477	540
-varav kvinnor	386	259	268
-varav män	309	201	264
Andel ärenden som lett till åtgärd, %	15	19	12
Polisanmälningar, antal	12	15	44
Handläggningstid, dagar	62	138	213
-för kvinnor	64	151	227
-för män	60	134	201
Pågående ärenden årets slut, antal	175	393	507
-varav kvinnor	91	199	264
-varav män	84	191	241

¹I tabellen saknar vissa ärenden uppgift om kön. Detta medför att summeringen av antalet ärenden för kvinnor och män inte alltid överensstämmer med totalt antal ärenden. Uppgifterna för år 2016 och år 2017 har i vissa fall korrigerats retroaktivt på grund av förändringar i ärendena.

En kontrollutredning vid misstanke om brott görs då en person misstänks avsiktligt ha orsakat felaktiga utbetalningar från Pensionsmyndigheten. Myndigheten ska enligt bidragsbrottslagen göra en anmälan till Polismyndigheten eller till Åklagarmyndigheten om det kan misstänkas att brott har begåtts.

Bosättningsförhållanden och utlandsvistelse utanför EU i kombination med utbetalning av bosättningsbaserade förmåner är de vanligaste anledningarna till att en kontrollutredning påbörjas. Majoriteten av alla kontrollutredningar har sitt ursprung i anonyma anmälningar från allmänheten. Initiativ till utredningar kan även uppstå internt, utifrån manuella eller maskinella kontroller i handläggningen samt genom initiativ av Polismyndigheten och andra myndigheter.

Inflödet av kontrollutredningar har under 2018 legat på ungefär samma nivå som under 2017. I år har fler handläggare lärt sig handlägga ärenden som misstänks vara brott, vilket har resulterat i fler polisanmälningar än tidigare år. Den vanligaste anledningen till en polisanmälan är att pensionären meddelar felaktiga inkomstförhållanden. Några av polisanmälningarna avser bedrägeri där ersättning betalats ut till en avliden person. Under 2018 har Pensionsmyndigheten gjort fem överprövningar, där myndigheten inte varit överens med Polismyndigheten om motivering till nedläggning av dessa ärenden. Inga beslut om överprövningarna har hittills fattats.

I avsnitt 4.2.4.2 redovisas arbetet med att minska de oavsiktliga felen.

4.3.10 Återkrav

Sammanfattning

- Resultatet är godtagbart.
- Handläggningstiderna har ökat under året.
- Antalet pågående ärenden och styckkostnaden har ökat.
- Kvaliteten är godtagbar för återkrav av allmän pension och bostadstillägg.
- Kvaliteten är bristfällig för återkrav av efterlevandepension.

Ett återkrav uppstår till exempel när pensionären eller någon annan part har lämnat ofullständiga eller felaktiga uppgifter. Det kan också uppstå på grund av att de inte anmält olika typer av förändringar som påverkar ersättningen. I samband med att myndigheten konstaterar att fel belopp har betalats ut och det blir ett återkravsärende har det utbetalda beloppet korrigerats för framtida utbetalningar. Det innebär att ingen fortsatt felaktig utbetalning sker trots eventuell lång handläggningstid för återkravsärenden.

Återkravsärenden kommer från handläggning av allmän pension, bostadstillägg samt efterlevandepension. Bostadstillägg utgör cirka 75 procent av alla återkravsärenden.

Tabell 31. Sammanfattande resultatbedömning återkrav 2016–2018

	2016	2017	2018
Sammanfattande bedömning	Otillräckligt	Godtagbart	Godtagbart

Tabell 32. Återkrav 2016–2018

	2016	2017	2018
Kostnad, mnkr	22	20	18
Inkomna ärenden, antal	11 508	10 342	11 271
-varav kvinnor	7 147	6 308	6 774
-varav män	4 354	4 027	4 493

	2016	2017	2018
Avslutade ärenden, antal ¹	14 244	11 751	8 665
-varav kvinnor	9 023	7 209	5 081
-varav män	5 214	4 539	3 581
Styckkostnad, kr	1 571	1 734	2 061
Avslutade ärenden, antal per timme	0,4	0,3	0,3
Handläggningstid, genomsnitt dagar (mål 90 dagar)	176	114	115
-för kvinnor	182	116	113
-för män	164	113	119
Pågående ärenden vid årets slut, antal	3 379	2 452 ³	5 083
-varav kvinnor	2 087	1 403	3 109
-varav män	1 292	1 049	1 973
Utestående fordringar avseende återkrav i mnkr	175	180,3	197,3
Nedskrivning i mnkr	72,2	69	74,3
Manuella fordringar i mnkr ²	2,3	2,6	2,7
Beslut om återkrav, antal ärenden	7 932	6 550	5 239
-varav kvinnor	5 287	4 188	3 183
-varav män	2 645	2 362	2 056
Beslut om återkrav, belopp i mnkr	122	110	91
Beslut om eftergift (hel eller delvis), antal ärenden	2 421	1 802	989
-varav kvinnor	1367	959	471
-varav män	1054	843	518
Beslut om eftergift (hel eller delvis), belopp i mnkr	36	23	15
Kvalitetsutlåtande	Otillräckligt	i.u. ⁴	i.u. ⁴

¹Enbart avslutade återkravsärenden, inte felaktiga utbetalningar vid dödsfall eller kontrollutredningar. Avslutningsorsak kan vara såväl beslut om återkrav som eftergift eller avskrivning av ärendet.

²Innan nedskrivning.

³Antal pågående ärenden ändrat jämfört med årsredovisning 2017, då 2 132 ärenden redovisades.

⁴Ingen uppgift, då det 2017 och 2018 inte har gjorts någon samlad bedömning av kvaliteten för återkrav.

Återkraven inom bostadstillägg beror till största delen på att pensionären inte fullgjort sin anmälningsskyldighet. De vanligaste orsakerna till ett återkrav är relaterade till att förmånen beräknats på felaktiga uppgifter om bostadskostnad, inkomster och tillgångar.

Inflödet av återkravsärenden 2018 har varit högre än 2017. Det beror i huvudsak på att myndigheten inte har hunnit omhänderta ansökningar om bostadstillägg i tid där pensionären meddelat en ändrad uppgift. I de fall ändringen medfört en sänkt utbetalning skapas ett återkravsärende för den tid som bostadstillägget felaktigt utbetalats.

Könsskillnader avseende handläggningstid har analyserats. Mäns ärenden har längre handläggningstid beroende på att en större andel av deras ärenden handlar om återkrav inom allmän pension och felutbetalning vid dödsfall, ärendetyper som tar längre tid att handlägga.

Produktiviteten, det vill säga antal avslutade ärenden per timme, har under 2018 sjunkit något. Det beror på att Pensionsmyndigheten lagt större fokus på utredning i varje enskilt återkravsärende. Åtgärden syftar till att på sikt höja kvaliteten inom handläggningen av återkravsärenden.

Kvaliteten för återkrav av allmän pension har förbättrats jämfört med tidigare år och bedöms nu vara godtagbar. Förbättringen förmodas bero på de kvalitetshöjande åtgärder som har genomförts 2017 och 2018. När det gäller formell riktighet är det möjligt att göra ytterligare förbättringar.

Det har inte genomförts någon riktad uppföljning avseende återkrav av efterlevandepension under 2018. Kvaliteten avseende återkrav av efterlevandepension bedöms därför som bristfällig, eftersom det saknas underlag för att göra någon annan bedömning än den som gjordes 2017.

Kvaliteten för återkrav av bostadstillägg bedöms vara godtagbar. Det finns möjlighet att förbättra kvaliteten ytterligare, främst gällande formell riktighet.

4.3.10.1 Förbättringsaktiviteter inom återkrav

Under året har Pensionsmyndigheten börjat inhämta uppgifter om inkomst av kapital automatiskt från Skatteverket, vilket har medfört att återkrav och felaktiga uppgifter kopplade till inkomst av kapital har minskat. Kompetenshöjande insatser inom handläggning av återkrav för allmän pension har vidtagits vilket resulterat i bättre kvalitet inom området.

4.3.10.2 Hantering av låga återkravsbelopp

Pensionsmyndighetens generaldirektör beslutade 2012, genom ett administrativt beslut, att myndigheten i normalfallet inte skulle starta ett återkravsärende och återkräva felaktiga utbetalningar som understeg 2 000 kronor.

Pensionsmyndigheten har under året undersökt omfattningen av dessa ärenden. En mätning har genomförts under en månads tid inom förmånerna bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. Resultatet har skattats till en årsuppgift för 2018 och redovisas i nedanstående tabell. För allmän pension, efterlevandepension, felaktig utbetalning vid dödsfall och återkrav registrerar handläggarna löpande avskrivningar av låga återkravsbelopp.

Tabell 33. Avskrivna belopp understigande 2 000 kronor per förmån 2018

Förmån	Antal avskrivningar	Total summa som avskrivs (tkr)
Allmän pension	2 116	992
-varav kvinnor	720	355
-varav män	1 396	637
Bostadstillägg ¹	8 397	6 463
-varav kvinnor	6 298	4 594
-varav män	2 053	1 823
Efterlevandepension	176	152
-varav kvinnor	100	91
-varav män	76	60
Felaktig utbetalning vid dödsfall	606	570
-varav kvinnor	231	219
-varav män	375	351
Återkrav	410	509
-varav kvinnor	241	299
-varav män	169	209
Totalt samtliga förmåner	11 705	8 686
-varav kvinnor	7 590	5 558
-varav män	4 069	3 080

¹Uppskattade uppgifter.

Pensionsmyndigheten uppskattar att 11 705 ärenden avskrivits där beloppen understigit 2 000 kronor. Det totala beloppet som avskrivits uppgår till ungefär 8,7 miljoner kronor som kan jämföras med att det hade kostat 24,1 miljoner kronor att återkräva dessa medel. Detta utifrån att ett återkravsärende i snitt kostat 2 061 kronor.

Hantering enligt det administrativa beslutet har kritiserats av bland annat Riksrevisionen och Inspektionen för socialförsäkringen. Pensionsmyndigheten lämnade därför under 2013 in en framställan om lagändring till regeringen där förslaget var att i lagstiftning reglera en beloppsgräns för när felaktiga utbetalningar inte ska återkrävas. Regeringen beslutade i december 2016 att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att se över vissa processuella och processrättsliga frågor på socialförsäkringsområdet i syfte att bland annat skapa en mer effektiv handläggning i ärenden och mål om socialförsäkring.

Utredningen lämnade i februari 2018 sitt betänkande till regeringen (SOU 2018:5) där utredningen föreslog en lagstiftad beloppsgräns för när felaktiga utbetalningar inte ska återkrävas. Betänkandet har ännu inte remitterats.

4.3.11 Omprövningar

Sammanfattning

- Resultatet är fortsatt gott.
- Handläggningstiden för omprövningar har ökat jämfört med 2017.
- Kvaliteten är fortsatt god.

Tabell 34. Sammanfattande resultatbedömning omprövningar 2016–2018

	2016	2017	2018
Sammanfattande bedömning	Gott	Gott	Gott

Tabell 35. Omprövningar 2016–2018¹

	2016	2017	2018
Kostnad, mnkr	7	7	11
Inkomna ärenden, antal	3 931	3 455	5 963
- <i>varav kvinnor</i>	2 239	1 979	3 647
- <i>varav män</i>	1 658	1 454	2 282
Expedierade ärenden, antal ²	3 729	3 163	5 291
- <i>varav kvinnor</i>	2 131	1 813	3 272
- <i>varav män</i>	1 575	1 333	1 989
Styckkostnad, kr	1 940	2 362	2 158
Beslutade ärenden, antal per timme	0,3	0,2	0,3
Handläggningstid, genomsnitt dagar	12	16	27
- <i>för kvinnor</i>	12	16	27
- <i>för män</i>	12	15	27
Pågående ärenden vid årets slut, antal	55	126	522
- <i>varav kvinnor</i>	26	68	283
- <i>varav män</i>	28	55	237
Kvalitetsutlåtande	Gott	Gott	Gott
Nöjdhetsindex	-	-	46

¹I tabellen saknar vissa ärenden uppgift om kön. Detta medför att summeringen av antalet ärenden för kvinnor och män inte alltid överensstämmer med totalt antal ärenden. Uppgifterna för år 2016 och år 2017 har i vissa fall korrigerats retroaktivt på grund av förändringar i ärendena.

²Varav 103 avskrivna ärenden för 2016, 116 avskrivna ärenden år 2017 och 476 avskrivna ärenden år 2018. Avskrivningarna räknas med i det sammanlagda antalet handlagda ärenden, de räknas dock inte med som expedierade omprövningsbeslut vid beräkning av ändringsfrekvens. Detta beror på att någon prövning i sak inte sker när ett omprövningsärende avskrivs.

Omprövningsverksamheten har ett fortsatt gott resultat för 2018. Handläggningstiden för omprövningar har ökat jämfört med föregående år och anledningen är ett kraftigt ökat inflöde av ärenden. Inom bostadstillägg har Pensionsmyndigheten för första gången genomfört automatiska omräkningar av inkomst av kapital. Ett flertal pensionärer har begärt omprövning av dessa ärenden, vilket är den huvudsakliga anledningen till det ökade inflödet. Det har också skett en ökning av inflödet avseende omprövningar av årsomräkningsbeslut inom allmän pension. En vanlig orsak till detta är att pensionären förväntat sig en högre pension.

Tabell 36. Omprövningar och ändringsfrekvens 2016–2018¹

	Antal expedierade omprövningar			Antal ändringar			Ändringsfrekvens i procent		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Allmän pension	1 113	918	1 434	94	75	41	8,4	8,2	2,9
-varav kvinnor	515	438	668	43	28	16	8,3	6,4	2,4
-varav män	595	478	764	51	47	25	8,6	9,8	3,3
Bostadstillägg	1 736	1 544	2 795	220	147	155	12,7	9,5	5,5
-varav kvinnor	1 067	960	1 940	129	95	94	12,1	9,9	4,8
-varav män	667	581	852	91	50	61	13,6	8,6	7,2
Efterlevandepension	282	189	296	50	35	97	17,7	18,5	32,8
-varav kvinnor	205	127	193	30	16	51	14,6	12,6	26,4
-varav män	60	51	79	20	18	43	33,3	35,3	54,4
Återkrav	495	396	209	158	122	73	31,9	30,8	25,2
-varav kvinnor	294	224	178	97	66	48	33,0	29,5	27,0
-varav män	200	171	112	60	56	25	30,0	32,7	22,3
Totalt samtliga förmåner	3 626	3 047	4 815	522	379	366	14,4	12,4	7,6
-varav kvinnor	2 081	1 749	2 979	299	205	209	14,4	11,7	7,0
-varav män	1 522	1 281	1 807	222	171	154	14,6	13,3	8,5

¹ I tabellen saknar vissa ärenden uppgift om kön. Detta medför att summeringen av antalet ärenden för kvinnor och män inte alltid överensstämmer med totalt antal ärenden. Uppgifterna för år 2016 och år 2017 har i vissa fall korrigerats retroaktivt på grund av förändringar i ärendena.

Andelen beslut som har ändrats efter omprövning har minskat inom allmän pension, bostadstillägg och återkrav jämfört med 2016 och 2017. Vad det gäller efterlevandepension har ändringsfrekvensen däremot ökat avsevärt. Variationen i ändringsfrekvens mellan de olika ärendeslagen är stor. Drygt 60 procent av de ändringar som gjordes i år har berott på att nya uppgifter inkommit. År 2017 var motsvarande siffra drygt 50 procent. En stor del av dessa ändringar beror på att uppgifter som har efterfrågats i grundhandläggningen kommer in först i samband med begäran om omprövning.

Ändringsfrekvensen för allmän pension är betydligt lägre 2018 än föregående år. Detta beror på att det har kommit in fler omprövningsärenden i samband med årsräkningar där pensionärer förväntat sig få ett högre belopp. Ärenden av denna typ ändras sällan eftersom de avser omräkning av befintligt underlag vilket räknas ut automatiskt.

Ändringsfrekvensen för bostadstillägg är lägre 2018 jämfört med föregående år vilket beror på ett högt inflöde av ärenden efter maskinell omräkning med anledning av kapitalinkomst. Den största delen av dessa ärenden har varit korrekta och skäl till ändring har saknats.

Den ökade ändringsfrekvensen avseende efterlevandepension beror på att det i samtliga fall har inkommit nya handlingar i samband med begäran om omprövning.

Könsskillnader avseende ändringsfrekvens har analyserats. En något högre andel av männens ärenden har inneburit en ändring av grundbeslutet. Om statistiken bryts ned efter vilken typ av förmån som har omprövats varierar ändringsfrekvensen kraftigt. Även andelen av respektive kön som begär omprövning inom de olika förmånerna varierar kraftigt. Ett exempel är änkepension där antalet omprövningar som begärs är ganska stort, men nästan aldrig resulterar i ett ändrat beslut. Detta drar ned den totala ändringsfrekvensen för kvinnor.

Den statistik som har tagits fram avser uppgift om vem som begär omprövning av grundbesluten, utfall i form av ändring respektive inte ändring av de ärenden som har expedierats, samt ändringsfrekvens i procent uppdelat på kvinnor och män. Det har inte bedömts vara relevant att ta fram könsuppdelad statistik uppdelad per förmån (allmän pension, bostadstillägg, efterlevandepension och återkrav).

För handläggning av omprövning på begäran av den enskilde bedöms kvaliteten som god. Det saknas skäl för särskilda förbättringsåtgärder, utöver det ständiga arbete med att utveckla kvaliteten som åligger verksamheten.

Årets kundmätning är den första i sitt slag för omprövningar och inkluderar nöjdhetsindexfrågorna. Resultaten visar på en otillfredsställande kundnöjdhet men kan antagligen till viss del förklaras med ärendets karaktär.

4.3.12 Överklaganden

Sammanfattning

- Resultatet är fortsatt gott.
- Ändringsfrekvensen är i nivå med år 2016 och 2017.
- Högsta förvaltningsdomstolen har meddelat dom i mål om beräkning av garantipension.

Tabell 37. Sammanfattande resultatbedömning överklaganden 2016–2018

	2016	2017	2018
Sammanfattande bedömning	Gott	Gott	Gott

Tabell 38. Nyckeltal överklaganden och ändringsfrekvens 2016–2018

	Totalt			Kvinnor			Män		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Inkomna överklaganden, antal	479	362	409	-	-	210	-	-	199
Meddelade domar, antal	455	352	303	-	175	160	-	177	143
Ändrade beslut, antal	23	24	25	-	13	11	-	11	14
Ändringsfrekvens, i %	5	7	8	-	7	7	-	6	10

Antalet inkomna överklaganden har ökat sedan 2017, vilket kan förklaras av ett ökat antal expedierade omprövningsbeslut. Pensionsmyndighetens interna mål har uppnåtts, det vill säga att maximalt tio procent av omprövningsbesluten vid överklagande ska ändras av domstol. De ändrade besluten avser i huvudsak ärenden om allmän pension, bostadstillägg eller återkrav.

De meddelade domarna fördelar sig relativt jämnt mellan kvinnor och män, likaså de ändrade besluten.

I ett mål om beräkning av garantipension med tillämpning av EU-regler beslutade Högsta förvaltningsdomstolen i mars 2016 att inhämta ett förhandsavgörande från EU-domstolen. Den 7 december 2017 meddelade EU-domstolen dom och 14 juni 2018 meddelade Högsta förvaltningsdomstolen dom. Pensionsmyndigheten har under 2018 planerat och genomfört en anpassning av verksamheten för implementering av EU-domen. Se avsnitt 4.3.12.1.

Allmänna ombudet för socialförsäkring har under senare tid överklagat flera beslut till förvaltningsdomstolarna där Pensionsmyndigheten genom en anteckning i journalen underlåtit att starta ett återkravsärende med hänvisning till beloppets ringa storlek. Domstolarna har i dessa ärenden kommit fram till olika slutsatser när det gäller om en journalanteckning är ett överklagbart beslut enligt socialförsäkringsbalken eller inte, vilket tyder på att rättsläget inte är helt klart. Allmänna ombudet har därför överklagat två kammarrättsdomar till Högsta förvaltningsdomstolen. Högsta förvaltningsdomstolen har meddelat prövningstillstånd i ett mål. De frågor i målet som är grunden till att Högsta förvaltningsdomstolen meddelat prövningstillstånd gäller om Pensionsmyndighetens i en journal antecknade beslut att inte återkräva för mycket

utbetalt bostadstillägg är överklagbart och, i så fall, om den enskilde genom att lämna oriktiga uppgifter kan anses ha orsakat utbetalningen när Pensionsmyndigheten genom informationsutbyte med andra myndigheter har haft tillgång till korrekta uppgifter. Pensionsmyndigheten fortsätter den nuvarande hanteringen i avvaktan på Högsta förvaltningsdomstolens dom i frågan eller i avvaktan på ny lagstiftning i frågan. Se även avsnitt 4.3.10.2.

Vidare har Högsta förvaltningsdomstolen under året beviljat prövningstillstånd i ett mål rörande arbetsskadeförsäkringen. Frågan som aktualiseras i målet är om en skada under arbetstid som har medfört att en person har avlidit ska anses utgöra en arbetsskada.

4.3.12.1 Hantering av förändrad klassificering av garantipensionen

EU-domstolen har i en dom 7 december 2017 klassificerat den svenska garantipensionen som en minimiförmån. Det innebär att garantipensionen ska klassificeras på ett helt nytt sätt jämfört med vad som hittills varit svenska myndigheters, lagstiftarens och rättsväsendets tolkning. Det innebär också att garantipensionen ska beräknas på ett helt nytt sätt. Enligt den tidigare tolkade klassificeringen finns exporträtt enligt EU-rätten, men för minimiförmån saknas detta. Eftersom grunden för att exportera garantipension till bosatta i en annan medlemsstat inom EU/EES eller Schweiz byggde på EU-rätten och då det enligt svensk rätt saknades grund för detta uppstod alltså situationen att grund för export av garantipension inte längre fanns. Bedömningen som EU-domstolen gjort att garantipensionen är en minimiförmån bekräftades sedan av Högsta förvaltningsdomstolen den 14 juni 2018.

Alltsedan EU-domstolen meddelade sin dom har Pensionsmyndigheten arbetat med tolkning och implementering av domen. Pensionsmyndigheten har bland annat beslutat ett rättsligt ställningstagande om att inte längre exportera garantipension till bosatta i ett annat medlemsland inom EU/EES eller Schweiz. Det rättsliga ställningstagandet verkställdes dock inte eftersom Regeringskansliet samtidigt påbörjade en lagstiftningsprocess för att skapa tillfälliga regler som skulle möjliggöra fortsatt export under en begränsad tid, under år 2019. De aktuella lagändringarna föreslogs också få retroaktiv verkan.

Det har varit tydligt för Pensionsmyndigheten att den politiska viljan i exportfrågan har varit att övergången till den tillfälliga lagen ska vara sömlös för enskilt berörda.

De ändrade reglerna som ger fortsatt exporträtt av garantipension till personer bosatta i annat land i EU/EES eller Schweiz beslutades av riksdagen den 24 oktober 2018 med ikraftträdande den 1 december 2018. De nya bestämmelserna gäller till utgången av år 2019 och har retroaktiv verkan genom övergångsbestämmelser som ger stöd för export av garantipension till personer bosatta utanför Sverige inom EU/EES och Schweiz även för tid mellan EU-domen och de nya reglernas ikraftträdande. I förarbetena till lagändringarna uttalade regeringen följande: ”Att individer som har planerat inför pensionen utifrån hittillsvarande tillämpning, och att personer som redan har garantipension, ska hamna i en situation där de ekonomiska förutsättningarna ändras utan någon möjlighet till framförhållning bedöms som orimligt.”

Regeringen har tillsatt en utredning som ska analysera och lämna förslag om hur garantipensionen i ett internationellt perspektiv ska fungera och regleras i framtiden.

Pensionsmyndighetens uppfattning är mot angiven bakgrund att det under lagstiftningsprocessen, trots avsaknad av uttryckligt lagstöd, har funnits rättsligt stöd för fortsatt export av garantipension inom EU/EES eller Schweiz.

Pensionsmyndigheten har i arbetet med implementeringen av EU-domen försökt att så snabbt som möjligt, utifrån sammantagna juridiska, ekonomiska och administrativa hänsyn, anpassa tillämpningen till den nya situationen som domen från EU-domstolen innebär för den svenska garantipensionen.

Läs också under avsnitt 4.2.3 om genomfört arbete för att ta hand om konsekvenserna av EU-domen.

4.4 Verksamhetsområde fondadministration

Pensionsmyndigheten är försäkringsgivare för premiepensionen i det allmänna pensionssystemet. I fondadministration ingår förvaltning av fondtorget, fondhandeln och fondinformation, samt hanteringen av individuella konton för pensionsmedel.

Sammanfattning

- Resultatet för den löpande fondadministrationen är gott.
- Fem orderstopp har inträffat under året.
- Vissa svårigheter med valutakoncernkontomodellen (VKK) som gällt för betalningar hos Danske Bank.

Tabell 39. Sammanfattande resultatbedömning fondadministration 2016-2018

	2016	2017	2018
Sammanfattande bedömning	Gott	Gott	Gott

Tabell 40. Fondadministration 2016–2018

	2016	2017	2018
Total kostnad fondadministration, mnkr	51 ¹	96	115
Pensionssparare och pensionärer med fondförsäkring 31 december, antal ²	6 923 785	7 083 698	7 252 861
Kostnad per administrerat konto, kronor	7,4	13,7	15,9
Registrerade fondärenden totalt, antal ³	-	-	598
– Varav fondärenden ansökan nytt fondavtal, antal ³	-	-	505
– Varav fondärenden övriga ärenden, antal ³	-	-	93
Avslutade fondärenden, antal ³	-	-	48
Pågående fondärenden vid årets slut, antal ³	-	-	550

¹Kostnaden justerad jämfört med årsredovisning 2017

²För definition, se avsnitt 6.3 *Femårsöversikt och sammanställning över väsentliga uppgifter*.

³Det är inte möjligt att få fram kvalitetssäkrade uppgifter för 2016 och 2017

Fondadministrationen är en tidskritisk verksamhet som ställer höga administrativa krav på Pensionsmyndigheten. Stora delar av hanteringen är automatiserad, men flera arbetsprocesser har fortfarande inslag av manuella kontroll- och/eller hanteringsmoment. Arbetsprocesserna har kontinuerligt utvecklats och anpassats till nya regelverket och för kvalitetssäkring finns ett antal nyckelkontroller.

Området fondadministration utgör 8 procent av de totala förvaltningskostnaderna, vilket är en ökning jämfört med 2017. Antal pensionssparare och pensionärer med fondförsäkring har ökat, men kostnaden för handläggningen har relativt sett ökat ännu mer. Kostnadsökningen beror på merkostnader som de nödvändiga åtgärder som krävts i samband med händelser på premiepensionens fondtorg, samt implementeringen av nya regler för fondavtal med fondförvaltare.

4.4.1 Fondutbud

Tabell 41. Fondutbud 2016–2018

	2016	2017	2018
Fondbolag, antal ¹	107	102	94
Registrerade fonder, antal ²	841	842	783

¹ Justering av beräkningssätt för att få överensstämmelse med antal fondbolag som tillkommer respektive avslutas. I årsredovisning 2017 angavs värdena för 2017 till 103 och för 2016 till 109.

² Rättad felskrivning från årsredovisning 2017, då antal fonder för 2017 angavs till 839 och för 2016 till 844.

På grund av lagändringar för ett tryggt och hållbart premiepensionssystem har Pensionsmyndigheten under 2018 sagt upp samtliga avtal med de fondbolag, som den 1 november 2018 hade fonder på fondtorget. De fondbolag som ville ha kvar sina fonder på fondtorget skulle ha ansökt om att få ingå nytt fondavtal med Pensionsmyndigheten senast den 28 december 2018. De fondbolag som inte har ansökt om ett nytt avtal för en fond, eller inte klarar de nya kraven, kommer att få sin fond avregistrerad under 2019.

Pensionsmyndigheten har under året tagit fram ett nytt fondavtal där det ställs högre krav på fondbolag och fonder som deltar på premiepensionens fondtorg. Fondavtalsbeslutet kommer framöver att följa en förvaltningsrättslig process. Detta innebär att hantering av ansökan följer förvaltningslagen (2017:900) och att bevisbördan för att få skriva fondavtal ligger på den sökande, det vill säga aktörer som framöver önskar erbjuda fonder inom premiepensionen.

4.4.2 Fondbyten

Myndigheten har fondhandeln öppen alla svenska bankdagar. Under 2018 har det inträffat fem orderstopp i fondhandeln. Med orderstopp avses att nya fondhandelsorder inte skickas den aktuella dagen utan fördröjs till nästkommande bankdag. Ett av orderstoppen var ett planerat handelsstopp på grund av placeringen av nya pensionsrätter som i år gjordes på en bankdag, två orderstopp berodde på olika oförutsedda fel i myndighetens fondhandelssystem och två stopp berodde på fel hos Danske Bank.

Hanteringen av fondordrar har under året skett med hög tillförlitlighet. Fondbyten, nya pensionsrätter, återföring av rabatter och arvsvinst, pensionsuttag, avgiftsuttag, samt handel i fondutbudet har totalt gett upphov till 138 000 fondordrar gentemot fondbolagen under 2018. I snitt skickas således cirka 552 köp- och säljordrar per handelsdag till Pensionsmyndighetens 783 fonder.

Tabell 42. Nyckeltal fondbyten 2016–2018

	2016	2017	2018
Fondorder till fondbolag, antal	147 259	147 659	137 771
Fondbyten, antal ¹	810 335	862 190	739 184
Varav fondbyten via blankett, antal	155 094	58 691	46 798
Beställda fondbytesblanketter, antal	756 586	128 078	22 199
Sparare som bytt fonder, antal	360 247	418 628	330 597

¹ Ändrat beräkningssätt så att det stämmer överens med det sätt som används i femårsöversikten.

Under 2018 har 331 000 sparare bytt fonder, vilket är färre än under föregående år. Under 2018 har 6,3 procent av fondbytena skett via blankett, vilket var på ungefär samma nivå som 2017 då 6,8 procent bytte med hjälp av blankett.

De senaste fyra årens problem med förvaltningsbolagens stora blankettbeställningar, som lett till ett stort antal fondbyten via blankett, har tidvis inneburit påfrestningar för myndigheten. Därför har regelverket förändrats steg för steg. Den 1 juli 2018 infördes en ny lag om marknadsföring av premiepensionen som innebär att telefonförsäljare inte längre får ringa och göra reklam för eller sälja något som rör premiepensionen. Det har också införts ett krav på att en begäran om fondbyte ska vara egenhändigt undertecknad av den enskilde pensionsspararen efter det att fondbytesblanketten är fullständig ifylld.

Möjligheten att beställa fondbytesblanketter har därför tagits bort från myndighetens hemsida. Tillsammans har dessa förändringar gett effekt och andelen blankettbyten har nu sjunkit till den nivå som gällde före 2014.

4.4.3 Finansadministration

Hanteringen av betalflöden och redovisning av fondhandeln har skett med hög tillförlitlighet under 2018.

Under året har det varit vissa svårigheter med den valutakoncernkontomodell (VKK) som gällt för myndighetens betalningar hos Danske Bank. Det har visat sig vara svårt för Riksgälden att hålla tillräcklig likviditet på toppkontot för att hantera Pensionsmyndighetens stora och växlande likvidbehov. Därför har det varit problem vissa dagar med otillräcklig likviditet i fondhandeln. Efter samråd med Riksgälden och Danske Bank har Pensionsmyndigheten beslutat att lämna VKK avseende svenska betalningar. I januari 2019 har myndigheten flyttat ut svenska betalningarna från VKK och återgått till att ha daglig automatisk avveckling gentemot Riksgälden. Därmed säkerställs myndighetens likvidbehov för svenska betalningar samtidigt som myndighetens valutakonton kvarstår inom VKK-modellen.

Med anledning av förändrad lagstiftning för premiepensionen har ett nytt avgiftsområde tillkommit. Avgiften gäller för administration av ansökan från fondbolagen, samt granskning av fondbolag och fonder. Storleken på ansökningsavgiften regleras i förordningen (2018:1302) om premiepension och ska betalas av fondbolagen till Pensionsmyndigheten vid ansökningstillfället. Granskningsavgifter kommer årligen att debiteras fondbolagen från och med att ett nytt fondavtal beviljats.

4.4.4 Fondinformation och kundsynpunkter

Under året har ett arbete genomförts för att den fondinformation som sänds till pensionssparare och pensionärer ska vara enkel att förstå och inte skapa osäkerhet. Likaså har informationen om premiepensionen på myndighetens webbplats förbättrats under 2018.

Pensionsmyndigheten kommer under första halvåret 2019 att skicka ut cirka 700 000 fondhändelsebrev till sparare och pensionärer som innehar någon eller några av de fonder som kommer att börja avregistreras under 2019.

4.4.4.1 Kundsynpunkter

Under 2018 har det inkommit 800 kundsynpunkter rörande rådgivningsföretag jämfört med 2017 då det inkom 583 synpunkter.

Pensionsmyndigheten har under året arbetat med att förbättra inhämtning och hantering av kundsynpunkter rörande rådgivningsbolag. Det har resulterat i att kundsynpunkter som inkommer via kundservice numera hanteras veckovis. Med ny arbetsrutin och genom bra samarbete med kundservice kan Pensionsmyndigheten snabbt fånga upp kundsynpunkter om tvivelaktiga förhållanden och förhindra felaktiga byten för spararna.

Under året har en ny process utvecklats som innebär att samtliga kundsynpunkter har skickats avidentifierade till tillsynsmyndigheterna Konsumentverket och Finansinspektionen. Det råder nu en tydlig samverkan med tillsynsmyndigheterna, vilket har lett till att nämnda myndigheter öppnat tillsynsärenden mot olika förvaltningsföretag.

4.4.5 Hållbarhet

I det nya fondavtalet finns villkor om hållbarhetsarbete och hållbarhetsinformation.

Pensionsmyndigheten ställer minimikrav på bolagen genom att de via fondavtalet omfattas av PRI (Principles of Responsible Investments). Krav ställs på fondföretagen med stöd i lagen om värdepappersfonder att fondbolagen måste redovisa hur de beaktar hållbarhetsinformation, vilken metod de använder samt hur de följer upp sitt hållbarhetsarbete.

Pensionsmyndigheten har under 2018 utvecklat ett internt och externt gränssnitt för att få in den nya informationen som fondförvaltarna ska rapportera.

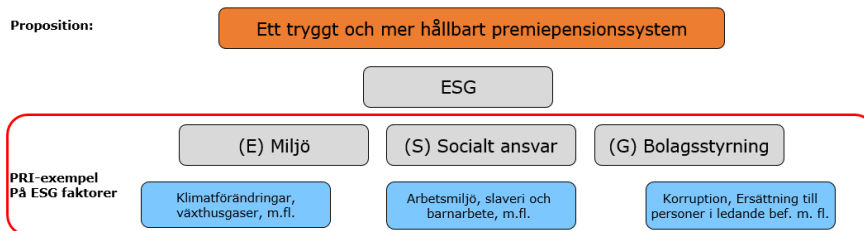
Pensionsmyndigheten har vid årsskiftet 2018 gjort det möjligt för pensionsspararna att filtrera på de verksamheter som fondförvaltaren väljer bort. Vilket betyder att fonden undviker att placera i företag som har en mer omfattande verksamhet med till exempel vapen, tobak och alkohol. Fondbolagen måste ha en särskild placeringspolicy för sina SRI-fonder och informera om de kriterier som gäller för respektive fond. SRI-fonder (Sustainable Responsible Investments) är fonder som placerar spararnas investeringar i olika företag med hänsyn till olika etiska värderingar.

Som en del i det konsumentstärkande arbetet har myndigheten gjort det enklare för sparare att välja hållbart genom att göra hållbarhetsinformationen tillgänglig i fondfaktabladerna på externwebben. Myndigheten arbetar även med att motivera och inspirera fondförvaltarna att bli mer hållbara.

Under första kvartalet 2019 kommer myndigheten att fasa ut den tidigare använda M/E-märkningen (miljö och etik), som idag finns på fondtorget. I stället kommer hållbarhetsindikatorer för hållbarhetsvärde och koldioxidutsläpp för fonderna att tillgängliggöras för spararna under 2019.

Pensionsmyndigheten tar stöd från propositionen med ett ESG perspektiv i samma riktning som regeringen arbetar utifrån. ESG står för Environmental, Social och Governance och används för att bestämma hur hållbara och ansvarstagande företag är. Ansvarsfulla investeringar innebär att förvaltarna tar hänsyn till placeringarnas inverkan på miljö, sociala faktorer/samhällsansvar och bolagsstyrning

Ramverk

4.5 Verksamhetsområde information och kommunikation

Pensionsmyndigheten ska ge pensionssparare och pensionärer korrekt information om, och en samlad bild av hela pensionen på ett sätt som är lätt att förstå. I uppdraget ingår även att stärka pensionssparares och pensionärens ställning som konsument genom att ge vägledning som är anpassad till individens behov och livssituation.

Sammanfattning

Informationsuppdraget

Gott resultat avseende att allt fler kvinnor och män vet var de kan få information om hela sin pension, samt kännedomen om hur stor deras pension kan komma att bli.

Godtagbart resultat när det gäller att allt fler kvinnor och män känner till vilka delar pensionen består av.

Gott resultat avseende att allt fler kvinnor och män känner till livsinkomstprincipens betydelse för den framtida pensionen, men otillräckligt avseende kännedomen om pensioneringstidpunktens betydelse för den framtida pensionen.

Godtagbart resultat när det gäller att allt fler kvinnor och män vet vilka faktorer som påverkar den framtida pensionen mest.

En sammanlagd bedömning är att resultatet avseende informationsuppdraget är godtagbart.

Konsumentstärkande uppdraget

Informationsuppdragets önskvärda effekter är en förutsättning för att Pensionsmyndigheten ska lyckas stärka pensionssparare och pensionärer som konsument av finansiella produkter på pensionsmarknaden. Dessa vägs därför in i den sammanlagda bedömningen.

Godtagbart resultat avseende att minska utrymmet för marknadsaktiviteter som är mindre lämpliga för pensionssparare och pensionärer.

En sammanlagd bedömning är att resultatet är godtagbart.

Kundservice

Vi har inte nått upp till våra mål avseende kundservice, och resultatet är lägre än 2017 till följd av ökande mängder samtal. Bedömningen är att resultatet är bristfälligt.

Sammanfattande resultatbedömning

Otillräckligt

Tabell 43. Sammanfattande resultatbedömning information och kommunikation 2016–2018

	2016	2017	2018
Sammanfattande bedömning	Godtagbart	Godtagbart	Otillräckligt

4.5.1 Kostnader

Verksamhetsområdet utgör 32 procent av Pensionsmyndighetens kostnader.

Tabell 44. Kostnader verksamhetsområdet Information och kommunikation 2016–2018 i miljoner kronor

	2016	2017	2018
Servicekontoren	54	49	52
Kundservice	54	48	130
Prognostjänsten Minpension.se	26	25	43
Orange kuvert (tryck, papper, porto)	29	32	33
Informationskostnader ¹	48	46	97
Varav säsongssatsning	-	-	35
Varav informatörer	-	-	28
Varav kundvägledare	-	-	12
Varav övriga informationskostnader	-	-	23
It-stöd inom området	78	71	115
Övrigt/overhead ²	176	169	-
Totala kostnader	466	441	469

¹Här ingår informationsmaterial, kampanjer, annonser, kundvägledare, informationsträffar, uppsökande möten med mera.

²Från 2018 är overheadkostnaderna som påförs verksamhetsområde information och kommunikation utfördelade.

Kostnaden för minPension var högre 2018 jämfört med tidigare år vilket beror på att myndigheten under 2018 fick ett tillfälligt anslag på 22 miljoner kronor som avsåg utveckling av *Uttagsplan* hos minPension.

När det gäller informationskostnader så är utfallet 2018 högre än 2017.

Pensionsmyndigheten fick under 2018 ett ökat anslag för arbetet med informations- och konsumentstärkande uppdragen och därför har mer resurser än tidigare år lagts på informationssatsningen som pågår under samma period som *Orange kuvert* skickas ut. Den beskrivs närmare under avsnitt 4.5.2.2.

4.5.2 Informations- och konsumentstärkande uppdraget

Pensionsmyndigheten har ett informationsuppdrag och ett konsumentstärkande uppdrag, som innebär att myndigheten ska:

- verka för att pensionssparare och pensionärer ska få en korrekt och samlad bild av hela sin pension på ett sätt som är lätt att förstå,
- verka för att kunskapen om livsinkomstens och pensioneringstidpunktens betydelse för den framtida pensionen ökar för kvinnor och män, samt
- stärka pensionssparares och pensionärers ställning som konsumenter av finansiella produkter inom pensionsområdet genom att ge vägledning som är anpassad till individens behov och livssituation.

Tabell 45. Sammanfattande resultatbedömning informations- och konsumentstärkande uppdraget 2016–2018

	2016	2017	2018
Informationsuppdraget	-	Godtagbart	Godtagbart
Konsumentstärkande uppdraget	-	Godtagbart	Godtagbart

Regleringsbrev 2018

Mål om pensionsinformation

Pensionsmyndigheten ska verka för att samtliga pensionssparare och pensionärer, såväl kvinnor som män, ska få en samlad bild av hela sin pension.

Återrapportering

Pensionsmyndigheten ska redovisa måluppfyllelsen och genomförda insatser för att nå målet. I redovisningen ska ingå: en beskrivning av kvalitet och enhetlighet i prognoserna, en bedömning av vilka effekter genomförda insatser har lett till.

Mål om jämställda inkomstgrundande pensioner

Pensionsmyndigheten ska verka för att kunskapen om livsinkomstens och pensioneringstidpunktens betydelse för den framtida pensionen ökar för kvinnor och män.

Återrapportering

Pensionsmyndigheten ska redovisa måluppfyllelsen och genomförda insatser för att nå målet. I redovisningen ska ingå en bedömning av vilka effekter genomförda insatser har lett till.

Mål om att stärka pensionssparares och pensionärens ställning som konsument

Pensionsmyndigheten ska stärka pensionssparares och pensionärens ställning som konsument av finansiella produkter inom pensionsområdet genom att ge vägledning som är anpassad till kvinnors och mäns behov och livssituation.

Återrapportering

Pensionsmyndigheten ska redovisa genomförda insatser för att nå målet. I redovisningen ska ingå en bedömning av vilka effekter genomförda insatser har lett till. Pensionsmyndigheten ska redovisa resultatet av myndighetens samverkan med Finansinspektionen och Konsumentverket för att stärka konsumenternas ställning på finansmarknaden.

4.5.2.1 Resultat och effekter

Under 2018 har Pensionsmyndigheten definierat indikatorer kopplade till effekter på kunskap och beteende som myndigheten vill uppnå med de informations- och konsumentstärkande uppdragen. Mot bakgrund av detta arbete har tidigare redovisade indikatorerna kompletterats med nya indikatorer samtidigt som några av de gamla har tagits bort. I några fall återkommer samma indikator i flera effekter eftersom den indikatorn tillsammans/i kombination med andra indikatorer bäst svarar på hur väl myndigheten uppnår önskvärda effekter av genomförda informationsinsatser.

Resultaten för indikatorerna är hämtade från årliga mätningarna *Självförtroende och förutsebarhet* samt *Imagemätningen*. För mer information om de årliga mätningarna se avsnitt 4.1.9. Några av uppgifterna är hämtade ur statistik för minPension och för kundservice.

Effekt 1. Allt fler kvinnor och män vet var de kan få information om hela sin pension

Tabell 46. Resultat för indikatorer kopplade till effekt 1. Allt fler kvinnor och män vet var de kan få information om hela sin pension

	Totalt			Kvinnor			Män		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Resultatbedömning effekt 1			Gott						
Resultat indikator									
Antal registrerade användare i prognostjänsten, tusental ²	2 796	3 073	3 417	1 318	1 454	1 623	1 478	1 618	1 794
Antal nyregistrerade användare av prognostjänsten, tusental ²	288	294	479	137	143	233	150	151	246

	Totalt			Kvinnor			Män		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Antal unika inloggnings i prognostjänsten minpenion.se, tusental ²	-	-	1 563 ¹	-	-	-	-	-	-
Andel som vet var de kan få information om hela sin framtida pension	68	70	65	68	73	66	67	68	63
<i>Minpension.se</i>	47	43	50	49	42	52	45	45	48
<i>Pensionsmyndigheten.se</i>	25	27	26	23	27	23	28	27	29
<i>Ringa till Pensionsmyndigheten</i>	5	5	6	6	6	7	5	5	4
<i>Bank, försäkring, pensions- och livbolag</i>	11	11	12	13	12	13	9	10	11

¹Beräkningssättet har ändrats och därför saknas värden för tidigare år.

²Statistik från minPensions webbplats

Under 2018 ökade antalet användare och antalet nyregistrerade användare på minPension.se i förhållande till 2017. Dessa två indikatorer visar på att fler faktiskt vet var de kan få information om hela sin pension. Förklaringen är en kombination av flera faktorer:

- Pensionssäsongssatsningen var större och nådde fler.
- Myndigheten presenterade en helhetsprognos på webbplatsen på ett nytt sätt.
- 1,9 miljoner personer fick *Orange kuvertet* till sin digitala brevlåda, vilket minskade trösklarna för att logga in och få en helhetsbild av pensionen.
- Prognosen för den allmänna pensionen var borttagen i *Orange kuvert*, vilket drev mot helhetsprognos på webbplatsen.

Däremot minskade människors upplevda kännedom om var de kan få information om hela sina pension. En trolig förklaring är den borttagna prognosen för allmän pension i *Orange kuvert*.

Sammantaget är resultatet gott avseende denna effekt.

Effekt 2. Allt fler kvinnor och män vet hur stor deras framtida pension kan komma att bli

Tabell 47. Resultat indikatorer kopplade till effekt 2. Allt fler kvinnor och män vet hur stor deras framtida pension kan komma att bli

	Totalt			Kvinnor			Män		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Resultatbedömning effekt 2			Gott						
Resultat indikator									
Antal nyregistrerade användare av prognostjänsten, tusental ¹	288	294	479	137	143	233	150	151	246
Antal unika individer som har gjort en pensionsprognos, tusental ²	-	-	1 563 ²	-	-	-	-	-	-
Andel som har en god/viss uppfattning om storleken på sin framtida pension.	75	79	76	71	82	79	77	76	74
Andel som gjort eller fått en prognos	52	53	49	49	54	48	54	52	50

¹Statistik från minPensions webbplats.

² Ny indikator för 2018 och därför saknas värden för tidigare år.

Indikatorn antal unika individer som har gjort en pensionsprognos under 2018 visar hur väl myndigheten har lyckats få människor att göra en pensionsprognos. Under året har cirka 1 563 000 personer gjort en prognos en gång och vet därmed vad deras framtida pension kan komma att bli. Indikatorn har använts första gången 2018. Antalet nyregistrerade ökade med 63 procent. Däremot minskade människors upplevda kännedom om storleken på sin framtida pension. Men antalet som säger sig ha en god eller viss uppfattning om sin framtida pension ligger på en fortsatt hög nivå. En trolig förklaring till minskningen är att prognosen för den allmänna pensionen i *Orange kuvert*

togs bort 2018 och därför upplever fler att de inte har fått information om pensionens storlek. Trots detta har antal nyregistrerade ökat avsevärt mer 2018 än tidigare år. Även antal genomförda prognoser har ökat mer än tidigare år. Mot bakgrund av det höga antalet nyregistrerade användare av prognostjänsten är det rimligt att anta att fler kvinnor och män vet hur stor deras framtida pension kan komma att bli.

Sammantaget är resultatet gott avseende denna effekt.

Effekt 3. Allt fler kvinnor och män känner till vilka delar pensionen består av

Tabell 48. Resultat indikatorer kopplade till effekt 3. Allt fler kvinnor och män känner till vilka delar pensionen består av

	Totalt			Kvinnor			Män		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Resultatbedömning effekt 3			Godtagbart						
Resultat indikator									
Andel som känner till om de har tjänstepension	95	96	95	96	97	96	94	95	94
Andel som tycker det är lätt att förstå hur pensionssystemet fungerar. () är samma fråga men utan att individen blir hjälpt.									
<i>Pensionssparare</i>	44	42	49(39) ³	39	37	50(39) ³	48	48	49(39) ³
<i>Pensionärer</i>			53(40) ³			51(36) ³			54 (43) ³

³ Siffror inom parentes avser resultat där de svarande inte fått hjälp. Övriga siffror gäller resultat där de svarande fått en kort beskrivning av delarna i pensionssystemet.

En övervägande majoritet svarar ett klart ja eller nej på frågan om de har tjänstepension, vilket är en indikator för att mäta kännedomen om vilka delar pensionen består av. Den upplevda kännedomen ligger på en hög stabil nivå liksom tidigare år. Färre än hälften av pensionsspararna tycker att det är lätt att förstå hur pensionssystemet fungerar. Av pensionärerna är det fler som tycker att pensionssystemet är lätt att förstå. Denna indikator fångas med två frågor i år, dels med en fråga där den som svarar får hjälp genom att upplysas om vilka delar systemet består av, dels med en fråga utan hjälp. Resultatet är lägre när de som svarar inte får hjälp, och endast tre av tio känner till vilka delar pensionen består av. I fortsättningen kommer myndigheten att följa resultaten av svaren, där de tillfrågade inte får hjälp. Frågan behöver utvecklas vidare för att förstå hur myndigheten kan förbättra pensionsspararnas kunskap om vilka delar pensionen består av.

Sammantaget är resultatet godtagbart avseende denna effekt.

Effekt 4. Allt fler kvinnor och män känner till livsinkomstprincipens betydelse för den framtida pensionen

Tabell 49. Resultat indikatorer kopplade till effekt 4. Allt fler kvinnor och män känner till livsinkomstprincipens betydelse för den framtida pensionen

	Totalt			Kvinnor			Män		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Resultatbedömning effekt 4			Gott						
Resultat indikator									
Andel som förstår att hela livets inkomster räknas när man tjänar in till pension	-	-	71 ¹	-	-	75 ¹	-	-	68 ¹
Andel som svarar vilka faktorer som påverkar hur stor den framtida pensionen kommer att bli									
<i>Antal år som jag arbetar</i>	35	35	36	38	38	37	33	32	34
<i>Hur mycket jag arbetar (hel/deltid)</i>	24	21	21	29	29	26	18	18	16
<i>Storleken på lönen/inkomst</i>	49	48	44	51	49	44	57	47	43
<i>Hur mycket skatt jag betalar</i>	2	2	3	2	2	3	1	2	3

¹ Beräkningssättet har ändrats och därför saknas värden för tidigare år. 71 % är andelen personer som svarar minst ett av svaren.

Sju av tio kvinnor och män känner till livsinkomstprincipens betydelse för den framtida pensionen, en effekt som mäts för första gången 2018. Noterbart är att kvinnor har större kännedom än män om livsinkomstprincipens betydelse. En trolig förklaring är att fler kvinnor än män är medvetna om att deltidsarbete, som är vanligare bland kvinnor, ger lägre pension.

Sammantaget är resultatet gott avseende denna effekt.

Effekt 5. Allt fler kvinnor och män känner till pensioneringstidpunktens betydelse för den framtida pensionen

Tabell 50. Resultat indikatorer kopplade till effekt 5 Allt fler kvinnor och män känner till pensioneringstidpunktens betydelse för den framtida pensionen

	Totalt			Kvinnor			Män		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Resultat effekt 5			Otillräckligt						
Resultat indikator									
Genomsnittligt antal genomförda prognoser kring pensioneringstidpunkten per inloggning/år ⁵	-	-	1,7 ²	-	-	-	-	-	-
Antal genomförda prognoser totalt i prognostjänsten (antal prognoser på pensionsmyndigheten.se), tusental	7 597	9 405	13 771 ⁵ (3 687)			5 179 ⁵ (1 363)			8 592 ⁵ (2 327)
Andel av pensionssparare som förstår pensioneringstidpunktens betydelse för hur stor pensionen kommer att bli	15	14	13 (33) ³	17	13	12 (34) ³	13	15	14 (32) ³
Medelpensioneringsålder, förändring av 65-årsnormen	64,5	64,6	- ⁴	64,5	64,6	- ⁴	64,5	64,6	- ⁴

² Ny indikator för 2018 och därför saknas värden för tidigare år.

³ Siffror inom parentes avser resultat för hjälpt fråga med givna svarsalternativ, att jämföra med resultatet i den öppna frågan med spontana svar.

⁴ Medelpensioneringsålder för 2018 följs upp i maj 2019.

⁵ Statistik från minPensions webbplats

Andelen som säger sig förstå pensioneringstidpunktens betydelse för hur stor pensionen kommer att bli, ligger oförändrat på en låg nivå, där endast en av tio svarande känner till detta. När frågeställningen kompletteras med en ny fråga där Pensionsmyndigheten hjälper pensionsspararen med givna svarsalternativ om vad som påverkar pensionen mest stiger kunskapen om pensioneringstidpunktens betydelse till en tredjedel av de svarande. Området mäts också genom antalet prognoser som gjorts i minPensions prognostjänst, exklusive antal prognoser gjorda på pensionsmyndigheten.se. 1 563 193 unika individer har loggat in på minPensions prognostjänst 6 074 391 gånger. Tillsammans har de gjort 10 081 233 prognoser. Varje inloggning genererade 1,7 prognoser. Detta indikerar att de som loggar in och gör en pensionsprognos inte simulerar med pensioneringstidpunkten i tillräckligt stor omfattning för att förstå pensioneringstidpunktens betydelse för pensionen. Förändringen av medelpensioneringsåldern, det vill säga när man tar ut inkomstpension, är en indikator på hur stark normen är att ta ut pension vid 65 års ålder. Medelpensioneringsåldern har sjunkit svagt sedan 2005. Människor väljer att ta ut pension både tidigare och senare än förr, vilket indikerar en ökad medvetenhet om att tidpunkten för pensionsuttag är flexibel. Utträdesåldern, det vill säga när man lämnar arbetslivet, fortsätter att stiga. Man kan alltså hävda att 65-årsnormen är försvagad, vilket är positivt.

Sammantaget är det ett otillräckligt resultat avseende denna effekt.

Effekt 6. Allt fler kvinnor och män vet vilka faktorer som påverkar den framtida pensionen mest

Tabell 51. Resultat indikatorer kopplade till effekt 6 Allt fler kvinnor och män vet vilka faktorer som påverkar den framtida pensionen mest

	Totalt			Kvinnor			Män		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Resultat effekt 6			Godtagbart						
Resultat indikator									
Andel som vet vad som påverkar den framtida pensionen mest	-	-	71 ¹	-	-	75 ¹	-	-	68 ¹

¹Beräkningssättet har ändrats och därför saknas värden för tidigare år.

De faktorerna som påverkar den framtida pensionen mest enligt Pensionsmyndigheten är livsinkomstprincipen, pensioneringstidpunkten och kännedom om tjänstepensionen. Kännedomen om livsinkomstprincipen och tjänstepensionen är god, medan kännedomen om pensioneringstidpunkten är otillräcklig.

Sammantaget är resultatet godtagbart avseende denna effekt.

Effekt 7. Minskat utrymme för marknadsaktiviteter som är mindre lämpliga för pensionssparare och pensionärer

Tabell 52. Resultat indikatorer kopplade till Effekt 7 Minskat utrymme för marknadsaktiviteter som är mindre lämpliga för pensionssparare och pensionärer

	Totalt			Kvinnor			Män		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Resultat effekt 7			Godtagbart						
Resultat indikator									
Antal inkomna kundklagomål till kundservice när det gäller premiepensionen ¹	-	583	800	-	-	-	-	-	-
Antal överförda kundklagomål till Finansinspektionen och Konsumentverket ¹	-	583	800	-	-	-	-	-	-
Myndighetens andel av medieutrymmet på pensionsmarknaden, share of voice	-	33	24						

¹Manuell statistik i kundservice

Antalet kundklagomål på premiepensionsområdet har ökat jämfört med 2017. Dessa synpunkter domineras kraftigt av klagomål på enskilda fondförvaltare och förvaltningstjänster, vilket även avspeglas i de överförda klagomålen till Finansinspektionen och Konsumentverket. Sannolikt har Pensionsmyndighetens aktiviteter på fondområdet, samt den breda uppmärksamheten publikt kring bedrägerierna inom premiepensionen, stimulerat fler klagomål. En fortsatt hög medial uppmärksamhet och det ökade antalet kundklagomål kring premiepensionen indikerar att spararna blivit mer medvetna. Det kan resultera i att utrymmet för marknadsaktiviteter som inte är bra för spararna minskar. Pensionsmyndigheten har också enligt egna publicitetsmätningar en stor del av pensionspubliciteten, samt ett gott genomslag för våra konsumentorienterade budskap.

Sammantaget är resultatet godtagbart avseende denna effekt.

Övriga indikatorer

Tabell 53. Resultat övriga indikatorer

	Totalt			Kvinnor			Män		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Andel som upplever att prognosen ger dem bättre förutsättningar att fatta beslut i frågor kring pension	35	42	47	38	42	49	32	43	46
I vilken utsträckning ger prognosen bättre förutsättningar att fatta beslut kring sin pension ¹	3,1	3,3	3,4	3,1	3,3	3,4	3,1	3,3	3,3

¹Skala 1-5, där 1 är *Inte alls*, 5 är *I mycket stor utsträckning*

År 2018 ökade andelen pensions sparare som upplevde att prognosen gav dem bättre förutsättningar att fatta beslut i frågor om pension, en ökning som är statistiskt säkerställd. Ökningen beror troligen av att många fler gjort en prognos under 2018.

4.5.2.2 Genomförda informations- och konsumentstärkande insatser

Pensionsmyndighetens tidigare arbete har visat att stora informationssatsningar med många samverkande kanaler är nödvändiga för att nå ut med myndighetens budskap och få pensions sparare att göra en prognos. Det har visat sig effektivt att genomföra kampanjer under våren eftersom pensioner då uppmärksammas både genom utskick av *Orange kuvertet* och i media.

Pensionssäsongssatsningen

Den breda informationssatsningen, pensionssäsongssatsningen, som genomfördes i samband med utskicket av *Orange kuvertet* hade två syften: att sprida information om vad som är viktigast för pensionen och att få så många som möjligt att logga in på pensionsmyndigheten.se för att ta del av sin pensionsprognos.

De effekter myndigheten önskade uppnå med satsningen var att fler pensions sparare:

- Vet var de kan få information om hela sin framtida pension,
- Upplever att deras egen pension är förutsebar (känner större trygghet),
- Gjort en prognos för hela pensionen och upplever att de har bättre förutsättningar att fatta beslut i pensionsfrågor,
- Vet vad som är viktigast för pensionen.

Målgruppen för informationssatsningen var människor mitt i livet, i åldrarna 30-55 år, som har lågt eller medelstort intresse och kunskap kring pensionen.

För att nå ut brett till målgruppen har myndigheten arbetat med information via en kampanjwebbplats, annonsering i digitala kanaler, utomhusannonsering i t-bana, på bussar och hållplatser, samt i radio, tv och sociala medier.

Under perioden har myndigheten lagt extra resurser på pressarbete för att få genomslag i tv, radio och tidningar, framförallt i lokala medier med huvudbudskap om vad som är viktigast för pensionen.

Som en del av pensionssäsongssatsningen har myndigheten även 2018 genomfört uppsökande verksamhet, den så kallade *Kuvertjakten*, som har resulterat i att cirka 11 000 pensions sparare och pensionärer har haft möjlighet att träffa Pensionsmyndighetens medarbetare på 44 orter, där *Orange kuvert* hade distribuerats veckan innan. Syftet var att prata pension och hjälpa till att göra en pensionsprognos. *Kuvertjakten* pågick mellan 20 februari och 28 mars och fick också genomslag i Sveriges Radio, samt i lokal- och regionalpress.

Informationssatsningen har haft effekt på antalet nyregistrerade användare av prognostjänsten på minPension, som under perioden har ökat med 44 procent jämfört med 2017. För första gången har antalet nyregistrerade kvinnor ökat mer än antalet nyregistrerade män under dessa veckor.

Antal unika inloggningar i prognostjänsten har varit betydligt fler än under tidigare år. Vid jämförelse med antalet nyregistrerade och antalet unika inloggningar under en specifik vecka kan myndigheten konstatera att de som registrerat sig tidigare har gjort en prognos på nytt. Detta kan tolkas som att utskicken av *Orange kuvert* tillsammans med informationssatsningen får pensionssparare att logga in i prognostjänsten.

Antal genomförda prognoser under årets pensionssäsongssatsning var 53 procent fler, 3 229 811 jämfört med 2 105 688 stycken under motsvarande period året innan. Detta innebär att de som loggat in under perioden har gjort flera prognoser än bara en. De som loggat in under perioden har troligen laborerat med pensioneringsålder.

Informationsträffar och uppsökande kundmöten

Tabell 54. Informationsträffar och uppsökande möten 2016-2017

	Totalt			Kvinnor			Män		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Deltagare informationsträffar, antal ¹	22 200	25 164	26 128	- ¹	- ¹	16 162	-	-	9 966
Samtal uppsökande möten inkl. kuvertjakten, antal ^{1,2}	23 900	21 122	22 327	-	-	10 669	-	-	11 658
Totalt	46 100	46 286	48 455	24 433	24 967	26 831	21 667	21 319	21 624

¹ 2018 är första året då det finns uppgifter om informationsträffar och uppsökande möten fördelat på kvinnor och män.

² Skattningen bygger på manuell statistik, ska tolkas med försiktighet.

Tabell 55. Nöjd kund-index informationsträffar 2016–2018

	Totalt			Kvinnor			Män		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Nöjd kund-index ¹	-	76	76	-	78	78	-	75	75

¹ Övergång till webbenkäter från och med 2017.

Under 2018 har myndigheten haft kontakt med totalt cirka 48 460 personer, fördelat på samtal, prognoser och deltagare på informationsträffar och uppsökande möten.

Till informationsträffarna räknas pensionsplaneringsmöten som myndigheten själv anordnar, så kallade 60+möten, och möten som har anordnats i samband med besök på större arbetsplatser.

Vid de uppsökande mötena finns myndigheten i publika miljöer som på event, mässor, marknader och torg samt i gallerior för att informera om och erbjuda vägledning i pensionsfrågor.

Pensionsmyndighetens uppsökande verksamhet har - förutom under *Kuvertjakten* - i huvudsak riktat sig till målgrupper som riskerar att få en lägre framtida pension. Därför har myndigheten mestadels besökt större arbetsgivare inom kvinnodominerade yrken. Egenföretagare är också en grupp som riskerar att få lägre framtida pension, och därför har myndigheten deltagit i mässor för att nå egenföretagare och redovisningskonsulter, som hjälper många egenföretagare. Myndigheten har också samarbetat med andra aktörer i en bussturné riktad till egenföretagare.

Fördelningen mellan kvinnor och män är tämligen jämn (55 procent kvinnor och 45 procent män) vid myndighetens olika typer av möten med människor.

Pensionsmyndigheten har tagit hjälp av andra för att minska mörkertalet

Pensionsmyndigheten har tagit fram informationsmaterial till så kallade vidareinformatörer hos lokala pensionärsorganisationer. Syftet har varit att höja kunskapsnivån om bostadstillägg och minska mörkertalet avseende personer som har rätt till bostadstillägg men inte har sökt. Detta har resulterat i 28 informationstillfällen och drygt 1 000 vidareinformatörer som har informerats och kan nyttja informationsmaterialet.

Konsumentstärkande insatser

För att lyckas med det konsumentstärkande uppdraget arbetar Pensionsmyndigheten med att fånga upp och analysera företeelser som påverkar konsumenter på pensionsmarknaden. Arbetet inkluderar även att ta fram underlag för olika aktiviteter och sprida information.

En viktig del i det konsumentstärkande arbetet är prognostjänsten på minPension. Under året har Pensionsmyndigheten bidragit till finansiering av tjänsten *Uttagsplan*, vilket kommer att stärka förutsättningarna för konsumentuppdraget framåt. Myndigheten samarbetar även med Finansinspektionen och Konsumentverket samt andra aktörer.

Under 2018 har nio konsumentstärkande rapporter tagits fram inom områdena: Skydden till efterlevande inom tjänstepensionen, Spara till pension som företagare, Avsaknad av Tjänstepension – hur mycket behöver man spara, Eget sparande till Pension, Hållbara fonder inom Premiépensionssystemet, Sommarjobbare och Pension, Robotrådgivare – en marknadsöversikt, Tidigt uttag (av pension), Förvalen (inom pensionsområdet), samt Pensionsbeslutsundersökningen. Tabell 56 visar antalet rapporter per år samt vilka livsfaser de berör– spara till pension, planera pension samt leva med pension.

Tabell 56. Konsumentstärkande rapporter 2016–2018

	2016	2017	2018
Spara	7	4	8
Planera	0	2	1
Leva	3	2	0
Totalt	10	8	9

4.5.2.3 Webbplats pensionsmyndigheten.se

Tabell 57. Webbplatsen pensionsmyndigheten.se 2016–2018

	2016	2017	2018
Besök, antal miljoner	9,4	10,9	11,9
Andel pensionsansökningar via webbplatsen, % ¹	38	49	62
Besökare på vår pensionsblogg, antal	32 000	27 900	42 690
Andel inloggningar på webbplatsen via mobilt BankID, %	20	55	80

¹Gäller endast ansökningar för allmän pension.

Tabell 58. Nöjd kund-index webbplatsen 2016–2018

	Totalt			Kvinnor			Män		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Nöjd kund-index webbplatsen	75	67	60	75	65	59	75	68	61

Pensionsmyndigheten har under 2018 sett en fortsatt ökad användning av Pensionsmyndighetens webbplats, där antal besökare har ökat med nio procent sedan föregående år. Åtta av tio har loggat in via mobilt BankID, vilket är en kraftig ökning jämfört med 2017. Detta ligger i linje med den ökade användningen av mobilt BankID i samhället, samt att Pensionsmyndigheten av säkerhetsmässiga skäl numera inte tillåter inloggning via personlig kod. Övriga inloggningar har genomförts med BankID på dator.

Andelen pensionsansökningar som görs direkt på webben fortsätter att öka. Mer än hälften, 62 procent, av alla pensionsansökningar har gjorts direkt på webben. Detta är en konsekvens av den pågående digitaliseringen där myndigheten styr mot webbansökningar.

Av myndighetens webbplatsanvändare uppger 85 procent att de har kunnat genomföra sitt ärende på webbplatsen. Det är en liten nedgång jämfört med 2017, då det var 89 procent, men resultatet ligger fortfarande på en hög och tillfredsställande nivå.

Under året har nöjd kund-index (NKI) fortsatt att sjunka. NKI har sjunkit med 7 skalenheter jämfört med förra året. Det är relativt små skillnader mellan kvinnor och män. Minskningen beror främst på att webbplatsen genomgår ett plattformbyte och besökarna har mötts av förändringar och utsatts för driftstörningar. Plattformbytet har tagit längre tid än beräknat och planeras vara klart under 2019.

4.5.2.4 Orange kuvert

Under perioden januari till och med mars skickades det ut totalt cirka 7,5 miljoner *Orange kuvert*, varav 5,8 miljoner till pensionssparare och cirka 1,7 miljoner till pensionärer. Under 2018 fick närmare 2 miljoner personer *Orange kuvert* digitalt, vilket är en ökning med 130 procent från föregående år då 868 481 personer fick kuvertet digitalt. Det kuvert som gick till pensionsspararna innehöll ett årsbesked för den allmänna pensionen samt ett beslut om pensionsrätter.

Pensionärer födda 1938 eller senare fick också ett *Orange kuvert*. Det innehöll information om vilka ersättningar som betalas ut, med vilket belopp samt utbetalningsdagar under året. Dessutom ingick information om utvecklingen på premiepensionskontot, samt en kontrolluppgift. För pensionärer med fondförsäkring ingick även fondinformation. I år fanns också ett medskick med information om e-tjänster med. Dessutom informerades de som har bostadstillägg om att bostadstillägget kommer att höjas.

Tabell 59. Orange kuvert Nöjd Kund Index 2016–2018

	Totalt			Kvinnor ¹			Män ¹		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Utskick, antal miljoner	7,14	7,31	7,47	-	-	3,69	-	-	3,77
Nöjdkundindex Orange kuvert pensionssparare	61	59	56	59	59	55	63	60	58
Nöjdkundindex Orange kuvert pensionärer	64	67	65	62	65	65	67	69	65

¹2018 är första året det är möjligt att redovisa utskicken av *Orange kuvert* uppdelat på kön. Cirka 9 000 utskick saknar uppgift om kön. Detta medför att summeringen av antalet för kvinnor och män inte överensstämmer med totalt antal utskick.

Undersökningar har visat att många tror att prognosen i *Orange kuvert* visar hela pensionen. För att undvika sådana missförstånd har prognosen för den allmänna pensionen tagits bort ur *Orange kuvert* 2018. Kuvertet innehöll istället en hänvisning till att logga in i prognostjänsten för att se vad man får i total pension per månad, för att kunna laborera med pensioneringstidpunkten samt att få tips på vad man kan göra för att påverka pensionen.

Att NKI för *Orange kuvert* blev lägre 2018 jämfört med tidigare år kan förklaras med att pensionsspararna inte fick en pensionsprognos i årets besked. De som fått utskicket digitalt i år är nöjdare än de som fått utskicket per post, troligen för att de fått tillgång till hela prognosen direkt.

Tabell 60. Nyckeltal eftermätning *Orange kuvert* 2016–2018 i procent (pensionssparare)

	Totalt			Kvinnor			Män		
	2016	2017 ¹	2018	2016	2017 ¹	2018	2016	2017 ¹	2018
Har fått kuvert.	95	84	83	94	83	82	95	85	83
Andel av de som fått kuvertet som öppnat det.	81	80	78	81	80	78	80	80	78
Andel av de som öppnat kuvertet som läst något.	91	91	88	90	88	84	89	94	93
Andel av dem som läst något som tycker det är lätt att förstå.	73	53 ²	49	70	47	41	76	59	55

¹Ny mätmetod och ny metod för urval. 2017 genomfördes webbintervjuer (jämfört med tidigare telefonintervjuer).

²Frågan är formulerad på annat sätt 2017 jämfört med tidigare år.

År 2018 uppger ungefär lika många som 2017 att de har mottagit *Orange kuvert* och öppnat det. Det är något fler som tycker innehållet är svårt att förstå jämfört med 2017. En trolig förklaring är att Pensionsmyndigheten tagit bort prognosen för den allmänna pensionen från det postala utskicket.

I tabellen ovan är basen *alla* pensionssparare enbart för den första frågan. Resterande har bas som är beroende av föregående frågas utfall.

Digitalt utskick av Orange kuvert

Tabell 61. Nyckeltal eftermätning Orange kuvert digitalt 2016–2018 i procent (pensionssparare)

	2016	2017	2018
Antal som har fått kuvertet digitalt.	-	868 481	1 998 901
Andel av dem som fått kuvertet digitalt och öppnat det.	82	76	76
Andel av dem som öppnat kuvertet som också läst det.	92	91	87
Andel som läst och tycker det är lätt att förstå innehållet i kuvertet.	52	58	49
Andel som fått kuvertet digitalt och saknar något i det.	13	9	9
Andel som öppnat <i>Orange kuvert</i> och är nöjda som helhet med det.	25	33	26
Andel av dem som öppnat kuvertet och tycker det är nära idealet.	22	32	21

En större andel av de som fått *Orange kuvert* digitalt har loggat in på pensionsmyndigheten.se och på minPension.se jämfört med dem som fått kuvertet postalt. Det är också en mindre andel av de digitala mottagarna som saknar något i kuvertet. Sannolikt beror det på att de i högre grad tar del av prognosen för hela pensionen på de inloggade sidorna.

Det är också betydligt fler som anger att de har loggat in efter att de har fått det digitala kuvertet jämfört med 2017.

4.5.2.5 Prognoser och prognostjänsten minPension

Tabell 62. Prognostjänsten minPension.se och kostnader 2016–2018

	Totalt			Kvinnor			Män		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Prognoser, antal miljoner	7,6	9,4	13,8	2,9	3,5	5,2	4,7	5,9	8,6
Registrerade användare, antal miljoner	2,8	3,0	3,4	1,3	1,4	1,6	1,5	1,6	1,8
Kostnader Minpension.se, mnkr ¹	25	25,7	45,5	-	-	-	-	-	-

¹Kostnaderna 2017 och 2018 inkluderar kostnader för uttagsplan (1,7 mnkr 2017 respektive 22 mnkr 2018).

minPension har distribuerats på Pensionsmyndighetens webbplats sedan 2010. På minPension.se finns i stort sett heltäckande information om all pension, allmän pension, tjänstepension och privata pensionslösningar. Tjänsterna hos minPension är en förutsättning för att myndigheten ska kunna genomföra sitt informationsuppdrag utan att hämta in pensionsuppgifter med stöd av lagstiftning.

Nytt för 2018 var att pensionsspararen i inloggat läge på Pensionsmyndigheten fick en helhetsprognos för pensionen, via ett gränssnitt, API, från minPension. Fler användare har därmed hittat till prognosen, och antalet registrerade användare på minPension har ökat.

Under året har minPension förändrat prognostjänstens utformning och gjort den mer åtkomlig från mobila plattformar. Parallellt har arbete pågått med utveckling av den nya tjänsten *Uttagsplan* som är ett verktyg för att planera uttag av pension.

Kvaliteten i prognoserna

Under året har det skett förbättringar avseende beräkningarna på minPension, som gör prognosen mer säker. Exempelvis används färdigräknade belopp från pensionsinformationsleverantörerna i ökad utsträckning.

Med de utvecklingsinsatser som har gjorts avseende prognostjänsten på minPension under året anser Pensionsmyndigheten att kvaliteten i prognoserna har förbättrats. Enhetligheten i prognoserna säkerställs bland annat genom en branschgemensam prognosstandard.

Pensionsmyndigheten har under året finansierat ett beslutsstöd med bättre precision i beräkningarna som underlättar processen för pensionssparare som planerar för att ta ut pension. Tjänsten ska finnas på minPension och den första versionen av den digitala tjänsten kommer att vara färdig 2019. Arbetet med *Uttagsplan* har bidragit till de förbättringar av beräkningarna som ger mer träffsäkra prognoser.

4.5.2.6 Pensionsmyndigheten i medierna

Tabell 63. Pensionsmyndigheten i medierna 2016–2018

	2016	2017	2018
Samlad upplaga, miljoner	588	1 151	664
Andel neutral publicitet, %	95	95	97
Andel positiv publicitet, %	3,0	3,0	1,0
Andel negativ publicitet, %	2,0	3,0	2,0
Impression Score ¹	+27	+21	+19
Andel publicitet som behandlar informationsuppdraget (prognos- och jobbudskap), %	12	7	19
Andel publicitet som behandlar konsumentstärkande uppdraget (konsumentinriktad kravställare), %	50	54	20
Andel publicitet där Pensionsmyndigheten är aktör (huvudaktör eller kommenterar), %	72	38	41
Twitter, antal följare	4 360	4 888	5 166
Twitter, interaktioner och omnämmanden, antal	5 255	6 343	4 919

¹Impression Score mäter vad som driver hägkomst i redaktionella medier samt om publiciteten är positiv negativ eller neutral. Spannet går från +100 till -100, där +100 innebär omfattande och positiv publicitet. Ett Impression Score över +20 är att anse som mycket bra.

Under 2018 har antalet läsare, lyssnare och tittare som tagit del av nyheter om Pensionsmyndigheten, minskat till 664 miljoner jämfört med 1 151 miljoner 2017. Förändringen beror på minskad publicitet kring fondhändelser. Om publiciteten kring fondhändelser exkluderas vid jämförelsen med 2017 års siffror, ökar i stället den samlade upplagan för 2018.

Den övervägande andelen av publiciteten är liksom tidigare år av neutral karaktär. Andelen negativ och positiv publicitet minskar från tidigare års redan låga nivåer.

Både för informationsuppdraget och det konsumentstärkande uppdraget är medier en viktig kanal. Myndigheten mäter informationsuppdraget genom att undersöka i vilken utsträckning medierna publicerar vad som är viktigast för pensionen och vikten av att göra en prognos för hela pensionen. Andelen publicitet som behandlar informationsuppdraget har ökat från 7 procent 2017 till 19 procent 2018. En av förklaringarna är en lägre andel rapportering om fondhändelser.

Det konsumentstärkande uppdraget mäts genom att undersöka i vilken utsträckning myndigheten framstår som en konsumentinriktad kravställare. Här har andelen minskat till 20 procent 2018 jämfört med 54 procent 2017. Anledningen är främst att Pensionsmyndighetens agerande gentemot tveksamma fondbolag har minskat och därmed även rapporteringen kring detta.

Större delen av publiciteten, cirka 98 procent, kan sägas vara könsneutral. Resterande 2 procent vänder sig i stort sett enbart till kvinnor. Som andel av den totala publiciteten är det oförändrat jämfört med 2017.

Twitter är en kanal för att nå främst journalister, opinionsbildare och pensionsintresserade. Antalet som följer myndighetens twitterkonto har ökat under 2018. Antalet interaktioner och omnämmanden på Twitter har minskat under 2018 jämfört med 2017. Skälet är att antalet inlägg från Pensionsmyndighetens konto på Twitter nära nog har halverats. Under hösten tillträdde Daniel Barr som generaldirektör. Han deltar i samhällsdebatten på Twitter med ett separat twitterkonto - @GD_Pension - som Pensionsmyndighetens generaldirektör.

4.5.3 Kundservice

Tabell 64. Sammanfattande resultatbedömning kundservice 2016–2018

	2016	2017	2018
Sammanfattande bedömning	-	Otillräckligt	Bristfälligt

4.5.3.1 Telefonsamtal

Tabell 65. Telefonsamtal till Pensionsmyndigheten 2016–2018²

	2016	2017	2018
Inkommande samtal, antal	732 538	834 714	916 413
Besvarade samtal, antal	698 632 ¹	650 789 ¹	639 292
-varav kvinnor	372021	356643	346 006
-varav män	266 029	255 061	234 884
Besvarade samtal Min Pension, antal	24 665 ¹	30 481 ¹	26 293
-varav kvinnor	10 309	12 079	10 246
-varav män	11 051	13 112	10 977
Besvarade tolksamtal, antal	2 373	1 628	1 704
Tillgänglighet, andel besvarade samtal, %	96	78	69
Svarstid, genomsnittlig, minuter	1.47	8.37	12.24
Servicenivå, andel besvarade samtal inom 5 minuter, % ³	84	51	43
Andel som fått det svar eller den hjälp de ville ha, %	90	88	91
Andel som fått ett bra bemötande, %	96	95	93

¹ Siffrorna har justerats jämfört med årsredovisning 2017, då de var avrundade.

² Tabellen saknar vissa ärenden uppgift om kön. Detta medför att summeringen av antalet ärenden för kvinnor och män inte alltid överensstämmer med totalt antal ärenden.

³ Från 2017 är servicenivån på samtal ändrad till besvarade samtal inom 5 minuter. År 2016 visar svar inom 3 minuter. Internt mål är 80 procent.

Tabell 66. Nöj kundindex kundservice inom telefoni 2016–2018

	Totalt			Kvinnor			Män		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Nöj kundindex telefoni	84	82	81	84	84	81	83	79	81

Servicegraden har sjunkit för kundservice (telefoni) och den genomsnittliga väntetiden har ökat från åtta minuter 2017 till tolv minuter för 2018. Det beror bland annat på ett ökat inflöde av samtal i förhållande till föregående år. Flera av samtalen har varit en konsekvens av långa handläggningstider inom bostadstillägg. Det har även skett resursomfördelning från kundservice till handläggningen av bostadstillägg.

De vanligast förekommande frågorna från de som ringer till Pensionsmyndigheten handlar om bostadstillägg och allmän pension. Andra frågor har handlat om den sänkta tjänstepensionen från KPA, skatteändringar och kapitalinkomstbeslut. Blivande pensionärer har frågor om hur stor deras pension kommer att bli, samt hur de ska göra för att ansöka.

Under 2018 har som nämnts ovan ett antal handläggare inom kundservice utbildats för att stödja handläggningen inom framförallt bostadstillägg. Det har påverkat servicenivån inom kundservice i form av längre svarstider.

Pensionssparare och pensionärer är fortsatt nöjda med det bemötande och den service de får när de kontaktar kundservice. Närmare nio av tio som har ringt till Pensionsmyndigheten uppger i kundundersökningar att de har fått de svar och den hjälp de har behövt direkt i samtalet.

För dem som inte har svenska som modersmål erbjuder Pensionsmyndigheten tolktjänster. En dag per vecka finns möjlighet att få tolkhjälp på arabiska, serbiska, persiska, finska, spanska, turkiska och tyska. Användandet av denna servicefunktion har varierat mellan olika språk. Finska nyttjas mest med närmare 1 200 tolksamtal per år, därefter arabiska med knappt 400 tolksamtal per år. Pensionsmyndigheten erbjuder även tolkservice på de nationella minoritetsspråken samt på de flesta andra språk.

Pensionsmyndigheten utför även telefonsupport till Min Pension i Sverige AB och Fullmaktskollen Sverige AB.

4.5.3.2 E-post, brev och Facebook

Tabell 67. E-post, brev och Facebook 2016–2018³

	Internt mål	2016	2017	2018
E-post besvarade, antal		84 121	103 243	119 549
-varav kvinnor		30 918	36 318	40 546
-varav män		33 461	40 859	42 840
Besvarade Min Pension, antal		11 186 ¹	12 431 ¹	13 856
-varav kvinnor		1 422	2 962	4 913
-varav män		1 732	3 642	5 845
Besvarade E-post inom 24 timmar, %	80	97	77	77
Besvarade brev, antal ⁴		13 078	11 673	11 248
Besvarade brev inom 24 timmar, %	80	80	72	66
Besvarade förfrågningar, antal ⁴		57 908	85 397	86 738
Besvarade förfrågningar via fullmakter inom 10 arbetsdagar, %	80	99	57	85
Besvarade frågor via Facebook, antal ⁵		3 429 ¹	3 702 ¹	3 767
Besvarade frågor via Facebook inom 2 timmar, %	98	98 ²	93	96

¹ Siffrorna har justerats jämfört med årsredovisning 2017, då de var avrundade.

² Uppgift för 2016 har hämtats retroaktivt och fanns inte med i årsredovisning 2017.

³ I tabellen saknar vissa ärenden uppgift om kön. Detta medför att summeringen av antalet ärenden för kvinnor och män inte alltid överensstämmer med totalt antal ärenden.

⁴ Könsuppdelning för brev och förfrågningar är inte tekniskt möjlig.

⁵ Ingen könsuppdelad statistik finns för närvarande, kommer att levereras från och med 2019.

Antal besvarade förfrågningar via e-post har ökat jämfört med tidigare år. Frågorna från pensionssparare och pensionärer är i stort sett de samma som de som ställs via telefon. Det handlar också om privata och offentliga aktörer som vill ha tillgång till uppgifter via fullmakter. Pensionsmyndigheten svarade på fler förfrågningar via e-post åt Min Pension i Sverige AB och Fullmaktskollen i Sverige AB än föregående år. Pensionsmyndigheten erbjuder även kundservice på Facebook för att nå fler målgrupper. Frågorna är i stort sett desamma som inom telefonin.

4.5.3.3 Fördjupade samtal med kundvägledare

Tabell 68. Fördjupade samtal med kundvägledare 2016–2018

	2016	2017	2018
Samtal med kundvägledare, antal ¹	3 300	3 800	4 856
-varav kvinnor	1 754	2 256	2 971
-varav män	1 194	1 418	1 885
Nöjdhetsindex (NKI)	-	73	88
-varav kvinnor	-	75	91
-varav män	-	72	83

¹Bortfall i kösuppdelning på grund av saknade uppgifter finns för 2016 med 352 samt 2017 med 126 personer. Dessa finns dock med i det totala antalet.

Pensionsmyndigheten erbjuder personlig kontakt med en kundvägledare för de som inte kan använda de andra kundkanalerna. Samtalen genomförs i första hand över telefon, men om behov finns bokas ett fysiskt möte på kundens närmaste servicekontor. Av de 4 856 möten Pensionsmyndighetens kundvägledare haft under året var runt 1 579 fysiska möten. Samtal från personer med särskilda behov som exempelvis fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar eller språksvårigheter prioriteras av kundvägledarna.

Under året har 61 procent av de som fått stöd av kundvägledare varit kvinnor.

En kundundersökning genomförd i slutet av året visar att närmare nio av tio som hade kontakt med en kundvägledare upplevde att de fick de svar och den hjälp de behövde. I mätningen fick de fördjupade mötena genomgående höga betyg av pensionssparare och pensionärer avseende bemötande och engagemang. Samma kundundersökning visar på ett nöjdhetsindex på 88 av 100.

4.5.3.4 Servicekontor

Tabell 69. Kundmöten servicekontoren 2016–2018

	2016	2017	2018
Besök på servicekontor pensionsrelaterat ärende, antal ²	172 753 ¹	166 077 ¹	168 028
-Frågor om bostadstillägg, %	36	37	39
-Frågor om allmän pension, %	20	21	19
-Frågor om prognos, %	15	9	10
Andel som har fått det svar eller den hjälp de ville ha, %	94	96	94
Andel som har fått ett bra bemötande, %	98	98	97

¹Siffrorna har justerats jämfört med årsredovisning 2017, då de var avrundade.

²Ny metod för att räkna ut Pensionsmyndighetens andel av besöken används från och med 2017. För att lättare kunna följa utvecklingen har även andelen besök för 2016 justerats från tidigare lämnade siffror.

Pensionsmyndigheten samarbetar med Försäkringskassan och Skatteverket vid gemensamma servicekontor. På dessa kontor erbjuds personliga möten där myndigheten har möjlighet att utifrån ett helhetsperspektiv ge service och se till pensionsspararens eller pensionärens totala behov inom ramen för de samverkande myndigheternas verksamhet.

Samarbetet rör 113 servicekontor över hela landet. Totalt har servicekontoren haft 3,4 miljoner besök, varav 5 procent har utgjort pensionsrelaterade ärenden, jämfört med 4,5 procent under 2017. Av dessa ärenden har 39 procent avsett frågor om bostadstillägg för pensionärer, 19 procent har gällt hjälp med frågor om allmän pension och 10 procent av besökarna har haft frågor om prognos.

Pensionsmyndigheten gör inga nöjdhetsmätningar på servicekontoren, men tillsammans med Försäkringskassan och Skatteverket har det genomförts vissa kundundersökningar. Pensionsmyndigheten får i allmänhet ett gott betyg i dessa mätningar.

Under 2018 har tio nya servicekontor öppnats, där fyra kontor ligger i utsatta områden i närheten av större städer och sex kontor är placerade i glesbygd.

Under 2018 fortsatte projektet Mötesplatser och information där Pensionsmyndigheten, Skatteverket, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Migrationsverket och Sveriges kommuner och landsting tillsammans på servicekontoren förenklar myndighetskontakterna och minskar ledtiderna för nyanlända. Under 2018 har mötesplatsarbetet integrerats mer i ordinarie verksamhet. Det är oklart om det kommer ett nytt regeringsuppdrag eller om samverkan kring nyanlända kommer att fortsätta i frivillig regi av aktörerna.

Från och med 1 juni 2019 övergår huvudmannskapet för servicekontoren till Statens servicecenter.

4.6 Verksamhetsområde statistik och analys

Pensionsmyndigheten ansvarar för den officiella statistiken inom statistikområdet *stöd vid ålderdom* samt att sammanställa och publicera övrig efterfrågad statistik. Myndigheten ansvarar även för utvärdering av pensionssystemets effekter för individ och samhälle.

Sammanfattning

- Resultatet är gott.
- Prognoser och rapporter har levererats utifrån extern förväntan.

Tabell 70. Sammanfattande resultatbedömning statistik och analys 2016–2018

	2016	2017	2018
Sammanfattande bedömning	Gott	Gott	Gott

Arbetet med att åstadkomma en effektivare förädling av data till pedagogisk statistik och annan information är ständigt pågående. Målet är att nå ut med information som upplevs relevant för såväl professionella användare som för pensionärer och pensionssparare. Totala kostnaden för verksamhetsområdet statistik och analys är 37 miljoner kronor, vilket motsvarar cirka 2 procent av myndighetens totala kostnader.

4.6.1 Analyser, rapporter och prognoser

Tabell 71. Antal publicerade rapporter inom verksamhetsområde statistik och analys 2016–2018

	2016	2017	2018
Regeringsuppdrag och anslagsprognoser	15	14	12
Egeninitierade rapporter	29	14	14
(varav konsumentrapporter)	(10)	(8)	(9)

I verksamhetsområdet ingår att göra analyser och ta fram rapporter för såväl beslutsfattare som en intresserad allmänhet. Pensionsgruppens överenskommelse om långsiktigt höjda och trygga pensioner från december 2017 har påverkat analysarbetet i hög grad. Pensionsmyndigheten har bistått regeringskansliet med såväl personella resurser som analyser kopplade till införande av riktålder och grundskyddsutredningen. Verksamheten har under året haft ett ökat fokus på det konsumentstärkande uppdraget, inte minst i arbetet med att ta fram analyser och rapporter som är till nytta för pensionärer och pensionssparare. Av 26 rapporter och regeringsuppdrag har nio rapporter information som är särskilt intressant för pensionärer och pensionssparare. Fem anslagsprognoser har tagits fram under året. Samtliga rapporter och promemorior finns tillgängliga på myndighetens webbplats.

4.6.2 Analysmodeller

Pensionsmyndighetens huvudsakliga analysmodeller, pensionsmodellen och typfallsmodellen, har använts för olika typer av analyser. Pensionsmodellen används för att göra finansiella, 25–90-åriga simuleringar av pensionssystemet. Typfallsmodellen används för att beräkna pensionsutfallet för en individ med specifika egenskaper såsom bland annat ålder, inkomst och pensionsålder. Modellerna är sedan några år tillbaka tillgängliga för allmänheten på myndighetens webbplats. Pensionsmodellen har förvalts och uppdaterats med ny demografi. Under året har även ett utvecklingsarbete av den kod som ligger till grund för modellens struktur gjorts. Arbetet kommer att fortsätta under nästa år. För att informera och inhämta synpunkter om modellen har ett användargruppsmöte med deltagare från Regeringskansliet, Konjunkturinstitutet och AP-fonderna hållits. Typfallsmodellen har under året förvalts och uppdaterats med för

inkomståren gällande regler, delningstal, basbelopp och andra beräkningsfaktorer. Modellen har också utvecklats med vissa ökade möjligheter att ta hänsyn till andra livslängdsantagande med mera.

4.6.3 Statistik och dataförsörjning

Pensionsmyndigheten har fullföljt sitt uppdrag inom dataförsörjning och statistik.

Pensionsmyndigheten är statistikansvarig myndighet inom statistikområdet stöd vid ålderdom. Myndighetens officiella statistik beskriver intjänandet inom den allmänna pensionen, samt utbetalningar av pensionsförmånerna. Redovisningen sker årsvis och för riket totalt. Månadsstatistik om myndighetens utbetalningar redovisas löpande i den nya interaktiva statistiktjänsten på webben. Under året har Pensionsmyndigheten fått tillgång till individuppgifter om utbetalning av tjänstepensioner och individuellt pensionssparande från Skatteverket. Det kommer att ge Pensionsmyndigheten betydligt bättre möjligheter att beskriva pensionärernas totala pension, hur den utvecklats och kan komma att utvecklas.

Utöver den regelbundna publiceringen av ovanstående statistik levererar statistikfunktionen statistik på beställning. Under 2018 har 187 externa statistikbeställningar besvarats. Det är i nivå med antalet beställningar under 2017 (173), men en minskning sedan 2016, då 215 externa beställningar besvarades. Minskningen sedan 2016 tros ha skett tack vare att Pensionsmyndighetens nya interaktiva statistiktjänst på webben tillgodoser många statistik användares behov. Särskilt har efterfrågan på statistik med geografisk indelning minskat avsevärt.

Statistikfunktionen ansvarar även för Pensionsmyndighetens interna produktionsstatistik som bland annat omfattar ärendevolymer och handläggningstider, kvalitetsmått och information om kundkontakter. Statistiken har publicerats löpande per dag, vecka och månad och har använts för planering och uppföljning av myndighetens interna arbete.

Under första halvåret har ett omfattande arbete med att flytta hela statistikplattformen till nya miljöer hos Försäkringskassan i Sundsvall genomförts. Flytten har resulterat i förbättrad driftsäkerhet, informationssäkerhet och förvaltningsbarhet.

4.7 Extern samverkan

Pensionsmyndigheten är en aktör bland många inom pensionsområdet och samverkan med andra myndigheter och externa aktörer är nödvändig för att kunna uppfylla myndighetens uppdrag.

Tabell 72. Sammanfattande resultatbedömning externt samarbete 2016–2018

	2016	2017	2018
Sammanfattande bedömning	Gott	Gott	Gott

Sammanfattning

- Resultatet är sammantaget gott.
- Samarbetet med Försäkringskassan fungerar bra, men har vissa utmaningar.
- Samarbetet med minPension har resulterat i utveckling av nya tjänster.
- Samarbetet inom eSam fungerar bra.
- Pensionsmyndigheten deltar i omfattande internationellt samarbete och intresset är stort att ta del av svenska erfarenheter inom pensionsområdet.

4.7.1 Tjänster som levereras av Försäkringskassan och Statens servicecenter

Tabell 73. Kostnad tjänster som levereras av Försäkringskassan och Statens servicecenter 2016–2018, i miljoner kronor

	2016	2017	2018
Leverans tjänster Försäkringskassan, mnkr	251	240	234
Totala kostnader Försäkringskassan, mnkr	283	268	263
Leverans tjänster Statens servicecenter, mnkr	7	7	7

De tjänster som Försäkringskassan levererar till Pensionsmyndigheten är framförallt it-stöd för handläggning och utbetalning, stödtjänster avseende behörighetsadministration samt internservice. Pensionsmyndighetens samlade bedömning är att både samarbetet med och leverans av tjänster från Försäkringskassan har fungerat bra, dock med vissa utmaningar framför allt inom säkerhetsområdet kopplat till Försäkringskassans it-tjänster.

Samverkan har under 2018 utökats till att även omfatta tjänster kopplade till datacenter. Under året har en successiv flytt av system och infrastruktur skett till Försäkringskassans datacenter i enlighet med Försäkringskassans uppdrag om samordnad och säker statlig it-drift. Flytten har skett enligt plan och innebär lägre driftskostnader för Pensionsmyndigheten.

Statens servicecenter levererar administrativa tjänster avseende personaladministration, ekonomi samt e-handel. Under 2018 har samverkan med Statens servicecenter till övervägande del fungerat bra. Utveckling av tjänsterna har dock inte fungerat i den takt som varit önskvärd. Till exempel har anslutning till nytt lönesystem blivit försenat från 2019 till 2021.

4.7.2 Samverkan med Finansinspektionen och Konsumentverket

En god samverkan är nödvändig för att stärka pensionssparares och pensionärens ställning som konsumenter på finansmarknaden och myndigheterna har därför under året haft regelbundna träffar för informations- och erfarenhetsutbyte.

Samarbetet har också varit ett forum för diskussion och informationsutbyte gällande olika händelser som respektive myndighet löpande har fått kännedom om, exempelvis kopplade till förvaltningsföretag inom premiepensionen.

Under 2018 har Pensionsmyndigheten fortsatt arbetet med att strukturera hanteringen och uppföljningen av kundklagomål och kundsynpunkter som myndigheten har fått kännedom om. Myndigheten har fortsatt arbetet med att överlämna beskrivningar av kundsynpunkter till Finansinspektionen och Konsumentverket, vilket i flera fall har lett till att nämnda tillsynsmyndigheter har öppnat tillsynsärenden mot olika förvaltningsföretag.

Tillsammans med Finansinspektionen har Pensionsmyndigheten även under 2018 varit engagerat i projektet *Gilla din ekonomi* som syftar till att öka den finansiella kunskapen i samhället.

Pensionsmyndigheten har även i år deltagit i arbetet med den nationella upplysningstjänsten för konsumenter *Hallå Konsument* som drivs av Konsumentverket. Bland annat med information om pension på deras webbplats. Tjänsten riktar sig till konsumenter i Sverige med oberoende, information och övergripande vägledning, samt upplysning om rättigheter och skyldigheter före och efter köp.

4.7.3 Samverkan med minPension och Fullmaktskollen

Regleringsbrevet 2018

Min Pension och Fullmaktskollen

Pensionsmyndigheten ska redovisa vilka insatser som genomförts samt vilka resultat som uppnåtts i samarbetet med Min Pension och Fullmaktskollen i syfte att ge möjlighet till god pensionsinformation. Myndigheten ska redovisa effekter samt anslutnings- och täckningsgrad avseende projektet Uttagsplan.

Pensionsmyndigheten ska samarbeta med och kan bidra till de finansiella förutsättningarna för den verksamhet som bedrivs av Min Pension i Sverige AB samt Fullmaktskollen i Sverige AB.

4.7.3.1 minPension

Bolaget minPension i Sverige AB driver prognostjänsten minPension.

Pensionsmyndigheten finansierar en del av bolaget och utser även två av styrelsens ledamöter. minPensions tjänster är en förutsättning för att Pensionsmyndigheten ska kunna realisera informationsuppdraget utan att reglera inhämtning av pensionsuppgifter med stöd av lagstiftning.

Under året har samarbetet med minPension resulterat i utveckling av nya tjänster:

- Från och med 2018 får nu pensionsspararna en förenklad prognos, avseende hela pensionen, från minPension när de loggar in på Pensionsmyndighetens webbplats. Tjänsten levereras från minPension via ett så kallat API (applikationsprogrammeringsgränssnitt) till Pensionsmyndigheten.
- Ett ny digital tjänst för planering och uttag av pension (*Uttagsplan*) kommer att lanseras i juni 2019. Ambitionen är att under kommande år ska majoriteten av stora pensionsaktörer ansluta sig till *Uttagsplan*.

4.7.3.2 Fullmaktskollen

I *Fullmaktskollen* samarbetar försäkringsbranschens aktörer för att ge en överblick över fullmakter och hur länge de gäller. *Fullmaktskollen* inbegriper fullmakter både för privatpersoner och för företagsrepresentanter.

Pensionsmyndigheten har anslutit sig till *Fullmaktskollen* som behörighetskontrollerande part och arbetar för att införa ett digitalt fullmaktsflöde av försäkringsfullmakter. Genom ökad överblick över fullmakter kan på sikt även den interna handläggningsprocessen effektiviseras.

4.7.4 Samverkan försäkringsbranschen

Under 2018 har Pensionsmyndigheten fortsatt samarbetet med förvalsbolagen inom kollektivavtalad tjänstepension. Bland annat har Alecta informerat myndigheten om ITP och diskussioner har förts om hur frågor från pensionssparare kan besvaras.

Under året har Pensionsmyndigheten fortsatt att samverka med försäkringsbranschen i samband med *Tjänstepensionens dag*. Syftet med dagen är att samordna branschen och öka uppmärksamheten kring tjänstepension. Myndigheten har bland annat deltagit i marknadsaktiviteter i sociala medier.

Under året har Pensionsmyndighetens pensionsinformatörer samverkat med framför allt Alecta, KPA pension, Statens pensionsverk (SPV) och Skandia när det gäller pensionsinformation.

Myndigheten har genomfört pensionsinformationsmöten för kommun- och landstingsanställda tillsammans med KPA pension, som är förvalsalternativet för det kollektivet. På liknande sätt har informationsmöten genomförts för statligt anställda tillsammans med SPV.

4.7.5 Samverkan inom eSam

Pensionsmyndigheten är medlem i och värmyndighet för eSam, en frivillig medlemsorganisation för ökad digital samverkan.

Digital samverkan leder till effektivare informationsförsörjning mellan aktörer, ökad rättssäkerhet och kostnadseffektivitet, samt fler och bättre tjänster till privatpersoner och företag.

Då flera av Pensionsmyndighetens kundgrupper är mindre datorvana, arbetar myndigheten med öka incitamenten för att gå över till digitala tjänster. Arbetspremissen är att när det blir tillräckligt lätt och säkert att använda e-tjänster kommer användandet att öka.

Genom att delta i eSams olika expertgrupper har Pensionsmyndigheten möjlighet att dela erfarenheter och kunskaper samt få en större inblick i andra myndigheter. Likaså har Pensionsmyndigheten ökat förståelsen för pensionärer och pensionssparares hela behov i livshändelsen, inte bara de delar som berör pensionssystemet.

Exempel på digital samverkan är efterlevandeguiden som är ett samarbete mellan myndigheter för att göra det enklare för den som förlorat någon nära. Skatteverket, Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten har gemensamt tagit fram Efterlevandeguiden.se och ansvarar även för att informationen är riktig och neutral. Under 2018 har webbplatsen haft 280 821 besök.

4.7.6 Internationellt samarbete

Tabell 74. Internationella besök och aktiviteter 2016–2018

	2016	2017	2018
Internationella besök, antal	14	18	8
Internationella besök unika länder, antal	12	13	6
Internationella aktiviteter, antal	40	40	31

Pensionsmyndigheten deltar i omfattande internationellt samarbete och intresset för att ta del av svenska erfarenheter inom pensionsområdet är stort. Pensionsmyndighetens medarbetare är efterfrågade i internationella sammanhang och inställningen är att i möjligaste mån tillmötesgå förfrågningar om deltagande. Myndigheten har under 2018 avstått från att medverka i ett antal aktiviteter, bland annat på grund av ekonomiska skäl.

Inom ramen för engagemanget i den internationella socialförsäkringsorganisationen International Social Security Association (ISSA) medverkar Pensionsmyndigheten under perioden 2017–2019 i en teknisk kommitté, pensionskommittén.

Pensionsmyndigheten har under året medverkat i planeringen av ett International Training Program on Social Protection som Sida initierat och finansierar. Målgrupp för programmet är Sidas fokusländer. Avsikten är att den första utbildningsomgången ska starta under 2019.

Pensionsmyndigheten har medverkat med expertstöd i regeringens avtalsförhandlingar om social trygghet med Brasilien och Japan. Myndigheten medverkar i och lämnar expertstöd till regeringens EU-arbete i den kommitté som hanterar tillämpningen av regelverket inom socialförsäkringsområdet.

EU-kommissionen har levererat delar av det centrala systemet Electronic Exchange of Social Security Information (EESSI) som ska etablera elektronisk kommunikation i gemensamma ärenden mellan institutioner i medlemsländerna. Pensionsmyndigheten bedriver ett genomförandeprojekt för teknisk implementering och utbildning av handläggare. I nära samarbete med Försäkringskassan och i samverkan med övriga nordiska länder pågår erfarenhetsutbyte gällande såväl implementering som utbildning.

Elektronisk informationsöverföring vid dödsfall sker bilateralt i förhållande till Danmark, Finland, Norge, Storbritannien, Tyskland, Polen och USA. Under 2018 har utbyte etablerats med Island och från 2019 även med Spanien.

4.8 Avgiftsbelagd verksamhet

Här redovisas avgiftsbelagd verksamhet där Pensionsmyndigheten får disponera intäkterna. Redovisningen är anpassad till den indelning och struktur som anges i regleringsbrevet. När det gäller avgifter inom premiepensionsområdet lämnas information även om avgiftsuttagets användning.

4.8.1 Ålderspension med ersättning från AP-fonderna

Administrationskostnaderna för ålderspension i form av inkomst- och tilläggspension belastar AP-fonderna. Avgiftsintäkterna beslutas årligen av regeringen.

Tabell 75. Ålderspension med ersättning från AP-fonderna, tusen kronor

	2016	2017	Budget 2018	2018
IB	80 248	82 551	121 999	121 999
Avgiftsintäkter	457 613	473 364	444 407	444 384
Kostnader	-455 310	-433 916	-463 000	-428 422
Årets resultat	2 303	39 448	-18 593	15 962
UB	82 551	121 999	103 406	137 961

Avvikelsen i årets resultat mot budgeten i regleringsbrevet beror på att kostnaderna har blivit lägre än de ursprungliga beräkningarna. Större eller mindre avvikelser förekommer årligen vilket kan anses normalt då proportionerna för administrationskostnadernas utfall mot de olika finansieringskällorna ständigt varierar och dessa svängningar är svåra att prognostisera. Under 2018 har myndigheten till exempel implementerat nya regler kopplade till premiepensionens fondtorg vilka drivit administrationskostnaderna mot premiepensionssystemet. Därutöver har verksamheten krävt en medveten återhållsamhet avseende samtliga resurser för att den anslagsfinansierade verksamheten inte ska överstiga tilldelade medel.

4.8.2 Ålderspension med ersättning från premiepensionsfonderna

Myndighetens premiepensionsverksamhet ska täckas med avgifter som beslutas av regeringen och som tas ut från pensionsspararnas premiepensionskonton. I avgiftsintäkterna nedan ingår, förutom medel för vår administrationskostnad, medel avseende kostnaderna för återbetalning och ränta för den tidigare uppbyggnaden av premiepensionssystemet samt kostnadsersättningar till andra myndigheter (Skatteverket och Kronofogdemyndigheten). Skulden för uppbyggnaden av premiepensionssystemet är slutbetald 2018.

För 2018 beslutade regeringen om ett avgiftsuttag på 802 672 (624 749) tusen kronor. Det faktiska uttaget från pensionsspararnas konton blev 802 690 (624 763) tusen kronor och kan av beräkningstekniska skäl inte exakt motsvara det avgiftsuttag som regeringen beslutar.

Vid den dagliga handeln med pensionsspararnas fonder uppstår löpande ett resultat på vårt så kallade handelslager till följd av bland annat differenser mellan antagna försäljningslikvider och faktiskt utfall. Från 2016 har Pensionsmyndigheten en modell som återför en tredjedel av det ackumulerade resultatet på handelslagret, 31 673 tusen kronor 2018, till pensionsspararna i form av ett minskat avgiftsuttag. Under 2018 används dessutom 18 620 tusen kronor från handelslagret för slutbetalning av skulden för uppbyggnaden av premiepensionssystemet.

Följande tabell beskriver användningen av det faktiska avgiftsuttaget på 802 690 tusen kronor samt de medel på totalt 50 293 tusen kronor som förts över från vårt handelslager. Dessa samlade medel har använts till att finansiera kostnader för administration hos oss, hos Skatteverket och Kronofogdemyndigheten för deras arbete

med uppbörd med mera av avgifter till premiepension, samt till ränta och återbetalning på skulden till Riksgäldskontoret (RGK).

Tabell 76. Premiepensionsmedlens likvidmässiga användning, tusen kronor

	2016	2017	2018
Avgiftsuttag	562 236	624 763²	802 690²
Överfört från handelslagret	46 125	38 963	50 293
Administrationskostnad Pensionsmyndigheten ¹	-378 620	-417 005	-462 873
Ränta avseende skuld i RGK ¹	2 719	1 878	635
Ersättning till andra myndigheter	-63 393	-67 552	-65 770
Residual att använda för återbetalning till RGK ¹	-169 067	-181 047	-324 975

¹Delsumma Pensionsmyndigheten 787 213 tkr, som redovisas i tabellen nedan.

²Angående avgiftsuttaget, se avsnitt 6.2.1.4.

Residualen 2018 motsvarar 2018 års slutbetalning av skulden för uppbyggnaden av premiepensionssystemet.

I nedanstående tabell redovisas resultatområdet med utgångspunkt i hur det är definierat i regleringsbrevet.

Tabell 77. Ålderspension med ersättning från premiepensionsfonderna, tusen kronor

	2016	2017	Budget 2018	2018
IB	0	0	0 ¹	0
Avgiftsintäkter	498 843	557 211	736 942	736 920
Överfört från handelslagret	46 125	38 963	0	50 293
Delsumma Pensionsmyndigheten	544 968	596 174	736 942	787 213
Kostnader	-375 901	-415 127	-418 000	-462 238
Årets resultat	169 067	181 047	318 942	324 975
UB	0	0	0	

¹I regleringsbrevet anges 316 514 tkr, vilket motsvarar underskott från uppstarten av premiepensionsrörelsen. Detta redovisas som utnyttjad kredit i RGK.

Av tabellen framgår den del av avgiftsuttag med mera, 787 213 (596 174) tusen kronor, som finansierar kostnader bestående av administrationskostnader och räntekostnader samt återbetalning av skulden för uppbyggnaden av premiepensionssystemet. Det höga kostnadsutfallet 2018 beror på att verksamheten förskjutits ytterligare mot premiepensionsområdet. Detta följer i huvudsak av särskilda händelser på premiepensionens fondtorg samt implementeringen av nya regler kring nya fondavtal med fondförvaltare.

4.8.3 Administration för fondinformation/fondförvaltare

Avgifter upp till full kostnadstäckning får enligt socialförsäkringsbalken tas ut från fondförvaltare för att täcka våra kostnader för registrering av och information om fonder. Information till pensionsspararna kan till exempel förorsakas av ändringar i fondvillkor och debiteras då fondbolagen.

Tabell 78. Administration för fondinformation/fondförvaltare, tusen kronor

	2016	2017	Budget 2018	2018
IB	0	0	0	0
Avgiftsintäkter	357	889	1 500	1 003
Kostnader	-357	-889	-1 500	-1 003
Årets resultat	0	0	0	0
UB	0	0	0	0

Intäkterna är svåra att förutse eftersom de förorsakas av att fondförvaltare gör förändringar i sina fondvillkor. Pensionsmyndigheten tar ut ersättning från fondbolagen för att täcka kostnader för utskick av information om fondhändelser till pensionsspararna. Utskicken avser till exempel ändringar i fondbestämmelser eller

information om sammanslagningar av fonder. Avgiften tas ut i de fall då utskicken förorsakats av fondbolagen.

4.8.4 Administrativ service

Enligt förordning (SFS 2009:1173) med instruktion för Pensionsmyndigheten får uppdrag relaterade till administrativa tjänster för Min Pension i Sverige AB utföras inom ramen för full kostnadstäckning.

Tabell 79. Administrativ service, tusen kronor

	2016	2017	Budget 2018	2018
IB	0	0	0	0
Avgiftsintäkter	1 406	1 445	1 000	1 500
Kostnader	-1 406	-1 445	-1 000	-1 500
Årets resultat	0	0	0	0
UB	0	0	0	0

Pensionsmyndigheten sköter kundservicefunktionen åt Min Pension i Sverige AB. Utfallet för 2018 är normalt och beror på antalet samtal till kundservice avseende Min Pension i Sverige AB. Avvikelsen mot budget 2018 beror på att för låg budget angivits.

4.8.5 Administration av statlig fordran

Sedan myndighetsstarten 2010 sköter Försäkringskassan administrationen av statlig fordran åt Pensionsmyndigheten. Avgiftsintäkterna avser de avgifter som tas ut av gäldenärer i enlighet med bestämmelser i olika författningar. Debiterade avgiftsintäkter är högre än beräknat då antalet gäldenärer som hanterats överstigit prognos.

Tabell 80. Statlig fordran, tusen kronor

	2016	2017	Budget 2018	2018
IB	0	0	0	0
Avgiftsintäkter	173	251	200	272
Kostnader	-173	-251	-200	-272
Årets resultat	0	0	0	0
UB	0	0	0	0

4.8.6 Administration av frivillig pensionsförsäkring

Utöver allmän pension administrerar Pensionsmyndigheten frivillig pensionsförsäkring. Utfallet överensstämmer väl med plan.

Tabell 81. Frivillig pensionsförsäkring, tusen kronor

	2016	2017	Budget 2018	2018
IB	0	0	0	0
Avgiftsintäkter	1 837	2 346	2 000	2 120
Kostnader	-1 837	-2 346	-2 000	-2 120
Årets resultat	0	0	0	0
UB	0	0	0	0

4.8.7 Administration av ansökan från fondförvaltare, samt granskning av fondförvaltare och fonder

Med anledning av ny lagstiftning inom premiepensionen finns från 2018 ett nytt avgiftsområde för administration av ansökan från fondförvaltare samt granskning av fondförvaltare och fonder. Storleken på ansökningsavgiften regleras i Förordning om premiepension (SFS 2018:1302) och betalas av fondförvaltare när ansökan om att verka på Pensionsmyndighetens fondtorg lämnas in. Under 2018 har myndigheten enbart hanterat avgifter kopplade till ansökningar. Från 2019 kommer granskningsavgifter årligen debiteras fondförvaltare från och med när nytt fondavtal beviljats.

Tabell 82. Administration av ansökan från fondförvaltare, samt granskning av fondförvaltare och fonder

	2016	2017	Budget 2018	2018
IB	-	-	0	0
Avgiftsintäkter	-	-	11 000	8 513
Kostnader	-	-	-11 000	-10 868
Årets resultat	-	-	0	-2 355
UB	-	-	0	2 355

Avgifterna är beräknade för att uppfylla kravet om full kostnadstäckning vilket innebär att den långsiktiga självkostnaden inom avgiftsområdet ska täckas. Enskilda år kan avgiftsområdet redovisa över- eller underskott. Det redovisade underskottet 2018 beror på de uppbyggnadskostnader för såväl hantering av ansökningar som löpande granskningar som belastat myndigheten innan all granskningsverksamhet kommit igång. Underskottet är beräknat att täckas av avgiften på ett eller som längst några års sikt.

4.9 Kompetensförsörjning

Pensionsmyndighetens medarbetare och chefer ska ha rätt kompetens vid rätt tillfälle och kompetensförsörjningen ska stödja de krav som ställs när det gäller att nå myndighetens mål.

Sammanfattning

- Resultatet är godtagbart.
- Ny kompetensförsörjningsstrategi har implementerats.
- Sjuktalet är på en fortsatt hög nivå.
- Fortsatt arbete för att främja en god arbetsmiljö och hälsa.
- Nöjdmedarbetarindex ligger på en fortsatt hög nivå.
- Stabil personalomsättning över tid.
- Högt konsultberoende, främst inom it.

Tabell 83. Sammanfattande resultatbedömning avseende kompetensförsörjning och personal 2016–2018

	2016	2017	2018
Sammanfattande bedömning	Godtagbart	Godtagbart	Godtagbart

4.9.1 Kompetensförsörjning

En av de viktigaste åtgärderna för att säkra rätt kompetens kommande år, är att utveckla och bibehålla kompetensen hos medarbetare. Under året har en ny kompetensförsörjningsstrategi implementerats. Strategin är i första hand ett chefsstöd och syftar till att säkra att rätt kompetens finns inom rätt områden. Den inkluderar även chefsförsörjning och flera chefutvecklingsaktiviteter har påbörjats.

Genom ett aktivt partssammansatt arbete med lokala omställningsmedel har myndigheten kunnat stimulera olika former av utvecklingsåtgärder, kompetensutbyten samt livs- och karriärutveckling, för såväl grupper som enskilda medarbetare.

Inom ramen för kompetensutveckling har nya läraaktiviteter utvecklats och genomförts kring dataskyddsförordningen och kundbehovsdriven utveckling. Läraaktiviteter har också tagit fram som kan användas av andra myndigheter inklusive servicekontoren.

4.9.2 Rekrytering

Pensionsmyndigheten ser en fortsatt utmaning i att rekrytera it-kompetens. Myndigheten har bland annat därför deltagit på flera arbetsmarknadsdagar och rekryteringsmässor på universitet och högskolor. Fram till idag har it-verksamheten utgått från stockholmskontoret, men under året har myndigheten påbörjat en etablering av it-verksamhet vid kontoret i Luleå.

4.9.3 Medarbetarskap och chefskap

Antalet anställda har minskat mot föregående år. Fördelningen mellan kvinnor och män ligger kvar på ungefär samma nivå som tidigare år. Medelåldern fortsätter öka något. Åldersfördelning har gradvis förskjutits, och anställda 20-29 år är nu endast åtta procent.

Tabell 84. Pensionsmyndighetens personal (exklusive konsulter) 2016–2018

	2016	2017	2018
Medarbetare, totalt antal	1 189	1 224	1 150
-varav kvinnor	824	838	765
-varav män	365	386	385
Medarbetare över 60 år, antal	121	129	128
Genomsnittlig ålder för alla anställda, år	44,0	44,3	45,0
Nöjd medarbetarindex	74,5	73,6	72,9
Ledarindex, %	78,1	76,5	77,6

Tabell 85. Åldersfördelning anställda i procent 2016–2018

	2016	2017	2018
20-29 år	12	10	8
30-39 år	25	25	25
40-49 år	30	31	31
50-59 år	23	23	25
60-69 år	10	11	11

Av Pensionsmyndighetens anställda är andelen kvinnor 67 procent. I förhållande till myndighetens könsfördelning är kvinnor fortfarande underrepresenterade på chefspositioner i organisationen. Andelen kvinnliga chefer har sjunkit sedan föregående år och är nu 55 procent. Andelen kvinnliga chefer på avdelningschefsnivå fortsätter att minska och är nu endast 22 procent.

Tabell 86. Könsfördelning i procent 2016–2018

	2016	2017	2018
Kvinnor	69	68	67
Kvinnor i chefsposition	59	58	55
Män	31	32	33
Män i chefsposition	41	42	45

Tabell 87. Fördelning av Pensionsmyndighetens chefer (exklusive konsulter), kvinnor och män 2016–2018, i procent

Chefsnivåer	2016		2017		2018	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Avdelningschefer inkl GD	33	67	25	75	22	78*
Enhetschefer	56	44	44	56	43	57
Gruppchefer	67	33	72	28	72	28
Samtliga chefer	59	41	58	42	55	45

*Inkluderar inte chef för internrevisionen

Tabell 88. Andel anställda med utländsk bakgrund i procent 2016–2018

	2016	2017	2018
Andel anställda utrikesfödd eller inrikes född med två utrikesfödda föräldrar ¹	i.u.	i.u.	14

¹ Enlighet med SCB:s rekommenderade definition (MIS 2002:3).

Andelen anställda med utländsk bakgrund på myndigheten uppgår till 14 procent. Jämförelsetal på Pensionsmyndigheten saknas då detta tidigare inte redovisats enligt uppställningen ovan. Inom staten som helhet är andelen anställda med utländsk bakgrund 19 procent. Som delmål i den statliga arbetsgivarpolitiken ska andelen anställda med utländsk bakgrund öka på alla nivåer.

Tabell 89. Personälrlighet 2016–2018

	2016	2017	2018
Antal nyanställda	155	179	99
-Tillsvidareanställda	112	169	89
-Tidsbegränsat anställda	43	10	10
Antal avgångar	134	134	162
-Tillsvidareanställda	121	122	154
-Tidsbegränsat anställda	13	12	8
Tillsvidareanställda, genomsnittligt antal	1 098	1 114	1 116
Personalomsättning, i procent ¹	10	11	8

¹Beräknas genom det lägsta värdet av nyanställda och avgångar, delat med det genomsnittliga antalet anställda under tidsperioden. Avser endast tillsvidareanställda. Statistiken har räknats om för 2016 och 2017 där visstidsanställda inte längre omfattas av beräkningen. Därför går det inte att jämföra med Årsredovisning 2017.

Pensionsmyndighetens förmåga att attrahera och rekrytera medarbetare är generell väldigt god. Dock har myndigheten stora utmaningar att rekrytera vissa kompetenser inom it. För it är personalomsättningen tolv procent vilket är sett till de utmaningar som finns förhållandevis lågt.

Antalet avgångar har ökat något jämfört med föregående år. I genomsnitt stannar en anställd 4,5 år på Pensionsmyndigheten, där medelåldern bland avgångarna är cirka 46 år. Myndigheten ser däremot inte att ålder är en faktor som påverkar anställningstiden, med andra ord de yngre anställda slutar inte tidigare än de äldre.

4.9.3.1 Löner

I 2018 års lönekartläggning konstateras att Pensionsmyndigheten inte har några osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor. De löneskillnader som finns kan till stor del härledas till marknadsfaktorer och ligger inom ramen för myndighetens individuella lönesättning. Genomgående är löneläget högre för medarbetare som har sin placering i Stockholm jämfört med de som arbetar vid kontor i andra delar av landet. Detta kan framförallt förklaras av olika yrkeskategorier och av marknadsläget.

4.9.3.2 Medarbetarundersökning

I medarbetarundersökningen svarar medarbetare, inklusive chefer, på frågeställningar inom tolv olika områden, som bland annat inkluderar ledarskap, delaktighet, återkoppling, social klimat och stress. Nöjd medarbetarindex, NMI, är ett mått där de olika frågeområdena viktats samman till ett sammanställt värde.

I årets undersökning låg NMI på 72,9 procent. Det är en fortsatt en hög nivå, men har sjunkit något jämfört med föregående års mätningar. Det höga NMI-värdet pekar på att Pensionsmyndigheten är en organisation med hög prestationsnivå som visar stor förmåga och kraft att förändras.

Resultat från medarbetarundersökningen visar att det är främst inom områdena medarbetarskap, mål och delaktighet som myndigheten har störst förbättringspotential.

4.9.4 Arbetsmiljö och hälsa

4.9.4.1 Likabehandling

Pensionsmyndigheten har nolltolerans gentemot diskriminering och trakasserier. I förebyggande syfte har chefer genomfört dialoger i sina arbetsgrupper. Frågor kring kränkande särbehandling finns också med i underlagen för medarbetarsamtal.

Pensionsmyndighetens likabehandlingsplan för 2017-2019 har fokus på att förebygga diskriminering och kränkande särbehandling. I årets medarbetarundersökning svarade 37 medarbetare (29 medarbetare år 2017) att de under de senaste 12 månaderna vid något tillfälle har känt sig utsatta för kränkande särbehandling eller trakasserier av en annan medarbetare eller chef på myndigheten. Diskrimineringsgrunderna ålder, kön, sexuell läggning, etnicitet och sexuella trakasserier har angetts som orsaker. Andra

orsaker som har angetts är bland annat nedlåtande attityd, favoriseringar, ignorans och interna skämt.

4.9.4.2 Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron har ökat för både kvinnor och män på hela myndigheten jämfört med föregående år. Kvinnor har nästan dubbelt så hög sjukfrånvaro som männen.

Sjukfrånvaro som sträcker sig över 60 dagar eller mer fortsätter att minska något. På myndigheten har sjukfrånvaron ökat inom samtliga åldersgrupper.

Generellt har den totala sjukfrånvaron haft kraftiga toppar under första delen av våren samt under senhösten, men även nått högre nivåer under sommarmånaderna jämfört med tidigare år.

Tabell 90. Sjukfrånvaro 2016–2018, i procent

	2016	2017	2018
Sjukfrånvaro, totalt	5,7	5,5	6,1
-varav kvinnor	6,6	6,5	7,3
-varav män	3,7	3,4	3,7
Andel långtidssjuka (60 dagar eller mer)	44,3	43,6	41,2
Anställda <= 29 år	4,7	5,0	5,2
Anställda 30-49 år	5,7	5,2	5,8
Anställda >=50 år	5,9	5,9	6,6

Tabell 91. Sjukfrånvaro, bortfall och kostnader 2016-2017

	2016	2017	2018
Bortfall i årsarbetare*	75,3	72,9	81,0
Kostnader för sjukfrånvaro, miljoner kronor **	7,1	7,7	9,2
- Dag 2-14	5,6	6,0	6,9
- Dag 15-90	1,4	1,5	2,1
- Dag 90-	0,1	0,2	0,2

* Årsarbetare beräknas genom att dela antalet sjukfrånvarotimmar för året med en schablon för årsarbetare motsvarande 1 600 timmar per år.

**Kostnader avser endast utbetald sjuklön.

Åtgärder sjukfrånvaro

Trots ett flertal satsningar under året för att minska sjukfrånvaron har den fortsatt att stiga. Åtgärder har främst handlat om att utveckla arbetssätt för att tidigt kunna upptäcka och åtgärda signaler på ohälsa, utveckla statistik och analysera sjukfrånvaro samt att öka kunskaperna om faktorer i arbetet som kan påverka hälsan.

Flera av de satsningar som genomförts har legat i linje med de faktorer som enligt Statskontorets rapport *Myndigheternas arbete med att förebygga och minska sjukfrånvaro* (2017:14) funnits ha betydelse för hur myndigheter framgångsrikt arbetat med att förebygga och minska sjukfrånvaron. Exempel på sådana åtgärder är:

- Utveckling av befintliga rutiner i syfte att tidigt upptäcka tidiga signaler på ohälsa samt möjliggöra individuella lösningar för att motverka och förkorta sjukskrivningar samt upprätthålla en tidig och regelbunden kontakt med sjukskrivna.
- Utvecklade rutiner för att underlätta tydligare beställningar mot företagshälsovården.
- Åtgärder i syfte att stärka ett närvarande ledarskap så att förutsättningar finns för att hålla regelbundna och prestigelösa dialoger om medarbetarnas arbetsituation, uppdrag, fördelning av resurser och arbetsuppgifter.

4.10 Återrapportering enligt regleringsbrev och instruktion

Tabell 92. Återrapportering enligt regleringsbrev 2018

Mål och återrapporteringar	Måloppfyllelse och hänvisning till återrapportering
<p>Mål om pensionsinformation Pensionsmyndigheten ska verka för att samtliga pensionssparare och pensionärer, såväl kvinnor som män, ska få en samlad bild av hela sin pension.</p> <p>Återrapportering Pensionsmyndigheten ska redovisa måloppfyllelsen och genomförda insatser för att nå målet. I redovisningen ska ingå:</p> <ul style="list-style-type: none"> • en beskrivning av kvalitet och enhetlighet i prognoserna, samt • en bedömning av vilka effekter genomförda insatser har lett till. 	<p>Målet är uppfyllt 4.5 Information och kommunikation</p>
<p>Mål om jämställda inkomstgrundande pensioner Pensionsmyndigheten ska verka för att kunskapen om livsinkomstens och pensioneringstidpunktens betydelse för den framtida pensionen ökar för kvinnor och män.</p> <p>Återrapportering Pensionsmyndigheten ska redovisa måloppfyllelsen och genomförda insatser för att nå målet. I redovisningen ska ingå en bedömning av vilka effekter genomförda insatser har lett till.</p>	<p>Målet är delvis uppfyllt. 4.5 Information och kommunikation</p>
<p>Mål om att stärka pensionssparares och pensionärens ställning som konsument Pensionsmyndigheten ska stärka pensionssparares och pensionärens ställning som konsument av finansiella produkter inom pensionsområdet genom att ge vägledning som är anpassad till kvinnors och mäns behov och livssituation.</p> <p>Återrapportering Pensionsmyndigheten ska redovisa genomförda insatser för att nå målet. I redovisningen ska ingå en bedömning av vilka effekter genomförda insatser har lett till. Pensionsmyndigheten ska redovisa resultatet av myndighetens samverkan med Finansinspektionen och Konsumentverket för att stärka konsumenternas ställning på finansmarknaden.</p>	<p>Målet är uppfyllt. 4.5.2 Informations- och konsumentstärkande uppdraget 4.7.2 Samverkan med Finansinspektionen och Konsumentverket</p>
<p>Mål om bostadstillägg och återkravsärenden Pensionsmyndigheten ska minska tiderna för genomströmning i återkravs- och bostadstilläggsärenden samt minska felaktiga utbetalningar i bostadstilläggsärenden, för kvinnor och män.</p> <p>Återrapportering Pensionsmyndigheten ska redovisa måloppfyllelsen samt genomförda insatser för att nå målet inklusive hanteringen av tillsvidarebeslut.</p>	<p>Målet är inte uppfyllt. 4.3.5 Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd 4.3.10 Återkrav</p>
<p>Mål om mörkertal inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd Pensionsmyndigheten ska verka för att kvinnor och män som är berättigade till bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd men inte har kunskap om förmånerna får ökad kunskap om dem.</p> <p>Återrapportering Pensionsmyndigheten ska redovisa utvecklingen av mörkertalet och hur det påverkar andelen med låg ekonomisk standard samt redovisa genomförda insatser för att nå målet.</p>	<p>Målet är uppfyllt. 4.3.5.1 Mörkertalet inom bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd</p>
<p>Kvalitet i handläggningen Pensionsmyndigheten ska redovisa kvaliteten i handläggningen av ärenden för kvinnor och män samt vilka åtgärder som har vidtagits för att förbättra kvaliteten. I redovisningen ska även ingå hur myndigheten arbetar för att minska de oavsiktliga felen.</p>	<p>4.2.4 Kvalitet i verksamheten</p>
<p>Min Pension och Fullmaktskollen Pensionsmyndigheten ska redovisa vilka insatser som genomförts samt vilka resultat som uppnåtts i samarbetet med Min pension och Fullmaktskollen i syfte att ge möjlighet till god pensionsinformation. Myndigheten ska redovisa effekter i anslutnings- och täckningsgrad avseende projektet Uttagsplan.</p>	<p>4.7.3 Samverkan med minPension och Fullmaktskollen</p>

Mål och återrapporteringar	Måluppfyllelse och hänvisning till återrapportering
Upphandlingar Pensionsmyndigheten ska redovisa hur den vid upphandlingar som överstiger gällande tröskelvärden har arbetat med att uppfylla de nya kraven på kollektivavtalsenliga villkor som följer av 17 kap. 2-5 §§ lagen (2016:1145) om offentlig upphandling.	4.11.6 Upphandlingar
Jämställdhetsintegrering (regleringsbrev för 2015)	4.11.3 Jämställdhetsintegrering.

Tabell 93. Sammanställning av de uppgifter i Pensionsmyndighetens instruktion som återrapporteras i årsredovisningen

Avsnitt i instruktionen	Uppgifter	Redovisas i avsnitt
2§ punkt 1	Ge allmänheten information om pensioner och andra förmåner och se till att denna ges utifrån den enskildes behov.	4.5 Information och kommunikation
2§ punkt 2	Informera och ge pensionssparare och pensionärer en samlad bild av hela pensionen samt informera om vilka faktorer som påverkar pensionens storlek, hur stor pensionen kan antas bli och tydliggöra vilka konsekvenser olika val kan få för pensionen	4.5 Information och kommunikation
2§ punkt 3	Följa, analysera och förmedla ålderspensionssystemets utveckling och effekter för enskilda och samhälle.	4.6 Statistik och analys
2§ punkt 4	Säkerställa att felaktiga utbetalningar inte görs och motverka bidragsbrott.	4.3.3 Utbetalningar
2§ punkt 5	Verka för lagenlighet och enlighet vid rättstillämpningen för bestämmande av pensionsgrundande inkomst.	4.3 Verksamhetsområde Pensionsadministration
2§ punkt 6	Medverka i EU-arbetet och annat internationellt samarbete samt vid behov representera Sverige inom sitt verksamhetsområde.	4.7.6 Internationellt samarbete
2§ punkt 7	Integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet.	4.3 Pensionsadministration 4.5 Information och kommunikation 4.9 Kompetensförsörjning
3§	Myndigheten ska säkerställa att dess kostnader för olika försäkringsområden finansieras genom rätt finansieringskälla.	4.8 Avgiftsbelagd verksamhet
5§	Myndigheten får utföra uppdrag relaterade till administrativa tjänster för Min Pension i Sverige AB och datorbearbetning inom ramen för myndighetens statistikuppdrag.	4.7.3 Samverkan med minPension och Fullmaktskollen
6§	Myndigheten ska samverka med berörda myndigheter, kommuner och andra berörda parter för att bedriva en effektiv och rättssäker verksamhet.	4.7 Extern samverkan

4.11 Övrig återrapportering

4.11.1 Anmälningar till JO samt ansökningar om skadestånd

Sammanfattning

- Pensionsmyndigheten har tagit emot något fler antal JO-anmälningar under året än under de senaste åren.
- Inkommande ansökningar om skadestånd var lika många som 2017.

4.11.1.1 Anmälningar till JO

Tabell 94. Inkomna anmälningar till JO 2016-2018

	2016	2017	2018
Inkomna anmälningar JO, antal	6	5	8

Tabell 95. Avgjorda ärenden JO 2016-2018

	2016	2017	2018
Avslutade utan åtgärd, antal	5	3	6
Beslutade ärenden, antal	0	2	2

Under 2018 har åtta anmälningar till Justitieombudsmannen (JO) kommit in till Pensionsmyndigheten. JO lämnade sex av dem utan ytterligare åtgärd. Av övriga två har JO avgjort ett ärende. Förutom det beslutet har Pensionsmyndigheten under året fått del av ett beslut som härrör från en anmälan från 2017.

I ärendet från år 2017 skrev JO i sitt beslut att Pensionsmyndigheten inte kan undgå kritik för de brister som hade noterats i det aktuella fallet. Ärendet rörde en person för vilken Pensionsmyndigheten beslutat att dra in beviljat bostadstillägg eftersom hen hade flyttat utan att meddela myndigheten. Pensionsmyndigheten begärde senare återkrav med visst belopp. Personen hade under tiden avlidit och dödsboet kom in med en begäran om omprövning. Pensionsmyndigheten uppfattade dock begäran som en ny ansökan om bostadstillägg, men fattade inget beslut i frågan. När dödsboet senare överklagade menade Pensionsmyndigheten att det inte fanns något omprövningsbeslut och fattade snabbt ett sådant, trots att det inte heller fanns något grundbeslut. Dödsboet fick inte heller ta del av omprövningsbeslutet innan myndigheten skickade det till förvaltningsrätten.

I ett ärende från år 2018 erinrade JO Pensionsmyndigheten om vikten av att handlägga en begäran om utlämnande av handling skyndsamt. Om ärendet inte kan handläggas skyndsamt ska den enskilde underrättas om detta. Den enskilde ska då även informeras om möjligheten att begära myndighets prövning samt att det krävs ett skriftligt beslut av myndigheten för att beslutet ska kunna överklagas, vilket inte hade skett i det aktuella fallet. Utöver det gav JO-anmälan ingen anledning till åtgärd.

I ett av de ärenden som JO lämnade utan ytterligare åtgärd erinrade JO dock Pensionsmyndigheten om vikten av att hantera en begäran om utlämnande av handling skyndsamt samt att den som begärt ut en handling ska informeras om möjligheten att begära myndighetens prövning och att det krävs ett skriftligt beslut för att beslutet ska kunna överklagas.

4.11.1.2 Ansökningar om skadestånd till JK

Tabell 96. Ansökningar om skadestånd 2016-2018

	2016	2017	2018
Inkomna ansökningar skadestånd, antal	10	22	22

Tabell 97. Prövade ansökningar om skadestånd 2016-2018

	2016	2017	2018
Återkallade ansökningar, antal	0	2	4
Avskrivna ansökningar JK, antal	0	1	2
Prövade ansökningar JK, antal	11	11	13
Prövade ansökningar Pensionsmyndigheten, antal	-	-	6

En ansökan om skadestånd prövas normalt av Justitiekanslern (JK). Sedan den 1 januari 2018 har Pensionsmyndigheten fått delegation att fatta beslut i vissa ärenden om skadestånd. Det rör framför allt ärenden om fel i handläggningen eller felaktig information.

Inkomna skadeståndsärenden avsåg bland annat att pensionen betalats ut i fel valuta och felaktigheter i samband med byte av fond på Pensionsmyndighetens fondtorg. Fyra av de ansökningar som har kommit in under år 2018 har återkallats av sökanden. Av övriga ansökningar har Pensionsmyndigheten överlämnat tolv till JK för prövning och har själv prövat sex ansökningar.

JK har prövat 13 ansökningar under 2018 och skrivit av två utan prövning i sak. I tre fall beslutade JK att tilldela sökanden skadestånd. Två ärenden där JK beviljade skadestånd handlade om personer som fått fel efterlevandepension under ett antal år och ett om felaktig handläggning av en ansökan om bostadstillägg. Pensionsmyndigheten har prövat sex ansökningar. Av dem har myndigheten beslutat att tilldela sökanden skadestånd i tre fall. I samtliga fall handlade det om att Pensionsmyndigheten inte hade betalat ut sökandenas pension i begärd valuta, vilket fick till följd att de fick ett lägre pensionsbelopp utbetalat.

4.11.2 Säkerhet

Sammanfattning

- Utvidgning av krisberedskapsarbete.
- Förstärkt förmåga att upptäcka och motverka cyberattacker.
- Beslut om krigsplacering av personal har fattats.

I början av 2018 har Pensionsmyndigheten redovisat resultatet av regeringens uppdrag att analysera och bedöma informationssäkerheten i den egna verksamheten. I redovisningen framgår hur myndigheten bedömer informationssäkerheten, vilka hot, sårbarheter och risker som har identifierats samt vilka åtgärder som har vidtagits, respektive kommer att vidtas, i syfte att reducera dessa.

Pensionsmyndighetens krisberedskapsarbete har omstrukturerats och till viss del utvidgats. Arbetet omfattar nu hela linjeorganisationen istället för enbart ett antal utvalda kritiska processer. Totalförvarsplaneringen har fortsatt utifrån 2017 års nuläges- och behovsanalyser, men har under 2018 integrerats tydligare i det övriga krisberedskapsarbetet. Myndigheten har deltagit i totalförvarsövningen SAMÖ 2018 och i slutet av året har myndigheten deltagit i uppstarten för planering av Totalförvarsövning (TFÖ) 2020. Under året har det fattats beslut om myndighetens krigsorganisation samt krigsplacering av personal.

Inom området säkerhetsskydd har Pensionsmyndigheten dokumenterat och beslutat en ny säkerhetsanalys med tillhörande säkerhetsskyddsplan. Åtgärder utifrån planen pågår tillsammans med planering och förberedelser inför ny säkerhetsskyddslagstiftning som träder ikraft 1 april 2019.

Inom it-säkerhetsområdet har ett stort antal aktiviteter skett under året för att stärka beredskap och förmåga att motstå cyberangrepp och incidenter. Ett system har implementerats för filintegritet och regelefterlevnad, vilket stärker överblicken över it-miljö och över vilka förändringar som sker löpande. Systemet gör också att myndigheten på ett bättre sätt kan bedöma både aktuell säkerhetsnivå och nivå över tid.

Pensionsmyndighetens alla klientdatorer har setts över i samband med uppgraderingen till Windows 10, där ett antal olika säkerhetshöjande åtgärder genomförts.

Dessa åtgärder leder till att Pensionsmyndigheten får en förbättrad förmåga att upptäcka och motverka eventuella cyberattacker.

Pensionsmyndighetens flytt av system och infrastruktur till Försäkringskassans datacenter har under 2018 gått i mål. Ur ett it-säkerhetsperspektiv har projektet medfört en rad säkerhetshöjande förändringar. Till exempel kan förändringar kring infrastrukturdesign nämnas, vilket ger en mer robust it-miljö och även en starkare behörighetskontroll.

Under året har ett antal kompetens- och medvetandehöjande åtgärder inom säkerhetsområdet genomförts, både riktat mot samtliga medarbetare och särskilda målgrupper.

I november upptäcktes att myndigheten sedan 2009 har haft en officiell e-postlåda *info@pensionsmyndigheten.se* som ingen bevakat. E-postadressen skapades för att användas för rekryteringar i samband med myndighetsstarten. Adressen har aldrig exponerats på myndighetens webbplats. Efter en genomgång av innehållet har konstaterats att den innehöll cirka 600 ärenden, varav flertalet var olika kundärenden. Hantering av innehållet pågår och beräknas vara klar under mars 2019. I de hittills genomgångna ärendena har ingen enskild lidit någon ekonomisk skada. Händelsen har lyfts som en brist avseende intern styrning och kontroll.

4.11.3 Jämställdhetsintegrering

Regleringsbrevet 2015

Jämställdhetsintegrering

Pensionsmyndigheten ska årligen redovisa åtgärder och resultat i myndighetens årsredovisning för 2015-2018 i enlighet med planen för jämställdhetsintegrering.

Pensionsmyndigheten har under 2018 lämnat en särskild redovisning av resultatet från myndighetens arbete med jämställdhetsintegrering 2015-2017 till regeringen och till Jämställdhetsmyndigheten.

Pensionsmyndighetens arbete med jämställdhetsintegrering har bidragit till det jämställdhetspolitiska målet om ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män.

Det finns inte några indikationer på att Pensionsmyndigheten behandlar kvinnor och män olika. Däremot kan våra insatser leda till ökad ekonomisk jämställdhet mellan könen, bland annat genom att höja kvinnors medvetenhet om livsinkomstprincipen.

För att vidare studera resultatet avseende jämställdhetsintegrering under 2018 hänvisas till utfallet från myndighetens könsuppdelade indikatorer (se tabell nedan). I enlighet med planen för jämställdhetsintegrering och kraven i årsredovisningsförfordningen

redovisar Pensionsmyndigheten könsuppdelad statistik för majoriteten av myndighetens verksamhetsområden.

Arbetet med jämställdhetsintegrering har under 2018 fortsatt på Pensionsmyndigheten. Jämställdhetsperspektivet integreras successivt mer och mer i myndighetens styrprocesser och 2018 togs de första initiativen till jämställdhetsbudgetering på övergripande myndighetsnivå. Dock kvarstår utmaningar att påvisa effekt och konkreta resultat för myndighetens kunder från jämställdhetsarbetet.

Pensionsmyndigheten arbetar systematiskt med jämställdhetsintegrering och en förutsättning är därför att det finns kunskaper om genus och jämställdhet hos medarbetare och chefer. Myndigheten har en webbaserad obligatorisk läraaktivitet i genus och jämställdhet och under 2018 har den genomförts av 979 medarbetarna, vilket motsvarar 91 procent av alla anställda. Motsvarande för 2017 var 893 medarbetare (88 procent).

Tabell 98. Könsuppdelade indikatorer för att bedöma måluppfyllelse avseende jämställdhetsintegrering

Internt mål	Indikator	Avsnitt
Vi har en myndighetsutövning som är likvärdig för alla oberoende av kön.	Ändringsfrekvensen för de som begär omprövning av beslut.	4.3.10 Omprövningar
	Utbetalningsprecisionen där vi inte når upp till målet Alltid rätt och i tid.	4.3.4 Bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd
Vi har en informationsverksamhet som är likvärdig för alla oberoende av kön.	Andel som anser att vi gör det lättare att förstå hela pensionen.	4.5.2 Informations- och konsumentstärkande uppdraget
	Andel pensionssparare som upplever att de har en mer förutsebar ekonomisk situation.	4.5.2 Informations- och konsumentstärkande uppdraget
	Andel pensionssparare som upplever att de har möjlighet att fatta medvetna beslut i pensionsfrågor.	4.5.2 Informations- och konsumentstärkande uppdraget
	Resultatet av årets eftermätning av Orange kuvert.	4.5.2.3 Övriga kanaler
	Antal registrerade på Minpension.se.	4.5.2 Informations- och konsumentstärkande uppdraget
	Antal deltagare på informationsträffar.	4.5.2.2 Genomförda informations- och konsumentstärkande insatser
Vår service och bemötande är likvärdigt för alla oberoende av kön.	Andel som känner förtroende för Pensionsmyndigheten.	4.2.5 Förtroendet för Pensionsmyndigheten
	Andel som känner till vad vi gör.	4.2.5 Förtroendet för Pensionsmyndigheten
	Kundklagomål per klagomålskategori.	4.2.6 Kundensynpunkter på verksamheten
	Resultatet av våra kundundersökningar uppdelade på kön.	4.2.5 Förtroendet för Pensionsmyndigheten 4.5.2 Informations- och konsumentstärkande uppdraget 4.5.3 Kundservice
En förutsättning för att arbeta systematiskt med jämställdhetsintegrering är att det finns basala kunskaper om genus och jämställdhet bland chefer och medarbetare.	Antal medarbetare som under året har deltagit i KRUS-webbutbildningen <i>Genus och jämställdhet</i> på Kompetensportalen.	4.9 Kompetensförsörjning

4.11.4 Samråd med de nationella minoriteterna

Sedan 2015 har Pensionsmyndigheten haft strukturerade dialoger i form av samråd för att fånga in de nationella minoriteternas synpunkter och behov när det gäller bemötande, service och information. Samråden sker i enlighet med Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Myndigheten har efter önskemål från representanter för de olika nationella minoriteterna, planerat och genomfört dessa samråd tillsammans med Skatteverket och Arbetsförmedlingen.

Under 2018 har Pensionsmyndigheten fortsatt dialogen med representanter för de nationella minoriteterna och genomfört sammanlagt fyra samråd. I mars träffade de samverkande myndigheterna representanter för tornedalingar i Pajala och sverigefinnar i Stockholm. I april hade myndigheterna samråd med representanter för romer i Malmö och samer i Stockholm. Den judiska minoriteten har sedan tidigare avböjt att medverka i samråd med motiveringen att de inte anser att det behövs. Under samråden reflekterade Pensionsmyndigheten bland annat över myndigheternas och minoriteternas svar på utredningen *Nästa steg? Del 2. Förslag för en stärkt minoritetspolitik* samt diskuterade myndigheternas förslag om en intern kunskaphöjande insats om de nationella minoriteterna och minoritetsspråken.

4.11.5 Miljöarbete

Pensionsmyndighetens övergripande miljömål är att kontinuerligt öka resurseffektivitet och klimathänsyn i alla delar av verksamheten. Ett mål för 2018 är att öka antalet resfria möten och minska den totala klimatpåverkan från myndighetens resor med fem procent. För att nå målet har myndigheten beslutat att genomföra ett antal åtgärder. Några exempel på åtgärder är:

- Frekvent återkommande fysiska möten som innebär att deltagare reser från annan ort ska ersättas med digitalt möte minst var tredje gång.
- Tågresor ska alltid användas om restiden med tåg är kortare än tre timmar och/eller sträckan kortare än 300 km, om inte särskilda skäl finns.
- För att stimulera till att välja tåg framför flyg får alla tågresor göras i första klass.

Tabell 99. Utsläpp koldioxid flygresor, antal resfria möten och kostnader tjänsteresor 2016-2018

	Totalt			Per årsarbetskraft		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Utsläpp koldioxid flygresor under 50 mil, kg	143 266	123 933	73 270	133	112	69
Utsläpp koldioxid flygresor över 50 mil, kg	110 855	117 546	88 421	103	106	84
Resfria möten, antal	10 834	11 634	10 890	10	10	11,4
Kostnad tjänsteresor ¹	11,9 mnkr	12,6 mnkr	10,0 mnkr	11 039 kr	11 341 kr	10 326 kr

¹ kostnaden för tjänsteresor ingår alla typer av resor inklusive hotell.

Från föregående år har myndigheten minskat sina flygresor med 1 123 resor. Det är framförallt resor över 50 mil som minskat rejält. Tågresorna under 50 mil har ökat sedan föregående år. Sammantaget kan myndigheten därmed se en minskning av myndighetens påverkan på koldioxidutsläppen. Antalet resfria möten har minskat med cirka 6 procent, vilket motsvarar minskningen av antalet medarbetare på myndigheten. Myndigheten kommer under 2019 att genomföra en resvaneundersökning och hoppas utifrån resultatet kunna dra lärdomar för att ytterligare öka antalet resfria möten.

4.11.6 Upphandlingar

Regleringsbrev 2018

Upphandlingar

Pensionsmyndigheten ska redovisa hur den vid upphandlingar som överstiger gällande tröskelvärden har arbetat med att uppfylla de nya kraven på kollektivavtalsenliga villkor som följer av 17 kap. 2-5 §§ lagen (2016:1145) om offentlig upphandling.

Pensionsmyndigheten är skyldig att ställa krav på arbetsrättsliga villkor om lön, semester och arbetstid i nivå med kollektivavtal, om det är behövligt i upphandlingar med ett värde över de tröskelvärden som Europeiska kommissionen har beslutat.

Av propositionen (2016/17:163 s. 40) framgår bland annat att bedömningen ”ska göras mot bakgrund av risken för oskäligen arbetsvillkor i den aktuella upphandlingen. Myndigheterna och enheterna ska göra en helhetsbedömning av omständigheterna i upphandlingen och då bland annat ta hänsyn till vilken bransch upphandlingen rör”. Vidare framgår att ”Upphandlingsmyndigheten kommer att ge stöd till de upphandlande myndigheterna och enheterna om vilka branscher och övriga faktorer som kan medföra risk för oskäligen arbetsvillkor samt om de villkor som tillämpas på arbetsmarknaden när det gäller lön, semester och arbetstid”.

Upphandlingsmyndigheten har publicerat metodstöd för genomförandet av en bedömning av om det är behövligt att ställa särskilda arbetsrättsliga villkor. Upphandlingsmyndigheten har även genomfört egna behövlighetsbedömningar för vissa branscher.

I de fall där Upphandlingsmyndigheten inte har genomfört en egen behövlighetsbedömning för den bransch som en upphandling avser, har Pensionsmyndigheten valt att följa Upphandlingsmyndighetens metodstöd för att göra en egen bedömning. Pensionsmyndigheten har även tagit fram en mall för att dokumentera genomförd bedömning.

Under 2018 har Pensionsmyndigheten genomfört tre upphandlingar som överstiger tröskelvärdet; upphandling av bemanningstjänster för kundservice, upphandling av ramavtal avseende mellanhand för förmedling av it-konsulttjänster och upphandling av kvalificerade internrevisionstjänster. Upphandlingsmyndigheten har inte genomfört någon bedömning för de branscher som dessa tre upphandlingar avser, varför Pensionsmyndigheten genomfört egna bedömningar. I samtliga upphandlingar har slutsatsen blivit att några krav på särskilda arbetsrättsliga villkor inte behöver ställas, då risken för oskäligen arbetsvillkor i de aktuella upphandlingarna har varit låg.

4.12 Inkomstpensionens finansiella ställning och utveckling

Av regleringsbrevet framgår att inkomst- och tilläggspension ska ingå i årsredovisningen som därmed ger en mer fullständig bild av myndighetens verksamhet och ansvarsområde.

4.12.1 Bakgrund till pensionssystemets finansiella ställning

Inledning

Enligt förordningen (2002:135) om årlig redovisning av det inkomstgrundande ålderspensionssystemets finansiella ställning och utveckling (förordningen om årlig redovisning) ska Pensionsmyndigheten årligen göra en samlad redovisning av det inkomstgrundande pensionssystemets finansiella ställning och utveckling. Kravet på redovisning uppkom i samband med införandet av den automatiska balanseringen, som syftar till att säkerställa inkomstpensionens finansiella stabilitet. Den finansiella styrkan mäts med ett balanstal som innebär att systemets pensionsskuld ställs i relation till systemets tillgångar. För att skapa en tydlighet och transparens i redovisningen av systemets tillgångar och skulder beslutades att beräkningarna ska publiceras i form av en årlig redovisning av systemets finansiella ställning och utveckling. Denna publikation benämns sedan 2006 *Orange Rapport*. Av regleringsbrevet framgår bland annat att de delar av denna samlade redovisning som avser inkomst- och tilläggspension även ska ingå i myndighetens årsredovisning. Därmed ger årsredovisningen en mer fullständig bild av myndighetens verksamhet och ansvarsområde.

Som framgår under Redovisningsprinciper utgår redovisningen från några preliminära uppgifter om AP-fondernas verksamhet. Det medför att det balanstal som beräknats i denna redovisning är preliminär. Regeringen fastställer senare balanstalet baserat på den redovisning som senare framgår av *Orange rapport* för 2018. Balanstalet i *Orange rapport* är baserat på de fastställda och reviderade uppgifterna om AP-fondernas tillgångar. I och med de nya beräkningsreglerna för 2015 och senare, beskrivna i proposition 2014/15:125, används det dämpade balanstalet vid fastställande av balansindex. Det dämpade balanstalet begränsar balanseringen till en tredjedel vilket medför minskad volatilitet av pensionsbeloppen.

Resultat och balansräkningen med tillhörande noter är inte könsuppdelade. Vissa uppgifter i resultat och balansräkningen, till exempel utbetalningar finns könsuppdelad i redovisningen, se 4.3.2. Vissa andra uppgifter, såsom pensionsskuld, förvärvsinkomster och pensionsrätter, finns det könsuppdelad information om i *Orange rapport* som publiceras efter att myndighetens årsredovisning har fastställts. Senast publicerade uppgifter finns i *Orange rapport 2017*, se även avsnitt 4.1.10.

Redovisningsprinciper

Redovisningen har upprättats i enlighet med 55 kap. 4 § socialförsäkringsbalken (SFB). Av 58 kap. 14 § SFB framgår att de redovisade tillgångarna i fördelningssystemet utgörs av avgiftstillgången och värdet av tillgångarna hos Första-Fjärde och Sjätte AP-fonderna. Av 58 kap. 15-20 §§ SFB framgår hur avgiftstillgången och pensionsskulden ska beräknas. Formler för beräkning av inkomstpensionens avgiftstillgång och pensionsskuld återfinns i förordningen (2015:795) om beräkning av balanstal. Dessa återges även i bilaga till *Orange rapport*.

Redovisningen av inkomstpensionen bygger på data från Pensionsmyndighetens intjänande- respektive utbetalningsregister och uppgifter avseende Första-Fjärde och Sjätte AP-fondens verksamhet, som AP-fonderna lämnar enligt förordningen om årlig redovisning. AP-fondernas uppgifter är preliminära och vare sig reviderade eller fastställda. Skillnader i preliminära och senare fastställda och reviderade uppgifter justeras i efterkommande årsredovisning, se respektive not.

En förändring mot tidigare år är värderingen av tilläggs-pensionsskulden till personer som inte börjat ta ut ålderspension. Den beräknas från och med 2018 utifrån registerdata och ett skäl till detta är att 2017 var det sista året när tilläggs-pension kunde tjänas in. Tidigare användes en mer försäkringsteknisk metod, som krävde antaganden om framtida ekonomisk och demografisk utveckling. Det nya sättet att beräkna skulden är utifrån den pension som skulle fås om de berörda personerna gick i pension vid årets slut och antal år som betalningarna förväntas utgå, de ekonomiska delningstalen.

Principer för värdering av tillgångar och skulder

Inkomstpensionens tillgångar och skulder värderas i stort sett endast utifrån verifierbara händelser och transaktioner som föreligger vid värderingstillfället. I beräkningen av pensionsskulden är det tvunget att göra vissa avsteg från denna princip. Det framgår i den närmare beskrivningen nedan.

Principen att värdera tillgångar och skulder utan beaktande av framtidsfaktorer har sin grund i att systemets finansiella ställning uteslutande bestäms av förhållandet mellan tillgångar och skulder, det vill säga den kvot som benämns balanstalet. Sättet att värdera inkomstpensionssystemets tillgångar och skulder utgår från att dessa förändras i samma takt från varje värderingstidpunkt

Så beräknas inkomstpensionens tillgångar

Avgiftstillgången beräknas med utgångspunkt i årets avgiftsinkomst. Värdet är hur stor pensionsskuld som kan finansieras om rådande förhållanden är konstanta framöver. Den beräknas genom att multiplicera årets avgiftsinkomst med omsättningstiden. Omsättningstiden visar hur lång tid det i genomsnitt förväntas ta från det att en krona i avgift betalas till systemet tills dess att den pensionsrätt som avgiften gett upphov till slutligen utbetalas i form av pension. Ökar omsättningstiden innebär det en ökad värdering av avgiftstillgången och vice versa.

AP-fondernas tillgångar värderas till dess verkliga, nominella, värde.

Så beräknas inkomstpensionens skulder

Inkomstpensionsskulden till personer som inte börjat ta ut ålderspension värderas till summan av alla försäkrades pensionsbehållningar vid årets utgång utan hänsyn till uppräkningsindex mellan år t och $t+1$ (2018 och 2019). Till skulden tillkommer också en uppskattning av den pensionsrätt för inkomstpension som tjänats in under redovisningsåret. Justering av skulden görs även för avvikelser mellan föregående års uppskattade och fastställda pensionsrätter. Riksdagen har beslutat att årets intjänade pensionsrätter ska nedjusteras under balanseringsperioder (SFS 2014:1548). Balanseringsperioden upphörde 2018 och något balansindex har därmed inte fastställts för 2018. Den uppskattade pensionsrätten har därför inte justerats ned i årets redovisning.

Pensionsskulden till pensionerade beräknas genom att multiplicera beviljade pensioner (årsbelopp) med det antal år som beloppet förväntas betalas ut. Antalet år med utbetalningar beräknas med utgångspunkt från utbetalningarnas årliga utveckling till följd av dödsfall för varje åldersgrupp och diskonteras med hänsyn till följsamhetsindexeringen om 1,6 procentenheter. Förväntat antal utbetalningsår benämns som ekonomiska delningstal. Under en balanseringsperiod multipliceras pensionsskulden till pensionerade med det dämpade balanstal som fastställts för år $t+1$. En strikt tolkning av förordningen SFS 2015:795 innebär att skulden till pensionerade inte innehåller den balanseringseffekt som sker när balanseringsperioden upphör. Detta var inte syftet, vilket framgår av departementsskrivelsen (DS2015:6) och därför multiplicerades den tidigare skulden för 2017 med den faktiska balanseringseffekten 1,0106. För 2018 sker ingen sådan justering eftersom balanseringsperioden upphörde 2018.

4.12.2 Finansiell ställning och resultat

Inkomstpensionens resultat påverkas av samhällsekonomiska och demografiska faktorer. Kortsiktigt är vanligtvis utvecklingen av sysselsättningens den viktigaste faktorn. Utveckling på aktie- och obligationsmarknaden påverkar buffertfondernas värde, vilket kan få betydelse för pensionssystemets tillgångar, framförallt vid stora förändringar på kapitalmarknaden. På lång sikt är demografiska faktorer såsom andel av befolkningen i arbetsför ålder viktigast för pensionssystemets resultat och balansräkning.

Under 2018 ökade sysselsättningen med omkring 1,8 procent. Timlönerna ökade med cirka 2,5 procent och antal arbetade timmar med 1,9 procent. Det innebar att pensionsavgifterna ökade med omkring 10,8 miljarder kronor, från drygt 267 miljarder till 278 miljarder, en ökning med omkring 4,0 procent. Pensionsutgifterna för inkomst- och tilläggspensionen ökade med 8,4 mdkr, från 296 till drygt 304 miljarder kronor, en ökning med nästan 2,9 procent.

4.12.2.1 Inkomstpensionens tillgångar

Tillgångarna i systemet är värdet av framtida pensionsavgifter, kallad avgiftstillgången, och buffertfonden. Avgiftstillgången beräknas som inbetalda pensionsavgifter multiplicerad med omsättningstiden. Omsättningstiden speglar det antal år som en krona i genomsnitt förväntas ligga i pensionssystemet. Årets omsättningstid minskade med 0,23 år – nästan tre månader eller cirka 84 dagar – eller 0,8 procent.

Inkomstpensionens samlade avgiftstillgång för 2018 uppgår till ca 8 244 miljarder kronor vilket är en ökning med cirka 260 miljarder kronor (3,2 procent).

De inbetalda pensionsavgifterna (278 miljarder kronor) var lägre än pensionsutbetalningarna (304 miljarder kronor). Administrationskostnaderna uppgick till 2 miljarder kronor. Avkastningen för buffertfonden, det vill säga Första-Fjärde och Sjätte AP-fonden, var preliminärt -0,7 miljarder kronor. Det innebär att fondtillgångarna minskade med ca 29 miljarder kronor till totalt 1 383 miljarder kronor.

De sammanlagda tillgångarna – fond- och avgiftstillgångarna – ökade således med 231 miljarder kronor (2,5 procent) till 9 627 miljarder kronor.

4.12.2.2 Inkomstpensionens skulder

Pensionsskulden kan delas in i två delar, skulden till försäkrade som ännu inte gått i pension, aktiva, och skulden till de pensionerade. Skulden till aktiva är summan av de försäkrades pensionskapital och skulden till de pensionerade är de pensioner som förväntas betalas ut till dagens pensionärer under återstoden av deras liv. Skulden förändras i huvudsak med den årliga indexeringen av pensionskontonas saldon och pensionerna. Indexeringen bestäms av förändringen av genomsnittsinkomsten i kombination med balanstalet de år balanseringen är aktiverad.

Pensionsskulden ökade totalt med 84 miljarder kronor (0,9 procent) till 9 165 miljarder kronor. Årets pensionsutbetalningar översteg värdet av årets intjänade pensionsrätter, vilket sammantaget innebar att skulden totalt minskade med 28 miljarder kronor. Förutom skillnaden mellan pensionsutbetalningar och intjänade pensionsrätter påverkas skulden även av indexeringen av pensionerna och pensionsbehållningarna, vilket ökade skulden med 131 miljarder kronor. Skulden till pensionerade påverkas även av medellivslängdens förändring, jämfört med 2017 har en 65-åringens genomsnittliga tid för allmän pensionsutbetalning (den ekonomiska medellivslängden) minskat från 16,69 år till 16,65 år eller med cirka 14 dagar. Förändringen i medellivslängden för samtliga personer 61 år eller äldre innebar att pensionsskulden minskade med drygt 19 miljarder kronor.

4.12.2.3 Balanstal och känslighetsanalys

Balanstalet är ett mått på systemets finansiella ställning, där systemets tillgångar, avgiftstillgången och buffertfondens marknadsvärde, dividerats med systemets skulder.

Från 2008 till 2014 beräknades dock buffertfondens värde i balanstalet som medelvärdet av fondens marknadsvärde den 31:a december för året samt de två föregående åren. Balanstalet för 2020, som baseras på 2018 års tillgångar och skulder, beräknas till 1,0505 och det dämpade balanstalet till 1,0168. Att balanstalet överstiger fjolårets värde beror på att avgiftstillgången tillsammans med fondvärdet har ökat med mer än skulden. Systemets balanstal för 2019 är sedan tidigare fastställt till 1,0347 och det dämpade balanstalet till 1,0116.

Årets och tidigare års resultat för inkomstpensionssystemet återges i tabell nedan.

Tabell 100 Flerårsöversikt, miljarder kronor

Beräkningsår	2018*	2017*	2016*	2015*	2014	2013	2012	2011
Balanseringsår	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Buffertfonden, medelvärde					1 067	963	908	865
Buffertfonden	1 383	1 412	1 321	1 230	1 185	1 058	958	873
Avgiftstillgång	8 244	7 984	7 737	7 457	7 380	7 123	6 915	6 828
Summa tillgångar	9 627	9 396	9 058	8 688	8 565	8 180	7 873	7 700
Pensionsskuld	9 165	9 080	8 714	8 517	8 141	8 053	7 952	7 543
Över-/underskott	463	315	344	171	423	127	-80	157
Balanstal**	1,0505	1,0347	1,0395	1,0201	1,0375	1,0040	0,9837	1,0198
Dämpat balanstal	1,0168	1,0116	1,0132	1,0067				

* Tillgångar och skulder beräknade enligt nya beräkningsregler.

** Observera att från år 2008 till 2014 är balanstalet beräknat enligt andra beräkningsregler.

I tabell nedan redovisas den årliga procentuella förändringen av inkomstpensionssystemets tillgångar och skulder.

Tabell 101 Årlig procentuell förändring 2011-2018

Beräkningsår	2018 ^{1*}	2017 ^{1*}	2016 ^{1*}	2015*	2014	2013	2012	2011
Buffertfonden	-2,0	6,8	7,4	3,9	12,0	10,4	9,8	-2,5
Avgiftstillgång	3,2	3,2	3,7	1,0	3,6	3,0	1,3	3,9
Summa tillgångar	2,5	3,7	4,3	1,4	4,7	3,9	2,2	3,1
Pensionsskulderna	0,9	4,2	2,3	4,6	1,1	1,3	5,4	2,4
Årets resultat**	1,6	-0,5	2,0	-3,2	3,6	2,6	-3,2	0,7

* Tillgångar och skulder beräknade enligt nya beräkningsregler.

** Årets resultat utgör differensen mellan den procentuella förändringen av tillgångar och skulder.

Känslighetsanalysen i tabellen nedan visar effekten på balanstalet om en typ av underlag ändras, medan övriga underlag antas vara oförändrade.

Tabell 102. Hur påverkas balanstalet av förändringar i underlagen?

Typ av underlag	Förändring i underlag	Förändring av balanstal	Förändring av dämpat balanstal
Avgiftsunderlag, procent	+1 %	+0,8 %	+0,3 %
Fondavkastning, procent	+10 procentenheter	+1,4 %	+0,5 %
Omsättningstid, procent	+1 år	+2,9 år	+1,0 år

4.12.2.4 Inkomstpensionens finansiella ställning

Årets resultat - förändringar i tillgångar och skulder, miljoner kronor

	Not	2018	2017	Förändring
Förändring av fondtillgångar				
Pensionsavgifter	A	278 217	267 407	10 810
Pensionsutbetalningar	B	-304 444	-296 001	- 8 443
Avkastning på fonderat kapital		-729	120 859	-121 588
Administrationskostnader	C	-1 821	-1 859	38
Summa		-28 777	90 406	-119 183

Förändring av avgiftstillgång

Värdet av ändring i:

Avgiftsinkomst	D	321 541	321 187	354
Omsättningstid	E	-61 358	-73 705	12 347
Summa		260 183	247 482	12 701

Förändring av pensionsskuld*

Nya p-rätter och ATP-poäng	F	-275 472	-277 819	2 347
Pensionsutbetalningar	B	304 439	295 994	8 445
Indexering	G	-131 520	-400 112	268 592
Värdet av ändring i livslängd	H	19 274	16 236	3 038
Uppkomna arvsvinster	I	12 793	12 721	72
Fördelade arvsvinster	I	-15 446	-15 155	-291
Avdrag för adm. kostnader	J	1 734	1 653	81
Summa		84 198	-366 482	282 284

Årets resultat		147 208	-28 594	175 802
-----------------------	--	----------------	----------------	----------------

*Negativ post (-) innebär att pensionsskulden ökar och positiv post innebär att pensionsskulden minskar med angivet belopp.

Sammanställning av tillgångar och skulder, miljoner kronor

	Not	2018	2017	Förändring
Tillgångar				
Fondtillgångar		1 383 119	1 411 896	-28 777
Avgiftstillgång	K	8 244 218	7 984 035	260 183
Summa tillgångar		9 627 337	9 395 931	231 406
Skulder och resultat				
Ingående balanserat resultat		315 477	344 071	-28 594
Årets resultat		147 208	-28 594	175 802
Utgående balanserat resultat		462 685	315 477	147 208
Pensionsskuld	L	9 164 652	9 080 454	84 198
Summa skulder och resultat		9 627 337	9 395 931	231 406

4.12.2.5 Noter och kommentarer

Not A Pensionsavgifter till den allmänna pensionen, miljoner kronor

	2018	2017
Arbetsgivaravgift under avgiftstaket	128 952	122 354
Egenavgift under avgiftstaket	3 153	3 351
Allmän pensionsavgift	122 866	118 111
Statlig ålderspensionsavgift	22 557	23 602
Regleringar m.m.	689	-11
Summa	278 217	267 407

Not B Pensionsutbetalningar med mera, miljoner kronor

	2018	2017
Tilläggs pension	168 136	174 032
Inkomst pension	136 303	121 962
Tillägg- och inkomst pension	304 439	295 994
Överföring till de Europeiska gemenskaperna	5	7
Summa	304 444	296 001

Not C Administrationskostnader, miljoner kronor

	2018	2017
Pensionsmyndigheten	444	473
Skatteförvaltningen m.fl.	421	432
Summa kostnader försäkringsadministration	865	906
Summa kostnader fondförvaltning	956	953
Summa	1 821	1 859

Not D Värdet av förändringen i avgiftsinkomst, miljoner kronor

	2018	2017
Avgiftsinkomst 2018	278 217	-
Avgiftsinkomst 2017	-267 407	267 407
Avgiftsinkomst 2016	-	-256 700
Förändring av avgiftsinkomst	10 810	10 707
(Omsättningstid 2018 + Omsättningstid 2017)/2	x 29,74479	-
(Omsättningstid 2017 + Omsättningstid 2016)/2	-	x 29,99787
Värdet av förändringen i avgiftsinkomst	321 541	321 187

Tid avser år.

Not E Värdet av förändringen i omsättningstid, miljoner kronor

	2018	2017
Utjämnad omsättningstid 2018	29,63233	
Utjämnad omsättningstid 2017	-29,85724	29,85724
Utjämnad omsättningstid 2016		-30,13850
Förändring av omsättningstid	-0,22491	-0,28126
(avgiftsinkomst 2018 + avgiftsinkomst 2017)/2	x 272 812	
(avgiftsinkomst 2017 + avgiftsinkomst 2016)/2		x 262 054
Värdet av förändringen i omsättningstid	-61 358	-73 705

Tid avser antal år.

Tabell A Underlag för beräkning av omsättningstid

	2018	2017	2016	2015
Utbetalningsålder	-	75,54095	75,52498	75,59159
Intjänandeålder	-	45,90862	45,66774	45,45309
Omsättningstid	-	29,63233	29,85724	30,1385
Omsättningstid för balanstalsberäkning	29,63233	29,85724	30,13850	30,3753

Tid avser antal år.

Eftersom intjänandeåldern inte kan beräknas innan alla pensionsrätter fastställts är det senaste året för vilket omsättningstiden kan beräknas året före redovisningsåret.

Not F Nya pensionsrätter och ATP-poäng, miljoner kronor

	2018	2017
Skattad pensionsrätt för inkomstpension	278 217	267 211
Justerad skattad pensionsrätt för inkomstpension	278 217	267 211
Skattat värde av intjänad ATP-poäng	0	73
Justeringsbelopp, nya pensionsrätter, se tabell A	5 898	8 019
Justeringsbelopp, nya ATP-poäng, se tabell B	-8 643	2 516
Summa	275 472	277 819

Till posten Nya pensionsrätter och ATP-poäng har lagts vissa andra belopp som har påverkat pensionsskuldens storlek. Innebörden av dessa justeringsbelopp framgår i följande tabeller. År 2017 var det sista år som s.k. ATP-poäng kunde tjänas in. Därför uppkommer inte något skattat värde för intjänad tilläggspension under 2018.

Tabell A. Justeringsbelopp, nya pensionsrätter, miljoner kronor

	2018
Fastställd pensionsrätt för inkomstpension intjänad 2017	267 250
Skattad pensionsrätt för inkomstpension intjänad 2017	-267 211
Justeringar som påverkat pensionsbehållningarna m.m.	-4 173
Ändring i utbetalade belopp	10 032
Summa	5 898

I och med att taxeringen för bokslutsåret inte är slutförd när bokslutet upprättas, kan värdet av intjänad pensionsrätt detta år endast uppskattas. Justeringar som påverkat pensionsbehållningarna avser justeringar, taxeringsförändringar med mera, se not L tabell A. Ändring i utbetalade belopp avser förändring i inkomstpensionsskulden till pensionerade till följd av andra ändringar i utbetalade belopp än indexering, se not L tabell C.

Tabell B. Justeringsbelopp, nya ATP-poäng, miljoner kronor

	2018
Effekt av skillnad mellan antagande avseende 2018 och skattningen 2017 m.m.	-10 363
Ändring i utbetalade belopp	1 720
Summa	-8 643

Beloppen avser vissa förändringar i tilläggspensionsskulden, se not L tabell A och C. Några nya ATP-poäng är sedan 2018 inte längre möjligt att tjäna in. Den del som beräknas bidra till höjd pension har redovisats i not L tabell B som skattat värde av intjänad ATP-poäng. Emellertid bidrar samtliga pensionsavgifter avseende ATP till en ökning av den beräknade pensionsskulden. Det sista år som ytterligare ATP-poäng kunde tjänas in var 2017. Detta innebär att pensionsavgifterna kommer att vara lika stora som tillgodoräknad pensionsrätt från och med 2018.

Not G Indexering 2017-2018, miljoner kronor

	Aktiva	Pensionärer	Summa
2018			
Indexering av pensionsbehållning och pensioner*	167 805	84 351	252 156
Förändring av indexering avseende pensionsskuld**	-84 664	-35 973	-120 636
Summa	83 141	48 378	131 520
2017			
Indexering av pensionsbehållning och pensioner*	141 203	137 954	279 157
Förändring av indexering avseende pensionsskuld**	106 991	13 964	120 955
Summa	248 194	151 918	400 112

*Se tabell A.

**Se tabell B.

Tabell A. Indexering av pensionsbehållning och pensioner, miljoner kronor

	Aktiva	Pensionärer	Summa
2018			
Inkomstpension, indexering	167 805	44 441	212 246
Varav effekt av inkomstindex	167 805	23 706	191 511
Varav effekt av balanstal	0	20 735	20 735
Tilläggs pension, indexering	0	39 910	39 910
Varav effekt av inkomstindex	0	21 289	21 289
Varav effekt av balanstal	0	18 621	18 621
Varav effekt av prisindex	0	0	0
Summa	167 805	84 351	252 156
2017			
Inkomstpension, indexering	139 191	67 086	206 277
Varav effekt av inkomstindex	81 676	56 510	138 186
Varav effekt av balanstal	57 515	10 576	68 091
Tilläggs pension, indexering	2 012	70 868	72 880
Varav effekt av inkomstindex	1 181	59 619	60 800
Varav effekt av balanstal	831	11 158	11 989
Varav effekt av prisindex	-	92	92
Summa	141 203	137 954	279 157

Pensionsskulden ändras med förändringen i inkomstindex när balanseringen i systemet inte är aktiverad. Om balanseringen är aktiverad förändras pensionsskulden istället med balansindex (med undantag av tilläggs pensionsskulden för ålderspensionärer yngre än 65 år). Balansindex består av inkomstindex multiplicerad med det dämpade balanstalet. För de som tog ut tilläggs pension före 65 års ålder indexerades pensionsskulden med förändringen i prisbasbeloppet fram till det inkomstår de fyllde 65 år.

Tabell B Förändring av indexering avseende pensionsskuld, miljoner kronor

	Aktiva**	Pensionärer***	Summa
2018			
Föregående års skuldaktualisering	81 548	-35 973	45 575
Årets skuldaktualisering	-166 211	0	-166 211
Summa	-84 664	-35 973	-120 636
2017			
Föregående års skuldaktualisering	188 538	-22 008	166 530
Årets skuldaktualisering	-81 548	35 973	-45 575
Summa	106 991*	13 964*	120 955

* Avrundade belopp ger annan summa.

** Effekt av inkomstindex.

*** Effekt av balanstal 2017.

Det indexeringsbelopp avseende aktiva i inkomstpensionen som beror av förändringen i inkomstindex mellan år 2017 och 2018 och som räknades av i föregående års redovisning ingår i årets skuld. Vad det gäller pensionerade har dessa redan påverkats av balanstalet för 2018 och den del av indexeringen som beror av förändringen i index räknas därmed av i årets redovisning.

Not H Värdet av förändringen i medellivslängd, miljoner kronor

	Aktiva	Pensionärer	Summa
2018			
Inkomstpension	-	-7 560	-7 560
Tilläggs pension	0	-11 714	-11 714
Summa	0	-19 274	-19 274
2017			
Inkomstpension	-	-5 108	-5 108
Tilläggs pension	-136	-10 992	-11 128
Summa	-136	-16 100	-16 236

Den medellivslängd som här avses är den tid som ett genomsnittligt pensionsbelopp antas utbetalas, så kallad ekonomisk livslängd, vilken uttrycks i termer av ekonomiskt delningstal. Inkomstpensionsskulden till aktiva påverkas inte av livslängdsförändringar. Värdet av förändringen i medellivslängd är skillnaden mellan pensionsskulden beräknad med de ekonomiska delningstal som används det år redovisningen avser och pensionsskulden beräknad med de ekonomiska delningstal som användes föregående år.

Not I Uppkomna arvsvinster, Fördelade arvsvinster, miljoner kronor

	2018		2017	
	Uppkomna arvsvinster	Fördelade arvsvinster	Uppkomna arvsvinster	Fördelade arvsvinster
60 år eller äldre	5 912	8 607	5 921	8 386
Yngre än 60 år	6 881	6 839	6 800 ¹	6 769
Summa	12 793	15 446	12 721	15 155

¹Avled året innan, fördelas innevarande år.

Pensionsbehållningar efter personer som avlidit (uppkomna arvsvinster) fördelas till de kvarlevande i samma ålder. Fördelningen görs som ett procentuellt påslag på pensionsbehållningen med hjälp av en arvsvinstfaktor. Före det år en årskull fyller 60 år fördelas faktiskt uppkomna arvsvinster. Fördelningen sker med ett års fördröjning. Arvsvinstfaktorerna bestäms således av summa pensionsbehållningar för avlidna i samma ålder. Från och med det år en årskull fyller 60 år fördelas inte de faktiskt uppkomna arvsvinsterna utan i stället de arvsvinster som beräknas uppkomma. Arvsvinstfaktorerna beräknas med utgångspunkt från den dödlighet som SCB observerat för en tidigare period. De beräknade arvsvinsterna för de som avled under det 60:e levnadsåret eller senare fördelas samma år.

Not J Avdrag för administrationskostnader

Administrationskostnaderna finansieras genom ett procentuellt avdrag från de försäkrades pensionsbehållningar. För att inte belasta yngre årskullar med en oproportionerligt stor kostnad under den tid ATP fasas ut införs kostnadsavdraget successivt. År 2018 finansierades 94 procent av administrationskostnaden med avdrag från pensionsbehållningarna. Kostnadsavdraget ökar med 2 procentenheter per år och 2021 uppnås 100 procents avdrag 100 av administrationskostnaden. Avdraget 2018 var 0,0310 procent och summeras till 1 734 miljoner kronor. År 2017 uppgick avdraget till 1 653 miljoner kronor.

Not K Avgiftstillgång, miljoner kronor

	2018	2017
Avgiftsinkomst	278 217	267 407
Omsättningstid	x29,63233	x 29,85724
Avgiftstillgång	8 244 218	7 984 035

Not L Pensionsskuld, miljoner kronor

	Aktiva	Pensionärer	Summa
2018			
Inkomstpension	5 870 293	1 944 674	7 814 967
Tilläggs pension	19 898	1 495 998	1 515 896
Summa	5 890 191	3 440 672	9 330 863
2017			
Inkomstpension	5 684 576	1 776 974	7 461 550
Tilläggs pension	47 816	1 616 663	1 664 479
Summa	5 732 392	3 393 637	9 126 029

De nya beräkningsreglerna (SFS 2015:676 och 2015:795) som tillämpades från och med årsredovisningen för 2015 innebar att skulden för inkomstpensionen för aktiva och skulden till pensionerade beräknas något annorlunda. Detta redovisas i Not L, tabell D. Tabellen ovan visas för att underlätta jämförelser med tidigare år men används inte för årets resultat- och balansräkning.

Pensionsskulden för aktivas inkomstpension 2018 är indexerade med förändringen i inkomstindex mellan 2018 och 2019. I skuldberäkningen för balanstalet reduceras detta förskott på 166 miljarder kronor för 2018, se tabell D nedan. Pensionsskulden som ingår i balanstalet uppgår därmed till 9 164 652 miljoner kronor 2018 (9 080 454 mnkr 2017).

Pensionsskulden till pensionerade avseende tilläggs pension och inkomstpension beräknas på samma sätt. En årskulls skuld fås av produkten av årskullens pensionsutbetalningar i december månad, faktor 12 för att få årsbelopp och årskullens ekonomiska medellivslängd. Den totala skulden till pensionerade är summan av årskullarnas pensionsskulder. Den ekonomiska medellivslängden uttrycks i form av ekonomiska delningstal. Skulden avseende inkomstpensionen och aktiva är summan av alla försäkrades pensionsbehållningar den 31 december 2018 med tillägg för den beräknade intjänade pensionsrätten för 2018.

Tilläggs pensionsskulden för de individer (födda 1938 – 1953) som ännu inte har gått i pension uppskattas som den pension de hade fått om de hade gått i pension i december månad. För att fånga skulden multipliceras pensionen med det ekonomiska delningstalet, förväntad återstående utbetalningstid. Tilläggs pensionsskulden till aktiva minskar successivt på grund av utfasningen av systemet och uppgår till nästan 20 miljarder kronor 2018.

Tabell A. Förklaring av pensionsskuldens förändring, inkomstpension aktiva, miljoner kronor

	2018
Pensionsskuld inkomstpension aktiva 31 december 2017	5 684 576
Varav justerad skattad pensionsrätt för inkomstpension intjänad 2017*	-267 211
Pensionsbehållning 31 december 2017	5 417 365
Uppkomna arvsvinster, yngre än 60 år**	-6 881
Justeringar som påverkat pensionsbehållningarna***	-530
Ingående pensionsbehållning 2016	5 409 954
Taxeringsförändringar m.m. som påverkat pensionsbehållningarna	-3 643
Justerad fastställd pensionsrätt för inkomstpension intjänad 2017*	267 250
Fördelade arvsvinster, 60 år eller äldre	8 607
Fördelade arvsvinster, yngre än 60 år	6 839
Indexering	167 805
Avdrag för administrationskostnader	-1 734
Uttagen pension	-260 805
Återkallade pensioner	3 715
Uppkomna arvsvinster, 60 år eller äldre	-5 912
Pensionsbehållning 31 december 2018	5 592 076
Justerad skattad pensionsrätt för inkomstpension intjänad 2018*	278 217
Pensionsskuld inkomstpension aktiva 31 december 2018	5 870 293

*Se not F. **Fördelas 2018. ***Överföringar till de Europeiska gemenskaperna (se not B), justeringar för avlidna, spärrade ärende m.m.

Tabell B. Förklaring av pensionsskuldens förändring, tilläggspension aktiva, miljoner kronor*

	2018
Pensionsskuld tilläggspension aktiva 31 december 2017	47 816
Korrektion för tidigare uppskattade skuld, indexering m.m.	-10 363
Ingående tilläggspensionsskuld 2018	37 453
Uttagen pension	-17 555
Pensionsskuld tilläggspension aktiva 31 december 2018	19 898

* Tidigare tabell hade en något annorlunda uppställningen. Byte av metod för att beräkna skulden är den främsta förklaringsposten efter uttagen pension till förändringen av skulden. Det är därför inte meningsfullt att i denna redovisning särredovisa de mindre posterna då det inte finns ett komplett jämförelsevärde för föregående år med aktuell metod och därmed föreligger viss osäkerhet.

Tabell C. Förklaring av pensionsskuldens förändring, tilläggs- och inkomstpension pensionerade, miljoner kronor

2018	Inkomstpension	Tilläggspension	Summa
Pensionsskuld pensionerade 31 december 2017	1 776 974	1 616 663	3 393 637
Skuld tillkommande från aktiva	257 090*	17 555**	274 645
Ändring i utbetalade belopp	10 032	1 720	11 752
Pensionsutbetalningar***	-136 303	-168 136	-304 439
Indexering	44 441	39 910	84 351
Värdet av förändringen i medellivslängd	-7 560	-11 714	-19 274
Pensionsskuld pensionerade 31 december 2018	1 944 674	1 496 034	3 440 672

*Netto av Uttagen pension och återkallade pensioner, se tabell A.

**Se tabell B.

***Se not B.

Skulden till pensionerade förändras med indexeringen. Den ökar med livslängden och minskar med de utbetalningar som görs under året. Pensionen kan ändras av orsaker som nytt intjänande, ändrat civilstånd (gäller tilläggspension), taxeringsändringar med mera. Sådana förändringar av skulden redovisas som ändring i utbetalade belopp (beloppsändringar). Skulden till pensionerade ökar också med nybeviljade pensioner. Denna ökning av skulden motsvaras av en minskning av pensionsskulden till aktiva.

Tabell D. Förklaring av pensionsskuldens förändring inför beräkning av dämpat balanstalet, miljoner kronor

2018	Indexering	Balansering	Summa
Pensionsbehållning 31 december 2018	5 592 076	-166 211	5 425 865
Skuld avseende pensionerade 2018	3 440 672	-	3 440 672
Justerad skattad pensionsrätt för inkomstpension intjänad 2018	278 217	-	278 217
Pensionsskuld tilläggspension aktiva 31 december 2018	19 898	-	19 898
Pensionsskuld			9 164 652

Skulden avseende aktiva i inkomstpensionen beräknas genom summan av alla pensionsbehållningar 31 december 2018 och därefter dividerat denna summa med kvoten mellan 2019 års inkomstindex och 2018 års inkomstindex. Under balanseringsperioder justeras skulden avseende pensionerade med det dämpade balanstalet för året efter redovisningsåret. I årets redovisning utgår denna faktor eftersom balanseringsperioden upphörde 2018. Förändringsbeloppen redovisas i Not G.

4.12.3 Prognos balanstalet

Prognosen av balanstalet baseras på flera olika antaganden, till exempel utvecklingen av inkomstindex och lönesumman. Därtill har också ett antagande gjorts för utvecklingen av aktiekurserna med mera i Sverige och övriga länder som AP-fonden har medel placerade i, främst USA och EU-länder. Det är nödvändigt att göra ett sådant antagande för att kunna beräkna AP-fondens ställning och därmed balanstalet. Antagandet bör dock inte betraktas som en prognos eftersom det är behäftat med mycket stor osäkerhet, utan ska endast ses som ett beräkningsantagande. Även två alternativa antaganden har

gjorts för kursutvecklingen för att illustrera hur detta antagande påverkar prognosen. I antagandet för aktiekursernas utveckling i tabellen nedan är utdelningar och valutakursförändringar exkluderade.

Tabellen nedan redovisar utfall och antaganden för några viktiga variabler som påverkar balanstalet. I tabellen redovisas också balanstalet för 2018 – 2020 och en prognos för åren 2021 och 2022. Tabellen visar också det dämpade balanstalet, dock endast för huvudalternativet. Det dämpade balanstalet avviker från 1,0 med en tredjedel av balanstalets avvikelse från värdet 1. Det dämpade balanstalet används vid beräkning av balansindex under en balanseringsperiod.

Några antaganden för 2021 och 2022 redovisas inte i tabellen eftersom balanstalet för ett givet år baseras på utfallet två år tidigare.

Tabell 103. Balanstalet 2018-2020 och en prognos för balanstalet 2021 och 2022

Beräkningsår	2016	2017	2018	2019	2020
Årlig förändring av lönesumman, procent	4,8	4,8	4,9	3,8	3,3
Inkomstindex	162,14	168,16	170,73	175,96	181,61
Aktiekursernas utveckling, procent					
Huvudalternativ	+8	+15	-4	0	+1
Optimistiskt alternativ	+8	+15	-4	+10	+11
Pessimistiskt alternativ	+8	+15	-4	-10	-9
Balanseringsår	2018	2019	2020	2021	2022
Balanstalet, utfall och prognos					
Huvudalternativ	1,0395	1,0347	1,0505	1,0465	1,0326
Optimistiskt alternativ	1,0395	1,0347	1,0505	1,0557	1,0513
Pessimistiskt alternativ	1,0395	1,0347	1,0505	1,0374	1,0150
Dämpat balanstal, utfall och prognos					
Huvudalternativ	1,0132	1,0116	1,0168	1,0155	1,0109

Preliminärt kommer balanstalet för 2020 att bli 1,0505 och det dämpade balanstalet 1,0168.

Det blir ingen skillnad mellan de tre beräkningsalternativen år 2020 eftersom balanstalet 2020 baseras på utfallet för år 2018. Balanseringsperioden upphörde 2018 vilket innebär att det inte kommer att finnas något separat balansindex detta år. Eftersom balanstalet beräknas bli högre än 1,0 för åren 2021 och 2022 även i det pessimistiska alternativet förväntas ingen ny balanseringsperiod under dessa år.

5 Finansiell redovisning

5.1 Sammanställning över väsentliga uppgifter

<i>Belopp i tkr</i>	2018	2017	2016	2015	2014
Låneram hos Riksgäldskontoret					
beviljad	400 000	400 000	350 000	275 000	220 000
utnyttjad	340 536	321 838	303 357	270 578	204 356
Krediter hos Riksgäldskontoret					
beviljad räntekontokredit	570 000	673 000	832 000	1 067 000	1 357 000
max utnyttjad räntekontokredit	355 097	547 326	730 574	763 790	877 865
beviljad kredit, övriga kreditramar	8 000 000	8 000 000	8 000 000	8 000 000	8 000 000
maximalt utnyttjad kredit	3 710 911	2 237 648	2 387 170	1 266 978	337 571
Ränta på räntekonto hos Riksgäldskontoret					
räntekostnader	-925	-111	-	-	2 114
ränteintäkter	257	854	1 739	1 024	-
Totala avgiftsintäkter					
beräknade enligt regleringsbrev	1 197 049	1 037 761	963 785	828 909	988 895
utfall	1 209 562	1 047 952	971 356	834 915	990 372
Anslagskredit Pensionsmyndigheten					
beviljad	38 847	32 013	15 842	16 033	15 972
utnyttjad	9 242	24 679	12 898	5 312	-
Anslagskredit övriga anslag					
beviljad kredit	1 762 663	1 793 000	1 843 638	1 935 856	1 974 482
utnyttjad kredit	304 709	152 894	169 074	397 226	810 522
Anslagssparande Pensionsmyndigheten					
intecknat för framtida åtaganden	-	-	-	-	26 061
Anslagssparande övriga anslag					
intecknat för framtida åtaganden	26 649	232 502	138 897	82 379	-
Personal					
antal årsarbetskrafter	1 069	1 066	1 053	1 035	964
medelantal anställda	1 176	1 180	1 161	1 124	1 043
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 281	1 239	1 240	1 271	1 309
Kapitalförändring					
årets kapitalförändring	1 370 955	3 264 251	2 722 793	914 216	2 519 385
balanserad kapitalförändring	250 069	198 312	182 316	244 380	219 670
konsolideringsfond	10 680 057	8 069 980	5 858 424	5 517 569	3 472 010

5.2 Resultaträkning Pensionsmyndigheten

Belopp i tkr	Not	2018	2017
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		539 184	544 915
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	937 058	901 006
Intäkter av bidrag	2	1 749	1 800
Finansiella intäkter	3	2 123	2 441
Summa		1 480 114	1 450 162
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	4	-677 239	-659 248
Kostnader för lokaler		-41 535	-39 497
Övriga driftkostnader	5	-650 247	-622 423
Finansiella kostnader	6	-993	-148
Avskrivningar och nedskrivningar	11-14	-96 493	-89 398
Summa		-1 466 507	-1 410 714
Verksamhetsutfall	28	13 607	39 448
Redovisning av premiepensionsverksamheten			
Premiepensionsverksamhetens försäkringsresultat	7	1 872 997	3 697 133
Premiepensionsverksamhetens driftkostnader, Pensionsmyndigheten		-462 873	-417 005
Premiepensionsverksamhetens driftkostnader, andra myndigheter		-65 770	-67 552
Summa	28	1 344 354	3 212 576
Uppbördsverksamhet			
Intäkter			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras		4 662	3 905
Allmän pensionsavgift		122 866 021	118 111 477
Statlig ålderspensionsavgift		26 413 313	27 444 660
Ålderspensionsavgift		132 491 304	125 959 182
Summa		281 775 300	271 519 224
Avgår			
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		-1 082	-949
Inleverans av AP-fonderna		-278 099 824	-267 548 966
Överföring till premiepensionssystemet		-3 670 813	-3 966 353
Summa		-281 771 719	-271 516 268
Saldo uppbörd	28	3 581	2 956
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		42 549 766	42 507 918
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		85 400	85 135
Medel som erhållits från AP-fonderna		304 446 558	295 994 027
Medel som finansierats från premiepensionssystemet		10 140 767	9 080 944
Finansiella intäkter	8	9 374	5 445
Summa		357 231 865	347 673 469

Finansiell redovisning

<i>Belopp i tkr</i>	Not	2018	2017
Ekonomisk trygghet vid ålderdom		-34 220 978	-34 103 615
Ekonomisk trygghet för familjer och barn		-8 317 983	-8 395 209
Inkomstpensionen		-304 445 829	-295 994 045
Premiepensionssystemet		-10 141 074	-9 080 637
Övriga förmåner	9	-110 964	-111 633
Förändring avsättning för frivillig pensionsförsäkring	10	14 376	20 941
Summa		-357 222 452	-347 664 198
Saldo transfereringar	28	9 413	9 271
Årets kapitalförändring	28	1 370 955	3 264 251

5.3 Balansräkning

Belopp i tkr	Not	2018-12-31	2017-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	11	321 084	287 776
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	12	9 277	14 591
Summa		330 361	302 367
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	13	492	1 232
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	14	13 786	22 906
Summa		14 278	24 138
Placeringstillgångar			
Andra finansiella placeringstillgångar			
Aktier och andelar	15	12 548 422	11 987 206
Obligationer	16	23 170 541	19 364 123
Övriga lån	17	19 491 692	18 817 050
Övriga finansiella placeringstillgångar	18	39 120 052	37 481 799
Summa		94 330 707	87 650 178
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk			
Fondförsäkringstillgångar	19	1 102 591 410	1 110 001 116
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		14 439	5 911
Fordringar hos andra myndigheter		18 712	101 041
Övriga kortfristiga fordringar	20	3 748 686	956 303
Summa		3 781 837	1 063 255
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	21	38 324	45 681
Upplupna bidragsintäkter		4 126	4 151
Övriga upplupna intäkter	22	1 150 690	1 238 725
Summa		1 193 140	1 288 557
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	23	29 328 128	28 562 390
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		219 850	-
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	24	7 422 930	6 870 446
Kassa och bank	25	1 041	70
Summa		7 643 821	6 870 516
SUMMA TILLGÅNGAR		1 239 213 682	1 235 762 517

Belopp i tkr	Not	2018-12-31	2017-12-31
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital	26		
Statskapital		311	311
Konsolideringsfond		10 680 057	8 069 980
Balanserad kapitalförändring	27	250 069	198 312
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	28	1 370 955	3 264 251
Summa		12 301 392	11 532 854
Avsättningar			
Livförsäkringsavsättning	29	23 603 954	19 571 309
Oreglerade skador	30	1 640	1 447
Övriga försäkringstekniska avsättningar	31	3 395 926	2 953 792
Övriga avsättningar	32	9 762	8 737
Summa		27 011 282	22 535 285
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk			
Fondförsäkringsåtaganden	33	1 102 716 253	1 110 598 058
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	34	340 536	321 838
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	35	0	103 452
Övriga krediter i Riksgäldskontoret	36	1 847 370	-
Kortfristiga skulder till andra myndigheter		23 462 954	22 502 937
Leverantörsskulder		59 342	85 507
Övriga kortfristiga skulder	37	66 646 083	63 101 372
Summa		92 356 285	86 115 106
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	38	4 826 969	4 979 713
Oförbrukade bidrag	39	1 501	1 501
Summa		4 828 470	4 981 214
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		1 239 213 682	1 235 762 517
Poster inom linjen			
Panter och därmed jämförliga säkerheter ställda för egna skulder såsom avsättningar redovisade förpliktelser	40	1 138 196 024	1 141 130 848
Ansvarsförbindelser			
Överförda tillgångar	41	19 491 693	18 817 050
Övriga ansvarsförbindelser	42	109	2 179

5.4 Anslagsredovisning

Utfall för 2018

Redovisning mot anslag

Belopp i tkr

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Omdisponerade anslagsbelopp	Utnyttjad del av medgivet över-skridande	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Inkomster	Utgående överföringsbelopp	Not
Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom										
11 01 001 Garantipension till ålderspension										
2 Garantipension till ålderspension	-82 843	13 080 300				12 997 457	-13 142 095		-144 638	
11 01 002 Efterlevandepensioner till vuxna										
2 Efterlevandepension till vuxna	-13 864	10 869 800				10 855 936	-10 869 424		-13 488	
11 01 003 Bostadstillägg till pensionärer										
2 Bostadstillägg till pensionärer	112 378	9 026 600			-112 378	9 026 600	-9 138 839		-112 239	A1
11 01 004 Äldreförsörjningsstöd										
2 Äldreförsörjningsstöd	-56 187	1 103 200				1 047 013	-1 081 357		-34 344	
11 02 001 Pensionsmyndigheten										
1 Pensionsmyndigheten - förvaltningsanslag	-24 679	554 969				530 290	-539 532		-9 242	
Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn										
12 01 005 Barnpension och efterlevandestöd										
1 Barnpension och efterlevandestöd	120 124	977 800			-120 124	977 800	-951 151		26 649	
12 01 007 Pensionsrätt för barnår										
1 Pensionsrätt för barnår	0	7 366 900				7 366 900	-7 366 900		0	
Summa	54 929	42 979 569			-232 502	42 801 996	-43 089 298		-287 302	

Utnyttjade anslagskrediter, tkr

Anslag		Beviljad kredit	Utnyttjad kredit
11 01 001	ap.2 Garantipension till ålderspension	654 015	144 638
11 01 002	ap.2 Efterlevandepension till vuxna	543 490	13 488
11 01 003	ap.2 Bostadstillägg till pensionärer	451 330	112 239
11 01 004	ap.2 Äldreförsörjningsstöd	55 160	34 344
11 02 001	ap.1 Pensionsmyndigheten – förvaltningsanslag	38 847	9 242
Summa		1 742 842	313 951

Utfall för 2018

Redovisning mot inkomstitel

Belopp i tkr

		Utgifter	Inkomster	Netto	Not
Allmän pensionsavgift					
9111	421 Preliminär månadsvis allmän pensionsavgift	-112 776 583		-112 776 583	A2
	422 Delavräkning allmän pensionsavgift	-10 023 083		-10 023 083	A2
	423 Slutavräkning allmän pensionsavgift	-66 354		-66 354	A2
9262	011 Preliminär avgift		112 776 583	112 776 583	A2
	012 Delavräkning		10 023 083	10 023 083	A2
	013 Slutavräkning		66 354	66 354	A2
	022 Utgifter till AP-fonderna	-122 866 021		-122 866 021	
	Summa allmän pensionsavgift	-245 732 041	122 866 020	-122 866 021	
Statliga ålderspensionsavgifter					
9251	014 Statlig ålderspensionsavgift		26 413 313	26 413 313	
	025 Statlig ålderspensionsavgift till AP-fonderna	-22 742 500		-22 742 500	
	026 Statlig ålderspensionsavgift till Riksgäldskontoret	-3 670 813		-3 670 813	
	Summa statliga ålderspensionsavgifter	-26 413 313	26 413 313	0	
Ålderspensionsavgifter					
9251	016 AP-fondsandel, in		132 491 304	132 491 304	
	041 Arbetsgivaravgift innevarande år	-117 850 083		-117 850 083	
	042 Arbetsgivaravgift föregående år	-10 859 602		-10 859 602	
	043 Arbetsgivaravgift äldre år	-628 371		-628 371	
	044 Egenföretagaravgift innevarande år	-2 060 480		-2 060 480	
	045 Egenföretagaravgift föregående år	-193 604		-193 604	
	046 Egenföretagandeavgift äldre år	-899 164		-899 164	
	Summa ålderspensionsavgifter	-132 491 304	132 491 304	0	
Övriga inkomster av statens verksamhet					
2811	143 Övriga Inkomster		1 081	1 081	
	Summa övriga inkomster av statens verksamhet		1 081	1 081	
	Totalt inkomstitlar	-404 636 658	281 771 718	-122 864 940	

Finansiella villkor i anslagsredovisningen

Anslag 11 2:1 Pensionsmyndigheten

Anslagspost 1. Pensionsmyndigheten - förvaltningsanslag

Av anslagsposten ska Pensionsmyndigheten betala totalt 38 400 kronor till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) som abonnemangsavgift för Rakel. Beloppet ska betalas efter rekvisition från MSB. Bokförda kostnader under 2018 uppgår till 38 400 kronor.

Övriga bestämmelser enligt regleringsbrev 2017-12-18

Pensionsmyndigheten ska redovisa 166 000 kronor mot inkomsttitel 2811 Övriga inkomster av statens verksamhet för finansiering av den nationella digitala infrastrukturen.

För anslagen 1:1 Garantipension till ålderspension, 1:2 Efterlevandepensioner till vuxna, 1:3 Bostadstillägg till pensionärer och 1:4 Äldreförsörjningsstöd inom utgiftsområde 11 samt anslaget 1:5 Barnpension och efterlevandestöd inom utgiftsområde 12 gäller följande villkor:

Av 7 § förordningen (2002:782) om ansökan och utbetalning av pension m.fl. förmåner framgår att pension och annan förmån betalas ut genom Försäkringskassan. Pensionsmyndigheten ska månadsvis till Försäkringskassan överföra de medel som behövs för att täcka de utbetalningar som Försäkringskassan gjort för Pensionsmyndighetens räkning. Redovisning mot anslag ska ske på den månad då utbetalningarna till förmånstagarna görs.

Noter och kommentarer till Anslagsredovisningen

Anslagen är ramanslag.

Ingående överföringsbelopp per anslag är lika med utgående överföringsbelopp per anslag i årsredovisningen för 2017.

Som summa ingående överföringsbelopp redovisas 54 929 tusen kronor. I årsredovisningen 2017 redovisades summa utgående överföringsbelopp felaktigt till -54 929 tusen kronor.

I kolumnen för årets tilldelning enligt regleringsbrev redovisas de belopp som anges i regleringsbrev från socialdepartementet 2017-12-18 med ändring daterad 2018-06-28. Samtliga indragningar av anslagsbelopp är enligt regleringsbrev 2017-12-18.

A1. Utgifterna för anslaget 1:3 Bostadstillägg till pensionärer blev 1,2 procent (112 miljoner kronor) högre än det anslagna beloppet. Antalet förmånstagare och retroaktiva utgifter blev högre jämfört med tidigare prognos. Det tillkom något fler antal förmånstagare jämfört med vad som tidigare hade prognostiserats. Det har varit fler ansökningar av bostadstillägg under 2018 jämfört med tidigare år.

A2. Inkomster avseende allmän pensionsavgift redovisas av Skatteverket på inkomsttitel fysiska personers inkomstskatt. Omföring av allmän pensionsavgift görs av Pensionsmyndigheten från inkomsttiteln fysiska personers inkomstskatt till inkomsttiteln allmän pensionsavgift enligt förordning (1994:1966) om omföring av allmän pensionsavgift.

5.5 Finansieringsanalys för Pensionsmyndigheten

Belopp i tkr	2018	2017	Not
Drift			
Kostnader	-1 369 375	-1 320 934	43
Finansiering av drift			
Intäkter av anslag	539 184	544 915	
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	936 916	901 006	43
Intäkter av bidrag	1 749	1 800	
Övriga intäkter	2 123	2 441	
<i>Summa medel som tillförts för finansiering av drift</i>	1 479 972	1 450 162	
Minskning (+) av kortfristiga fordringar	8 536	-34 520	
Minskning (-) av kortfristiga skulder	-19 448	33 545	
Kassaflöde från drift	99 685	128 253	
Investeringar			
Investeringar i materiella tillgångar	-4 508	-4 167	
Investeringar i immateriella tillgångar	-110 758	-99 953	
<i>Summa investeringsutgifter</i>	-115 266	-104 120	
Finansiering av investeringar			
Lån från Riksgäldskontoret	116 812	106 840	
-amorteringar	-98 114	-88 359	
Försäljning av anläggningstillgångar	142	-	
<i>Summa medel som tillförts för finansiering av investeringar</i>	18 840	18 481	
Förändring av kortfristiga skulder	662	1 294	
Kassaflöde till investeringar	-95 764	-84 345	
Premiepensionssystemet			
Premiepensionsverksamhetens försäkringsresultat	1 872 996	3 697 133	
Premiepensionsverksamhetens driftkostnader, Pensionsmyndigheten	-462 873	-417 005	
Premiepensionsverksamhetens driftkostnader, andra myndigheter	-65 770	-67 552	
Minskning (+) av placeringstillgångar	709 235	-157 930 594	
Ökning (-) av kortfristiga fordringar	-2 650 744	608 136	
Minskning (-) av försäkringstekniska avsättningar	-3 390 336	153 352 217	
Ökning (+) av kortfristiga skulder	3 606 753	2 289 642	
Utbetalning av återbäring från konsolideringsfond	-602 417	-495 240	
Kassaflöde till premiepensionssystemet	-983 156	1 036 737	

<i>Belopp i tkr</i>	2018	2017	Not
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	4 662	3 905	
Skatteintäkter m.m.	281 770 638	271 515 319	
Förändring av kortfristiga fordringar och skulder	-3 581	-2 956	
<i>Inbetalningar i uppbördsverksamhet</i>	281 771 719	271 516 268	
<i>Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet</i>	-281 771 719	-271 516 268	
Kassaflöde från uppbördsverksamhet	0	0	
Transfereringsverksamhet			
Lämnade bidrag	-357 222 452	-347 664 198	
Förändring av kortfristiga fordringar och skulder	761 280	1 131 211	
Förändring av placeringstillgångar och skulder, frivillig pensionsförsäkring	3 667	3 297	
<i>Utbetalningar i transfereringsverksamhet</i>	-356 457 505	-346 529 690	
Finansiering av transfereringsverksamhet			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	42 549 766	42 507 918	
Medel som erhållits från andra myndigheter för finansiering av bidrag	85 400	85 135	
Medel som erhållits från AP-fonden för finansiering av bidrag	304 446 559	295 994 026	
Medel som finansierats via premiepensionssystemet	10 140 767	9 080 944	
Finansiella intäkter och kostnader, netto	9 374	5 444	
<i>Summa medel som tillförts för finansiering av transfereringsverksamhet</i>	357 231 866	347 673 467	
Kassaflöde från transfereringsverksamhet	774 360	1 143 779	
Förändring av likvida medel	-204 875	2 224 424	
Specifikation av förändring av likvida medel			
Likvida medel vid årets början	35 329 454	33 105 030	
Ökning (+) av kassa och bank	971	353 644	
Minskning (-) av tillgodohavande RGK	-971 584	723 345	
Ökning (+) av avräkning med statsverket	765 738	1 147 435	
<i>Summa förändring av likvida medel</i>	-204 875	2 224 424	
Likvida medel vid årets slut	35 124 579	35 329 454	

5.6 Tilläggsupplysningar och noter

5.6.1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Pensionsmyndighetens årsredovisning utgår från förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, Socialförsäkringsbalkens (2010:110) regler om redovisning avseende inkomstpensionssystemet samt lagen (2017:230) om Pensionsmyndighetens försäkringsverksamhet i premiepensionssystemet inklusive hänvisningar till årsredovisningslagen (1995:1554) samt lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag. Därutöver har regeringen i regleringsbrev och instruktion medgett undantag och formulerat mer specifika anvisningar.

Förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag reglerar allmänna principer för årsredovisningen och särskilt redovisningsprinciperna som ska gälla vid redovisning av Pensionsmyndighetens hela verksamhet (årsredovisningens avsnitt 5 och 6). Ett viktigt undantag i denna del är principen för värdering av placeringstillgångar (och motsvarande skulder). Dessa ska enligt lag (2017:230) om Pensionsmyndighetens försäkringsverksamhet i premiepensionssystemet värderas enligt bestämmelserna i lag (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag. Därutöver har Ekonomistyrningsverket medgett undantag från föreskrifterna till 4 kap, 2 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, bilaga 2, avseende balansräkningens uppställningsform, så att placeringstillgångar och avsättningar som rör premiepensionsverksamheten och vissa andra försäkringar får redovisas med rubriker och ordningsföljd anpassade till vad som är lämpligt med hänsyn till bestämmelserna i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag. Medgivna avvikelser från förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag medför att de finansiella dokumenten i vissa fall avviker från de uppställningar som Ekonomistyrningsverket föreskrivit.

De försäkringstekniska riktlinjerna innebär att dödlighetsantagandet är aktsamt och överensstämmer bra med den dödlighet Pensionsmyndigheten observerat i sitt eget kollektiv Räntekurvan ges av en ren sammanvägning av marknadsräntekurvorna för stats- och bolåneobligationer, utan vare sig golv eller antagande om långsiktig räntenivå. Enligt lagen (2017:230) om Pensionsmyndighetens försäkringsverksamhet i premiepensionssystemet finns det ett krav på att Pensionsmyndigheten ska ha ett överskottsmål, ett mål på hur stora tillgångar som ska finnas utöver de som krävs för att leva upp till de garanterade åtagandena. Överskottsmålet är riskbaserat, det beräknas på ett likartat sätt som Finansinspektionens trafikljus.

För de fordringar på fondföretag där likviden inte flutit in på förfallodagen värderas fordran till senast kända kurs, i av fondbolaget lämnad fondkurs och valuta. I särskilda fall där fordran på fondbolag bedöms som osäker används av fondbolaget lämnad fondkurs och valutakursen för den dag som är, eller skulle ha varit, affärsdag. Om någon del av fordran bedöms som osäker skrivs ett formellt beslut som inkluderar belopp samt skälen till bedömningen. Det osäkra beloppet redovisas som nedskrivning avseende osäkra fordringar, fondförsäkring, som ingår i raden Övriga kortfristiga fordringar i balansräkningen, samt som minskad fondbolagsskuld, fondförsäkring, som ingår i raden Övriga kortfristiga skulder i balansräkningen.

Lag (2017:230) om Pensionsmyndighetens försäkringsverksamhet i premiepensionssystemet ger regeringen rätt att föreskriva avvikelser och medge undantag från bestämmelserna. Lagen specificerar också vilka delar av lagen som ska tillämpas och hänvisar i sin tur till årsredovisningslagen för försäkringsföretag (1995:1560) som i sin tur hänvisar till årsredovisningslagen (1995:1554). När det gäller premiepensionsverksamheten anger lagen att Pensionsmyndighetens årsredovisning ska innehålla en särskild redovisning för premiepensionsverksamheten. Pensionsmyndigheten redovisar premiepensionsverksamheten i ett särskilt avsnitt i årsredovisningen (årsredovisningens avsnitt 6). Där tillämpas de i detta stycke nämnda lagarna med undantag för de avvikelser som regeringen medgett.

Enligt regleringsbrevet ska Pensionsmyndigheten redovisa inkomstpensionens finansiella ställning och utveckling i ett särskilt avsnitt i resultatredovisningen. Denna redovisning tar sin utgångspunkt i Socialförsäkringsbalken och i förordning (2002:135) om årlig redovisning av det inkomstgrundade ålderspensionssystemets finansiella ställning och utveckling. Redovisningsprinciperna avseende inkomstpensionen beskrivs närmare i avsnitt 4.12 och nämns här bara för att ge en helhetsbild av den regelstruktur som styr Pensionsmyndighetens årsredovisning.

Undantag från ekonomiadministrativa regelverket

Pensionsmyndigheten har enligt instruktion och regleringsbrev följande undantag från det generella ekonomiadministrativa regelverket:

- Pensionsmyndigheten ska upprätta årsredovisning enligt förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Dock ska värdering av placeringstillgångar (och motsvarande skulder) ske enligt bestämmelserna i lag (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd.

- Premiépensionsverksamheten ska redovisas i ett separat avsnitt i resultaträkningen, vilken ska utgöra ett sammandrag av resultaträkningen enligt bestämmelserna i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS).
- Lagen (2017:230) om Pensionsmyndighetens försäkringsverksamhet i premiépensionssystemet innehåller bland annat bestämmelser om särskild redovisning av Pensionsmyndighetens premiépensionsverksamhet. Här finns regeln om att Pensionsmyndigheten undantas från kravet att upprätta en särskild balansräkning med därtill hörande tilläggsupplysningar för premiépensionsverksamheten, se 2 kap. 2 § om årsredovisningens innehåll m.m. när det gäller hänvisningarna till bestämmelserna i 2 kap. 1-6 §§ årsredovisningslagen, med undantag av vad som där sägs om balansräkning.
- Inkomstpensionens finansiella ställning och utveckling ska redovisas i ett särskilt avsnitt i resultatredovisningen

Ändrade redovisningsprinciper jämfört med årsredovisning 2017

Den traditionella försäkringens bidrag till amorteringen 2010-2018 har fastställts till 38,8 Mkr. Detta belopp har bokats bort genom att den fordran som den traditionella försäkringen har på fondförsäkringsrörelsen skrivs ned med motsvarande belopp, så att det inte längre utgör en intern fordran/skuld mellan fondförsäkring och den traditionella försäkringen.

Valutakonton i Danske Bank har från och med 2018 kopplats till ett valutakonto i Riksgäldskontoret. Behållning valutakonto i Riksgäldskontoret redovisas på raden Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret på balansräkningens tillgångssida. Tidigare redovisades valutakonton på raden Kassa och bank. Som jämförelsetal har 367 909 tusen kronor flyttats från raden Kassa och bank till raden Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret på balansräkningens tillgångssida.

Rättelse av jämförelsetal

I femårsöversikten (avsnitt 6) är jämförelsetalen för 2017 rättade för "antal pensionssparare" fondförsäkring, "antal pensionssparare och pensionärer med fondförsäkring" samt "antal pensionssparare och pensionärer totalt premiépensionen".

Som en konsekvens av felaktigheter i antal pensionärer och pensionssparare ovan har även "driftskostnaden per pensionssparare/pensionär" korrigerats från 66,4 till 66,5 kronor.

Antal fondföretag, i femårsöversikten har vi justerat beräkningssättet av för att få överensstämmelse med antal fondföretag som tillkommer respektive avslutas.

När det gäller Antal fonder, i femårsöversikten, angavs tidigare valbara fonder. Nu anges i stället antal fonder som pensionssparare och pensionärer äger, eller kan äga, fondandelar i.

Genomsnittligt förvaltad kapital i tabell 107 angavs för 2017 i ÅR 2017 felaktigt till 1 030,1 miljoner kronor. Det är korrigerat till 1 031 135 miljoner kronor.

Eget kapital vid årets ingång/Balanserad kapitalförändring samt Eget kapital vid årets utgång/Konsolideringskapital har tidigare felaktigt angetts med negativt tecken i femårsöversikten. Detta är här justerat för hela tidsserien.

Frivillig pensionsförsäkring, omkostnadsfonden blev underskattad med 46 tusen kronor i årsredovisning år 2017 på grund av handhavande fel i beräkningen, påverkade även not 32 övriga försäkringstekniska avsättningar. Beloppet rättades i huvudboken januari år 2018

Värderingsprinciper

Värdering av immateriella anläggningstillgångar

Egenutvecklade it-system samt inköpt programvara redovisas som immateriella anläggningstillgångar utifrån bestämmelserna i 5 kap. 2 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Avskrivning påbörjas då tillgången är färdigställd och kan börja användas. Tillgångarna skrivs av linjärt under den bedömda ekonomiska livslängden. Normalt tillämpas 5 års avskrivningstid men i några fall har en avskrivningstid på 3 år bedömts bättre motsvara den ekonomiska livslängden.

Värdering av materiella anläggningstillgångar

Tillgångar med ekonomisk livslängd överstigande tre år och med ett anskaffningsvärde överstigande 21 200 kronor redovisas som materiella anläggningstillgångar. Inventarier som har ett funktionellt samband med varandra bedöms som en fungerande enhet och aktiveras om de tillsammans överstiger 21 200 kronor. Större anskaffningar av likartade tillgångar redovisas som anläggningstillgångar även om respektive tillgång är av mindre värde än 21 200 kronor.

Avskrivningar görs linjärt under tillgångarnas ekonomiska livslängd. För maskiner och inventarier tillämpas som huvudregel 5 års avskrivningstid, vilket bedömts motsvara genomsnittlig ekonomisk livslängd. För it-utrustning tillämpas 3 års

avskrivningstid. För förbättringsutgifter på annans fastighet sätts den ekonomiska livslängden med utgångspunkt i hyreskontraktets löptid.

Försäkringsavtal och investeringsavtal – klassificering

Hur avtalen med försäkringstagarna är utformade påverkar redovisningen av premie-pensionsverksamheten. Det är särskilt indelningen i försäkringsavtal respektive investeringsavtal som är relevant.

Försäkringsavtal är avtal med försäkringstagare som medför en betydande försäkringsrisk för Pensionsmyndigheten. Traditionell försäkring har klassificerats som försäkringsavtal.

För försäkringsavtal redovisas en skuld för avtalade förmåner som förväntas uppstå i framtiden. Skulden motsvarar summan av det diskonterade värdet av förväntade förmånsutbetalningar och administrativa utgifter. Skulden för försäkringsavtal diskonteras enligt vedertagna aktuariella metoder (se avsnitt om livförsäkringsavsättning).

Premier för försäkringsavtal redovisas som premieinkomst i resultaträkningen när de inkommer. Utbetalningar av försäkringsersättningar redovisas i resultaträkningen när utbetalningarna verkställs. Resultatet i traditionell försäkring tillförs konsolideringsfond inom eget kapital. Återbäring tilldelas från konsolideringsfonden och utbetalningar redovisas därmed direkt i eget kapital. Avgifter som debiteras redovisas som förändring av livförsäkringsavsättningen i resultaträkningen.

Investeringsavtal är avtal med försäkringstagare som inte medför någon betydande försäkringsrisk för Pensionsmyndigheten. Fondförsäkring har klassificerats som investeringsavtal.

Investeringsavtal är finansiella förbindelser vars verkliga värde är beroende av de underliggande finansiella tillgångarnas verkliga värde. De underliggande tillgångarna och tillhörande skulder värderas till verkligt värde via resultaträkningen. Det verkliga värdet på de finansiella skulderna fastställs med hjälp av de aktuella värden som speglar det verkliga värdet på de finansiella tillgångarna till vilka de finansiella skulderna är hänförbara på balansdagen.

Belopp som erhållits från och betalas till innehavare av investeringsavtalen redovisas över balansräkningen som insättning eller uttag. Avgifter som debiteras för förvaltning av investeringsavtal intäktsförs. Värdeförändringar avseende investeringsavtal redovisas i resultaträkningen som förändring i andra försäkringstekniska avsättningar. Värdeförändringar på motsvarande tillgång redovisas under rubriken realiserade vinster eller förluster på placeringstillgångar, kapitalavkastning intäkter och kapitalavkastning kostnader.

Premieinkomst

För premiebetalningar tillämpas kontantprincipen. I beloppet ingår återköp av negativa pensionsrätter. Placering av intjänade pensionsrätter sker i december varje år. Vid ändrad taxering fastställs en ny pensionsrätt. I vissa fall kan den ändrade pensionsrätten vara negativ och minska pensionsspararens kontoinnehav.

Avgifter för fond- och traditionell försäkring

Enligt socialförsäkringsbalken (2010:110) ska kostnader för skötsel av premiepensionssystemet täckas genom avgifter som dras från tillgodohavandena på pensions-spararnas och pensionärernas premiepensionskonton. Avgifterna ska bestämmas så att de beräknas täcka det aktuella årets kostnader med en skälig fördelning mellan pensionsspararna och pensionärerna. Principen tillämpas så att avgiftsuttaget beräknas på pensionsspararnas genomsnittliga tillgodohavande under årets första månader. Därtill finns det ett tak som begränsar det maximala uttaget per pensionskonto. Ytterligare information om avgiftsuttaget lämnas i årsredovisningens särskilda redovisning av premiepensionsverksamheten.

Finansiella tillgångar och finansiella skulder

Varje finansiellt instrument har klassificerats i en av följande kategorier:

- Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen
- Investeringar som hålls till förfall
- Kundfordringar
- Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen
- Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde
- Lånefordran/låneskuld vid äkta återköpstransaktioner värderade till upplupet anskaffningsvärde

Klassificeringen av finansiella instrument i olika kategorier utgör grunden för hur varje finansiell tillgång och finansiell skuld värderas i balansräkningen samt hur förändringen i dess värde bokförs. Omräkning av tillgångar och skulder i utländsk valuta har skett till balansdagens valutakurs.

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället, avser placeringar i aktiefonder och räntefonder som ingår i förvaltningen av den traditionella försäkringen och placering i fondförsäkringstillgångar. I handelslagret ingår finansiella tillgångar som värderas till verkligt värde och som innehas för handelsändamål.

Placeringstillgångar redovisas per affärsdagen, det vill säga vid den tidpunkt då de väsentliga riskerna och rättigheterna övergår mellan parterna. Aktier och andelar, obligationer och andra räntebärande värdepapper samt fondförsäkringstillgångar värderas till verkligt värde, det vill säga fondandelarnas inlösenpris.

I posten aktier och andelar respektive i obligationer och andra räntebärande värdepapper, redovisas Pensionsmyndighetens handelslager. Enligt Pensionsmyndighetens handelsmodell är handelslagret motpart till pensionsspararnas samtliga transaktioner. Det redovisade innehavet i handelslagret består därvid av två delar; Pensionsmyndighetens eget innehav av fondandelar och pågående handel. Pensionsmyndighetens eget innehav regleras av de gränsvärden som har åsatts för varje fond. Innehavet påverkas förutom av interna riktlinjer för innehavets storlek även av pågående handel.

Investeringar som hålls till förfall

Övriga finansiella placeringstillgångar hålls övervägande till förfall och avser inbetalda preliminära avgiftsmedel placerade i statsobligationer, säkerställda bostadsobligationer och likvida medel hos Riksgäldskontoret. Värdepapper i denna kategori är noterade och redovisas till upplupet anskaffningsvärde. Det upplupna anskaffningsvärdet är det diskonterade nuvärdet av framtida betalningar där diskonteringsräntan utgörs av den effektiva räntan vid anskaffningstidpunkten. Nettoavkastningen för förvaltningen av övriga finansiella placeringstillgångar redovisas ej via resultaträkningen utan förs direkt mot övriga finansiella placeringstillgångar respektive övriga skulder i balansräkningen.

Enligt av styrelsen fastställda riktlinjer kan räntebärande värdepapper som har längre löptider även användas i återköpsransaktioner, så kallade repor. Handel med återköpsransaktioner möjliggör en ökad avkastning. Denna avkastning redovisas ej över resultaträkningen. Vid en äkta återköpsransaktion, en försäljning av räntebärande värdepapper med avtal om återköp till ett bestämt pris, fortsätter tillgången att upptas i balansräkningen och likviden upptas som skuld i balansräkningen. Värdepapper som lämnas eller mottas värderas till upplupet anskaffningsvärde. Lämnat värdepapper redovisas som ställd säkerhet och mottagen säkerhet i form av att likvida medel upptas som skuld i balansräkningen. Vid en omvänd återköpsransaktion, ett köp av ett räntebärande värdepapper med avtal om återförsäljning till ett förutbestämt pris, redovisas inte värdepapperet i balansräkningen. Istället redovisas den erlagda likviden i posten övriga finansiella placeringstillgångar. Resultatet av båda transaktionerna redovisas som skuld i balansräkningen.

Kundfordringar - och avsättning för osäkra fordringar

Kundfordringar redovisas till upplupet anskaffningsvärde. Kundfordringar avser fakturafordringar och fordringar på fondföretag där likvid förväntas inflyta på fastställd förfallodag. Dessutom ingår likvida medel i bank. Likvida medel i utländsk valuta värderas till balansdagens köpkurs via resultaträkningen. Fordringar på förvaltningsavgifter inom premiepensionssystemet, som inte är fakturerade, värderas till det värde som förväntas inflyta.

I enlighet med 108 kap. 14 a § socialförsäkringsbalken handhar Försäkringskassan den fortsatta handläggningen av återkrav efter att beslut om återkrav har fattats av Pensionsmyndigheten. Belopp avseende återkrav för Pensionsmyndighetens räkning återbetalas till Försäkringskassan och överförs därefter till Pensionsmyndigheten.

Fordringar på pensionssparare uppkommer när en fastställd negativ pensionsrätt överstiger en pensionssparares tillgångar. Fordringarna avskrivs direkt via resultaträkningen. Värdet i balansräkningen är upptaget till noll kronor. När en positiv pensionsrätt fastställs regleras fordran. Det är osäkert per vilket räkenskapsår fordran kommer att regleras. Vid dödsfall blir fordran utan värde och är därmed en konstaterad kreditförlust.

Osäkra fordringar inom fondförsäkring

För de fordringar på fondföretag, avseende försäljning av fondandelar, där likviden inte flutit in på förfallodagen värderas fordran till senast kända kurs, i av fondbolaget lämnad fondkurs och valuta. I särskilda fall där denna fordran på fondbolag bedöms som osäker används av fondbolaget lämnad fondkurs och valutakursen för den dag som är eller skulle ha varit affärsdag. Om någon del av fordran bedöms som osäker skrivs ett formellt beslut som inkluderar belopp samt skälen till bedömningen. Det osäkra beloppet redovisas som nedskrivning avseende osäkra fordringar, fondförsäkring samt som minskad fondbolagsskuld, fondförsäkring.

Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Finansiella skulder avseende investeringsavtal i fondförsäkring värderas till verkligt värde via resultaträkningen. Fondförsäkringsåtagandena är i huvudsak knutna till fondandelar. Här ingår även medel under pågående byte av fonder.

Avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk utgörs av inlösenvärdet av fondandelar hänförliga till gällande försäkringar och medel som ännu inte omvandlats till fondandelar.

Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde

Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde består av skulder avseende ej fastställda avgiftsmedel, ej likviderade värdepappersaffärer, och förvaltningsavgifter att fördela till pensions sparare.

Pensionsmyndigheten har en räntekontokredit för rörelsekapitalbehov samt låneram för anläggningstillgångar hos Riksgäldskontoret. Dessutom finns en särskild kredit hos Riksgäldskontoret som används vid behov av likviditet i fondhandeln. Lånen värderas till upplupet anskaffningsvärde. Räntekostnaderna för lånen periodiseras månadsvis och regleras kvartalsvis.

Livförsäkringsavsättning

Genom en ändring i 1 § förordning (1962:521) om frivillig pensionsförsäkring hos Pensionsmyndigheten ska Pensionsmyndigheten nu fastställa försäkringstekniska beräkningsgrunder från och med den 1 februari 2018. Grunderna utgörs av försäkringstekniska riktlinjer tillsammans med ett försäkringstekniskt beräkningsunderlag. Det försäkringstekniska beräkningsunderlaget ska tillsammans med de försäkringstekniska riktlinjerna utgöra ett tillräckligt underlag för beräkningar, styrning och kontroll av den försäkringstekniska hanteringen.

Livförsäkringsavsättningen för frivillig pensionsförsäkring bestäms för varje årskull, kön, tariff och tariffgrupp som kapitalvärdet av återstående garanterade utbetalningar.

Värdet beräknas med antaganden om livslängd och framtida avkastning. Avkastningen beräknas utifrån en räntekurva där marknadsräntan på statsobligationer sammanvägts till lika delar med marknadsräntan på bolåneobligationer med samma löptid. Dödligheten är en aktsam uppskattning av den framtida dödligheten bland de försäkrade. Den beror av den försäkrades ålder och kön. Som grund för antagandena används Pensionsmyndighetens egen erfarenhet och offentlig statistik. Speciellt utnyttjas SCB:s prognoser för framtida livslängder i befolkningen.

Det är inte längre möjligt att betala in fler premier i försäkringen och alla garanterade belopp är därför redan fastställda. Det som kan förändra de garanterade beloppen är om det sker en vinstutdelning. Vinstutdelning kan ske om de riskbaserade överskottsmålen per tariffgrupp uppnås. Överskottsmålen har ändrats per 1 februari 2018 till att vara riskbaserade och anger hur mycket kapital, uttryckt i procent, som Pensionsmyndigheten ska hålla utöver livförsäkringsavsättningarna innan höjning av förmånerna kan bli aktuell. Syftet med överskottsmålet är att den frivilliga försäkringen med hög sannolikhet ska förbli solvent.

Livförsäkringsavsättningen för den traditionella försäkringen bestäms för varje försäkring som kapitalvärdet av återstående garanterade utbetalningar. Värdet beräknas med antaganden om framtida avkastning, livslängder och driftkostnader. Avkastningen beräknas utifrån en räntekurva där marknadsräntan på statsobligationer sammanvägts till lika delar med marknadsräntan på bolåneobligationer med samma löptid. Antaganden om livslängder baseras på Statistiska centralbyråns befolkningsprognos för år 2015-2110, huvudscenariot med ett avdrag på 10 procent för att bättre passa Pensionsmyndighetens egen erfarenhet. Driftkostnaderna uppskattas som prognoser för den del av våra driftkostnader som avser den traditionella försäkringsrörelsen. Detta sammantaget innebär att garanterade åtaganden i traditionell försäkring har värderats aktsamt enligt vedertagna aktuariella metoder. Inbetalda premier redovisas som engångspremier och höjer det garanterade beloppet.

Antaganden om livslängder ändrades senast februari 2016. Antagandena om livslängd utvärderas löpande utifrån SCB:s prognoser om befolkningsdödlighet.

Beräkning av garanterat belopp

Vid bestämning av garanterade belopp inom Pensionsmyndighetens traditionella försäkringsrörelse görs följande antaganden beträffande framtida avkastning på tillgångarna, driftkostnader samt livslängder för de försäkrade.

- Den framtida årliga avkastningen antas vara 0,0 procent.
Redan fastställda garanterade belopp kan höjas när solvensnivån överstiger det så kallade solvenstaket. Efter höjningen ska solvensen ligga på en nivå som motsvarar den så kallade målsolvensen.
Höjningens relativa storlek för en enskild försäkring beror av aktuell behållning och tidigare garanterat belopp. Den faktiska höjningen avgörs även av aktuell kollektiv konsolideringsnivå och solvensnivå samt av målsolvensen.
- Den årliga driftkostnaden antas vara 0,1 procent av försäkringskapitalet. Pensionsmyndigheten har beslutat att ta ut samma årliga avgift för den traditionella försäkringsrörelsen som för fondförsäkringsrörelsen.

- Antaganden om livslängd är baserade på Statistiska centralbyråns prognoser från år 2015 där värden för personer födda 1938, 1945 och 1955 valts för försäkrade födda på 1930-, 1940- respektive 1950-talet. Prognosen omfattar tre scenarier: Hög, medel och låg dödlighet. För att få en viss säkerhetsmarginal har Pensionsmyndigheten valt lågalternativet. Dödligheten säkerhetsbelastas även genom att minskas med 10 procent då fördelningen mellan kvinnor och män bland nya pensionärer är osäker. Med utgångspunkt från andelen kvinnor och män i dagens befolkning och prognoser om framtida livslängder har Pensionsmyndigheten beräknat hur andelen kvinnor och män kommer att förändras över tiden. Med dessa andelar som vikter har en könsneutral dödlighetsfunktion beräknats.

Förväntade återstående livslängder i antal år för olika åldrar för de olika livslängdsantagandena ges i följande tabell.

Ålder	Livslängder fr.o.m. 2016-02-01	Livslängder fr.o.m. 2014-01-01	Livslängder fr.o.m. 2013-01-01	Livslängder fr.o.m. 2010-01-01	Livslängder fr.o.m. 2007-04-01
61	27,22	27,13	27,03	26,78	26,49
65	24,01	22,79	23,81	23,48	23,21
70	18,47	18,86	19,75	19,48	19,25
75	14,73	13,94	15,76	15,72	15,56
80	10,43	10,55	11,95	12,30	12,21
85	7,55	7,54	8,53	9,33	9,31
90	5,21	5,10	5,72	6,95	6,99

Kolumnrubrikerna justerade jämfört med årsredovisning 2017.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättning för oreglerade skador utgörs av pensionsbelopp, inklusive tilldelad återbäring, som förfallit till betalning men som ännu inte har betalats ut.

Övriga försäkringstekniska avsättningar

Som övriga försäkringstekniska avsättningar för frivillig pensionsförsäkring redovisas avsättningar till omkostnadsfond. Omkostnadsfonden ska täcka alla framtida driftkostnader för försäkringen.

I övriga försäkringstekniska avsättningar för traditionell försäkring ingår medel som förfallit vid dödsfall inom fondförsäkring men ännu inte fördelats som arvsvinst och minskningsmedel, vilka härrör från den avgift som dras då pensionsspararen väljer att överföra pensionsrätt till maka/make/registrerad partner. Minskingsmedlen ska sedan fördelas på pensionsspararkollektivet i likhet med arvsvinst. Dessutom ingår avkastningen på dödsfallskapital och minskningsmedel i övriga försäkringstekniska avsättningar.

Upplysning om avsättnings förändring på kort sikt

Premiepensionens livförsäkringsavsättning förväntas öka, vid antagande om att dagens ränteläge är oförändrat eftersom nya premier kommer att betalas in på försäkringen.

Premiereserven i den frivilliga pensionsförsäkringen förväntas minska givet att antagande om ränta och dödlighet ligger fast eftersom inga nya premier betalas in till försäkringen.

Avsättning för oreglerade skador utgörs av pensionsbelopp som förfallit till betalning men ännu inte betalats ut, det handlar om i sammanhanget små belopp, den varierar kring några hundra tusen kronor och avsättningen förväntas varken öka eller minska systematiskt över tid.

Övriga försäkringstekniska avsättningar avser i huvudsak medel som frigjorts vid dödsfall i fondförsäkringen men som ännu inte fördelats ut som arvsvinst. Avsättningen förväntas öka då premieinkomst och avkastning förväntas vara större än pensionsutbetalningarna.

Övriga avsättningar består av avsättning för kompetensväxling enligt löneavtal. En del av avsättningen kommer att användas under kommande år.

Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkring för vilka försäkringstagaren bär risk avser fondförsäkringsåtaganden och är bland annat den del av premiepensionen som omfattar pensionsspararnas fastställda pensionsrätter. Avsättningen består av olika delar vilka redovisas i egen not i balansräkningen. Då premiepensionssystemet är under uppbyggnad kommer inflödet till systemet att öka, vilket ökar avsättningen under året. Avsättningen ökar dessutom om marknadsvärdet ökar.

5.6.2 Noter

Belopp i noterna redovisas i tkr om inte annat anges.

Resultaträkning

Not 1 Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2018	2017
Administrationsersättning från AP-fonderna	444 384	473 364
Administrationsersättning från premiepensionssystemet *	464 416	410 265
Administrationsersättning från fondförvaltare för ansökningar	8 513	-
Administrationsersättning för frivillig pensionsförsäkring m.m.	2 120	2 346
Intäkter från fondbolag avseende information om fonder	1 003	889
Administrationsersättning från Min pension	1 500	1 445
Ersättning för administrativ kravkostnad	272	251
Ersättning enligt 4 § avgiftsförordningen	14 708	12 441
Realisationsvinst vid försäljning av anläggningstillgångar	142	-
Övriga intäkter	-	5
Summa	937 058	901 006

* Avser den del av avgiftsuttaget från premiepensionssystemet som finansierar Pensionsmyndighetens andel av de gemensamma administrationskostnaderna för detta. Årets avgiftsuttag premiepension är 802 690 tkr (624 763 tkr), varav Pensionsmyndighetens andel är 736 920 tkr (557 211 tkr). Dessa redovisas till fullo i premiepensionsverksamheten. Se avsnitt 4.8.

Not 2 Intäkter av bidrag	2018	2017
Bidrag från Regeringskansliet	601	970
Bidrag från Arbetsförmedlingen	628	531
Bidrag för Försäkringskassan	520	299
Summa	1 749	1 800

Not 3 Finansiella intäkter	2018	2017
Ränta avistalån	1 670	1 581
Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	257	854
Övriga räntor	61	4
Valutakursvinster	135	2
Summa	2 123	2 441

Not 4 Kostnader för personal	2018	2017
Lönekostnader exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	-469 935	-454 396
Övriga kostnader för personal	-207 304	-204 852
Summa	-677 239	-659 248

Varav arvoden 287 tkr (300 tkr).

Not 5 Övriga driftkostnader	2018	2017
Leverans av tjänster från Försäkringskassan	-262 522	-268 348
Konsulter	-177 536	-157 641
Varav aktivering vid utveckling av anläggningstillgång	71 468	65 036
It-tjänster	-33 697	-42 466
Porto	-30 364	-32 652
Advokater	-25 458	-13 504
Telefoni	-3 636	-3 585
Övrigt	-188 502	-169 263
Summa	-650 247	-622 423

Tjänster som levereras av Försäkringskassan avser bland annat it-tjänster, del i servicekontor och internservice.

Not 6 Finansiella kostnader	2018	2017
Ränta på räntekonto i Riksgälden	-925	-111
Övriga finansiella kostnader	-68	-37
Summa	-993	-148

Not 7 Redovisning av premiepensionsverksamheten

Se särskild resultaträkning för premiepensionsverksamheten

Not 8 Finansiella intäkter avseende transfereringar	2018	2017
Realiserad vinst, netto obligationer m.m.	4 543	3 985
Orealiserad vinst obligationer m.m.	4 827	1 457
Övriga finansiella intäkter	4	3
Summa	9 374	5 445

Not 9 Övriga förmåner	2018	2017
Efterlevandelivräntor m.m.	-50 971	-53 285
Bostadstillägg till personer med sjuk- och aktivitetsersättning	-34 457	-31 881
Frivillig pension	-25 536	-26 467
Summa	-110 964	-111 633

Not 10 Förändring avsättning för frivillig pensionsförsäkring	2018	2017
Förändring premiereserv avseende frivillig pensionsförsäkring	15 424	22 226
Förändring omkostnadsfond avseende frivillig pensionsförsäkring	1 072	1 062
Driftkostnader	-2 120	-2 347
Utgående balans	14 376	20 941

Balansräkning

Not 11 Balanserade utgifter för utveckling	2018-12-31	2017-12-31
IB anskaffning/överfört från Premiepensionsmyndigheten	555 192	457 034
Årets anskaffningar	108 750	98 158
UB anskaffningsvärde	663 942	555 192
IB ackumulerade avskrivningar	267 416	202 579
Årets avskrivningar	75 442	64 837
UB ackumulerade avskrivningar	342 858	267 416
Bokfört värde	321 084	287 776

Balanserade utgifter för utveckling avser främst egenutvecklade it-system för ärendehantering och system för information via webben.

Not 12 Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	2018-12-31	2017-12-31
IB anskaffning	66 079	69 764
Årets anskaffningar	2 008	1 794
Årets utrangeringar	-10 552	-5 479
UB anskaffningsvärde	57 535	66 079
IB ackumulerade avskrivningar	51 488	49 154
Årets avskrivningar	6 683	7 489
Årets utrangeringar	-9 913	-5 155
UB ackumulerade avskrivningar	48 258	51 488
Bokfört värde	9 277	14 591

Not 13 Förbättringsutgifter på annans fastighet	2018-12-31	2017-12-31
IB anskaffning	20 360	20 360
Årets anskaffningar	91	-
UB anskaffningsvärde	20 451	20 360
IB ackumulerade avskrivningar	19 128	17 960
Årets avskrivningar	831	1 168
UB ackumulerade avskrivningar	19 959	19 128
Bokfört värde	492	1 232

Not 14 Maskiner, inventarier, installationer m.m.	2018-12-31	2017-12-31
IB anskaffning	101 207	100 374
Årets anskaffningar	4 417	4 167
Årets utrangeringar	-17 943	-3 334
UB anskaffningsvärde	87 681	101 207
IB ackumulerade avskrivningar	78 301	65 674
Årets avskrivningar	13 537	15 904
Årets utrangeringar	-17 943	-3 277
UB ackumulerade avskrivningar	73 895	78 301
Bokfört värde	13 786	22 906

Not 15 Aktier och andelar	2018-12-31	2017-12-31
<i>Värdepappersfonder</i>		
SPP Aktieindexfond Global Sustainability	6 184 872	5 859 144
Handelsbanken Global Criteria A1	6 222 674	5 872 563
Handelslager aktiefonder	140 876	255 499
Utgående balans	12 548 422	11 987 206

Not 16 Obligationer	2018-12-31	2017-12-31
<i>Värdepappersfonder</i>		
Kammarkollegiets räntekonsortium	22 745 595	18 947 893
Frivilliga pensionsförsäkringen räntekonsortiet	365 005	384 946
Handelslager räntefonder	59 942	31 284
Utgående balans	23 170 542	19 364 123

Not 17 Övriga lån	2018-12-31	2017-12-31
Fordran pågående repor tillfällig förvaltning	19 488 502	18 811 497
Upplupna intäkter repor tillfällig förvaltning	3 191	5 553
Utgående balans	19 491 693	18 817 050

Pensionsmyndigheten har genom Kammarkollegiet avtal (GMRA/ISMA) om nettning hänförligt till återköpsttransaktioner.

Not 18 Övriga finansiella placeringstillgångar	2018-12-31	2018-12-31	2017-12-31	2017-12-31
	<i>Verkligt värde</i>	<i>Bokfört värde</i>	<i>Verkligt värde</i>	<i>Bokfört värde</i>
Nominella obligationer	16 440 380	15 926 547	15 635 833	15 144 717
Upplupen ränta dito		171 411		168 533
Bostadsobligationer	16 723 576	16 147 501	15 514 936	14 913 822
Upplupen ränta dito		157 583		164 688
Likvida medel	6 717 010	6 717 010	7 090 039	7 090 039
Utgående balans	39 880 966	39 120 052	38 240 808	37 481 799

Nominella- och realränteobligationer är utgivna av svenska staten och noterade. Bostadsobligationer avser säkerställda obligationer i svenska kronor utgivna enligt lagen (2003:1223) om utgivning av säkerställda obligationer, görs i utgåvor med ratingbetyg AAA där moderbolagets rating är lägst BBB.

Not 19 Fondförsäkringstillgångar	2018-12-31	2017-12-31
Aktiefonder	1 033 055 471	1 050 278 050
Räntefonder	69 535 939	59 723 066
Utgående balans	1 102 591 410	1 110 001 116

Not 20 Övriga kortfristiga fordringar	2018-12-31	2017-12-31
Ej likviderade affärer med värdepapper	3 155 064	522 595
Fordran AP-fonderna	58 037	18 955
Fordran Försäkringskassan avseende ålderspensionsavgift till premiepensionen	401 313	294 493
Återkravsreskontra	133 381	119 391
Övrigt	891	869
Utgående balans	3 748 686	956 303

Osäkra fordringar inom fondhandeln är ställda mot följande fondbolag: Advisor 10 439 633 SEK, Allra 195 310 580 SEK, Lantern 104 229 296 SEK och Lantern för Independents räkning 12 282 768 SEK, Solidar fonder 10 000 000 SEK, Lemanik 17 718 546 SEK, GFG 84 044 443 SEK och Falcon 45 798 764 SEK. Samtliga osäkra fordringar inom fondhandeln är nedskrivna i sin helhet. Kapitalfordran i återkravsreskontran uppgår till 197 321 tkr och är i bokslutet nedskrivna med 74 302 tkr vilket gör att bokfört värde kapitalfordran uppgår till 123 020 tkr.

Not 21 Förutbetalda kostnader	2018-12-31	2017-12-31
Förutbetalda hyror	9 257	8 591
Licenser	2 184	1 842
Övriga it-kostnader	19 223	20 008
Andra köpta tjänster	6 875	11 350
Övriga förutbetalda kostnader	785	3 890
Utgående balans	38 324	45 681

Not 22 Övriga upplupna intäkter	2018-12-31	2017-12-31
Upplupna återförda förvaltningsavgifter	1 127 752	1 224 882
Övriga upplupna intäkter	22 938	13 843
Utgående balans	1 150 690	1 238 725

Not 23 Avräkning med statsverket	2018-12-31	2017-12-31
Uppbörd		
Ingående balans	0	0
Redovisat mot inkomsttitel, inkomster*)	-281 771 719	-271 516 268
Redovisat mot inkomsttitel, utgifter*)	404 636 659	389 626 796
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde	-122 864 940	-118 110 528
Fordringar/skulder avseende uppbörd	0	0
Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	2 914 613	3 005 619
Redovisat mot anslag	42 549 766	42 507 918
Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	-42 557 426	-42 598 924
Skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	2 906 953	2 914 613
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	24 679	12 899
Redovisat mot anslag	539 532	545 331
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-554 969	-533 551
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	9 242	24 679
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	1 368	1 716
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken		
Ingående balans	25 621 382	24 394 305
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	467 226 082	451 918 555
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-631 859 265	-611 400 930
Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar	165 422 366	160 709 452
Övriga skulder på statens centralkonto i Riksbanken	26 410 565	25 621 382
Summa Avräkning med statsverket	29 328 128	28 562 390

*) Nettoutgift redovisad mot inkomsttitel avser överföring till AP-fonderna och premiepensionssystemet.

Not 24 Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	2018-12-31	2017-12-31
Återförda förvaltningsavgifter	3 627 226	3 507 165
Minskingsmedel och dödsfallskapital	3 342 246	2 912 049
Fondhandelskrediten	0	18 005
Valutakonton i Riksgäldskontoret	366 554	367 909
Övrigt	86 904	65 318
Utgående balans	7 422 930	6 870 446

Not 25 Kassa och bank	2018-12-31	2017-12-31
Valutakonton i bank	233	70
Återförda förvaltningsavgifter	178	-
Ansökningsavgift	630	-
Utgående balans	1 041	70

Not 26 Förändring av myndighetskapital

	Statskapital	Konsolideringsfond (Premiepension)*	Konsolideringsfond (Frivillig pensionsförsäkring)	Balanserad kapitalförändring uppbörd och transfereringar	Balanserad kapitalförändring avgiftsfinansierad verksamhet (AP-fonderna)	Disposition mot konsolideringsfond (Premiepension)*	Disposition mot konsolideringsfond (Frivillig pensionsförsäkring)	Kapitalförändring uppbörd och transfereringar	Kapitalförändring avgiftsfinansierad verksamhet (ansökan fondförvaltare)	Kapitalförändring avgiftsfinansierad verksamhet (AP-fonderna)	Summa
Utgående balans 2017	311	8 026 437	43 543	115 762	82 550	3 212 576	- 82	12 308		39 449	11 532 854
A. Ingående balans 2018	311	8 026 437	43 543	115 762	82 550	3 212 576	- 82	12 308		39 449	11 532 854
Föregående års kapitalförändring		3 212 576	- 82	12 308	39 449	-3 212 576	82	-12 308		- 39 449	0
Förändring statskapital											0
Utbetalning återbäring från konsolideringsfond		-602 417									-602 417
Årets kapitalförändring						1 344 354	- 1 786	14 780	- 2 355	15 962	1 370 955
B. Summa årets förändring	0	2 610 159	- 82	12 308	39 449	-1 868 222	- 1 704	2 472	- 2 355	- 23 487	768 538
C. Utgående balans 2018	311	10 636 596	43 461	128 070	121 999	1 344 354	- 1 786	14 780	- 2 355	15 962	12 301 392

*** Specifikation av konsolideringsfond, premiepensionen**

	Fondförsäkring	Traditionell försäkring	2018-12-31 Totalt	2017-12-31 Totalt
Ingående balans konsolideringsfond	-266 108	11 505 121	11 239 013	8 521 678
Från konsolideringsfond utbetald återbäring	-	-602 417	-602 417	-495 241
Årets resultat	267 595	1 076 759	1 344 354	3 212 576
Utgående konsolideringsfond	1 487	11 979 463	11 980 950	11 239 013

Not 27 Balanserad kapitalförändring

	2018-12-31	2017-12-31
Administration av ålderspension med ersättning från AP-fonderna	121 999	82 550
Balanserad kapitalförändring uppbörd, avser ränta återkravsfordringar	15 662	12 706
Balanserad kapitalförändring transfereringar, återkravsfordringar	112 408	103 056
Utgående balans	250 069	198 312

Not 28 Kapitalförändring enligt resultaträkningen

	2018-12-31	2017-12-31
Årets resultat premiepensionen	1 344 354	3 212 576
Årets resultat frivillig pensionsförsäkring	-1 786	-82
Administration av ålderspension med ersättning från AP-fonderna	15 962	39 449
Administration av ansökan från fondförvaltare	-2 355	-
Årets kapitalförändring uppbörd, avser ränta återkravsfordringar	3 581	2 956
Årets kapitalförändring transfereringar, återkravsfordringar m.m.	11 199	9 352
Summa	1 370 955	3 264 251

Not 29 Livförsäkringsavsättning

	Premiepension	Frivillig försäkring	2018-12-31 Totalt	2017-12-31 Totalt
Ingående avsättning	19 271 347	299 962	19 571 309	17 448 522
Utgående avsättning	23 319 416	284 538	23 603 954	19 571 309
Årets förändring	4 048 069	-15 424	4 032 645	2 122 787

Not 30 Avsättning för oreglerade skador

Se not 49 i avsnitt Noter premiepension.

Not 31 Övriga försäkringstekniska avsättningar	Premiepension	Frivillig försäkring	2018-12-31 Totalt	2017-12-31 Totalt
Ingående avsättning	2 912 228	41 564	2 953 792	2 365 255
Utgående avsättning	3 355 433	40 493	3 395 926	2 953 792
Årets förändring	443 205	-1 071	442 134	588 537
Varav:				
Förändring övriga försäkringstekniska avsättningar	12	-1 071	-1 059	-1 069
Förändring övriga försäkringstekniska avsättningar investeringsavtal	443 193		443 193	589 606
Årets förändring	443 205	-1 071	442 134	588 537

Not 32 Övriga avsättningar	2018-12-31	2017-12-31
Ingående balans	8 737	7 492
Årets avsättning	1 416	1 359
Årets utbetalning	-391	-114
Utgående balans	9 762	8 737

Övriga avsättningar utgörs av avsättning för komptensväxling. Kommande år beräknas ca 4 000 tkr att utnyttjas.

Not 33 Fondförsäkringsåtaganden	2018-12-31	2017-12-31
Avsättning	1 102 591 410	1 110 001 116
Avsättning ännu ej placerad i fondandelar	124 844	596 942
Utgående balans	1 102 716 254	1 110 598 058

Ingående avsättning	1 110 598 058	959 981 065
Inbetalningar	41 001 519	39 438 029
Avgiftsuttag	-772 413	-601 651
Utbetalningar	-8 338 532	-7 570 992
Kapitalavkastning	39 329 092	119 941 810
Förändring dödsfallskapital	-443 193	-589 606
Övrigt	-93	-597
Årets förändring	7 881 804	150 616 993
Utgående balans	1 102 716 254	1 110 598 058

Not 34 Lån i Riksgäldskontoret	2018-12-31	2017-12-31
Ingående skuld	321 838	303 357
Lån upptagna under året	116 812	106 840
Årets amortering	-98 114	-88 359
Utgående skuld	340 536	321 838

Beviljad låneram för 2018 är 400 000 tkr. Skulden avser lån för att finansiera anläggningstillgångar.

Not 35 Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	2018-12-31	2017-12-31
Kredit som avser premiepensionsverksamheten, avista	0	299 419
Överskott som avser övrig verksamhet, avista	0	-195 967
Utgående balans	0	103 452

Beviljad räntekontokredit för 2018 är 570 000 tkr. Maximalt utnyttjad kredit under 2018 var 355 097 tkr.

Not 36 Övriga krediter i Riksgäldskontoret	2018-12-31	2017-12-31
Övriga krediter i Riksgäldskontoret	1 847 370	-
Utgående balans	1 847 370	-

Beviljad övrig kreditram 2018 är 8 000 000 tkr. Krediten ska tillgodose behovet av likviditet i handel med fondandelar. Maximalt utnyttjad kredit under 2018 var 3 710 911 tkr.

Not 37 Övriga kortfristiga skulder	2018-12-31	2017-12-31
Skulder avseende ej fastställda avgiftsmedel*	58 649 250	56 542 697
Ej likviderade affärer med värdepapper	1 991 744	347 763
Skuld fondföretag	686	-3
Personalens källskatt	11 598	10 863
Källskatt frivillig pension	1 508	1 541
Preliminärskatt för utbetalda pensioner	5 986 256	6 117 522
Övrigt	5 041	80 989
Utgående balans	66 646 083	63 101 372

* Varav upplupen kostnad utestående repor 2 289 tkr och skuld pågående repor 19 490 956 tkr.

Not 38 Upplupna kostnader	2018-12-31	2017-12-31
Återförda förvaltningsavgifter att fördela	4 768 723	4 924 119
Upplupen semesterlöneskuld	30 752	30 972
Upplupna löner	908	3 010
Upplupna socialavgifter avseende semesterlöneskuld och löner	15 333	15 721
Upplupna kostnader konsulter	4 781	1 009
Övriga upplupna kostnader	6 472	4 882
Utgående balans	4 826 969	4 979 713

Not 39 Oförbrukade bidrag	2018-12-31	2017-12-31
Oförbrukade bidrag	1 501	1 501
Utgående balans	1 501	1 501

Oförbrukade bidrag avser gemensamma medel från myndigheter som deltog i projekt inom ramen för E-delegationen. Medlen har erhållits från Regeringskansliet. Medlen är avsedda att användas av E-samverkansprogrammet, som är ett samarbete mellan 23 myndigheter och Sveriges Kommuner och Landsting för digital samverkan. Kansliet för E-samverkan är placerat på Pensionsmyndigheten. Samarbetet inleddes den 1 juli 2015 och har tagit vid efter det att E-delegationens uppdrag upphört. Enligt prognos kommer resterande medel att förbrukas under 2019.

Not 40 Registerförda tillgångar	2018-12-31	2017-12-31
<i>Fondförsäkringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risk:</i>		
Andelar i fonder	1 102 591 410	1 110 001 116
<i>Tillgångar avseende garanterade åtaganden för traditionell försäkring:</i>		
Andelar i fonder	35 153 140	30 679 601
Bankmedel	86 469	65 185
Frivilliga pensionsförsäkringskonsortiet	365 005	384 946
Summa för egna skulder och panter	1 138 196 024	1 141 130 848

Not 41 Överförda tillgångar	2018-12-31	2017-12-31
Fordran pågående repor tillfällig förvaltning	19 488 502	18 811 497
Upplupna intäkter repor tillfällig förvaltning	3 190	5 553
Summa fordran återköpsttransaktioner	19 491 692	18 817 050
Upplupen kostnad repor	2 289	3 667
Skuld pågående repor	19 490 955	18 816 685
Summa skuld återköpsttransaktioner	19 493 244	18 820 352

Tillgångarna kvarstår i balansräkningen eftersom Pensionsmyndigheten fortfarande står värdeförändringsrisken. Säkerhet erhålls i form av likvida medel och redovisas som tillhörande skuld värderad till upplupet anskaffningsvärde under posten övriga skulder. Pensionsmyndigheten har genom Kammarkollegiets avtal (GMRA/ISMA) om netting hänförligt till återköpsttransaktioner.

Not 42 Ansvarsförbindelser

Övriga ansvarsförbindelser avser ansökningar om skadestånd o.dyl. (JK-ärenden) och anmälningar till JO. I flertalet ärenden anger motparten inte konkreta ersättningsbelopp. Erfarenhetsmässigt leder få ärenden till utbetalning av skadestånd. 2018-12-31 finns sammanlagt 109 tkr i yrkade och medgivna belopp. 2017-12-31 fanns yrkade och medgivna belopp om sammanlagt 2 179 tkr.

Not 43 Finansieringsanalys	2018	2017
Verksamhetens kostnader enligt resultaträkningen	-1 466 507	-1 410 714
Justeringar:		
Avskrivningar	96 493	89 398
Realisationsförluster	639	382
Verksamhetens kostnader	-1 369 375	-1 320 934
Intäkter av avgifter och andra ersättningar enligt resultaträkningen	937 058	901 006
Justeringar:		
Realisationsvinst	-142	
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	936 916	901 006

5.6.3 Övriga tilläggsupplysningar

Tabell 104. Uppgifter om styrelseledamöter 2018

Ledamot	Ersättning i kronor	Uppdrag
Maria Rydbeck	1 019 000	-
<i>Vik. generaldirektör t.o.m. 14 oktober 2018</i>		
Daniel Barr	321 000	Kärnavfallsfonden
<i>Generaldirektör fr.o.m. 15 oktober 2018</i>		
Göran Hägglund	80 000	SPV (t.o.m. 30 september 2018)
<i>Ordförande</i>		
		Aleris Group AB
		Feelgood Svenska AB
		Forserum Safety Glass AB
		Forska! Sverige
		Frisq Holding AB
		Jönköping University
		Kompetensföretagens Auktorisationsnämnd
		Postkodstiftelsen
		Samtrafiken i Sverige AB
		Sparbanksstiftelsen Alfa
Kerstin Wigzell	60 000	Systembolaget AB
<i>Vice ordförande</i>		
		Linköpings universitet
		Myndigheten för analys av vård och omsorg
		Polismyndighetens etiska råd
Annika Creutzer	40 000	Påmind AB
Marcus Karlsson	27 000	Giverny AB
		Nordic Specialist Finance Advisory AB
		Nouxtec AB
Thomas Rolén	40 000	Domarnämnden
		Försvarsmaktens insynsråd
		Hjärt-lungfonden
		Journalistförbundets yrkesetiska nämnd
		Karensnämnden
		Lofsdalens fjällanläggningar AB
		Nordiska muséet
		Skansen
Eva Vestin	40 000	Swedavia AirPort Telecom AB

6 Särskild redovisning premiepensionsverksamheten

6.1 Förvaltningsberättelse

6.1.1 Väsentliga händelser under året

6.1.1.1 Ett tryggt och mer hållbart premiepensionssystem

Den 31 maj 2018 beslutade Sveriges riksdag att införa vissa lagändringar för ett tryggt och hållbart premiepensionssystem. Lagändringar om att pensionsspararen egenhändigt måste underteckna en begäran om fondbyte samt förbud mot marknadsföring och försäljning av tjänster inom premiepensionsområdet via telefon trädde i kraft den 1 juli 2018. Lagändringar som innebär nya krav och avtalsvillkor för fondföretag¹, som vill etablera fonder på premiepensionens fondtorg, trädde i kraft den 1 november 2018. Bland de nya kraven på fondföretagen finns följande:

- Minst 500 miljoner kronor i förvaltad kapital per fond utanför premiepensionssystemet.
- Minst 3 års verksamhetshistorik för fondföretaget.
- Minst 3 års avkastningshistorik för en fond.
- Miniminivå finns på hållbarhetsarbetet i förvaltningen.
- Tillämpa god sed inom premiepensionen.

Tidigare tecknades ett samarbetsavtal mellan fondförvaltaren och Pensionsmyndigheten för en eller flera fonder. Samtliga samarbetsavtal har sagts upp i och med den nya lagen och i stället tecknas ett fondavtal per fond baserat på en ansökan från fondföretaget. En ansökan om att teckna fondavtal skulle ha inkommit till Pensionsmyndigheten senast den 28 december 2018 för att fondförvaltaren ska ha en möjlighet att fortsatt få ha sin fond listad på fondtorget, förutsatt att ansökan godkänns. Vid den tidpunkten hade 70 fondbolag med 553 fonder ansökt om att få vara med på fondtorget.

6.1.1.2 Bildandet av fondtorgsavdelningen

Den 1 januari 2018 bildades en ny avdelning inom Pensionsmyndigheten, fondtorgsavdelningen, för att kunna genomföra myndighetens nya uppdrag för ett tryggt och mer hållbart premiepensionssystem. Fondtorgsavdelningen består av tre enheter: fondhandel och frivillig pensionsförsäkring, fondinformation och kundsynpunkter samt förvaltning av fondtorget. Initialt utgjordes avdelningen av medarbetare och arbetsuppgifter från den tidigare fondenheten. Under året har fondtorgsavdelningen kompetensutvecklat existerande medarbetare, rekryterat nya samt anlitat konsulter för att kunna fullgöra uppdraget.

¹ Fondbolag, fondföretag och förvaltningsbolag får den gemensamma benämningen fondförvaltare i det avtal de kan ingå med Pensionsmyndigheten om att erbjuda en fond på fondtorget.

6.1.1.3 Ändrade fondhandelsregler inom premiepensionen

I och med de nya reglerna för ett tryggt och mer hållbart premiepensionssystem förväntas ett stort antal fonder välj-/köpstoppas och avslutas under 2019. När fonderna avslutas flyttas innehavet i normalfallet till AP7 Såfa, vilket innebär att många fler pensionssparare och pensionärer än tidigare får ett partiellt innehav i AP7 Såfa.

Nya pensionssparare får från och med 2018, efter en ändring i Socialförsäkringsbalken, sina pensionsrätter insatta i AP7 Såfa samtidigt som de nuvarande spararna får sina pensionsrätter insatta i de fonder som de sedan tidigare investerat i. Tidigare fick de nya spararna vänta några månader på att få sina pensionsrätterna insatta i AP7 Såfa, de gavs då en möjlighet att själva välja fonder. Få sparare utnyttjade denna valmöjlighet och därför placerades pengarna direkt i AP7 Såfa. De nya spararna kan, liksom nuvarande sparare, när som helst göra ett nytt fondval.

Ytterligare en nyhet för pensionssparare och pensionärer är att de kommer att ha möjlighet att behålla eller minska sitt innehav i en välj-/köpstoppad fond när de beställer fondbyte. Tidigare har de varit tvungna att sälja av hela innehavet i en köpstoppad fond i samband med fondbyte. Förändringen motsvarar önskemål som inkommit från kunder samt minskar oönskade transaktioner i fondhandeln.

6.1.1.4 Hantering av särskilda händelser på fondtorget

Under året har två fondbolag avregistrerats från premiepensionens fondtorg på grund av brott mot samarbetsavtalet – Solidar Fonder AB och Lemanik Asset Management Ltd. Tillsammans hade de nio fonder på fondtorget. Vidare har arbete och utredningar fortsatt kring fondföretag och fonder som tidigare stängts av och fått sina samarbetsavtal uppsagda. För mer information om kvarvarande innehav, fordringar och osäkra fordringars storlek, se avsnitt 6.2.1.5

Fortsatt utredning av Falcon Funds Sicav Plc

Falcon Funds Sicav p.l.c. ("Falcon") är ett fondföretag med säte på Malta. Falcons tre fonder "Falcon Aggressive Fund", "Falcon Balanced Fund" och "Falcon Cautious Fund" registrerades hos Pensionsmyndigheten under våren 2014 och blev valbara hos Pensionsmyndigheten under augusti 2014 inom ramen för premiepensionssystemet. I slutet av 2015 började Pensionsmyndigheten misstänka oegentligheter kring Falcon, deras införsäljning och vissa av fondernas investeringar. Bland annat uppmärksammades omfattande investeringar i så kallade exchange traded instruments (innehavsbevis i värdepapperiserade fordringar). Pensionsmyndigheten inledde en utredning med anledning av de misstänkta oegentligheterna. I februari 2016 väljstoppades fonden och i juni 2016 sades samarbetsavtalet upp. Fonden hade då sålts till cirka 27 500 sparare som investerat 3,65 miljarder kronor. Vid avslutet hade antalet sparare minskat till cirka 21 500.

Utredningen pekar mot att Pensionsmyndigheten och fondandelsägarna har utsatts för ett omfattande bedrägeri och förskingring med internationella förgreningar där ett stort antal personer varit inblandade. De belopp som kan ha förskingrats från fonderna uppgår till hundratals miljoner kronor. Den utredning som hittills genomförts samt den information som i dagsläget finns att tillgå avseende händelserna i Falcon, indikerar att ett stort antal finansiella instrument som fonderna har investerat i helt saknar värde. Den maltesiska finansinspektionen, har utsett KPMG Malta ("KPMG") till "competent person" för Falcon. Inom ramen för KPMG:s uppdrag som competent person ingår bland annat att i samråd med Pensionsmyndigheten å Falcons vägnar vidta rättsliga åtgärder gentemot dem som bör ha ansvaret för det som skett. Sedan KPMG slutligen likviderat fondens värdepappersportfölj sommaren 2018 står det klart att fonden gjort förluster på minst 750 miljoner kronor. De huvudsakliga förlusterna har gjorts i instrument som varit

kopplade till de personer som misstänks ha initierat fonden och påverkat dess förvaltare till att investera i instrument där de kunnat förfoga över de investerade medlen. Detta förhållande utgör en klar indikation på att fonderna varit föremål för en grovt vårdslös förvaltning och att de varit utsatta för grov ekonomisk brottslighet.

Pensionsmyndigheten överväger att inleda rättsliga processer mot flera olika individer och organisationer för att få skadestånd. Under 2018 har omfattande förberedelser för sådana processer vidtagits. Beträffande skadeståndet storlek pågår alltjämt utredning. Pensionsmyndigheten har gjort bedömningen att förfarandet utgör brottslig gärning och har anmält fondens företrädare till Ekobrottsmyndigheten, som har inlett en förundersökning avseende bland annat grov trolöshet mot huvudman. Flera av de misstänkta har haft hemvist i Storbritannien, varifrån de begärts utlämnade. I dom den 19 november 2018 beordrade Westminster Magistrates Court att samtliga misstänkta skulle utlämnas till Sverige. Den misstänkte huvudmannen avvek dock, men har i januari 2019 gripits i Ungern. Vid ett eventuellt åtal kommer Pensionsmyndigheten sannolikt att biträda detta åtal och yrka ersättning för skada på grund av brott.

Likvidation av GFG Global Medium Risk Fund

Pensionsmyndigheten avregistrerade i december 2016 GFG Global Medium Risk Fund som förvaltades av den luxemburgbaserade förvaltaren Oppenheim Asset Management Financial Services S.A.

Avregistreringen berodde på att personer med koppling till fonden marknadsfört densamma med olagliga metoder och att fondens medel investerats på ett sätt som inte var i andelsägarnas intresse och som resulterat i stora förluster.

Vid införsäljningen av fonden har representanter för säljbolaget, Lundstedt Fond & Finans AB, via telefon kontaktat pensionssparare och därefter, med hjälp av pensionsspararens inloggning via BankID på dennes "pensionssida" på Pensionsmyndighetens hemsida, genomfört ett fondbyte till GFG Global Medium Risk Fund. På detta sätt byggdes snabbt ett stort kapital upp i fondbolaget och vid 2015 års utgång förvaltade fonden cirka 1 126 miljoner kronor.

Utöver de metoder som användes vid införsäljningen började Pensionsmyndigheten under 2016 även att granska fondens innehav. Fondens kurs hade under 2015 sjunkit med cirka 13 procent under året, trots att fonden skulle ha en medium riskprofil och trots att börsåret 2015 överlag slutade positivt. Även under 2016 backade fonden. Pensionsmyndighetens granskning visade på flera anmärkningsvärda innehav och transaktioner, bland annat var största innehavet i fonden detsamma som största innehavet i Falcon. Totalt sett förlorade fonden genom värdeförluster mer än 30 procent av insatta medel innan Pensionsmyndigheten beslutade att avregistrera den i december 2016.

Vid avregistreringen betalades cirka 329 miljoner kronor av de då inestående medlen ut till Pensionsmyndigheten, motsvarande knappt hälften av fondens innehav. I mars 2018 nåddes en förlikning med fondens förvaltare och förvaringsinstitut som resulterade i att ytterligare 51 miljoner kronor betalades ut som skadestånd. Under 2018 har fonden trätt i likvidation och en första utbetalning av likvidationsbonusen har skett om strax över 227 miljoner kronor. Fonden har fortfarande några tillgångar kvar att avyttra innan likvidationen kan avslutas. Hittills har (tillsammans med förlikningsersättningen) cirka 90 procent av fondens värde vid avregistreringen återbetalats till de ca 5 000 spararna som hade innehav i fonden vid avslutet. Gentemot spararnas genomsnittliga anskaffningsvärde motsvarar hittillsvarande utbetalning ca 80 procent. Pensionsmyndigheten fortsätter att bevaka sin fordran i fondens likvidation och har gott hopp om att pensionsspararna ska få tillbaka nästan hela det belopp som fanns i fonden vid avregistreringen.

Därutöver pågår en polisutredning hos Ekobrottsutredningen där även skadan före avregistreringen beaktas.

Rättsliga åtgärder mot Allra Asset Management SA med företrädare

Den 16 mars 2017 beslutade Pensionsmyndigheten efter en omfattande utredning att säga upp avtalet med Allra Asset Management SA, en del av Allra-gruppen, och att avregistrera bolagets fonder från premiepensionens fondtorg. Allra Asset Management SA ("Förvaltningsbolaget") har enligt Pensionsmyndighetens uppfattning vid förvaltningen av sina fyra SICAV-fonder i Luxemburg (Allra Strategi Modig, Allra Strategi Lagom, Allra Strategi Försiktig och Allra Strategi Ränta Modig) åsidosatt sina skyldigheter om att uteslutande tillvarata andelsägarnas intressen.

Pensionsmyndigheten fann i sin utredning åtskilliga problem under åren 2015-2016, samt ända tillbaka till 2012 (då under namnet Svensk Fondservice). Efter uppsägningen skickade Pensionsmyndigheten inlösenordrar på totalt cirka 16 miljarder kronor omfattande drygt 101 000 sparare. Allra vägrade utföra säljorderarna och överklagade avregistreringsbeslutet. Efter att Kammarrätten inhiberat försäljningen drog Pensionsmyndigheten tillbaka säljorderarna och tillät att Allra överlät förvaltningen av fonderna till Ålandsbanken. Under sommaren 2017 avregistrerades fonderna och kapitalet flyttades in i Ålandsbankens fonder.

Allras åsidosättande av regelverket för 2015 och 2016 har i huvudsak bestått i att Förvaltningsbolaget som ett led i sin portföljförvaltning av svenska pensionsmedel, investerat i ett antal så kallade warranter som emitterats av ett antal investmentbanker under 2015 och 2016. Investeringarna har inte genomförts via Förvaltningsbolaget, vilket hade varit det naturliga, utan genom ett systerbolag i Dubai, Allra Capital Markets Ltd ("Dubai-bolaget"). För nämnda warranter har fonderna fått betala premier till investmentbankerna om sammanlagt cirka 1,3 miljarder kronor. Dubai-bolaget har i samband därmed uppburit betydande ersättningar direkt från investmentbankerna. För att säkerställa att Dubai-bolaget skulle få tillgodoräkna sig ersättningarna genomfördes ett antal riggade upphandlingar. Genom att göra dessa skentransaktioner via Dubai-bolaget, med begränsad insyn för såväl svenska fondandelsägare som tillsynsmyndigheten i Luxemburg, har Förvaltningsbolaget enligt Pensionsmyndigheten således inte endast brutit mot lag och god sed i premiepensionssystemet utan även medvetet åsidosatt pensionsspararnas intressen. Pensionsmyndigheten har gjort en polisanmälan.

Ekobrottsmyndigheten har under 2018 valt att väcka åtal mot fyra företrädare för Allra. Dessa händelser avser dock ej transaktionerna under 2015-2016 utan de tidigare händelserna under 2012. Skadan har bedömts till 242 miljoner kronor. Pensionsmyndigheten kommer att biträda åtalet och yrka ersättning för skada på grund av brott.

Brott föreligger enligt Pensionsmyndighetens uppfattning också mot gällande regelverk om hantering och information om intressekonflikter samt regler om bästa orderutförande. Pensionsmyndigheten stämde därför Allra under 2018 på ett belopp som motsvarar cirka 190 miljoner kronor.

Den totala skadan uppskattas därför av Pensionsmyndigheten till minst 432 miljoner kronor.

Advisor Fondförvaltning AB

Den 7 juli 2017 beslutade Pensionsmyndigheten att införa ett köpstopp för fonden Advisor Världen. Bakgrunden till köpstoppet var att Advisor Fondförvaltning AB (nedan Advisor) av Patent- och marknadsdomstolen i två domar ålagts vite, samt att ett stort antal klagomål angående fondbolaget lämnats till Pensionsmyndighetens kundservice. Kundensynpunkterna rörde bland annat aggressiva säljmetoder.

Den 24 november 2017 sades samarbetsavtalet med Advisor Fondförvaltning upp på grund av att Pensionsmyndigheten bedömde att bolaget genom sitt agerande hade brutit mot samarbetsavtalet. Innehaven i Advisors fond var vid uppsägningen värderade till cirka 4,4 miljarder kronor och fördelade på drygt 43 000 sparare. Den 27 november skickades en inlösenorder på samtliga myndighetens andelar. Advisor vägrade dock utföra ordern då de hade invändningar mot uppsägningen. Först den 8 december 2017 påbörjades inlösen. Den första utbetalningen till spararna skedde i slutet av december 2017 och den sista delen löstes in i av Advisor i oktober 2018 och delades ut till spararna i december 2018.

Pensionsmyndigheten har ställt krav på dröjsmålsränta på grund av den fördröjningen som spararna drabbades av som konsekvens av den försenade inlösen.

Solidar Fonder AB och Lemanik Asset Management Luxembourg S.A.

Solidar Fonders åtta fonder samt fonden Solidar Sicav Global Fokus hos Lemanik köpstoppades i december 2017. Anledningen var att myndigheten behövde utreda om fondbolagen följde det samarbetsavtal som finns för fondtorget. Pensionsmyndighetens utredning visade att Solidar och Lemanik hade brutit mot avtalet på flera punkter. Samarbetsavtalet med Solidar Fonder sades upp den 24 april 2018. Samtidigt avregistrerades fonden Solidar Sicav Global Fokus. Skälet till avregistreringen var kopplingar mellan Solidar Fonder och Solidar Sicav-fonden som gjorde att även denna fond ansågs olämplig för fondtorget. Eftersom detta var Lemaniks enda fond så kunde även fondbolaget sägas upp i samband med avregistreringen.

Vid uppsägningen hade cirka 67 000 sparare hela eller delar av sin premiepension i de nio Solidar-fonderna. Innehaven i fonderna var vid uppsägningen värderade till drygt 16 miljarder kronor, varav drygt 0,4 miljarder i Solidar Sicav Global Focus.

Inlösen av värdepappren i de åtta fonderna hos Solidar Fonder blev klar i juni 2018 och likviden betalades ut till spararna kort därefter. För Lemaniks fond Solidar Sicav Global Focus har dock inlösen tagit längre tid eftersom fonden försattes i likvidation i maj 2018. Pensionsmyndigheten har fått en första likvidbetalning om cirka 400 miljoner kronor, vilket innebär att en endast en mindre del återstår att lösa in.

Pensionsmyndighetens utredning har gett vid handen att Solidar vid flera tillfällen brutit mot samarbetsavtalet. Det handlar bland annat om ohanterade intressekonflikter och att bolaget inte handlat i spararnas intresse när man hanterat och investerat spararnas pensionsmedel. Solidar har dessutom fått allvarlig kritik från Finansinspektionen. Bolaget har överklagat Finansinspektionens beslut och målet pågår fortfarande i Förvaltningsrätten i Stockholm.

På grund av bland annat bristande efterlevnad av samarbetsavtalet anser sig Pensionsmyndigheten ha rätt till ersättning, vilket framställts till såväl Solidar Fonder som Lemanik.

Pensionsmyndighetens utredning fortgår.

Övriga utredningar

År 2016 och 2017 avregistrerades även fondbolagen Fondeum och Life Funds Emea AB. För dessa är Pensionsmyndighetens utredningar stängda.

6.1.2 Väsentliga händelser efter balansdagen

Pensionsmyndigheten har inga väsentliga händelser att redovisa efter balansdagen.

6.1.3 Fondförsäkring

Fondförsäkringsrörelsen ingår i Pensionsmyndighetens verksamhet som omfattar placeringen av pensionsspararnas och pensionärernas fastställda pensionsrätter. I 64 kap. 2 § socialförsäkringsbalken föreskrivs att medel motsvarande fastställda

pensionsrätter för premiepension ska fonderas och att pensionsspararna och pensionärerna ska ha möjlighet att själva bestämma hur de fonderade medlen ska förvaltas för deras räkning.

6.1.3.1 Kapitalflöde

Fondförsäkringens premieinkomst uppgick under 2018 till 46,4 (43,7) miljarder kronor och totala utflödet till 13,7 (11,8) miljarder kronor, varav 8,3 (7,6) miljarder kronor avsåg pensionsutbetalningar och 5,4 (4,3) miljarder kronor överfördes till den traditionella försäkringen.

I maj 2018 tilldelades pensionsspararna och pensionärerna 2017 års rabatt på förvaltningsavgifterna samt arvsvinster. Totalt uppgick rabatten plus ränta och justeringsposter till 4,7 (4,1²) miljarder kronor och arvsvinster till 3,1 (2,5) miljarder kronor. De under 2018 tilldelade rabatterna ökade jämfört med föregående år, huvudsakligen för att det förvaltade kapitalet ökade. I december 2018 placerades de fastställda pensionsrätterna för intjänandeåret 2017 i premiepensionssystemet.

I december 2018 tillkom 221 544 (213 426) nya pensionssparare i premiepensionssystemet. Deras pensionsrätter motsvarade 448,9 (414,5³) miljoner kronor.

6.1.3.2 Fondinnehavets marknadsvärde

Per den 31 december 2018 hade totalt 7,3 (7,1) miljoner pensionssparare och pensionärer ett fondinnehav i premiepensionssystemets fondförsäkringsrörelse till ett marknadsvärde av 1 102,6 (1 110,0) miljarder kronor.

Tabell 105 Fördelning av fondplaceringarnas marknadsvärde uppdelat på fondkategori och procentuell fördelning per den 31 december 2018, 2017 och 2016

Fondkategori	Marknadsvärde 31 dec 2018, mdkr	Fördelning i % 31 dec 2018	Marknadsvärde 31 dec 2017, mdkr	Fördelning i % 31 dec 2017	Marknadsvärde 31 dec 2016, mdkr	Fördelning i % 31 dec 2016
Aktiefonder	406,5	36,9	440,7	39,7	388,4	40,5
Blandfonder	66,2	6,0	69,6	6,3	69,5	7,2
Generationsfonder	167,1	15,2	166,3	15,0	146,7	15,3
Räntefonder	30,0	2,7	26,4	2,4	27,4	2,9
AP7 Såfa	432,8	39,2	407,0	36,6	327,9	34,1
Totalt	1 102,6	100,0	1 110,0	100,0	959,9	100,0

De största förändringarna under året var en minskning av kapitalet i aktiefonder med 2,8 procentenheter och en ökning av kapitalet i AP7 Såfa med 2,6 procentenheter. En av flera bidragande faktorer till denna förflyttning av kapital var att kapitalet i vissa fonder som avslutades under 2018 överfördes till AP7 Såfa om inte spararen valde på nytt. Fonderna avslutades under året antingen på grund av att oegentligheter upptäckts eller att fondföretag bestämt sig för att lämna fondtorget då de inte avsåg att teckna det nya fondavtalet.

6.1.3.3 Värdeutveckling

Värdeutvecklingen i fondrörelsen för 2018 uppgick till -39,3 (119,9⁴) miljarder kronor. Den genomsnittliga avkastningen i fondrörelsen var -3,4 (12,6) procent

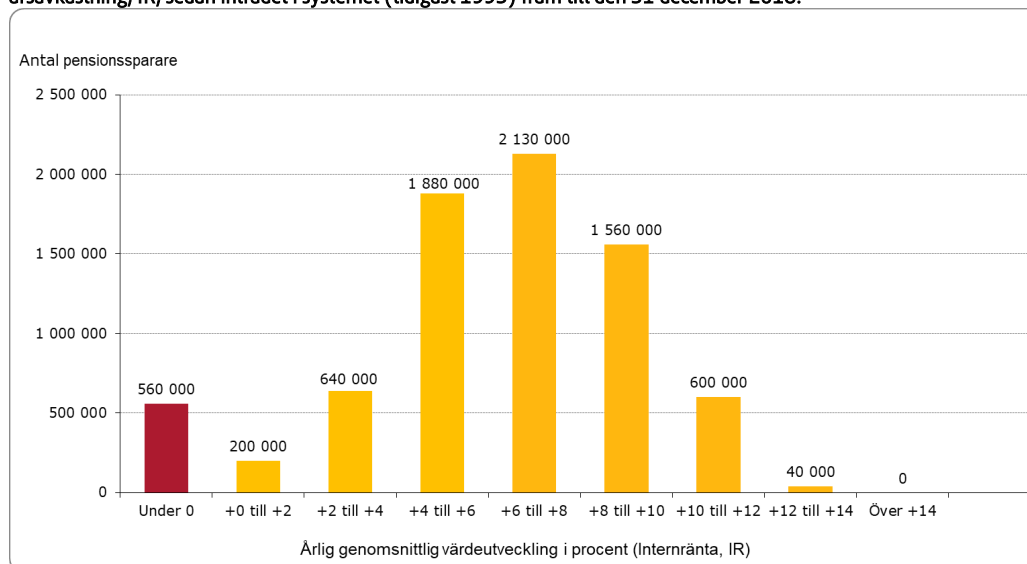
² Rättad felskrivning från årsredovisning 2017, då 4,9 felaktigt angavs.

³ Rättad felskrivning från årsredovisning 2017, då 414,7 felaktigt angavs.

⁴ Rättad felskrivning från årsredovisning 2017, då 120,3 felaktigt angavs.

under 2018 mätt som tidsviktad årsavkastning⁵. Sedan fondrörelsens start år 2000 är den genomsnittliga årliga avkastningen 4,3 (4,8) procent mätt som tidsviktad årsavkastning.

Diagram 9. Antal pensionssparare och pensionärer grupperade på olika nivåer av kapitalviktad årsavkastning, IR, sedan inträdet i systemet (tidigast 1995) fram till den 31 december 2018.

Fondrörelsens genomsnittliga årliga kapitalviktade avkastning⁶ (internräntan) sedan 1995 uppgår till 6,3 (7,1) procent.

Cirka 92,7 (99,7) procent av pensionsspararna och pensionärerna hade vid årsskiftet 2018/2019 en positiv avkastning på sitt konto och den genomsnittliga kontobehållningen var 184 300 (188 713⁷) kronor. Vid slutet av 2018 hade 560 000 sparare, se diagram ovan, en negativ avkastning på sitt sparande sedan start jämfört med endast 20 000 föregående år. Det beror på att aktiemarknaden sjönk under andra halvan av 2018 och att det speciellt drabbade över 400 000 sparare som fick sin första insättning på ett premiepensionskonto under 2018 eller slutet av 2017.

6.1.3.4 Fondbyten

Under 2018 genomfördes 739 184 (862 190) fondbyten. Under 2018 bytte 330 597 personer fonder vid åtminstone ett tillfälle, vilket motsvarar 4,6 procent av pensionsspararna och pensionärerna. Det är en minskning jämfört med 2017 då 418 628 personer bytte fonder vid åtminstone ett tillfälle, det motsvarade då 5,9 procent av pensionsspararna och pensionärerna.

Aktiva sparare, det vill säga sådana som inte ligger i förvalsalternativet AP7 Såfa, och som genomförde åtminstone ett fondbyte under det gångna året uppgick till 8,4 procent. Om perioden sträcks ut över de senaste tre åren genomförde 19,3 procent av de aktiva spararna minst ett fondbyte. Båda siffrorna visar en minskning sedan föregående år.

⁵ Tidsviktad årsavkastning visar årlig avkastning på en krona som satts in i början på perioden. Hänsyn har inte tagits till om kapitalets storlek förändrats under perioden.

⁶ Kapitalviktad avkastning visar årlig avkastning med hänsyn taget till kapitalets förändring och omfattar såväl avkastningen i fondrörelsen som avkastningen på pengarna fram till tidpunkterna då de placerades i fonderna.

⁷ Rättad felskrivning från årsredovisning 2017, då 187 977 felaktigt angavs.

6.1.3.5 Förvaltnings- och administrationsavgifter

Den genomsnittliga förvaltningsavgiften i premiepensionssystemet var 0,21 (0,22) procent efter rabatter 2018. Före rabatter var den 0,59 (0,66) procent. Genom avtal med Pensionsmyndigheten är fondföretagen bundna till att rabattera förvaltningsavgifterna. Rabatten uppgick under 2018 till i genomsnitt till 0,38 (0,44) procentenheter, eller 64,4 (66,9) procent per fond. Den genomsnittliga förvaltningsavgiften minskade 2018 jämfört med året innan, vilket huvudsakligen beror på att en större del av kapitalet var placerat i AP7 Såfa 2018 jämfört med 2017. AP7 Såfa har en låg förvaltningsavgift och inga rabatter erhålls för denna fond.

Tabell 106. Genomsnittlig förvaltningsavgift och rabatt i procent 2018–2016

Avgift i procent	2018	2017	2016
Förvaltningsavgifter, brutto	0,59	0,66	0,72
Rabatter	-0,38	-0,44	-0,49
Förvaltningsavgifter, netto	0,21	0,22	0,23

6.1.3.6 Fondernas kostnader

Förvaltningsavgiften före rabatt dras dagligen från fondvärdet på individernas konton. I maj 2018 återfördes 2017 års rabatter på 4 242,7 miljoner kronor plus ränta och justeringsposter, totalt 4 738,0 (4 148,9) miljoner kronor till pensionsspararna och pensionärernas konton. Merparten, 4 720,5 (4 132,9) miljoner kronor, tillföll de fondförsäkrade och resterande del de som gått över till den traditionella försäkringen.

Den samlade rabatten avseende år 2018 återförs till pensionsspararnas och pensionärernas konton under våren 2019. Totalt fick fondföretagen in 6 551,8 (7 370,1) miljoner kronor i förvaltningsavgifter under 2018, varav preliminärt 4 272,7 (4 904,2) miljoner kronor i rabatter plus ränta och eventuellt andra justeringar kommer att återföras till spararna under 2019, se tabell 107.

Tabell 107. Totala kostnader i procent för premiepensionssystemet 2018–2016

Kostnadsuttag	2018	2018	2017	2017	2016	2016
	Kostnader, mnkr	% av förvaltad kapital	Kostnader mnkr	% av förvaltad kapital	Kostnader mnkr	% av förvaltad kapital
Fondernas kostnader						
Förvaltningsavgifter, brutto ⁸	6 551,8	0,59	7 370,1	0,66	6 208,6	0,72
Rabatter ⁹	-4 272,7 ¹⁰	-0,38	-4 904,2 ¹¹	-0,44	-4 175,7 ¹²	-0,49
Förvaltningsavgifter, netto	2 279,1	0,21	2 465,9	0,22	2 032,9	0,23
Myndighetens kostnader						
Ersättningar till andra myndigheter ¹³	65,8		67,6		63,4	
Driftkostnader	447,1		402,4		442,0	

⁸ Förvaltningsavgifter, brutto dras dagligen från fondvärdet på spararnas konton.

⁹ Rabatter återförs till spararnas konton en gång om året.

¹⁰ Rabatten för 2018 är preliminär

¹¹ Rabatten för 2017 är preliminär

¹² Rabatten för 2016 är preliminär.

¹³ Avser ersättning till Skatteverket och Kronofogdemyndigheten för premiepensionens andel av administrationskostnaderna av den allmänna pensionen. Den administration som i huvudsak avses är uppörd och fastställande av pensionsgrundande inkomst.

Kostnadsuttag	2018 Kostnader, mnkr	2018 % av förvaltad kapital	2017 Kostnader mnkr	2017 % av förvaltad kapital	2016 Kostnader mnkr	2016 % av förvaltad kapital
Finansiellt netto	-8,1		-1,7		17,8	
Kostnader	504,8	0,04	468,3	0,05	523,2	0,05
Summa kostnader	2 783,9	0,24	2 934,3	0,28	2 556,1	0,29
Genomsnittligt förvaltad kapital ¹⁴	1 161 343, 5		1 030 135,0 ¹⁵		853 554,3	

Förvaltningsavgiften före beräknade rabatter minskade med 818,3 miljoner kronor och förvaltningsavgiften efter rabatter minskade med 186,8 miljoner kronor jämfört med föregående år. Det genomsnittliga förvaltade kapitalet ökade med 131,2 miljarder kronor under året till 1 161,3 miljarder kronor från 1 030,1 miljarder kronor. Förvaltningsavgifterna minskade trots att kapitalet ökade, vilket beror på att en större del av kapitalet låg i AP7 Såfa under 2018 jämfört med föregående år. För AP7 Såfa erhålls ingen rabatt, vilket också gör att förvaltningsavgifter efter rabatt inte minskar i samma utsträckning som före rabatt.

Utöver ovannämnda förvaltningsavgifter har premiepensionsfonder, liksom alla värdepappersfonder, rätt att ta ut vissa andra kostnader ur fonderna, främst courtage.

6.1.3.7 Myndighetens kostnader

Pensionsmyndighetens kostnader för att administrera premiepensionen uppgick till 504,8 (468,3) miljoner kronor, eller 0,04 (0,05) procent av kapitalet. Det innebär att den totala kostnaden för premiepensionssystemet exklusive transaktionskostnader uppgår till 0,24 (0,28) procent av kapitalet, se tabell 107.

För att täcka våra kostnader för att administrera premiepensionen och för att amortera på det lån, se avsnitt 6.1.6 Skuldhantering premiepensionen, som togs upp för att etablera premiepensionssystemet tas en administrativ avgift ut från pensionspararna och pensionärernas konton en gång om året. För de individuella pensionskontona sattes avgiften till 0,13 (0,12) procent av tillgodohavandena med ett tak på 160 (125) kronor. Sammantaget uppgick avgiftsuttaget till 802,7 (624,8) miljoner kronor. I genomsnitt togs en avgift ut på 0,07 (0,06) procent av kontobehållningen eller cirka 109 (87) kronor per person i maj 2018, se tabell 108.

Tabell 108 Genomsnittligt avgiftsuttag från pensionspararna i procent 2018–2016

Avgift i procent	2018	2017	2016
Administrationsavgift	0,07	0,06	0,07

6.1.4 Traditionell försäkring

I samband med pensioneringstillfället, eller senare, kan pensionspararen/pensionären välja att lämna fondförsäkringen och övergå till en så kallad traditionell försäkring, då Pensionsmyndigheten övertar förvaltningen av kapitalet. Traditionell försäkring innebär att ett månatligt belopp garanteras livsvarigt. Därutöver betalas vanligen även ett icke garanterat tilläggsbelopp. Antalet pensionärer som har traditionell försäkring är 310 079 (294 533) stycken.

¹⁴ Redovisade förvaltningsavgifter i procent har beräknats baserat på fondernas kapitalviktade avgifter per årsskiftet. Redovisade myndighetskostnader samt summa kostnader har beräknats på genomsnittligt förvaltad kapital.

¹⁵ Rättad felskrivning från årsredovisning 2017, då 1 030,1 felaktigt angavs.

6.1.4.1 Kapitalflöde

Premieinkomsten för den traditionella försäkringen uppgick under året till 5 745,9 (4 599,9) miljoner kronor, varav 5 383,6 (4 252,1) miljoner kronor avsåg byten från fondförsäkring till traditionell försäkring medan den resterande delen huvudsakligen utgjordes av premier från arbetande pensionärer. Pensionsutbetalningarna uppgick till 1 802,2 (1 510,0) miljoner kronor, brutto. Under året har 17,7 (16,5¹⁶) procent av de nya pensionärerna valt traditionell försäkring.

6.1.4.2 Tillgångarnas marknadsvärde och fördelning

Värdet på de förvaltade tillgångarna uppgick per den 31 december 2018 till 35 239,6 (30 744,8) miljoner kronor.

Tabell 109. Tillgångarnas marknadsvärde per tillgångsslag i den traditionella försäkringen per 31 december 2018–2016

Tillgångsslag	Bokfört 31 dec 2018 mnkr	Fördelning 31 dec 2018 %	Bokfört 31 dec 2017 (mnkr)	Fördelning 31 dec 2017 (%)	Bokfört 31 dec 2016 (mnkr)	Fördelning 31 dec 2016 (%)
Svenska räntor	22 745,6	64,6	18 947,9	61,6	16 279,1	62,5
Globala aktier	12 407,5	35,2	11 731,7	38,2	9 737,2	37,4
Likvida medel	86,5	0,2	65,2	0,2	12,8	0,1
Total portfölj	35 239,6	100,0	30 744,8	100,0	26 029,1	100,0

Enligt den traditionella försäkringens placeringsriktlinjer ska den strategiska allokeringen mellan räntebärande tillgångar och aktier utgå från den traditionella försäkringens skuldsida. Av tillgångarna i den traditionella försäkringen placeras medel motsvarande den realistiskt¹⁷ värderade skulden (garanterade utfästelser) i en skuldmatchningsportfölj bestående av svenska räntebärande tillgångar.

6.1.4.3 Värdeutveckling

Avkastningen för den traditionella försäkringens tillgångsportfölj uppgick under 2018 till 2,12 (6,14) procent, vilket kan jämföras med index 2,53 (3,47) procent. Året inleddes av en uppåtgående aktiemarknad, som i september byttes mot en nedåtgående trend, vilket resulterade i en negativ avkastning för aktieportföljen på -1,23 (13,12) procent. Om det inte hade varit för kronans försvagning gentemot den amerikanska dollarn hade resultatet blivit än mer negativt. Den svenska räntemarknaden var volatil under året men sjönk på årsbasis vilket gynnade förvaltningsresultatet i den svenska ränteportföljen som avkastade 3,90 (2,13) procent.

Den något sämre avkastningen gentemot index kan förklaras av att obligationer med lång löptid inkluderats i portföljen vid en ogynnsam tidpunkt, då räntorna var på låga nivåer, och att motsvarande obligationer ännu inte inkluderats i jämförelseindex för räntor. Målet med obligationsförvaltningen är att kuponger och förfall ska matcha utbetalningar till pensionärer. Index justeras löpande efter skuldens sammansättning.

¹⁶ I årsredovisning 2017 drogs dödsfallen av i uppgiften, mer korrekt är att låta dessa ingå i uppgiften. Förra året angavs 17,3 procent.

¹⁷ Statistiska centralbyråns huvudalternativ för livslängd används. Diskonteringsräntan bestäms till hälften av statsobligationsräntan och till hälften av bostadsobligationer.

Tabell 110. Avkastning i procent per tillgångslag 2018- 2016

Tillgångslag	Avkastning 31 dec 2018	Avkastning jämförelseindex 31 dec 2018	Avkastning 31 dec 2017	Avkastning jämförelseindex 31 dec 2017	Avkastning 31 dec 2016	Avkastning jämförelse-index 31 dec 2016
Svenska räntor ¹⁸	3,90	4,66	2,13	-1,75	8,12	7,26
Globala aktier ¹⁹	-1,23	-1,40	13,12	12,79	15,46	15,23
Total portfölj	2,12	2,53	6,14	3,47	10,47	9,8

Återbäringsräntan för december 2018 uppgick till 10,0 (6,0) procent och i genomsnitt för året till 7,5 (5,1) procent.

6.1.4.4 Solvens och kollektiv konsolidering

Pensionsmyndigheten utgår från SCBs prognoser över framtida livslängder vid beräkning av pensionsbelopp och försäkringstekniska avsättningar, men nedjusterar SCBs dödlighet med 10 procent för att bättre passa den faktiska dödligheten som varit i beståndet. SCB uppdaterar denna prognos vart tredje år, den senaste kom under 2018. Den senaste uppdateringen skiljde sig så lite från den förra prognosen att Pensionsmyndigheten valt att inte justera sina antaganden.

Vid beräkning av premiepensionsbelopp och försäkringstekniska avsättningar används kohortdödlighet. Det innebär att olika underliggande livslängdsantaganden används beroende på under vilket decennium premiepensionären är född. En pensionär som är född under 50-talet förväntas leva längre än en pensionär som är född på 30-talet, det innebär att premiepensionsbeloppet för en 50-talist ska räcka längre tid än för en 30-talist.

De försäkringstekniska avsättningarna och solvensgraden²⁰ uppgick per den 31 december 2018 till 23 320,1 (19 271,9²¹) miljoner kronor respektive 151,1 (159,5) procent. Den sjunkande solvensgraden under 2018 beror på att aktierna i portföljen sjunkit i värde samt på ny tillkomna pensionärer, vars premier ger lägre solvens. Den kollektiva konsolideringsnivån²² uppgick till 100,2 (106,2) procent. Målet är att konsolideringen ska vara 100 procent.

Den 31 december 2018 var Pensionsmyndighetens överskottsmål 26,1 (28,4²³) procent. Överskottsmålet beräknas baserat på risker i försäkringsrörelsen, såsom dödsfall, ränte- och aktierisk. Överskottet, som beräknas genom att ta solvensen och minska den med 100, var vid samma tidpunkt 51,1 (59,5) procent och överskottsmålet uppnåddes därmed med god marginal.

¹⁸ Index (skräddarsytt index baserat på Pensionsmyndighetens garanterade åtagande i den traditionella försäkringen till hälften diskonterad med statsräntekurvan och till hälften diskonterad med bostadsräntekurvan). Ett byte av index skedde under juni 2017, vilket ledde till en stor avvikelse mellan portföljens och indexets avkastning. Tidigare användes swapräntekurvan istället för bostadsräntekurvan.

¹⁹ Index för globala aktier är sammansatt av två aktieindex som motsvarar storleken av och inriktningen på tillväxtportföljens två fondinnehav i globala aktier.

²⁰ Solvensgraden motsvarar det samlade värdet på våra tillgångar inom den traditionella försäkringen, i förhållande till garanterade utfästelser gentemot pensionspararna.

²¹ Rättad felskrivning från årsredovisning 2017, då 19 271,3 felaktigt angavs.

²² Den kollektiva konsolideringsnivån motsvarar det samlade värdet på våra tillgångar inom den traditionella försäkringen, i förhållande till de åtaganden vi har gentemot pensionärerna i form av garanterade utfästelser och preliminärt tilldelad återbäring.

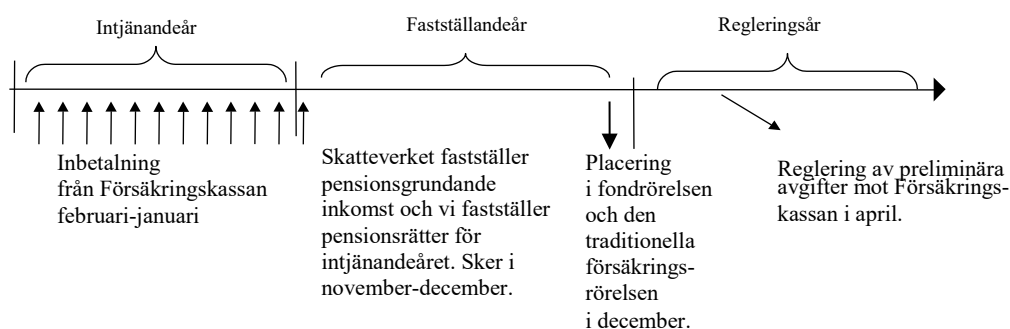
²³ Rättad felskrivning från årsredovisning 2017, då 24,3 angavs.

6.1.4.5 Kostnad för förvaltningen

Kostnaden för den externa kapitalförvaltningen av den traditionella försäkringens uppgick totalt till cirka 11,2 (10,2²⁴) miljoner kronor vilket utgör 0,03 (0,04) procent av det förvaltade kapitalet. Kostnaderna utgörs av förvaltningskostnaden för obligationsportföljen samt fondförvaltningsavgifter efter att rabatter är avdragna för aktiefonderna i tillväxtportföljen.

6.1.5 Tillfällig förvaltning

Pensionsavgifterna betalas in successivt under intjänandeåret till den så kallade tillfälliga förvaltningen, men kan inte föras över till premiepensionssystemet förrän årets pensionsrätt har fastställts. Pensionsmyndigheten ansvarar för förvaltningen av detta kapital till dess att pensionsspararnas pensionsrätter för inkomståret (intjänandeåret) fastställts. När pensionsrätterna har fastställts överförs motsvarande kapital och avkastning från den tillfälliga förvaltningen till premiepensionssystemet.

Storleken på det förvaltade kapitalet i den tillfälliga förvaltningen förändras i årscykler över tiden och är som störst direkt före, och som lägst direkt efter, tidpunkten för placeringar av fastställda pensionsrätter i fondförsäkringsrörelsen och den traditionella försäkringsrörelsen.

Tillgångarna är uppdelade i två portföljer. En av portföljerna ska förvaltas så att placeringarna är likvida inför den årliga investeringen av fastställda pensionsrätter (betalningsberedskapen). Den andra portföljen förvaltas på längre löptider (lång portfölj) och innehåller statsobligationer och säkerställda bostadsobligationer utgivna enligt lagen (2003:1223) om utgivning av säkerställda obligationer. Samtliga värdepapper i denna portfölj hålls till förfall. Enligt placeringspolicyn ska det förvaltade kapitalet i den långa portföljen över tid motsvara ungefär tio månaders preliminärt överförda pensionsrätter för föregående intjänande år. Syftet med två portföljer är att en ökad avkastning kan förväntas.

6.1.5.1 Tillgångarnas värde och fördelning

Bokfört värde på de förvaltade tillgångarna uppgick per den 31 december 2018 till 58,6 (56,3) miljarder kronor. Den långa portföljen redovisas till upplupet anskaffningsvärde.

²⁴ Rättad felskrivning från årsredovisning 2017, då 11,1 felaktigt angavs.

Tabell 111. Tillgångsallokering i den tillfälliga förvaltningen värderat som upplupet anskaffningsvärde per 31 december 2018–2016

Delportfölj	Bokfört 31 dec 2018 (mdkr)	Fördelning i % 31 dec 2018	Bokfört 31 dec 2017 (mdkr)	Bokfört 31 dec 2016 (mdkr)
Likvida medel	6,72	11,5	7,09	4,93
Nominella statsobligationer	16,10	27,5	15,31	16,64
Säkerställda bostadsobligationer	16,30	27,8	15,08	14,51
Övriga lån ²⁵	19,49	33,2	18,82	17,70
Total portfölj	58,61	100,0	56,30	53,78

6.1.5.2 Placering av nya pensionsrätter

Årets placeringar av nya pensionsrätter, inklusive avkastning, uppgick till 41,3 (39,5) miljarder kronor, varav 374,5 (422,4) miljoner kronor utgjorde ränta. Av det placerade kapitalet investerades 41,0 (39,2) miljarder kronor i fondrörelsen, varav räntan utgjorde 371,4 (418,9) miljoner kronor. De resterande 342,2 (329,9²⁶) miljoner kronorna, varav 3,1 (3,5) miljoner kronor var ränta, placerades i den traditionella försäkringen. Under 2018 tillfördes medel motsvarande 41,9 (40,5) miljarder kronor inom den tillfälliga förvaltningen.

6.1.5.3 Värdeutveckling

Pensionsmyndigheten har gett i uppdrag åt Kammarkollegiet att sköta den löpande förvaltningen av medlen i den tillfälliga förvaltningen. Avkastningen för totalportföljen under 2018 uppgick till 0,73 (0,83) procent och för jämförelseindex till -0,51 (-0,51) procent. Jämförelseindex utgörs av inlåningsräntan på räntekonto hos Riksgäldskontoret, vilket är den ränta vi får på likvida medel. Överavkastningen på 1,24 (1,34) procentenheter genereras huvudsakligen av den långa obligationsportföljen, som vi redovisar till upplupet anskaffningsvärde. Portföljens genomsnittliga löptid per den 31 december 2018 var 4,37 (4,05) år inklusive likvida medel.

6.1.5.4 Kostnad för tillfällig förvaltning

Kostnaderna för den externa kapitalförvaltningen inom den tillfälliga förvaltningen uppgick till 2,0 (1,6) miljoner kronor vilket utgjorde 0,004 (0,003) procent av det genomsnittliga förvaltade kapitalet under år 2018. Kostnaderna utgörs av förvaltningskostnaden för obligationsportföljen.

6.1.6 Skuldhantering premiepensionen

Uppbyggnadskostnader avseende premiepensionssystemet finansierades genom kredit på räntekonto i Riksgäldskontoret. Fram till dess att full kostnadstäckning uppnåtts har viss del av premiepensionsverksamheten finansierats genom denna räntekontokredit. För att sprida denna kostnad över flera generationer har denna kredit avbetalats över en längre tid. Full kostnadstäckning har uppnåtts 2018.

Saldo på räntekonto för premiepensionen uppgår till 9,9 (-299,4) miljoner kronor per den 31 december 2018. Den genomsnittliga räntan i låneportföljen var vid årets ingång -0,5 (-0,5) procent och vid utgången av året -0,5 (-0,5) procent. Ränteintäkterna på räntekonto avseende premiepensionen uppgick till 0,1 (1,4)

²⁵ Återköpsttransaktioner, "repör". Det finns även en ansvarsförbindelse kopplad till detta. Detaljinformation finns i not 41, avsnitt 5.6.2

²⁶ Rättad felskrivning från årsredovisning 2017, då 333,4 felaktigt angavs.

miljoner kronor. Det blir en ränteintäkt på grund av negativ ränta på räntekonto hos Riksgäldskontoret.

6.1.7 Försäkrings- och finansiella risker inom premiepensionssystemet

Finansiella risker uppstår inom den traditionella försäkringsrörelsen, i övrig tillgångs- och skuldförvaltning och till följd av myndighetens fondhandelsmodell. De finansiella riskerna bedöms som relativt låga. Försäkringsrisker uppstår inom den traditionella försäkringen vilka hanteras genom aktsam reservsättning och beräkning av överskottsmål.

6.1.7.1 Fördelning av risker mellan pensionssparare och pensionärer respektive Pensionsmyndigheten

Riskerna bärs i huvudsak av de försäkrade, det vill säga av pensionsspararna och pensionärerna.

De risker som uppstår i premiepensionsverksamheten och som inte är hänförliga till en enskild pensionssparare eller pensionär bärs indirekt av pensionsspararkollektivet i form av en risk för högre framtida avgiftsuttag. Det enda undantaget i det avseendet är den traditionella försäkringen där vi och indirekt staten garanterar de försäkrade återbetalning av de garanterade beloppen.

I figuren nedan görs en schematisk klassificering av vem som bär risken i myndighetens olika verksamhetsgrenar.

Tabell 112. Schematisk riskklassificering per produkt

	Risken bärs direkt av den enskilde pensionsspararen och pensionären	Risken för låg återbäring bärs direkt av pensionärerna i den traditionella försäkringen	Risken bärs av Pensionsmyndigheten/indirekt av pensionsspararkollektivet i form av risk för högre avgiftsuttag under kommande år	Risken för insolvens bärs av Pensionsmyndigheten/indirekt av staten
Traditionell försäkring	-	√ ²⁷	-	√ ²⁸
Tillfällig förvaltning	√	-	-	-
Fondförsäkring	√	-	-	-
Fondhandelsmodell	-	-	√	-
Skuldförvaltning	-	-	√	-

I den traditionella försäkringen bär Pensionsmyndigheten och ytterst staten risken för insolvens genom att garantera försäkrade utbetalningar av de garanterade beloppen. Huvuddelen av riskerna bärs dock av försäkringstagarna i form av risken för låg framtida återbäring. Placeringspolicyn har utformats med utgångspunkt i att risken för insolvens ska vara mycket låg. Om förvaltningen ger ett överskott så återförs överskottet till pensionärerna i form av återbäring. Denna återbäring är inte garanterad utan kan återtas.

I den tillfälliga förvaltningen bärs risken indirekt av pensionsspararna i form av risk för låg avkastning på insatt kapital.

I fondförsäkringen är det pensionsspararna och pensionärerna som individuellt står för risken i sitt eget sparande. Som en konsekvens av vår fondhandelsmodell uppstår

²⁷ Risken för insolvens bärs av Pensionsmyndigheten och indirekt av staten.

²⁸ Placeringspolicyn har utformats med utgångspunkt att risken för insolvens ska vara mycket låg.

även finansiella risker som belastar vårt resultat, dels genom vår tillfälliga finansiering av pensionsspararnas fondbyten, dels i Pensionsmyndighetens handelslager.

I skuldförvaltningen bärs risken för ökade räntekostnader indirekt av pensionsspararna och pensionärerna i form av risk för högre avgiftsuttag

6.1.7.2 Finansiell risk

Genom sina placeringar i olika typer av finansiella instrument utsätts vi och indirekt pensionsspararna och pensionärerna för finansiella risker i form av marknadsrisk, kreditrisker och likviditetsrisker. Pensionsmyndigheten anlitar externa förvaltare för förvaltning av tillgångarna inom den traditionella försäkringen och den tillfälliga förvaltningen. Administrationen av portföljerna utförs av Kammarkollegiet. Förvaltningen och administrationen av kapitalet är reglerade i instruktioner till berörda parter.

Ett viktigt redskap för styrning och kontroll av de finansiella riskerna är de riktlinjer och anvisningar som styr de olika verksamhetsgrenarna. Riktlinjer beslutas av styrelsen och anvisningarna beslutas av generaldirektören. De styrande dokumenten ses över årligen och uppdateras vid behov. Uppföljning och rapportering sker månatligen till generaldirektören och kvartalsvis till styrelsen.

Traditionell försäkring

I förvaltningen av den traditionella försäkringen bestäms placeringsstrategin med utgångspunkt i en ALM-studie (Asset and Liability Management). Placeringsriktlinjerna har utformats med utgångspunkt att risken för insolvens ska vara mycket låg samtidigt som de försäkrades möjlighet till avkastning ska vara god.

Från den 1 maj 2017 omfattas Pensionsmyndigheten av lag (2017:230) om Pensionsmyndighetens försäkringsverksamhet i premiepensionssystemet. Enligt den lagen ska Pensionsmyndigheten årligen rapportera ett överskottsmål till Finansinspektionen. Överskottsmålet används för att övervaka och riskbedöma den traditionella försäkringsrörelsen och säkerställa att den förblir solvent. Överskottsmålet anger hur mycket kapital, uttryckt i procent, som Pensionsmyndigheten minst ska hålla utöver livförsäkringsavsättningarna. Överskottsmålet är riskbaserat och målnivån beror på riskerna i försäkringsrörelsen²⁹.

Tillfällig förvaltning

Målet för den tillfälliga förvaltningen är att med ett lågt risktagande, och med hänsyn till kravet om betalningsberedskap, uppnå så god avkastning som möjligt. Placeringarna regleras av 64 kap 16§ socialförsäkringsbalken och sker i räntebärande värdepapper utgivna av svenska staten, säkerställda bostadsobligationer utgivna enligt lagen (2003:1223) om utgivning av säkerställda obligationer och på avistakonto hos Riksgälden. Dessutom används återköpstransaktioner i syfte att höja avkastningen. Dessa är förknippade med viss motpartsrisk.

Fondförsäkring

Målet är att Pensionsmyndighetens risker i fondhandeln ska vara låga. Fondhandeln ska samtidigt vara enkel och snabb för pensionsspararna.

²⁹ Ifall försäkringsrörelsens tillgångar är lägre än överskottsmålet ska åtgärder vidtas för att nå målet. En sådan åtgärd är att skifta till mindre riskfyllda tillgångar, vilket sänker överskottsmålet. Ifall försäkringsrörelsens tillgångar varaktigt är lägre än överskottsmålet ska detta rapporteras till styrelsen och till finansinspektionen. En handlingsplan för att nå överskottsmålet ska, i så fall, skyndsamt tas fram och implementeras.

Pensionsmyndighetens fondhandelsmodell innebär att då en pensionssparare och pensionär gör ett fondbyte så skickas köp- och säljorder till berörda fondförvaltare samma dag. Eftersom köptransaktioner alltid måste uttryckas i belopp, samtidigt som det slutgiltiga beloppet från säljtransaktionen vid tidpunkten för köpet är okänt, räknas ett preliminärt belopp fram med hjälp av senast kända kurs. När säljtransaktionen är genomförd kommer det erhållna beloppet att skilja sig från beloppet på den order som skickats för köp. Pensionsspararen respektive pensionären erhåller dock alltid andelar till ett värde som motsvarar det belopp som andelarna som sålts slutligen inbringat.

För att hantera ovan nämnda har Pensionsmyndigheten ett handelslager via vilket all fondhandel passerar. Handelslagret skjuter till respektive behåller de differerande andelarna vid ett fondbyte (så kallad justeringshandel). Handelslagret har dessutom ett mindre eget innehav för att kunna hantera små fondorder internt. Syftet med handelslagret är att således att underlätta och effektivisera fondhandeln, samt att hålla transaktionskostnaderna nere. Genom handelslagrets hantering av fondbyten och justeringshandeln som följer av dessa uppstår realisationsvinster eller realisationsförluster. Dessa beror både på förändrade valutakurser och på fondkurser.

Som en konsekvens av vår fondhandelsmodell uppstår således finansiella risker och ett finansiellt resultat, antingen positivt eller negativt. Det är också på grund av att köpet genomförs innan försäljningslikviden kommit in som vi måste lånefinansiera pensionsspararnas fondbyten under en interimperiod.

6.1.7.3 Marknadsrisk

Marknadsrisk är risken för att verkligt värde på, eller framtida kassaflöden från, ett finansiellt instrument varierar på grund av förändringar i marknadspriset. Pensionsmyndigheten har marknadsrisker i form av fondkurs-, valuta- och ränterisker.

Marknadsrisker i kapitalförvaltningen styrs genom beslut i Pensionsmyndighetens styrelse om placeringsriktlinjer för de olika verksamhetsgrenarna. Generaldirektören beslutar om mer detaljerade anvisningar och fastställer jämförelsenorm.

Fondkursrisk

Fondkursrisk är risken för att värdet på fondandelar minskar på grund av förändringar i kurser på de underliggande marknaderna.

Fondkursrisken, eller mer specifikt aktierisken, i den traditionella försäkringen begränsas genom att endast en viss del av tillgångsportföljen är exponerad mot aktiefonder. Den resterande delen av tillgångsportföljen är placerad i räntebärande tillgångar. Pensionsmyndigheten håller vid varje tidpunkt räntebärande tillgångar som motsvarar de garanterade utfästelserna i den traditionella försäkringen. Den sammanvägda kursrisken i portföljen rapporteras månadsvis till generaldirektören och kvartalsvis till styrelsen.

Tabell 113. Exponeringen på Pensionsmyndighetens resultat och eget kapital vid en förändring på 10 procent i aktiekurserna motsvarar (belopp i miljoner kronor) 2018–2016

	2018	2017	2016
Traditionell försäkring (aktierisk)	1 241	1 173	974

Fondkursrisker finns också i innehavet i handelslagret. Fondkursrisken kan resultera i både positiva och negativa resultat för myndigheten beroende på fondernas utveckling. Fondkursrisker uppstår också till följd av myndighetens fondhandelsmodell. Med nuvarande modell är riskerna svåra att uppskatta då de påverkas av antal fondbyten vid ett visst tillfälle, pensionsspararnas och pensionärernas fondval, samt kursutvecklingen i de olika fonderna.

Valutarisk

Valutarisk är risken för att värdet av tillgångar och skulder minskar på grund av ändrade valutakurser.

Valutarisken inom den traditionella försäkringen begränsas indirekt genom krav på att tillgångar motsvarande den försäkringstekniska skulden ska vara placerade i svenska räntebärande tillgångar. Den valutarisk som uppstår kommer från innehav i de globala aktiefonderna.

Tabell 114. Exponeringen på Pensionsmyndighetens resultat och eget kapital vid en förändring på 10 procent i valutakurserna motsvarar (belopp i miljoner kr) 2018–2016

	2018	2017	2016
Traditionell försäkring (valutarisk)	1 241	1 173	974

I innehavet i handelslagret uppstår valutarisk i fondandelar i utländsk valuta. Valutarisk uppstår också till följd av den valda fondhandelsmodellen. Risken motsvarar skillnaden mellan den valutakurs som pensionsspararna får per affärsdagen och den valutakurs som myndigheten får per likviddagen.

Ränterisk

Ränteförvaltningen inom den *traditionella försäkringen* sker i Kammarkollegiets Långräntekonsortium. Målet där är att matcha tillgångarna mot skulderna. Den önskade ränterisken beskrivs och beslutas därför som ett tillåtet avvikelsetervall i förhållande till Pensionsmyndighetens garanterade skuldåtagande. Ränterisken i portföljen rapporteras månadsvis till generaldirektören och kvartalsvis till styrelsen.

Den *tillfälliga förvaltningen* består av en lång och en kort portfölj. Den långa portföljen ska innehålla statsobligationer och säkerställda bostadsobligationer och förvaltas på längre löptider. Samtliga värdepapper i denna portfölj hålls till förfall. I den korta portföljen ska 100 miljoner kronor alltid finnas i likvida medel, därutöver får placeringar ske på konto hos Riksgälden eller i statsskuldsväxlar.

I den långa portföljen finns ingen ränterisk eftersom tillgångarna i portföljen hålls till förfall och bokförs till upplupet anskaffningsvärde. Kapitalet placeras vid olika tidpunkter och i olika löptider med en jämn förfallostruktur. Ränterisken i den korta portföljen begränsas genom att statsskuldsväxlarnas löptid inte sträcker sig över tidpunkten för den årliga placeringen av fastställda pensionsrätter. Därmed säkerställs att avkastningen på årsbasis blir positiv. Det förvaltade kapitalet i den korta portföljen är som störst i början av december och som lägst i slutet av december eftersom pensionsrätterna placeras på pensionsspararnas konton under denna månad.

Viss begränsad ränterisk finns även förknippad med återköpstransaktionerna (repor) i den tillfälliga förvaltningen.

Tabell 115. Exponeringen på Pensionsmyndighetens resultat och eget kapital vid en förändring på 1 procentenhet i marknadsräntan motsvarar en förändring (belopp i miljoner kronor) 2018–2016

	2018	2017	2016
Traditionell försäkring, finansiella placeringstillgångar (ränta upp 1 procentenhet)	-2 201	-1 794	-1 530
Traditionell försäkring, finansiella placeringstillgångar (ränta ner 1 procentenhet)	2 607	2 109	1 646
Traditionell försäkring, försäkringstekniska avsättningar (ränta upp 1 procentenhet)	2 291	1 859	1 692

	2018	2017	2016
Traditionell försäkring, försäkringstekniska avsättningar (ränta ner 1 procentenhet) ³⁰	-2 718	-2 199	-2 005
Traditionell försäkring, netto (ränta upp 1 procentenhet)	+90	+65	+162
Traditionell försäkring, netto (ränta ner 1 procentenhet) ³¹	-111	-90	-359
Tillfällig förvaltning, Lång portfölj	0	0	0
Tillfällig förvaltning, Kort portfölj	0	0	0

Den 31 december 2018 belöpte samtliga utnyttjade krediter i Riksgälden med rörlig ränta. Enligt riktlinjerna för skuldhanteringen ska lån som förfaller belöpa med rörlig ränta. Den genomsnittliga räntan var vid årets ingång -0,50 (-0,50) procent och vid årets utgång -0,50 (-0,50) procent. Ränteintäkterna uppgick till 0,3 (1,9³²) miljoner kronor.

Räntekostnaden för myndighetens utnyttjande av den särskilda krediten för fondhandeln är rörlig och påverkas av volymerna i fondhandeln. Då pensionsspararnas fondval inte går att förutse eller påverka, utan till stor del beror på kursrörelser på fondmarknaden, är räntekostnaden mycket svår att prognostisera.

6.1.7.4 Kreditrisk

Kreditrisk är risken för att en motpart inte kan fullgöra sitt åtagande och därmed försäkras en förlust.

Emittenters, låntagares och motparters kreditvärdighet fastställs normalt med hjälp av en extern kreditbedömning.

Den *traditionella försäkringens* ränteförvaltning sker i Kammarkollegiets långräntekonsortium som placerar i skuldförbindelser med varierande kreditrisk. Kreditrisken begränsas genom limiter per ratingkategori där den högsta tillåtna risken är i placeringar hos emittenter med en rating om lägst (BBB+).

Inom den *tillfälliga förvaltningen* görs förutom placeringar i svenska statsobligationer från och med juni 2011 placeringar i säkerställda bostadsobligationer utgivna enligt lagen (2003:1223) om utgivning av säkerställda obligationer, vilket innebär en kreditrisk. Kreditrisken begränsas genom att nyinvesteringar endast får ske i säkerställda obligationer med högsta ratingbetyg (AAA) och där moderbolagets rating är lägst (BBB).

Inom den tillfälliga förvaltningen uppstår viss motpartsrisk i samband med återköps- transaktioner. Motpartsrisken minimeras genom att återköps- transaktioner endast är tillåtna med motparter med vilka vi har tecknat erforderliga avtal och vars kreditrating som lägst får vara (A-).

Kreditrisk finns också i de fordringar Pensionsmyndigheten har på olika motparter. Myndigheten fakturerar fondbolagen kvartalsvis den del av förvaltningsavgifterna som ska återbetalas till pensionspararna. Pensionsmyndigheten har också fordringar på enskilda pensionsparare i form av negativa pensionsrätter som uppkommit vid ändrad taxering. Fordran regleras så

³⁰ Rättad felskrivning från årsredovisning 2017, då -2 187 felaktigt angavs för år 2017.

³¹ Rättad felskrivning från årsredovisning 2017, då 78 felaktigt angavs för år 2017.

³² Rättad felskrivning från årsredovisning 2017, då 1,8 felaktigt angavs.

snart en insättning sker på pensionsspararens konto. Vid dödsfall blir fordran en konstaterad kreditförlust.

6.1.7.5 Likviditetsrisk

Likviditetsrisk innebär i första hand risken för att Pensionsmyndigheten inte kan fullgöra våra betalningsåtaganden utan upplåning eller avyttring av finansiellt instrument till en avsevärd merkostnad.

En annan typ av likviditetsrisk är den risk som kan uppkomma om ett värdepapper är svårt att avyttra. Sådan risk är främst förknippad med förvaltningen av tillgångar.

Likviditetsrisken inom den *traditionella försäkringen* begränsas genom att en övervägande del av placeringarna görs i värdepapper/-fonder med hög likviditet noterade på väl etablerade marknader.

Inom den *tillfälliga förvaltningen* är likviditetsrisken mycket begränsad då placeringar uteslutande sker i mycket likvida svenska statsobligationer och säkerställda bostadsobligationer.

Även i innehavet i *handelslagret* finns en viss likviditetsrisk, främst i fonder som placerar på mindre utvecklade marknader.

6.1.7.6 Försäkringsrisk

Pensionsmyndigheten har även försäkringsrisker inom den traditionella försäkringen i form av teckningsrisker, reservsättningsrisker och matchningsrisker.

Teckningsrisk

Vid erbjudandet av en viss livförsäkringsprodukt görs en bedömning av vilka kategorier av personer som kommer att teckna försäkringen och de faktorer under försäkringstiden som har påverkan på produktens ekonomi. Teckningsrisken är osäkerheten i detta.

Vid övergång till traditionell försäkring utfärdar vi en livsvarig livränta med garanterat belopp. Risken hanteras genom ett försiktigt antagande om återstående livslängd och genom ett antagande om noll procents avkastning på tillgångarna.

Utgångspunkten för återstående livslängd utgörs av Statistiska centralbyråns prognoser där vi tillämpar ett alternativ med låg dödlighet.

Reservsättningsrisk

För varje försäkring avsätter myndigheten en reserv som är en uppskattning av myndighetens framtida utgifter på grund av försäkringen. Reservsättningsrisken består i att antagandena inte har valts tillräckligt aktsamt, vilket innebär att den avsatta reserven visar sig vara otillräcklig.

Livförsäkringsavsättningen, reserven, för traditionell försäkring bestäms utifrån de garanterade beloppen med antaganden om framtida livslängder, avkastning på tillgångarna och driftkostnader. Risken hanteras genom aktsamma antaganden om återstående livslängd. Avkastningen bestäms, efter den nya lagens införande den 1 maj 2017, som genomsnittet av marknadsräntan på dels likvida statsskuldsväxlar och statsobligationer och dels säkerställda bolåneobligationer som gäller vid värderingstidpunkten. Diskonteringsräntan väljs med utgångspunkt från löptiden på de kassaflöden som ska värderas. Risknivån kontrolleras genom överskottsmålet.

Solvensgraden per den 31 december 2018 uppgick till 151,1 procent. Om livslängden hos pensionärerna ökar sjunker solvensgraden, medan den stiger om livslängden minskar. Om livslängden antas öka med ett år sjunker solvensgraden till 145,5 procent samtidigt som de försäkringstekniska avsättningarna ökar med 907,7 miljoner kronor.

Matchningsrisk

En perfekt matchning mellan tillgångar och skulder i den traditionella försäkringen uppnås om deras respektive kassaflöden är lika stora. Målet för vår ränteförvaltning är att så väl som möjligt matcha ränteportföljens tillgångar mot den försäkringstekniska skulden. Pensionsmyndigheten genomför månatligen beräkningar av skuldens kassaflöden och justerar obligationsportföljen i enlighet med dessa för att säkerställa bästa möjliga matchning. Risknivån kontrolleras med överskottsmålet.

6.2 Resultat och driftkostnader

6.2.1 Resultat

Resultatet för budgetåret 2018 uppgick till 1 344,4 (3 212,6) miljoner kronor.

Det tekniska resultatet för hela försäkringsrörelsen försämrades med 1 863,2 miljoner kronor och uppgick till 1 386,6 (3 249,8) miljoner kronor. Det förklaras främst av att årets förändring i livförsäkringsavsättning 4 048,1 (2 145,0) miljoner kronor är 1 903,1 miljoner kronor högre än föregående år. Övriga placeringstillgångar inom den traditionella försäkringen har under året haft en sämre utveckling. År 2018 uppgick värdeförändringen netto till 556,5 (1 622,9) miljoner kronor, utbetalda försäkringsersättningar har ökat med 185,1 miljoner kronor till 1 199,6 (1 014,5) miljoner kronor. Driftkostnaderna har ökat med 44,1 miljoner kronor uppgick till 528,6 (484,6) miljoner kronor.

Premieinkomsten i den traditionella försäkringen ökade med 1 146,0 miljoner kronor till 5 745,9 (4 599) miljoner kronor.

Kapitalavkastning intäkter inom traditionell försäkring ökade med 6,3 miljoner kronor och uppgick till 36,7 (30,4) miljoner kronor. Avgiftsuttaget fondförsäkring ökade med 170,8 miljoner kronor och uppgick till 772,4 (601,7) miljoner kronor. Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen ökade med 11,3 miljoner kronor och uppgick till 50,3 (39,0) miljoner kronor.

6.2.1.1 Traditionell försäkring

För den traditionella försäkringsrörelsen uppgick det tekniska resultatet till 1 076,8 (3 079,2) miljoner kronor. Resultatet består av premieinkomst uppgående till 5 745,9 (4 599,9) miljoner kronor, livförsäkringsavsättningar -4 048,1 (-2 145,0) miljoner kronor, pensionsutbetalningar -1 199,7 (-1 014,5) miljoner kronor, driftkostnader -9,9 (-10,0) miljoner kronor och kapitalavkastning 588,5 (1 648,9) miljoner kronor.

Premieinkomsten ökade med 1 146,0 (151,2) miljoner kronor jämfört med föregående år. Det beror på att 2018 valde i genomsnitt 17,7 (16,5) procent nya pensionärer den traditionella försäkringen och varje ny årskull kommer in med ett högre belopp. Förändringen av livförsäkringsavsättningarna ökade jämfört med förra året, till största delen beroende på något lägre marknadsräntor jämfört med föregående år och att premieinkomsten ökade. Läs mer i avsnitt 6.1.4.4.

Pensionsutbetalningarna ökade med 185,1 miljoner kronor jämfört med föregående år på grund av att varje ny årskull som går i pension har en större andel i premiepensionssystemet än föregående årskull.

Kapitalavkastningen var positiv, men minskade 2018 jämfört med föregående år. Sammantaget utvecklades portföljen sämre under året jämfört med föregående år. Speciellt gällde det aktieportföljen som hade en negativ avkastning. Portföljen innehåller cirka 65 procent räntebärande tillgångar och cirka 35 procent aktiefonder. Portföljen är skuldmatchad vilket betyder att då räntan under året sjönk något ökade såväl skulden som räntetillgångarna.

Det positiva resultatet ökade konsolideringsfonden, som ingår i eget kapital, och uppgick till 1 076,8 (3 079,2) miljoner kronor. Medel i konsolideringsfonden fördelas till pensionsspararna och pensionärerna och utbetalas som återbäring i samband med pensionsutbetalningarna.

6.2.1.2 Fondförsäkring

Det tekniska resultatet för fondförsäkringsrörelsen uppgick till 309,8 (170,6) miljoner kronor, vilket innebär en förbättring jämfört med föregående år. Resultatet inom fondförsäkringen påverkas mest av avgiftsuttaget 772,4 (601,7) miljoner kronor, som var högre jämfört med föregående år, och driftkostnader -518,8 (-474,5) miljoner kronor som ökade jämfört med förra året.

Till avgiftsuttaget ska även adderas 50,3 (39,0) miljoner kronor för den kapitalflytt som gjorts från finansrörelsen till försäkringsrörelsen i syfte att ge pensionsspararna och pensionärerna inom fondförsäkring sin rättmätiga del av det ackumulerade handelslagerresultatet samt för att täcka slutamorteringen på premiepensionens uppbyggnadslån. Det kommer dem till del genom att avgiftsuttaget minskas med samma belopp. När man ser dessa två poster tillsammans har egentligen avgiftsuttaget ökat med 182,1 (66,7) miljoner kronor. Resten av resultatförändringen är hänförlig till övriga tekniska intäkter som ökat med 1,3 miljoner kronor. Övriga poster i resultaträkningen påverkar inte årets resultat. De speglar kapitalavkastning och värdeförändring på fondförsäkringstillgångarna och ingår i sin helhet i avsätningarna för vilka försäkringstagarna bär risk, fondförsäkringsåtagandena.

6.2.1.3 Icketekniskt resultat

Resultatet för Pensionsmyndighetens handel med fondandelar via handelslaget uppgick till -42,2 (-37,2) miljoner kronor. Resultatet bestod av kapitalavkastning överförd till försäkringsrörelsen -50,3 (-39,0) miljoner kronor, realiserad vinst 0,0 (4,0) miljoner kronor, orealiserat resultat netto på handelslagrets fondinnehav 2,5 (-1,3) miljoner kronor, realiserade förluster -13,0 (-) miljoner kronor, och realiserat valutarresultat på 23,5 (0) miljoner kronor. Valutarresultatet varierar kraftigt mellan åren beroende på svängningarna på valutamarknaden som skapar differenser mellan vår växelkurs och den kurs som spararna får. Variationen gentemot förra året är naturlig utefter den handelsmodell myndigheten använder och utefter de historiska variationerna i valutarresultatet. Räntenettet uppgår till -4,9 (-0,9) miljoner kronor, försämringen beror på att den rörliga räntan har stigit. Antal fondbyten minskade i jämförelse med föregående år.

6.2.1.4 Avgiftsuttag

Avgiftsuttaget avseende premiepensionen från pensionsparare och pensionärer uppgick till 802,7 (624,8) miljoner kronor. Av avgiftsuttaget avsåg 772,4 (601,7) miljoner kronor fondförsäkringen och 30,3 (23,1) miljoner kronor den traditionella försäkringen.

6.2.1.5 Osäkra fordringar Fondförsäkring– Bokföring och kvarvarande innehav

När avstängda och bortplockade fonder åsätts andelskurser baseras de på de medel som dittills inkommit. Detta innebär att systemmässigt bokas samtliga andelar bort från spararnas konton och även bort från myndighetens handelslager. I realiteten finns dock betydande andelsinnehav kvar som myndigheten är registrerad ägare till. Den framtida försäljningsintäkten för detta innehav ska tillföras respektive underliggande sparare proportionerligt.

Per 31 december 2018 uppgår osäkra fordringar för fondandelar till 479,8 (827,3) miljoner kronor. Dessa fordringar, som samtliga bedöms så osäkra att de är nedskrivna i sin helhet, fördelas per fondbolag enligt nedan:

- Advisor 10,4 miljoner kronor

- Allra 195,3 miljoner kronor
- Lantern 104,2 miljoner kronor
- Lantern, för Independents räkning, 12,3 miljoner kronor
- Solidar fonder 10,0 miljoner kronor
- Lemanik 17,7 miljoner kronor
- GFG 84,0 miljoner kronor
- Falcon 45,8 miljoner kronor

Dessutom finns sex osäkra fordringar avseende fondinformation. Dessa är på totalt 1,3 miljoner kronor fördelat på fyra olika bolag Redovisningen speglar gällande regelverk om att inom fondförsäkring står sparare och pensionärer själva risken.

6.2.2 Driftkostnader

Pensionsmyndighetens totala driftkostnader avseende premiepension uppgick till 528,6 (484,6) miljoner kronor. Driftkostnaden per pensionssparare/pensionär blev därmed 70,8 (66,5) kronor.³³ Av driftkostnaderna svarade posten personalkostnader för 36,1 (34,4) procent och uppgick till 190,7 (166,7) miljoner kronor. Lokalkostnaderna uppgick till 13,1 (11,1) miljoner kronor. En stor driftkostnadspost utgörs av administrationsersättningar till andra myndigheter 65,8 (67,6) miljoner kronor, vilket är ersättningar till Skatteverket och Kronofogdemyndigheten för premiepensionens andel av deras kostnader för administration av den allmänna pensionen.

Personalkostnaderna har stigit till 190,7 (166,7) miljoner kronor till stor del beroende på uppbyggnaden av den nya fondtorgsavdelningen. Kostnaden för köpta tjänster, som är den, efter personalkostnader, enskilt största driftkostnaden med sina 25,7 (36,7) procent, minskade jämfört med föregående år och uppgick till 136,0 (176,6) miljoner kronor, den innehåller bland annat köp av it-tjänster, administrativa tjänster, konsulttjänster och lokalvård. Skillnaden mellan åren avser i huvudsak lägre kostnader för köp av administrativa tjänster och it-tjänster från Försäkringskassan. Advokatkostnader steg till 23,6 från 13,5 miljoner kronor. Upplysningarna om personal finns i avsnitt 4.8 *Medarbetare och kompetensförsörjning*.

Kostnaden för avskrivningar och nedskrivningar ökade jämfört med föregående år och uppgick till 33,5 (27,6) miljoner kronor.

Premiepensionsverksamheten delas in i produkterna fondförsäkring, traditionell försäkring och tillfällig förvaltning av avgiftsmedel. Kostnader för tillfällig förvaltning av avgiftsmedel avser kapitalförvaltningskostnader. Kostnaderna redovisas inte som en driftkostnad i resultaträkningen utan förs på samma sätt som avkastningen direkt mot övriga placeringstillgångar och övriga skulder.

Kostnaden för den tillfälliga förvaltningen uppgick till 2,0 (1,6) miljoner kronor vilket utgjorde 0,004 (0,003) procent av det genomsnittliga förvaltade kapitalet under år 2018. Driftkostnaderna har i sin helhet fördelats på de två produkterna fondförsäkring och traditionell försäkring. Varje produkt ska över tiden bära sina egna kostnader. För år 2018 har fondförsäkring belastats med 518,8 (474,5) miljoner kronor och traditionell försäkring med 9,9 (10,0) miljoner kronor.

³³ Vid beräkningen används medelantalet pensionssparare/pensionärer över året. Medelantalet pensionssparare/pensionärer under år 2018 uppgick till 7 470 586 (7 290 840).

6.3 Femårsöversikt och sammanställning väsentliga uppgifter

Belopp i tkr

	2018	2017	2016	2015	2014
Resultat och ställning:					
Resultat					
Premieinkomster, traditionell försäkring	5 745 903	4 599 900	4 448 738	4 061 756	2 911 755
Premier, investeringsavtal ¹	46 385 075	43 690 124	41 862 453	40 212 933	36 051 724
Kapitalavkastning netto i försäkringsrörelsen	31 967	25 766	41 823	1 185 556	10 215
Försäkringsersättningar	-1 199 593	-1 014 476	-850 341	-693 152	-561 200
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	1 386 560	3 249 771	2 714 382	974 132	2 506 441
Årets resultat	1 344 354	3 212 576	2 868 011	1 003 451	2 490 766
Ekonomisk ställning					
Placeringstillgångar traditionell försäkring	35 239 609	30 744 785	26 029 096	20 784 157	18 090 649
Placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risk	1 102 591 410	1 110 001 116	959 505 240	838 741 942	759 011 801
Placeringstillgångar övriga	58 611 744	56 298 849	67 790 094	48 300 983	32 899 059
Försäkringstekniska avsättningar traditionell försäkring	23 319 416	19 271 347	17 126 334	13 792 884	11 442 650
Försäkringstekniska avsättningar för vilka försäkringstagaren bär risk	1 102 716 254	1 110 598 058	959 981 065	839 179 872	759 739 368
Eget kapital vid årets ingång/Balanserad kapitalförändring ⁵	11 239 013	8 521 678	6 471 092	5 916 758	3 708 605
Årets resultat	1 344 354	3 212 576	2 686 011	1 003 451	2 490 766
Eget kapital vid årets utgång/konsolideringskapital ⁵	11 980 950	11 239 013	8 521 678	6 471 091	5 916 758
Nyckeltal, Traditionell försäkring					
Solvensgrad, %	151,1	159,5	152,0	150,7	158,1
Kollektiv konsolideringsnivå, %	100,2	106,2	106,0	101,3	116,5
Genomsnittlig återbäringsränta, %	7,5	5,1	5,0	12,7	6,8
Direktavkastning, % ²	0,11	0,11	0,20	5,93	0,09
Totalavkastning, % ³	2,12	6,14	10,47	-0,54	22,70
Nyckeltal Livförsäkringsrörelsen					
Förvaltningskostnadsprocent, % ⁴	0,04	0,05	0,05	0,05	0,06
Avgiftsuttag i procent av placeringstillgångar, %	0,07	0,06	0,07	0,07	0,09

1) Premier avseende fondförsäkring redovisas som investeringsavtal och bokförs inte över resultaträkningen.

2) Direktavkastning har endast beräknats för traditionell försäkring då avsikten är att redovisa resultatet av kapitalförvaltningen. Direktavkastning beräknas i procent av genomsnittligt verkligt värde på placeringstillgångar inklusive bankmedel hänförliga till traditionell försäkring. Utdelningar erhålls i huvudsak i slutet av året, det vill säga direktavkastningen påverkas av säsongvariationer.

3) Totalavkastning har endast beräknats för traditionell försäkring då avsikten är att redovisa resultatet av kapitalförvaltningen. Totalavkastning beräknas i procent av genomsnittligt verkligt värde på placeringstillgångar inklusive bankmedel hänförliga till traditionell försäkring.

4) Driftkostnader i procent av genomsnittligt verkligt värde på placeringstillgångar inklusive bankmedel men exklusive övriga placeringstillgångar avseende tillfällig förvaltning av preliminära avgiftsmedel beräknat på senast 12-månadersperioden.

5) Eget kapital vid årets ingång/Balanserad kapitalförändring och Eget kapital vid årets utgång/konsolideringskapital har rättats, värdet ska vara positivt för år 2014-2017.

Femårsöversikt, forts.

Belopp i tkr

	2018	2017	2016	2015	2014
Övriga uppgifter⁴					
Fondförsäkring					
Antal pensionssparare ^{1,9}	5 982 603	5 881 940	5 792 249	5 717 791	5 661 199
Antal byten	739 184	862 190 ⁷	810 335	824 695	832 764
Antal beslut om nybeviljad premiepension ⁵	91 659	92 875	92 796	95 853	101 679
Antal pensionärer ² med fondförsäkring	1 270 258	1 201 758	1 131 536	1 053 581	975 022
Fondförsäkring, totalt⁹	7 252 861	7 083 698	6 923 785	6 771 372	6 636 221
Traditionell försäkring³					
Antal beslut om nybeviljad premiepension ⁵	19 663	18 286	21 439	21 367	20 030
Antal pensionärer med traditionell försäkring	310 079	294 533	279 664	260 645	241 611
Premiepension, totalt					
Antal pensionssparare och pensionärer ³	7 562 940	7 378 231	7 203 449	7 032 017	6 877 832
Antal beslut om nybeviljad premiepension ⁵	111 322	111 161	114 235	117 220	121 709
Antal pensionärer med premiepension	1 580 337	1 496 291	1 411 200	1 314 226	1 216 633
Fonder					
Antal fondföretag ⁸	94	102	107	107	103
Antal fonder ⁶	783	842	841	827	854

1) Antal pensionssparare definieras som individer som någon gång fått egen eller överförd pensionsrätt och ej tar ut pension för tillfället.

2) Antal pensionärer definieras som en individ som för närvarande får pensionsutbetalning.

3) Inom Traditionell försäkring kan man enbart vara pensionär då man kan välja traditionell försäkring tidigast vid pensionering.

4) Definitionen för pensionssparare och pensionärer byttes 2014, vilket innebär att år 2014 är omräknat enligt ny definition. Enligt den nya definitionen kan man inte vara pensionssparare och pensionär samtidigt.

5) Definitionen för antal beslut om premiepension byttes 2018, tidigare angavs en nettosiffra, där antal dödsfall dragits av från antal nybeviljade beslut om premiepension. Åren 2014-2017 är omräknade.

6) Tidigare angavs antal valbara fonder. Nu anges antal fonder som pensionssparare och pensionärer äger, eller kan äga fondandelar i.

7) Rättad felskrivning från årsredovisning 2017, då 816 219 felaktigt angavs.

8) Justering av beräkningssätt för att få överensstämmelse med antal fondföretag som tillkommer respektive avslutas. I årsredovisning 2017 angavs värdena för 2017 till 103 och 2016 till 109.

9) Rättad felskrivning från årsredovisning 2017, då felaktiga belopp angavs för år 2017 (felaktiga värden inom parentes), för antal pensionssparare fondförsäkring (7 083 698), fondförsäkring totalt (8 285 456), premiepension totalt antal pensionssparare och pensionärer (8 874 522)

6.4 Resultaträkning

Belopp i tkr

	Not	2018	2017
Teknisk redovisning av livförsäkringsrörelse			
Premieinkomst	44	5 745 903	4 599 900
Avgifter fondförsäkring	45	772 413	601 651
Kapitalavkastning, intäkter	46	38 953 043	30 951 328
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	47		
Värdeökning på övriga placeringstillgångar		790 052	1 622 861
Värdeökning på fondförsäkringstillgångar		-	91 190 486
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen		50 293	38 963
Övriga tekniska intäkter		5 914	4 567
Försäkringsersättningar			
Utbetalda försäkringsersättningar	48	-1 199 593	-1 014 476
Förändring i avsättning för oreglerade skador	49	-122	-140
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar			
Livförsäkringsavsättning	50	-4 048 069	-2 145 013
Fondförsäkringsåtagande	51	39 329 092	-120 332 458
Övriga försäkringstekniska avsättningar	52	-12	7
Driftkostnader	53-54	-528 643	-484 557
Kapitalavkastning, kostnader	55	-18 326	-1 783 348
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	56		
Värdeminskning på övriga placeringstillgångar		-233 542	-
Värdeminskning på fondförsäkringstillgångar		-78 231 843	-
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		1 386 560	3 249 771
Icke-teknisk redovisning			
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		1 386 560	3 249 771
Kapitalavkastning, intäkter	57	30 552	7 902
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	58	2 501	-
Kapitalavkastning, kostnader	59	-24 961	-4 798
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	60	-5	-1 336
Kapitalavkastning överförd till livförsäkringsrörelsen		-50 293	-38 963
Årets resultat		1 344 354	3 212 576

6.5 Resultatanalys

Belopp i tkr

	Totalt	Fondförsäkring	Traditionell försäkring
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat			
Premieinkomst	5 745 903		5 745 903
Avgifter fondförsäkring	772 413	772 413	
Kapitalavkastning, intäkter	38 953 043	38 916 360	36 683
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	790 052		790 052
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	50 293	50 293	
Övriga tekniska intäkter	5 914	5 850	64
Försäkringsersättningar	-1 199 715		-1 199 715
Förändring i försäkringstekniska avsättningar	35 281 011	39 329 092	-4 048 081
Driftkostnader	-528 643	-518 755	-9 888
Kapitalavkastning kostnader	-18 326	-13 609	-4 717
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	-78 465 385	-78 231 843	-233 542
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	1 386 560	309 801	1 076 759
Livförsäkringsrörelsens icke-tekniska resultat			
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	1 386 560	309 801	1 076 759
Kapitalavkastning intäkter	30 552	30 552	
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	2 501	2 501	
Kapitalavkastning, kostnader	-24 961	-24 961	
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	-5	-5	
Kapitalavkastning överförd till livförsäkringsrörelsen	-50 293	-50 293	
Årets resultat	1 344 354	267 595	1 076 759
Försäkringstekniska avsättningar:			
Livförsäkringsavsättningar	-23 319 416		-23 319 416
Oreglerade skador	-1 640	-1 172	-468
Fondförsäkringsåtaganden	-1 102 716 254	-1 102 716 254	
Övriga försäkringstekniska avsättningar	-3 355 433	-3 355 242	-191
Summa försäkringstekniska avsättningar	-1 129 392 743	-1 106 072 668	-23 320 075
Resultat exklusive poster där försäkringstagaren bär risken			2018
Tekniskt resultat fondförsäkring exklusive driftkostnader ¹			828 556
Tekniskt resultat traditionell försäkring exklusive driftkostnader ²			1 086 647
Driftkostnader			-528 643
Kapitalintäkter			38 953 043
Kapitalkostnader			-18 326
Resultat			40 321 277

1) Resultatet inkluderar avgiftsuttag 772 413 tkr respektive övriga tekniska intäkter 5 850 tkr.

2) Resultatet inkluderar avgiftsuttag med 30 277 tkr respektive övriga tekniska intäkter med 64 tkr.

6.6 Noter premiepension

	2018	2017
Not 44 Premieinkomst		
Inbetalda premier	5 746 307	4 600 401
Återköp avseende negativa pensionsrätter	-404	-501
Summa	5 745 903	4 599 900
Not 45 Avgifter fondförsäkring		
Avgift på pensionsspararnas fondinnehav	772 413	601 651
Summa	772 413	601 651
Not 46 Kapitalavkastning, intäkter		
Utdelning i aktiekonsortiet	36 681	30 359
Ränteintäkter m.m.	2	-
Summa	36 683	30 359
<i>Investeringsavtal, fondförsäkring</i>		
Utdelningar	22 041	29 686
Realiserad vinst, netto aktier och andelar	36 199 332	30 552 130
Realiserad vinst, netto, obligationer och andra räntebärande papper	237 009	339 153
Valutakursvinster, netto	2 457 978	-
Summa	38 916 360	30 920 968
Resultat netto	38 953 043	30 951 327
Not 47 Orealiserade vinster på placeringstillgångar		
Aktier och andelar	-	1 248 148
Obligationer och andra räntebärande papper	790 052	374 713
Summa	790 052	1 622 861
<i>Investeringsavtal, värdeökning på fondförsäkringstillgångar</i>		
Aktier och andelar	-	90 995 161
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	195 324
Värdeökning investeringsavtal	-	91 190 485
Resultat, netto	-	92 813 346
Not 48 Försäkringsersättningar		
Utbetalda försäkringsersättningar	-1 199 593	-1 014 476
Summa	-1 199 593	-1 014 476
Not 49 Förändringar i avsättning för oreglerade skador		
Ingående avsättning	1 447	835
Utgående avsättning	-1 641	-1 447
Årets förändring	-194	-612
Varav:		
Förändring oreglerade skador	-122	-140
Förändring oreglerade skador investeringsavtal	-72	-472
Årets förändring	-194	-612

Särskild redovisning premiepensionsverksamheten

	2018	2017
Not 50 Förändring i livförsäkringsavsättningar		
Ingående avsättning	-19 271 347	-17 126 334
Inbetalningar	-5 745 903	-4 599 900
Utbetalningar	1 199 593	1 014 476
Driftkostnadsuttag	21 428	18 814
Ränta	-395 010	-332 406
Riskresultat	26 236	22 117
Olika premie- och premiereservgrunder	1 354 983	971 299
Ändrad valideringsränta	-515 082	677 139
Ändrade dödlighetsantaganden	-	81 564
Övrigt	5 686	1 884
Utgående avsättning	-23 319 416	-19 271 347
Årets förändring	-4 048 069	-2 145 013
Not 51 Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk		
<i>Fondförsäkringsåtagande</i>		
Kapitalavkastning intäkter fondförsäkring	-38 916 360	-30 920 969
Kapitalavkastning kostnader fondförsäkring	13 609	1 778 997
Orealiserad vinst/förlust fondförsäkring	78 231 843	-91 190 486
Summa	39 329 092	-120 332 458
Not 52 Förändring i övriga försäkringstekniska avsättningar		
Ingående avsättning	-2 912 228	-2 322 629
Utgående avsättning	-3 355 433	-2 912 228
Årets förändring	-443 205	-589 599
Varav:		
Förändring övriga försäkringstekniska avsättningar	-12	7
Förändring övriga försäkringstekniska avsättningar investeringsavtal	-443 193	-589 606
Årets förändring	-443 205	-589 599
Not 53 Driftkostnader		
Funktionsindelad		
Administrationskostnader	-528 643	-484 557
Personalkostnader	-190 688	-166 653
Lokalkostnader	-13 004	-11 063
Köpta tjänster *	-136 027	-176 589
It-kostnader	-10 994	-8 943
Avskrivningar	-33 487	-27 552
Administrationsersättning till andra myndigheter	-65 770	-67 552
Övrigt	-78 673	-26 205
Driftkostnader brutto	-528 643	-484 557
* Varav revisionskostnader Riksrevisionen	-1 079	-938

Särskild redovisning premiepensionsverksamheten

	2018	2017
Not 54 Transaktioner med närstående		
Försäkringskassan *	-78 360	-71 924
Statens servicecenter **	-2 104	-1 875
Skatteverket ***	-68 937	-69 817
Kronofogdemyndigheten ***	-1 356	-1 436
Summa	-150 757	-145 052
* Ersättning har erlagts för premiepensionens andel av köp av it-tjänster, administrativa tjänster och lokalvård.		
** Ersättning har erlagts för premiepensionens andel av köp av administrativa tjänster.		
*** Ersättning har erlagts för premiepensionens andel av administration av den allmänna pensionen.		
Not 55 Kapitalavkastning, kostnader		
Räntekostnader m.m.	-4 717	-4 347
Summa	-4 717	-4 347
<i>Investeringsavtal, fondförsäkring</i>		
Räntekostnader	-13 609	-11 559
Valutakursförluster, netto	-	-1 767 439
Summa	-13 609	-1 778 998
Resultat netto	-18 326	-1 783 345
Not 56 Orealiserade förluster på placeringstillgångar		
Aktier och andelar	-233 542	-
Summa	-233 542	-
<i>Investeringsavtal, värdepapperskilling på fondförsäkringstillgångar</i>		
Aktier och andelar	-77 918 783	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-313 060	-
Summa	-78 231 843	-
Resultat netto	-78 465 385	-
Not 57 kapitalavkastning, intäkter *		
Utdelning på aktier och andelar	5	5
Ränteintäkter	6 999	3 946
Realiserad vinst, netto, aktier och andelar	-	3 951
Realiserad vinst, netto, obligationer och andra räntebärande papper	12	-
Valutakursvinster, netto	23 536	-
Summa	30 552	7 902
* Från tillgångar som innehas för handelsändamål.		
Not 58 Orealiserade vinster på placeringstillgångar *		
Aktier och andelar	2 501	-
Summa	2 501	-
* Från tillgångar som innehas för handelsändamål.		

Särskild redovisning premiepensionsverksamheten

	2018	2017
Not 59 Kapitalavkastning, kostnader *		
Räntekostnader skuldförvaltning och handelslager	-11 860	-4 698
Räntekostnader traditionell försäkring	-2	3
Realiserad förlust netto, aktier och andelar	-13 099	-
Realiserad förlust, netto, obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-60
Valutakursförluster, netto	-	-43
Summa	-24 961	-4 798

* Från skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde.

Föregående års värden justerade avseende posterna Räntekostnader, Skuldförvaltning och Handelslager, samt Räntekostnader traditionell försäkring. Även summan är justerad.

Not 60 Orealiserade förluster på placeringstillgångar *

Aktier och andelar	-	-1 331
Obligationer och andra räntebärande papper	-5	-5
Summa	-5	-1 336

* Från tillgångar som innehavs för handelsändamål.

7 Frivillig pensionsförsäkring

Frivillig pensionsförsäkring tillkom vid den allmänna folkpensioneringens införande år 1914. Försäkringens uppgift var att tjäna som ett komplement till de obligatoriska försäkringarna. Möjligheten att göra inbetalningar till försäkringen togs bort den 1 januari 1981. Den yngsta försäkrade är född 1980. En regelförenkling har införts i 1 § förordning (1962:521) om frivillig pensionsförsäkring, Pensionsmyndigheten ska fastställa beräkningsgrunderna från och med 1 februari 2018.

7.1 Kapitalflöde och antal försäkrade

Möjligheten att göra inbetalningar till försäkringen upphörde den 1 januari 1981. Pensionsutbetalningarna uppgick till 25,5 (26,5) miljoner kronor.

Antalet pensionärer uppgick vid årets utgång till 3 291 (3 547) personer. Det finns 2 099 (2 333) personer som ännu inte ansökt om pension eller återköp.

7.2 Tillgångarnas marknadsvärde, fördelning och avkastning

Det bokförda värdet på de förvaltade tillgångarna uppgick per den 31 december 2018 till 365,0 (384,9) miljoner kronor. Tillgångarna består nästan uteslutande av obligationer.

Tabell 116. Tillgångarnas fördelning i miljoner kronor

Tillgångsslag	Bokfört 31 dec 2018 (mnkr)	Bokfört 31 dec 2017 (mnkr)	Bokfört 31 dec 2016 (mnkr)
Räntekonsortium total portfölj	365,0	384,9	411,3

Från och med 2015 övergick frivilliga pensionsförsäkringens fem separat förvaltade fonder till en gemensam förvaltning i ett konsortium hos Kammarkollegiet. Samförvaltningen gör det möjligt att matcha Pensionsmyndighetens åtagande med tillgångarna inom förvaltningen.

Avkastningen under året var 2,53 (1,50) procent för samtliga tariffgrupper, jämfört med 1,24 (0,29) procent för index. Portföljen består av ränteinvesteringar, cirka tre fjärdedelar bostads- och företagsobligationer och en fjärdedel statsobligationer, som utvecklats positivt då räntorna för längre löptider fallit under året. Index innehåller lika delar bostads- och statsobligationer. Den positiva avkastningen gentemot index berodde till stor del på att löptiderna på obligationerna i portföljen var längre än löptiderna på obligationerna i index, vilket gynnade portföljen då räntor för längre löptider fallit. En annan bidragande orsak var att räntan för bostadsobligationer stigit mindre under året än räntan för statsobligationer, vilket gör att värdet på bostadsobligationerna minskade mindre än värdet på statsobligationerna. Då portföljen innehåller mer bostadsobligationer och mindre statsobligationer jämfört med index gynnas portföljen även av detta. Under 2018 föll räntan mer än under 2017 vilket ledde till en högre avkastning för portföljen 2018 jämfört med föregående år.

Tabell 117. Totalavkastning på tillgångarna per tariffgrupp

Tariffgrupp	Avkastning i % 2018	Avkastning i % 2017	Avkastning i % 2016
Äldre	2,53	1,50	6,24
1936	2,53	1,50	6,24
1938	2,53	1,50	6,24
1958	2,53	1,50	6,24
1977	2,53	1,50	6,24

7.3 Överskott och vinstutdelning

Överskottet utgörs av säkerhetsfonden, som är skillnaden mellan tillgångarna å ena sidan och summan av premierreserven, omkostnadsfonden, eventuell ersättningsreserv och eventuell skuld på Statens checkräkning å andra sidan. Överskottet beräknas för de fem olika tariffgrupperna.

Premierreserven beräknas som kapitalvärdet av framtida förväntade utbetalningar av grund- och tilläggsbelopp. För att beräkna kapitalvärdet görs antagande om framtida återstående livslängd samt om avkastning på tillgångarna. Antagandena om livslängd redovisas i tabellen nedan och är baserade på statistik om dödlighet i försäkringskollektivet och är desamma som för 2015, 2016 och 2017.

Per den 31 december 2018 uppgick den totala premierreserven, ersättningsreserven och skuld SCR (Statens checkräkning i Riksbanken) till 285,6 (304,1) miljoner kronor.

Tabell 118. Antaganden om livslängd och avkastning med reservberäkning

	Återstående livslängd* vid 65	B	C	Vägd snitt-avkastning %
Kvinnor	22,4	0,001685	0,1233	1,18
Män	20,6	0,0007368	0,1367	1,18

*Dödlighetsintensitet beräknas med formel $my(x)=(b/1000)*exp(c*x)$, där x är ålder.

Omkostnadsfonden är avsatt för att täcka framtida administrationskostnader för försäkringen. Dess totala storlek uppgår till 40,5 (41,6) miljoner kronor och storleken på respektive tariffgrupps fond framgår av tabellen nedan, där även de övriga posterna som behövs för beräkning av överskottet (säkerhetsfonden) redovisas.

Tabell 119. Tillgångar, premierreserv, ersättningsreserv, omkostnadsfond, skuld SCR samt säkerhetsfond per tariffgrupp

Tariffgrupp p	Tillgångar (tkr) inkl. fordran SCR	Premierreserv (tkr)	Ersättningsreserv (tkr)	Omkostnadsfond (tkr)	Skuld SCR (tkr)	Säkerhetsfond (tkr)
Äldre	1 328,4	604,5	421,7			302,2
1936	3 475,8	1 869,4		661,6	40,1	904,7
1938	135 812,9	98 434,2		15 133,2	583,9	21 661,7
1958	214 377,6	173 251,5		23 285,7		17 840,4
1977	12 756,6	10 378,4		1 412,4		965,8
Totalt	367 751,3	284 538,0	421,7	40 492,9	624,0	41 674,8

Enligt nya försäkringstekniska riktlinjer från den 1 februari 2018 beräknas utrymmet för att höja försäkringsbeloppen med överskottsmålet. Utöver grundbeloppet som fastställs enligt de ursprungliga tariffböckerna kan tilläggsbeloppen höjas då överskott uppkommer i försäkringsrörelsen, med undantag för den äldre tariffgruppen där ingen fördelning av överskottet sker.

Vid utgången av året beräknades följande överskott, utöver överskottsmålet, redovisade i tabell 120.

Tabell 120. Buffert utöver överskottsmålet, per tariffgrupp

Tariffgrupp	Fördelningsbara tillgångar (tkr)	Buffert utöver överskottsmålet (tkr)	Utöver överskottsmål %
1936	2 774,1	525,0	23
1938	120 095,9	6 251,9	16
1958	191 091,8	-7 329,0	-4
1977	11 344,2	-809,0	-7

Höjningen i tabellen ovan avser pensionsbelopp att utbetala under 2020. Det finns utrymme för att höja pensionsbeloppen framförallt i tariffgrupp 1936.

7.4 Kostnad för förvaltningen

Kostnaden för den externa kapitalförvaltningen av den frivilliga pensionsförsäkringen uppgick totalt till cirka 0,5 (0,5³⁴) miljoner kronor. Procentuellt utgör kostnaden 0,125 (0,125) procent av det förvaltade kapitalet

7.5 Försäkrings- och finansiella risker

Försäkrings- och finansiella risker uppstår i den frivilliga pensionsförsäkringen. Risken för insolvens bärs ytterst av staten.

I och med att en samförvaltning inleddes under 2015 av de fem fonderna inom den frivilliga pensionsförsäkringen är det möjligt att matcha förfallotider för skuld och tillgångar. Skuldmatchning sker och innebär att risken för insolvens blir låg, då matchningen sänker ränterisken. Det är speciellt viktigt eftersom denna försäkring endast har utflöden.

7.5.1 Fördelning av risker mellan pensionssparare och pensionärer respektive Pensionsmyndigheten

I den frivilliga pensionsförsäkringen bär ytterst staten risken för insolvens genom att garantera de försäkrade utbetalningarna av grund- och tilläggsbelopp. En viss risk bärs dock av försäkringstagarna i form av risk för låg framtida återbäring. Om förvaltningen ger ett överskott så återförs detta till pensionärerna i form av ett tilläggsbelopp.

7.5.2 Finansiella risker

Genom placeringar i olika typer av finansiella instrument utsätts pensionsspararna och pensionärerna indirekt för finansiella risker i form av marknadsrisk, kreditrisker och likviditetsrisker. De finansiella riskerna bedöms som relativt låga. Enligt lag (1998:1757) om förvaltning av vissa fonder inom socialförsäkringsområdet ska den frivilliga pensionsförsäkringens fonder förvaltas av Kammarkollegiet. Förvaltningen ska ske enligt de föreskrifter regeringen utfärdar och enligt nyss nämnda lag, samt enligt överenskommelse mellan Kammarkollegiet och Pensionsmyndigheten. Förvaltningen av kapitalet och administrationen är reglerat i en överenskommelse mellan parterna, som uppdaterades i samband med att samförvaltning inleddes.

7.5.3 Marknadsrisk

Marknadsrisk är risken för att verkligt värde på, eller framtida kassaflöden från, ett finansiellt instrument varierar på grund av förändringar i marknadspriset.

³⁴ Rättad felskrivning från årsredovisning 2017, där 1,4 felaktigt angavs.

Tillgångarna i den frivilliga pensionsförsäkringen har marknadsrisk i form av ränterisk.

Ränteförvaltningen sker i Kammarkollegiets Frivilliga pensionsförsäkringsräntekonsortium. I konsortiet sker en successiv övergång mot skuldmatchning vilket minskar ränterisken.

Tabell 121. Exponeringen på Pensionsmyndighetens resultat och eget kapital vid en förändring på 1 procentenhet i marknadsräntan motsvarar en förändring år 2018 (belopp i tusen kronor).

	2018	2017
Finansiella placeringstillgångar, ränta upp 1 procentenhet	- 25 794,5	- 25 291,6
Finansiella placeringstillgångar, ränta ner 1 procentenhet	29 682,4	25 291,6
Försäkringstekniska avsättningar, ränta upp 1 procentenhet	23 714,05	26 223,6
Försäkringstekniska avsättningar, ränta ner 1 procentenhet	- 28 048,84	- 31 282,1
Netto. Ränta upp 1 procentenhet	- 2 080,5	932,0
Netto. Ränta ner 1 procentenhet	1 633,6	- 5 990,5

Kreditrisk är risken för att en motpart inte kan fullgöra sitt åtagande och därmed förorsakar oss en förlust. Emittenters, låntagares och motparters kreditvärdighet fastställs normalt med hjälp av en extern kreditbedömning.

Ränteförvaltning sker i Kammarkollegiets Frivilliga pensionsförsäkringskonsortium som placerar i skuldförbindelser med varierande kreditrisk. Enligt lag (1998:1757) om förvaltning av vissa fonder inom socialförsäkringsområdet får Kammarkollegiet placera fondmedlen i skuldförbindelser med låg kreditrisk. Bedömning av vad som är låg kreditrisk ska ske i enlighet med den av Kammarkollegiets fonddelegation årliga fastställda placerings- och riskpolicy för Kammarkollegiets konsortier i tillämpliga delar. Kreditrisken i placerings- och riskpolicyen begränsas genom limiter per ratingkategori där den högsta tillåtna risken är i placeringar hos emittenter med en rating om lägst BBB-.

7.5.4 Likviditetsrisk

Likviditetsrisk innebär i första hand risken för att vi inte kan fullgöra våra betalningsåtaganden utan upplåning eller avyttring av finansiellt instrument till en avsevärd merkostnad. En annan typ av likviditetsrisk är den risk som kan uppkomma om ett värdepapper är svårt att avyttra. Sådan risk är främst förknippad med förvaltning av tillgångar.

Likviditetsrisken inom kapitalförvaltningen styrs av samma lag och Kammarkollegiets placerings- och riskpolicy som beskrivs under Kreditrisk ovan. Likviditetsrisken begränsas genom att en övervägande del av placeringarna görs i värdepapper med hög likviditet noterade på väl etablerade marknader.

7.5.5 Försäkringsrisk

Försäkringsrisker finns i form av teckningsrisker, reservsättningsrisker och matchningsrisker. För frivilliga pensionsförsäkringen finns ingen teckningsrisk, då försäkringen inte längre är öppen för nya försäkringstagare. Det finns endast ett utflöde ur försäkringen.

7.5.5.1 Reservsättningsrisk

För varje försäkring avsätter vi en reserv som är en uppskattning av våra framtida utgifter på grund av försäkringen. Reservsättningsrisken består i att antagandena inte har valts tillräckligt betryggande, vilket innebär att den avsatta reserven visar sig vara otillräcklig.

Livförsäkringsavsättningen, reserven, bestäms utifrån grund- och tilläggsbeloppen med antaganden om framtida livslängder, avkastning på tillgångarna och driftkostnader. Risken hanteras genom försiktiga antaganden om återstående livslängd och avkastning. Avkastningen bestäms utifrån en marknadsräntekurva och

löptiden på kassaflödet. Den vägda snittavkastningen är 1,18 procent för 2018. Tidigare har en fast ränta använts: 1,50 procent för 2015, 2016 och 2017, nedjusterad från 2,0 procent 2014. Nedjusteringen har gjorts med anledning av en längre period av sjunkande marknadsräntor och är i enlighet med remissvar från Finansinspektionen.

Summan av premiereserven, ersättningsreserven och skuld SCR uppgick per den 31 december 2018 till 285,6 miljoner kronor. Om livslängden hos pensionärerna ökar stiger kravet på reserven, medan den sjunker om livslängden minskar. Om livslängden ökar med ett år ökar reserven med 16,2 miljoner kronor.

7.5.5.2 Matchningsrisk

Pensionsmyndigheten skuldmatcher i den frivilliga pensionsförsäkringen. Beräkning av skuldens kassaflöden sker halvårsvis och obligationsportföljen justeras sedan vid kupongutbetalningar och förfall för att uppnå bästa möjliga matchning samt för att hålla nere transaktionskostnaderna.

7.5.6 Nya försäkringstekniska riktlinjer ersätter de gamla grunderna

Pensionsmyndigheten har sedan myndigheten bildades den 1 januari 2010 handlagt ärenden om frivillig pensionsförsäkring. De försäkringstekniska grunderna för försäkringen har emellertid fastställts av regeringen. Genom en ändring i 1 § förordning (1962:521) om frivillig pensionsförsäkring hos Pensionsmyndigheten ska Pensionsmyndigheten nu fastställa dessa beräkningsgrunder från och med den 1 februari 2018. Ändringen bygger på ett regelförenklingsförslag inlämnat av Pensionsmyndigheten.

I enlighet med moderna försäkringsrörelse regler delas grunderna upp; i dels försäkringstekniska riktlinjer, ett principdokument som styrelsen beslutar och dels i ett försäkringstekniskt beräkningsunderlag, vilket innehåller beräkningsformler och parametrar, och som GD beslutar.

De beslutade riktlinjerna innebär i sak mestadels smärre förändringar jämfört med de gamla grunderna. Nytt är att en marknadsräntekurva ersätter ett fast ränteantagande och ett överskottsmål. Marknadsräntekurvan är sammanvägd till hälften av statsobligationer och hälften bostadsobligationer. Syftet med överskottsmålet är att den frivilliga försäkringen med hög sannolikhet ska förbli solvent. Överskottsmålet anger hur mycket kapital, uttryckt i procent, som Pensionsmyndigheten ska hålla utöver livförsäkringsavsättningarna innan höjning av förmånerna kan bli aktuell. För spararen innebär det nya överskottsmålet att Pensionsmyndigheten får bättre kontroll över höjningarna av pensionsbeloppet, så att de görs på ett sådant sätt att de inte äventyrar solvensen i försäkringen.

Tabell 122. Överskottsmål per tariffgrupp 2018

Tariffgrupp	Överskottsmål %
Äldre	24
1936	20
1938	16
1958	15
1977	17

8 Intygande om intern styrning och kontroll

Pensionsmyndighetens verksamhet omfattas av förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll.

Av förordningen framgår det att arbetet med intern styrning och kontroll syftar till att myndigheten med rimlig säkerhet fullgör sina uppgifter, uppnår verksamhetens mål och bedriver sin verksamhet effektivt och enligt gällande rätt, att den redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt och att myndigheten hushållar väl med statens medel.

Processen ska även förebygga att verksamhetens utsätts för korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter.

Myndighetsledningen ska säkerställa att det inom myndigheten finns en god intern miljö som skapar förutsättningar för en väl fungerande process för intern styrning och kontroll.

Baserat på stabens och avdelningars självutvärderingar, fortlöpande redovisningar och uppföljning av verksamheten och internrevisionens yttrande, redovisas här styrelsens bedömning av intern styrning och kontroll i Pensionsmyndigheten avseende 2018.

8.1 Processen för intern styrning och kontroll fungerar tillfredsställande

Pensionsmyndigheten har en etablerad modell och process för intern styrning och kontroll samt för riskhantering. Processen för intern styrning och kontroll baseras på COSO-modellen. Ansvar och roller för att upprätthålla en god intern styrning och kontroll är definierade i Pensionsmyndighetens arbetsordning och i myndighetsriktlinjen.

Risker bedöms både på myndighetsnivå och på stabs- och avdelningsnivå. I samband med riskanalyserna bedöms även risken för korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter.

Myndighetens riskbild och väsentliga risker har presenterats för styrelsen. Koppling finns mellan mål och risker i verksamheten. Risknivån i verksamhetens olika delar har följts upp under året. Nyckelkontroller har identifierats inom de processer som myndigheten anser vara mest kritiska ur ett kund- och verksamhetsperspektiv. Kontrollerna är implementerade och följs upp i samband med myndighetens fördjupade uppföljningar.

Under året har regeringen beslutat ändringar i de förordningar som har bäring på intern styrning och kontroll. Förordningsändringarna gäller från 1 januari 2019 och revidering av myndighetens styrande dokument pågår.

Internrevisionens samlade bedömning baserat på genomförda granskningar under 2018 är att den interna styrningen och kontrollen såsom den definieras i förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll i allt väsentligt är betryggande.

Styrelsens bedömning är att underlaget sammantaget är tillräckligt för att lämna en rättvisande redovisning av intern styrning och kontroll inom Pensionsmyndigheten.

8.2 Områden som diskuterats i samband med årets intygande

Pensionsmyndigheten bedöms sammantaget ha en god effektivitet i förhållande till sitt uppdrag och har i huvudsak en god måluppfyllelse samt kontroll på ekonomin och risker kopplade till myndighetens uppdrag. Men förbättringsområden finns och inom ett par områden har bristerna avseende intern styrning och kontroll bedömts vara mycket allvarliga. Nedan följer en beskrivning och bedömning av de områden som diskuterats i samband med årets intygande.

8.2.1 Acceptabel nivå

8.2.1.1 Premiepension – fondtorget

Vid förra årets intygande bedömde styrelsen området kring de särskilda händelserna på Fondtorget som fortsatt allvarligt på grund av dess problem och komplexitet samt den osäkerhet som förelåg kring myndighetens föreslagna utökade mandat i att kunna ställa ytterligare krav på fondförvaltarna.

Myndigheten lämnade i början av juni 2017 en rad förslag på åtgärder kopplade till granskning och kontroll för att stärka konsumentskyddet inom premiepensionen till regeringen. Huvuddelen av dessa förslag har under 2018 beslutats av regeringen. I maj 2018 togs ett riksdagsbeslut om en ny lagstiftning. Ett tryggt och mer hållbart premiepensions system, som trädde i kraft den 1 november 2018. Den nya lagen innebär att Pensionsmyndigheten getts nya och mer granskande uppgifter att kontrollera vilka fondbolag som släpps in på Fondtorget samt att granska att fondbolagen löpande efterlever gällande regler. Regeländringarna har huvudsakligen tagits emot väl av såväl bransch som media. Förbudet mot telefonförsäljning och krav på egenhändigt undertecknande trädde i kraft den 1 juli 2018.

Rekryteringsbehovet för att kunna hantera det nya och utökade mandatet har täckts på ett tillfredsställande sätt under året och avdelningen har idag rekryterat den kompetens som anses krävas för att kunna hantera sitt uppdrag. Avdelningen förväntas stå fullt bemannade inför 2019.

8.2.1.2 Sjukfrånvaron

Trots ett flertal satsningar under året för att minska sjukfrånvaron har den fortsatt att stiga. De åtgärder som genomförts under året har främst handlat om att utveckla myndighetens arbetssätt för att tidigt kunna upptäcka och åtgärda signaler på ohälsa, utveckla statistik och analysera sjukfrånvaro samt öka kunskaperna om faktorer i arbetet som kan påverka hälsan. För 2019 håller en särskild handlingsplan med olika aktiviteter på att färdigställas och förhoppningsvis kan myndigheten redan under 2019 vända den negativa trenden.

8.2.2 Förbättringsområde

8.2.2.1 Långa handläggningstider inom bostadstillägg och efterlevandestöd

Under 2018 har handläggningstiderna ökat avsevärt inom myndighetens ärendehandläggning.

Inom bostadstillägg har inflödet under 2018 överstigit föregående års inflöde med 20 000 ärenden vilket motsvarar 12 procent på årsbasis. Merparten av ökningen kom under våren. I kombination med ett redan ansträngt produktionsläge har handläggningstiderna ökat markant. Som längst har handläggningstiderna varit 20 veckor.

Inströmningen av ansökningar om efterlevandestöd har fram till sista november varit 15 procent högre än under samma period 2017, vilket kan kopplas till de senaste årens ökade flyktinginvandring. Handläggningstiderna för efterlevandestöd har utvecklats negativt under året, och periodvis har de uppgått till ett år. Nu är handläggningstiden 10 månader efter avarbetningsinsatser under hösten. De långa handläggningstider som byggts upp över tid grundar sig i den ökade

ärendeströmningen i kombination med resurskrävande manuell handläggning av förmånen.

Myndighetens produktionsläge för bostadstillägg kommer att kunna hanteras effektivare först när det nya systemet för bostadstillägg lanseras under hösten 2019. Planering samt förberedelser för implementering pågår. Det ansträngda nuläget innebär att många resurser från andra förmåner periodvis prioriteras om till handläggning av bostadstillägg i syfte att ändå skapa bästa möjliga situation för pensionärer som är berättigade till förmånen.

Avarbetningsinsatserna gällande efterlevandestöd kommer fortsätta under 2019 för att nå målet med handläggningstid på högst sex månader. Utvecklingen inom förmånen följs upp i särskild ordning.

8.2.3 Brister

8.2.3.1 Stor mängd icke hanterad e-post från 2009-2018 i nyupptäckt officiell myndighetsbrevlåda

I november 2018 upptäcktes av en slump att myndigheten sedan 2009 haft en officiell e-postlåda "info@pensionsmyndigheten.se" som ingen bevakat.

Det visade sig att e-postadressen ursprungligen skapades för att användas kopplat till rekryteringssystemet specifikt för myndighetsstarten 2010.

Ingen har därefter haft kontroll på att den funnits och ingen har därmed bevakat den. Cirka 1 000 icke hanterade e-postmeddelanden fanns i brevlådan, det äldsta från maj 2009. E-postadressen har inte exponerats på myndighetens hemsida men eftersom namnsättningen "info@" är vanligt förekommande hos organisationer, företag och myndigheter är det inte förvånande att många använt adressen ändå.

Registrator genomförde efter upptäckten en första preliminär genomgång och därefter återstod cirka 600 e-postmeddelanden när reklam och annat oviktigt var bortsorterat.

Av dessa cirka 600 rörde de allra flesta olika former av kundrelaterade ärenden, men det förekom även ett mindre antal som rörde utlysta tjänster, begäran om utlämnande av allmän handling, frågor från annan myndighet, begäran om uppgifter från domstol i samband med delgivning, med mera.

En genomgång har slutförts av band annat de meddelanden som rör utlysta tjänster och omprövningsärenden och i dessa fall visade sig den allvarligaste konsekvensen vara att hanteringen i ett fåtal fall blir fördröjd några månader. I de hittills genomgångna fallen har ingen medborgare lidit någon ekonomisk skada.

För närvarande återstår drygt 500 meddelanden som ännu inte har bedömts och hanterats slutligt. En juridisk bedömning pågår om vad som är den mest lämpliga hanteringen av olika typfall och därefter kommer en dedikerad resurs från myndighetens produktionsavdelning att med hög prioritet att gå igenom dessa, vilket kommer att slutföras senast under mars 2019.

Brevlådan är nu stängd och det går inte att skicka nya meddelanden till den.

Det pågår ett arbete med att säkerställa att inte finns andra liknande obevakade e-postlådor, samt att etablera rutiner för att det inte ska kunna hända igen.

Sammanfattningsvis har den interna kontrollen kopplat till detta e-postkonto varit mycket bristfällig och hanteringen fram till upptäckten varit högst klandervärd från myndigheten sida.

8.2.3.2 Kravställning och samverkan med Försäkringskassan inom säkerhetsområdet

Myndigheten ansvarar även för intern styrning och kontroll i outsourcad verksamhet.

Kravställning och samverkan med Försäkringskassan inom säkerhetsområdet har under året medfört utmaningar. Mot bakgrund av Pensionsmyndighetens mycket stora, och från 2018 än större, beroende till Försäkringskassan framför allt när det gäller it-tjänster har detta varit otillfredsställande. Överenskomna tidplaner har flera gånger inte följts och myndigheterna har haft olika syn på hur delar av säkerhetsarbetet ska bedrivas.

9 Beslut om årsredovisning

Styrelsen bedömer att det har funnits brister i den interna styrningen och kontrollen under den period som årsredovisningen avser enligt följande:

- Stor mängd icke hanterad e-post från 2009-2018 i nyupptäckt officiell myndighetsbrevlåda.
- Kravställning och samverkan med Försäkringskassan inom säkerhetsområdet.

Styrelsen intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm den 20 februari 2019

Kerstin Wigzell
Tillförordnad ordförande

Daniel Barr

Annika Creutzer

Marcus Karlsson

Thomas Rolén
Vice ordförande

Eva Vestin

www.pensionsmyndigheten.se

